

MATEMATIKA

*Uliwma orta bilim beriw
mektepleriniń 3-klass oqıwshıları
ushın sabaqlıq*

Ózbekstan Respublikası
Xalıq bilimlendiriw ministrılgı
basıp shıǵarıwǵa usınıs etken

3

Jańa basılım

Tashkent – 2022

UO'K 51(075.3)
51(075.3)
O- 73

Dúziwshiler:

*Lalaxan Orinbaeva, Shuxrat Ismailov, Xalmurza Yusupov,
Nigora Ruzikulova, Umid Raxmanov, Shaxlo Haqberdieva,
Aziza Baymanova.*

Xalıqaralıq ekspert:

Marcelo Staricoff

Pikir bildiriwshiler:

- S. J. Nosirova** – XTM XTDIDUM joqarı kategoriyalı baslawış klass muğallimi
M. X. Gafurova – Fergana welayatı Ózbekstan rayonu 8-sanlı ulıwma orta bilim beriw mektebi baslawış klass muğallimi
N. B. Tursunova – Andijan welayatı Shaxrixan rayonu 44-sanlı qanıgelestirilgen mámleketlik ulıwma bilim beriw mektebi baslawış klass muğallimi
D. R. Tursunova – Fergana welayatı Toshlaq rayonu 4-sanlı ulıwma orta bilim beriw mektebiniń baslawış klass muğallimi

Matematika 3-klass [Tekst] sabaqlıq / L.Orinbaeva [hám basqa] Tashkent
Respublikalıq bilimlendiriw orayı, 2022. -192 bet

UNISEFTiń Ózbekstandağı wákili menen
birgelikte tayarlandı.

Ózbekstan Respublikası ilimler akademiyası V.I. Romanovskiy atındağı matematika institutınıń
juwmağı tiykarında tolıqtırıldı.

Original maket hám dizayn koncepciyası
Respublikalıq bilimlendiriw orayı tárepinen islendi.

Respublikalıq maqsetli kitap qorı qarjıları esabınan basıp shıǵarıldı.

SHÁRTLİ BELGILER:

— awızeki orınlaymız

— eske túsiremiz

— birge orınlaymız

— aqıldı shınıqtırıw

— jańa maǵlıwmatlar

— bekkemleymiz

— ámeliy tapsırmalar

— úyde orınlaymız

ISBN 978-9943-7811-8-4

© Respublikalıq bilimlendiriw orayı, 2022

MAZMUNÍ

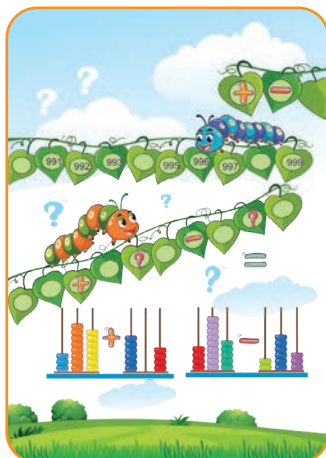
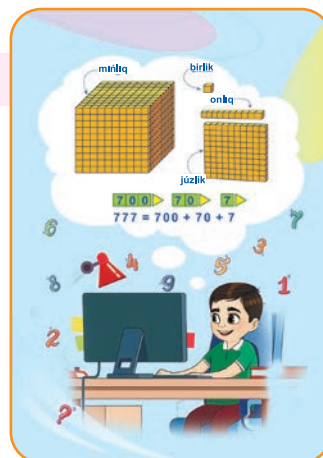

2-KLASTA ÓTILGENLERDI TÁKIRARLAW — 7

1-sabaq. Eki tańbalı sanlardı qosıw.....	8
2-sabaq. Eki tańbalı sanlardı alıw.....	9
3-sabaq. Kóbeytiw	10
4-sabaq. Bóliw	11
5-sabaq. Geometriyalıq figuralar hám ólshewler ..	12

1-BAP. ÚSH TAÑBALÍ SANLAR.MÍNLÍQ — 13

1–5-sabaq. Úsh tańbalı sanlar.....	14
6-sabaq. Mıńlıq.....	19
7–9-sabaq. Úsh tańbalı sannıń tańba birlikleriniń qosındısı	21
10-sabaq. Mıń sanınıń tańba birlikleriniń qosındısı	24
11–12-sabaq. Úsh tańbalı sanlardı salıstırıw.....	25
13-sabaq. Mıńlıq, júzlik, onlıq hám birlikler arasındagı baylanıs.....	27

2-Bap SANLARDÍ QOSÍW HÁM ALÍW — 29

1–9-sabaq. 1000 ishindegi sanlardı qosıw usılları	30
10–18-sabaq. 1000 ishindegi sanlardı alıw usılları	40
19-sabaq. Qosıwǵa baylanıslı máseleler.....	49
20-sabaq. Alıwǵa baylanıslı máseleler	50
21-sabaq. Qosıw hám alıwǵa baylanıslı máseleler	51
22–23-sabaq. Sanlar hám figuralar izbe-izligin logikalıq dawam ettiriw.....	52

3-BAP SANLARDÍ KÓBEYTIW HÁM BÓLIW — 55

1–6-sabaq. Eki tańbalı sanlardı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw ..	56
7–12-sabaq. Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw	62
13–15-sabaq. Eki tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw ..	68
16–17-sabaq. Eki tańbalı sandı eki tańbalı sanǵa bóliw ..	71
18-sabaq. Eki tańbalı sandı bir hám eki tańbalı sanǵa bóliw ..	73
19–24-sabaq. Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw ..	74
25–26-sabaq. Kóbeytiw hám bóliwge baylanıslı máseleler ..	80
27–28-sabaq. Kóbeytiw hám bóliwdi tekseriw.....	82
29–31-sabaq. Qaldıqlı bóliw	84

4-BAP BÓLSHEKLER

87

1–5-sabaq. Bólshekler haqqında túsinik.....	88
6–7-sabaq. Bólimleri birdey bolğan bólsheklerdi qosıw ..	93
8–9-sabaq. Bólimleri birdey bólsheklerdi alıw	95
10-sabaq. Bólimleri birdey bólsheklerdi qosıw hám alıw ..	97
11–13-sabaq. Bólsheklerdi salıstırıw	98

5-BAP .GEOMETRIYALÍQ FIGURALAR

101

1-sabaq. Tuwrı sızıq	102
2-sabaq. Kesindi. Nur	103
3-sabaq. Tuwrı sızıq, kesindi, nur.....	104
4-sabaq. Parallel tuwrı sızıqlar	105
5-sabaq. Perpendikulyar tuwrı sızıqlar	106
6–7-sabaq. Ápiwayı hám quramalı figuralar jasaw.....	107
8–9-sabaq. Úshmúyeshliktiń túrleri	109
10–11-sabaq. Figuranıń maketin paletka járdeminde ólshew ...	111
12-sabaq. Tuwrı sızıqqa qarata simmetriya	113
13–14-sabaq. Figuralardı burıw, kóshiriw, aylandırıw..	114
15–17-sabaq. Keńisliktegi geometriyalıq figuralar.....	116
18-sabaq. Keńisliktegi geometriyalıq figuralar. STEM tapsırma..	120

6-BAP ÓLSHEM BIRLIKLERI

121

1–2-sabaq. Uzunlıq ólshem birlikleri.....	122
3–4-sabaq. Massa ólshem birlikleri	124
5–7-sabaq. Waqıt ólshem birlikleri	126
8–9-sabaq. Rim cifrları	131
10-sabaq. STEM tapsırma.....	133
11–13-sabaq. Ólshem birlikleri arasındagı baylanıs..	134

7-BAP AÑLATPALAR

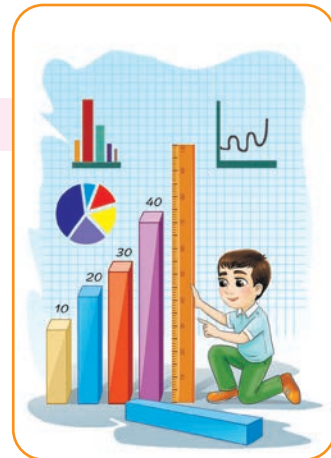
138

1–4-sabaq. Ámellerdiñ orınlanıw tártibi	139
5–6-sabaq. Háripli ańlatpalar	143
7–13-sabaq. Teńlemeler	145

8-BAP MAĞLÍWMATLAR MENEN ISLESIW

152

1–2-sabaq. Shkalalar.....	153
3–5-sabaq. Koordinatar sisteması	155
6–8-sabaq. Diagrammalar.....	158
9–13-sabaq. Mağlıwmatlardı túrli kórinislerde ańlatıw ...	162

TÁKIRARLAW	167
QOSIMSHA TAPSÍRMALAR	176
QIZÍQLÍ HÁM LOGIKALÍQ TAPSÍRMALAR	182
XALÍQARALÍQ BAĞDARLAMAĞA TIYISLI TAPSÍRMALAR.....	189

3-KLASS MATEMATIKA SABAQLÍGÍ USHÍN BILIMLENDIRIWSHI OYÍNLAR

2-KLASTAGÍ ÓTILGENLERDI TÁKIRARLAW

1-sabaq

Eki tañbalı sanlardı qosıw

1. Qaysı sanlar túsirilip qaldırılğan? Olar juppa yaki taqpa?

66, 69, 72, __, 78, 81, 84

80, 73, 66, 59, __

77

76

73

75

53

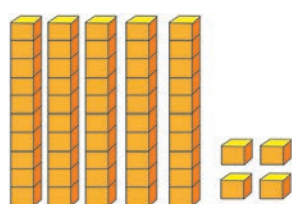
57

52

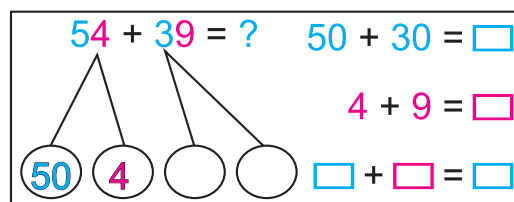
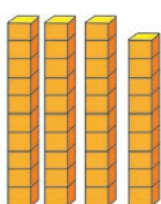
49

Qosındısı 24 ke teñ bolğan eki tañbalı sanlardı aytamız.
Eki tañbalı sanlardı qalay qosqanımız yadımızda ma?

2. Esaplawlardı orınlaymız.

+

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$27 + 51$

$48 + 36$

$78 + 15$

$56 + 29$

$65 + 27$

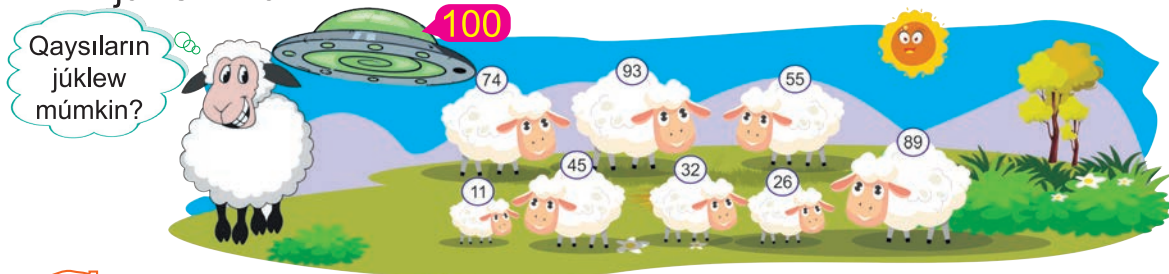
$82 + 18$

Men qosındını usınday esapladım, aytırlar, bul durıspa?

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline 813 \end{array}$$

3. Men turğan wagon poezdın basınan esaplağanda 4-vagon aqırınan esaplağanda 11-vagon ekenligi belgili bolsa poezdın wagonlar sanı qansha?

4. Ushar denegge sáykes awırılıqtağı qoylardı tañlaymız. Qaysıların júklew múmkin?

5. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ + 67 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ + 23 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 74 \\ \hline \end{array}$$

6. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ + 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 41 \\ + 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ + 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 45 \\ \hline \end{array}$$

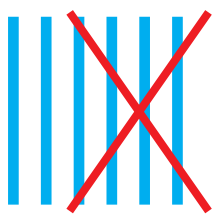
$$\begin{array}{r} 24 \\ + 58 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 39 \\ + 17 \\ \hline \end{array}$$

2-sabaq

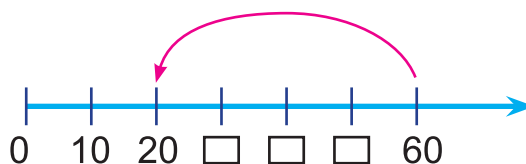
Eki ta'nbali sanlardi aliw

1. Kim tez esaplaydi?

6 onli. - 4 onli. = ? onli.
60 - 40 = ?

6 onliqtan 4 onliqt
alsaq, neshe onliq
qaladi?

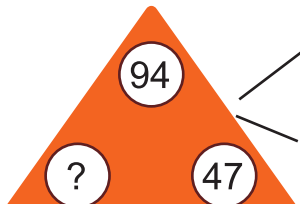
$$60 - \square = 20$$

$$70 - 20$$

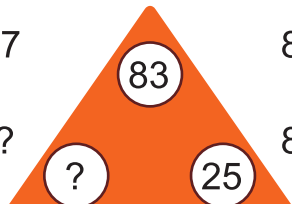
$$60 - 30$$

$$90 - 50$$

2. Aliw qalay orinlanatuginin yadimizga tusireyik. Belgisiz sanlardi tabamiz.

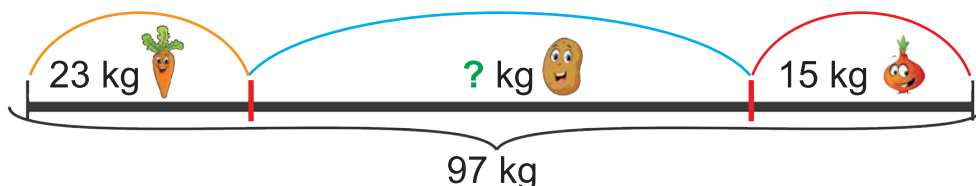
$94 - x = 47$
 $94 - 47 = ?$

$$83 - \square = 25 \quad \square + \square = \square$$

$$83 - 25 = \square \quad \square + \square = \square$$

3. Dúkanga neshe kilogramm kartoshka alip kelindi? Anlatpalar neni anlatadi?

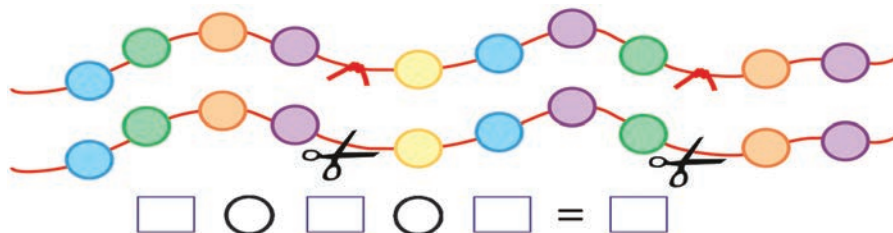

$$97 - (23 + 15) = \square$$

$$97 - \square - 15 = \square$$

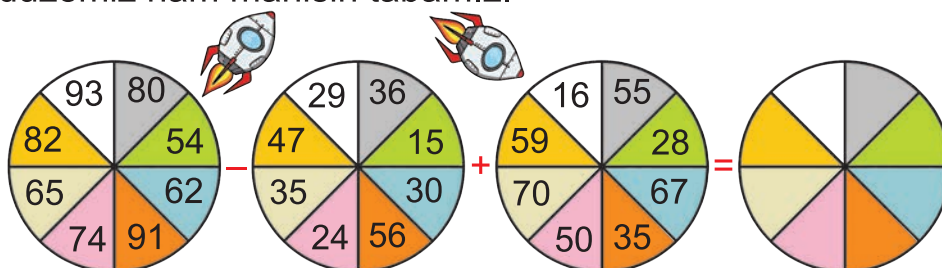
$$97 - 23 - \square = \square$$

4. Súwretler tiykarında anlatpalar dúzemiz. Kim kóbirek dúzedi?

$$\square \bigcirc \square \bigcirc \square = \square$$

5. Dóngleklerde berilgen saykes reńdegi sanlar tiykarında anlatpalar dúzemiz hám mánisin tabamiz.

6. Ámellerdi salıstiramız.

$$88 - 55 - 13 \bigcirc 88 - 55 - 15$$

$$18 + 27 + 52 \bigcirc 32 + 27 + 29$$

$$63 - (43 - 33) \bigcirc 63 - (46 - 37)$$

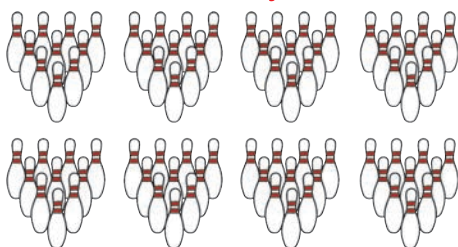
$$36 + (90 - 41) \bigcirc 99 - (61 - 47)$$

3-sabaq

Kóbeytiw

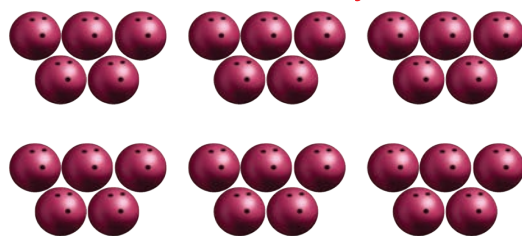
1. Kegl hám boulingniń topları neshe wden toparǵa ajratılǵan?

10 nan sanaymız

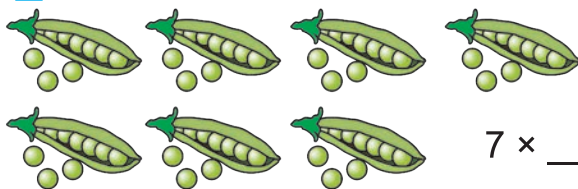
Barlıq kegller sanı neshe w?

5 ewden sanaymız

Barlıq boulin topları neshe w?

2. Hár bir dizbekte jasıl noqat neshe wden bar? Barlıq noqatlar sanı neshe w?

$$7 \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{l} 7 \times \square = \square \\ \square \times 7 = \square \end{array}$$

$$4 \times \square = 40$$

$$\square \times 4 = 40$$

$$3 \times \square = 30$$

$$\square \times 3 = 30$$

3. Kesteden paydalanıp bos ketekshelerge sáykes sanlardı tabamız.

Pifagor kestesi

	2	3	4	5	6	7	8	9	
2	4	6	8	10	12	14	16	18	2
3	6	9	12	15	18	21	24	27	3
4	8	12	16	20	24	28	32	36	4
5	10	15	20	25	30	35	40	45	5
6	12	18	24	30	36	42	48	54	6
7	14	21	28	35	42	49	56	63	7
8	16	24	32	40	48	56	64	72	8
9	18	27	36	45	54	63	72	81	9
2	3	4	5	6	7	8	9		

2
4
3
5
1

30

$$6 \times 9$$

$$7 \times 8$$

$$8 \times 9$$

$$9 \times 6$$

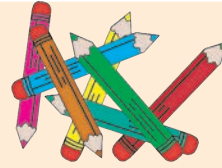
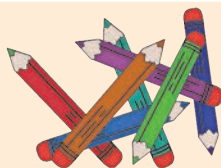
$$8 \times 7$$

$$9 \times 8$$

Qalay orınlanadı?

$9 \times 1 =$	0	9
$9 \times 2 =$	1	8
$9 \times 3 =$	2	7
$9 \times 4 =$	3	6
$9 \times 5 =$	4	5
$9 \times 6 =$	5	4
$9 \times 7 =$	6	3
$9 \times 8 =$	7	2
$9 \times 9 =$	8	1
$9 \times 10 =$	9	0

4. Súwrette kórsetilgen qálemler neshe w stolǵa tiymesten turıptı?

5. Teñlemelerdi sheshemiz.

$$b \times 6 = 24 \quad 7 \times x = 28 \quad d \times 4 = 28 \quad 8 \times y = 64 \quad a \times 9 = 72 \quad 9 \times c = 72$$

6. Esaplaymiz.

$$6 \times 7 = \square$$

$$9 \times 4 = \square$$

$$5 \times \square = 45$$

$$\square \times 10 = 30$$

$$\square \times 6 = \square$$

$$4 \times \square = 36$$

$$\square \times 5 = \square$$

$$10 \times \square = \square$$

$$\square \div \square = 6$$

$$\square \div \square = 9$$

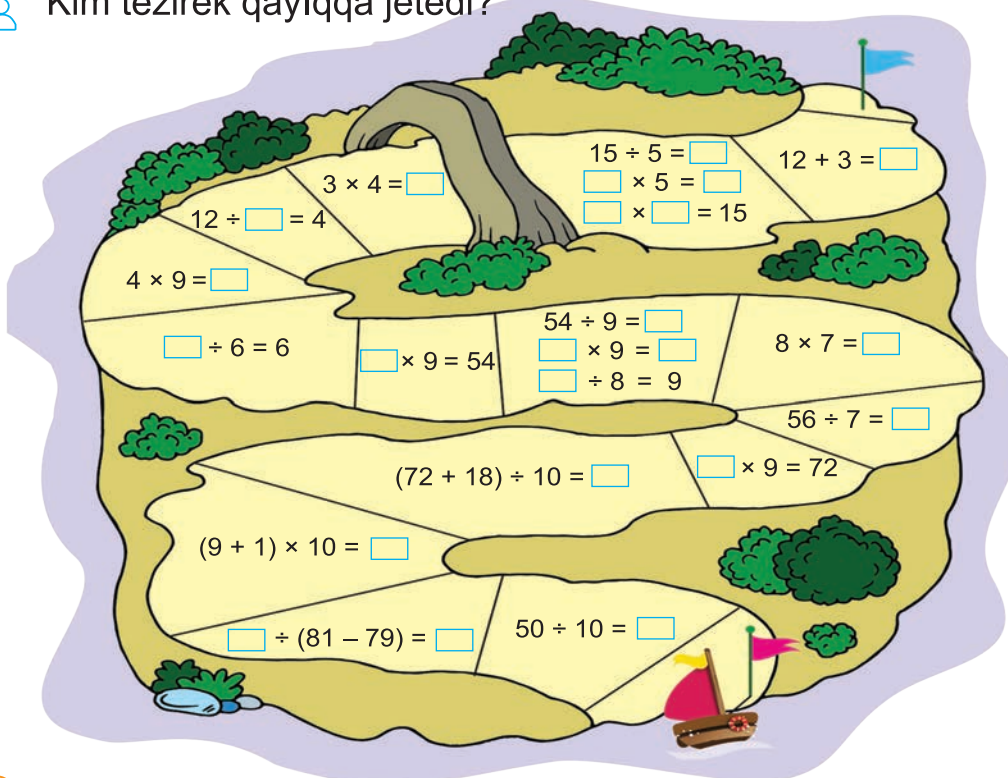
$$45 \div \square = \square$$

$$30 \div \square = \square$$

4-sabaq

Bóliw

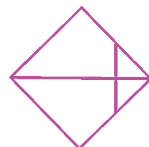
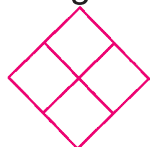
1. Kim tezirek qayıqqa jetedi?

2. Dóngeleklerdiñ qanday bólegi boyalgan? Olardıñ atların aytamiz.

3. Figuralar qanday bóleklerge bólingen? Olar teñbe? Teñ bóleklerge bólingen figuralardı tabamiz hám olardı sizamiz.

4. Esaplaymiz.

$$72 \div 8$$

$$63 \div 7$$

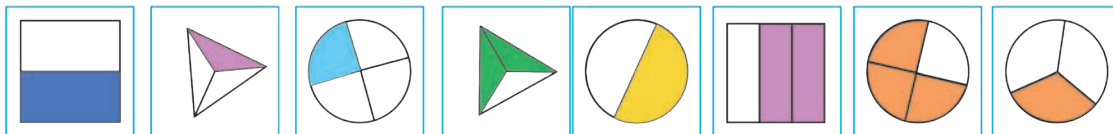
$$42 \div 6$$

$$50 \div 5$$

$$28 \div 4$$

$$27 \div 3$$

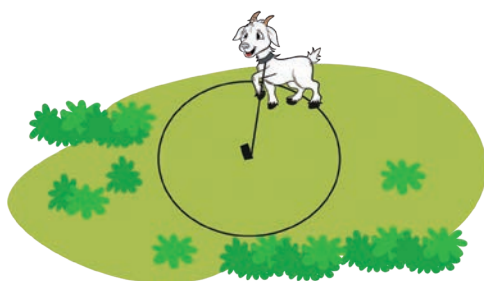
5. Yarim hám sherek bólimi boyalgan figuralardı tabamız hám olardı sizamız.

5-sabaq

Geometriyalıq figuralar hám ólshemler

1. Eshkiniń qazıq átirapındaǵı bir mártelik háreketi qanday figura payda etken? Qazıq hám eshkiye baylangan arqan uzınlıǵı sizge neni esletedi?

Neler dóńgelekke uqsaydı?

2. Juwaplardıń qaysı birinde ósiw tártibinde keltirilgen? Múyesherdi usı tártipte sizamız.

1) Q, P, R, S

2) Q, R, P, S

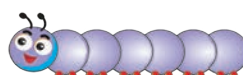
3) S, P, R, Q

4) S, R, P, Q

3. Hár bir jánliklerdiń uzınlıǵın tabamız. Olardı bir qatarǵa dizsek neshe santimetr boladı?

cm

cm

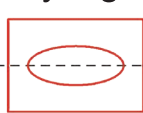
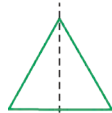

cm

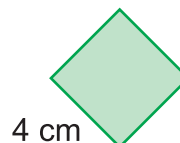
4. Keyingi figuranı sizamız. Ol neshe kvadrattan ibarat?

5. Figuralardıń simmetriyalıǵın tekseremiz.

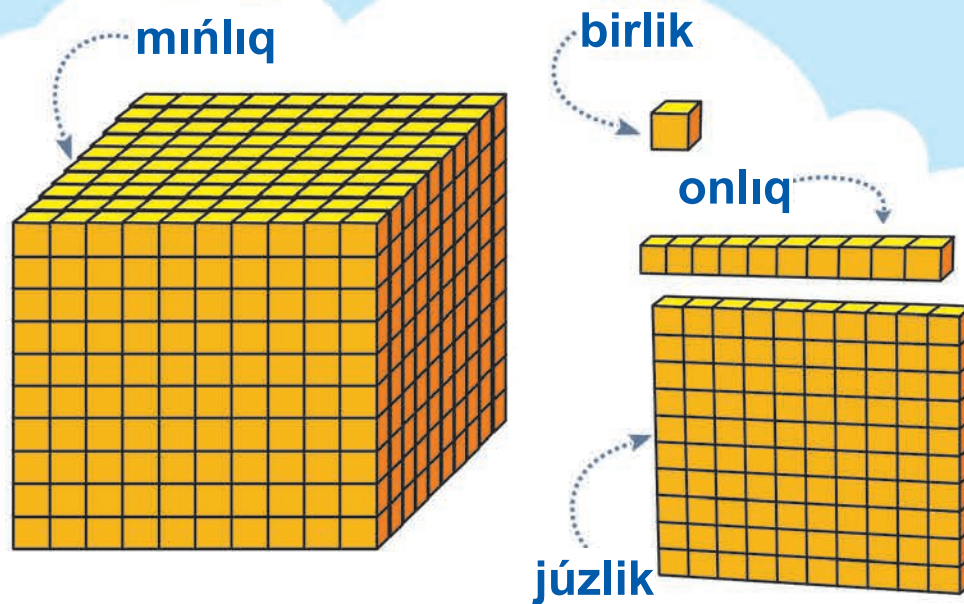
6. Qaysı figuranıń perimetri eń úlkeni?

12

1-BAP

ÚSH TAÑBALÍ SANLAR. MÍNLÍQ

$$700 \triangleright 70 \triangleright 7$$

$$777 = 700 + 70 + 7$$

6

7

3

5

1

9

4

8

2

?

1-bap.
1-sabaq

Ўsh taʼbalı sanlar

1. 100 sanı qalay payda boldı?

Diagram illustrating the composition of 100 units:

- 100 birlik (100 units) represented by a 10x10 grid of small cubes.
- 10 onlıq (10 tens) represented by 10 vertical columns of 10 cubes each.
- 1 jüzlik (1 hundred) represented by a single large cube made of 10x10x10 smaller cubes.

Table showing the composition of 100:

jüzlik	onlıq	birlik
1	0	0
jazılıwı → 100		
oqılıwı → jüz		

100 birlikten 10 onlıq, 10 onlıqtan 1 jüzlik payda boladı.

2. Payda bolğan sanlardı jazamız hám oqıymız.

Diagram illustrating the composition of 102:

- 10 onlıq (10 tens) represented by 10 vertical columns of 10 cubes each.
- 2 birlik (2 units) represented by 2 small cubes.
- Onlıqlar hám birlikler (Tens and units) represented by a cloud shape.
- The number 102 is written below the cubes.

Diagram illustrating the composition of 103:

- 10 onlıq (10 tens) represented by 10 vertical columns of 10 cubes each.
- 3 birlik (3 units) represented by 3 small cubes.
- The number 103 is written below the cubes.

3. Sanlardı sózler menen aʼlatamız: 103, 109, 111, 130, 142, 155.

4. Berilgen mashinalar ne ushın xızmet etedi?

mashinalar	jazılıwı	oqılıwı	mashinalar	jazılıwı	oqılıwı
					
					

5. Sanlardı oqıymız hám jazamız.

– bir jüz eliw segiz; – bir jüz yetpis altı; – bir jüz on.

6. Berilgen sanlardan eki birlik aldınğı hám bes birlik keyingi sanların aytamız.

123	155	172	194
-----	-----	-----	-----

7. Sanlardı sózler menen jazamız.

107, 110, 109, 120, 121, 200, 203, 213, 220, 250.

1-bap.
2-sabaq

Úsh tańbalı sanlar

1. Berilgen sanlarda 6 sanı qaysı tańba birliginde tur?

567

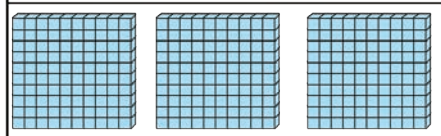
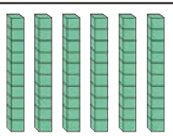
643

186

126

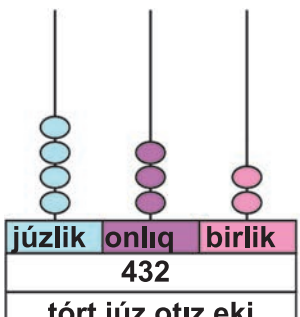
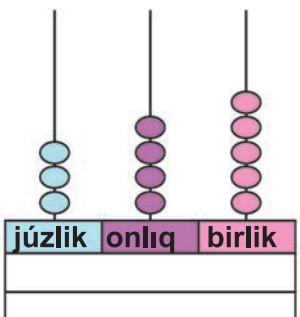
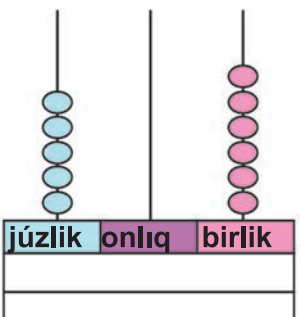
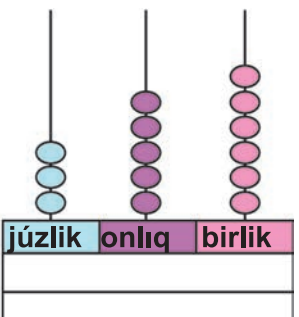
666

2. Sóz benen ańlatılğan sandı cıfırlar menen jazamız.
Bir jıl úsh jüz alpıs bes kúnnen ibarat.
Bul sandı tańba birliklerinde ańlatamız.

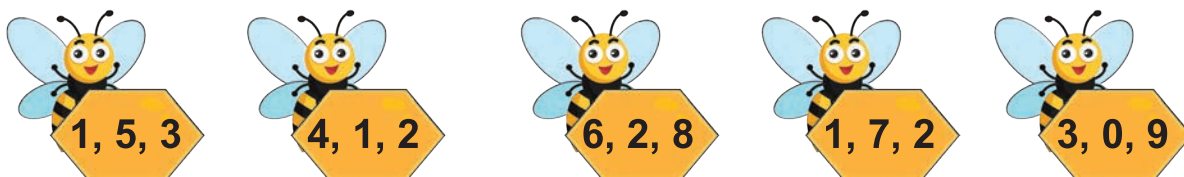
Júzlik	Onlıq	Birlik
		
_____ júzlik	_____ onlıq	_____ birlik

Eki jüz seksen eki; úsh jüz otız toǵız; tórt jüz toqsan altı.

3. Úlgi tiykarında berilgen sanlardı jazamız hám oqıymız.

			
júzlik onlıq birlik	júzlik onlıq birlik	júzlik onlıq birlik	júzlik onlıq birlik
432			
tórt jüz otız eki			

4. Pal hárreleri kórsetip turğan sanlardan tek bir márte paydalanıp, eń kishi hám eń úlken úsh tańbalı san dúzemiz.

5. Sanlardı ósiw tártibinde jaylastıramız. Qaysı san 170 sanına jaqın?

15

6. Sanlar nurında berilgen bos ketekshelerdi toltiramiz. Sanlar neshe-den artip baratir? Sanlar qatarin dawam ettiremiz.

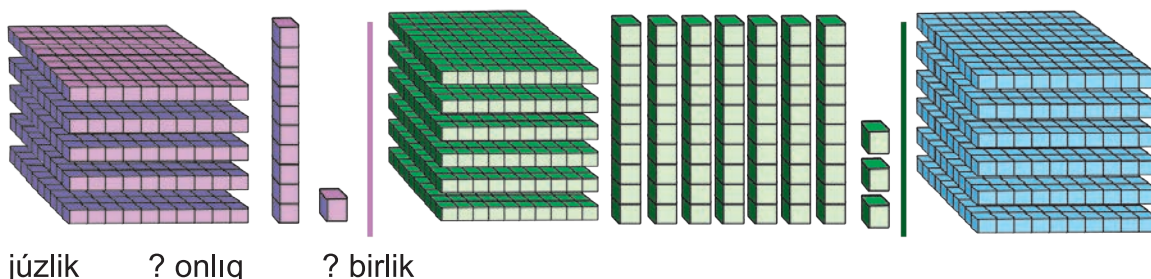
7. Sanlar menen jazamiz hám oqiyemiz.

eki jüz jetpis bes, úsh jüz on, tórt jüz, úsh jüz jigirma eki, úsh jüz toqsan bir, tórt jüz qırq tórt, bir jüz alpıs, eki jüz altı.

1-bap.
3-sabaq

Úsh tańbalı sanlar

1. Qaysı sanlar payda boldı? Olardı oqiyemiz hám jazamiz.

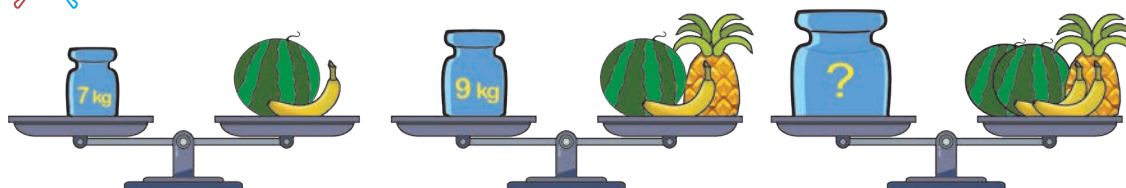
2. Esaplaymiz.

$92 - 43$ $76 + 18$ $81 - 77$ $68 - 49$ $91 - 67$ $47 + 28$ $67 + 8$

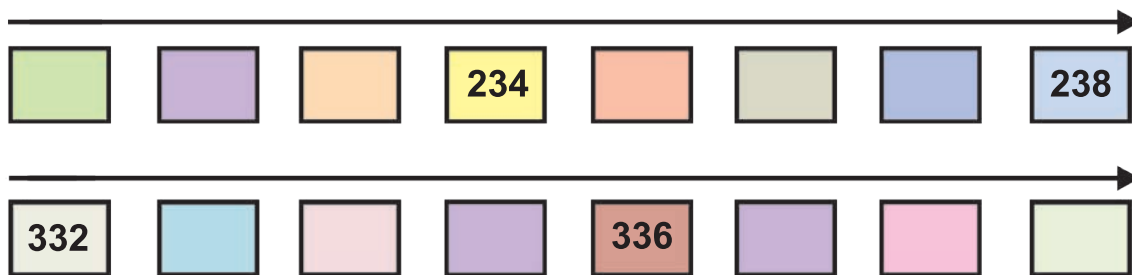
3. Kesteni toltiramiz.

	Jazılıwı	Oqılıwı
1 jüzlik 2 onlıq 1 birlik	121	Bir jüz jigirma bir
4 jüzlik 6 onlıq 3 birlik		
3 jüzlik 9 onlıq 6 birlik		
6 jüzlik 0 onlıq 5 birlik		
5 jüzlik 7 onlıq 0 birlik		
0 jüzlik 8 onlıq 2 birlik		

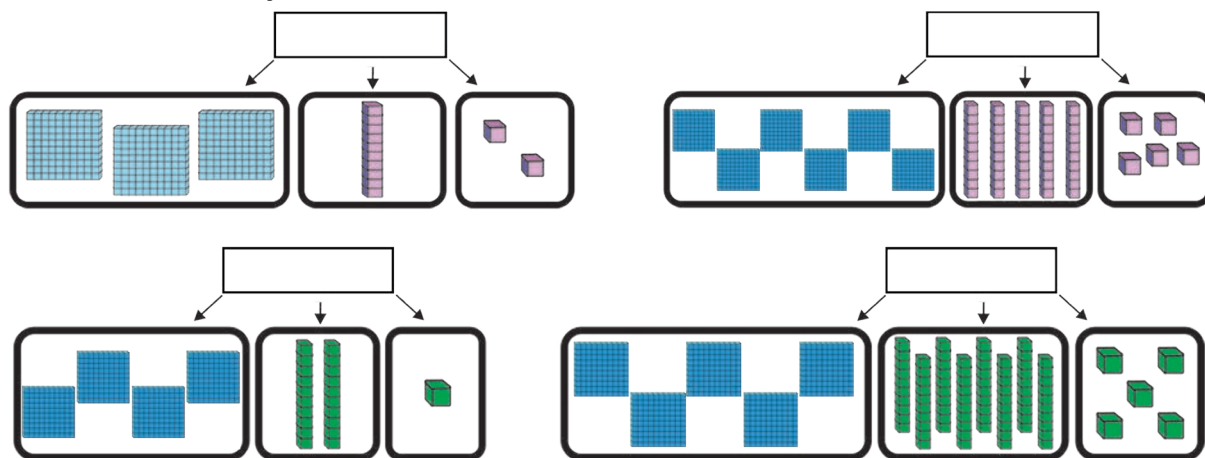
4. Belgisiz massa neshe kilogramm?

5. Sanlar qatarin toltiramiz.

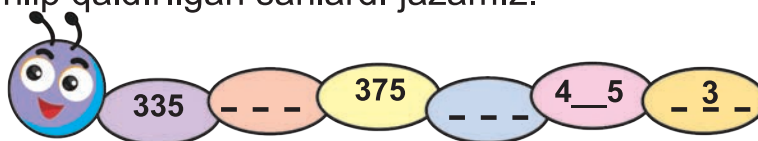
6. Payda bolgan sanlardi ta'riba birliklerinde a'latamiz ham so'zlar menen jazamiz.

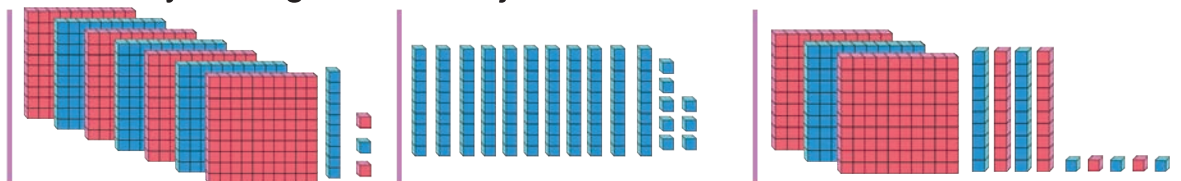
1-bap.
4-sabaq

Úsh ta'ribali sanlar

1. Túsirilib qaldirilgan sanlardi jazamiz.

2. Payda bolgan sanlardi jazamiz.

3. Sanlarğa sáykes sózlerdi tawıp oqıymız ham jazamiz.

765 450 306 128 800
659 133 788 555

altı jüz eliw to'g'iz bir jüz otiz úsh
jeti jüz alpıs bes jeti jüz alpıs bes
jeti jüz seksen segiz bes jüz eliw bes
tört jüz eliw segiz jüz úsh jüz altı
bir jüz jigirma segiz

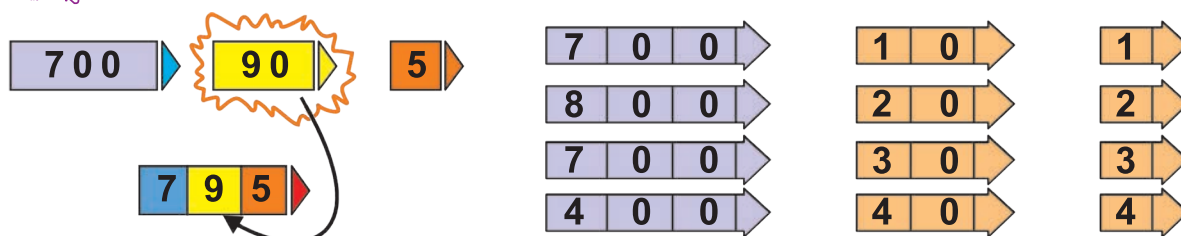
4. Qaysı sandı jazıw ushın kóbirek dóńgelek isletilgen?

5. Esaplaymız.

$$\begin{array}{llll} (91 - 67) + 12 & (76 - 69) \times 8 & 64 \div (53 - 45) & 23 + (84 - 45) \\ 6 \times (98 - 89) & (34 + 38) \div 9 & 7 \times (92 - 84) & (73 - 66) \times 9 \end{array}$$

6. Úlgige qarap sanlardı payda etemiz.

7. Hárbir sannan tek bir márte paydalanıp úsh tańbalı sanlar dúzemiz.

1-bap.
5-sabaq

Úsh tańbalı sanlar

1.

Sanlardagi 8 cifri qanday tańba birligin bildiredi?

Júzlik tańbasında 7 hám birlik tańbasında 6 bolatuǵın barlıq úsh tańbalı sanlardı jazamız.

2.

Keste tiykarında úsh tańbalı sanlar payda etemiz, olardı jazamız oqıymız hám tańba birliklerine ajratamız. Neshe san payda boladı?

Úlgi:

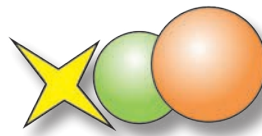
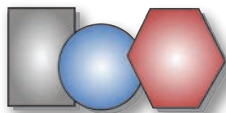
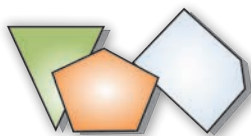
2	5	7
8	3	0
9	1	4

San	Oqılıwı	Júzlik	Onlıq	Birlik
289	Eki júz seksen toǵız	2	8	9

3.

Sayda bir san oyladı. Onıń jeti onlıǵı alıp qoyılsa 8 júzlik qaladı. Eger oǵan úsh onlıq qosılsa, 9 júzlik payda boladı. Sayda qanday sandı oylaǵan?

4. Figuralardıń mýyeshleri sanına qarap qanday úsh tańbalı sanlar dúziw múmkin?

5. Ańlatpanı salıstıramız.

$$(49 \div 7) + 83 \bigcirc 56 \div 7 + 77$$

$$(68 + 22) \div 9 \bigcirc 1 \times (100 + 0)$$

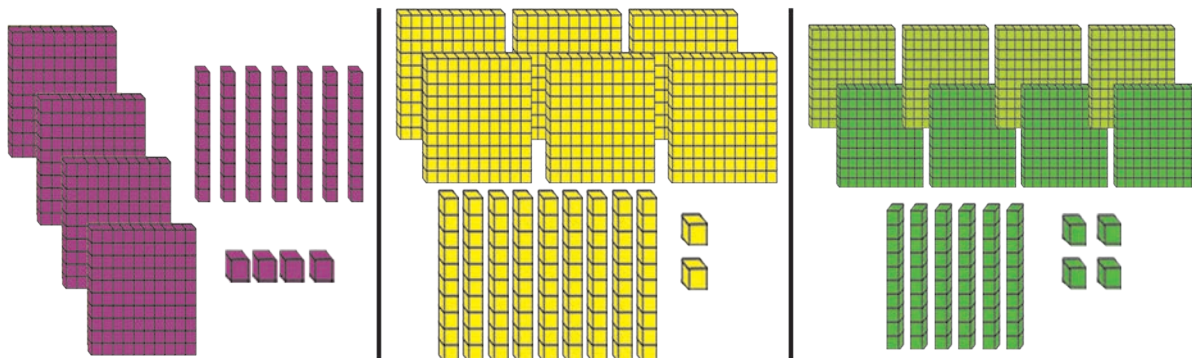
$$81 \div (27 \div 3) \bigcirc 90 \div (27 - 18)$$

$$9 \times 10 - 10 \bigcirc 72 + 32 \div 4$$

6. Túsirilip qaldırılğan sanlardı jazamız hám oqıymız.

		410			440		
	564						504

7. Súwretlerge qarap payda bolğan sanlardı tańba birlikleri boyınsha jazamız.

1-bap.
6-sabaq

Мıńlıq

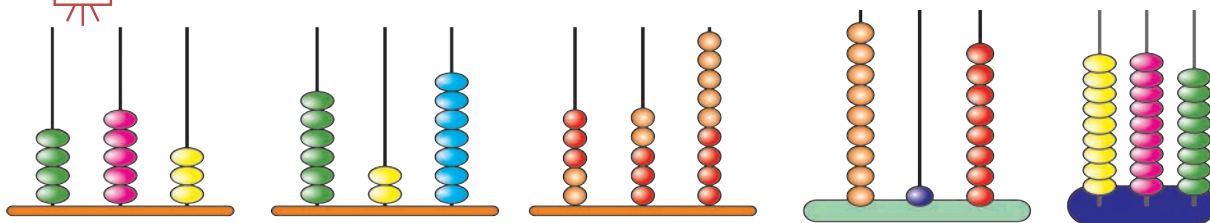
1. Sanlardı kemeyip barıw tártibinde jaylastıramız. Sonda qaysı san úshinshi orında boladı.

678 675 688 595 690 700

Sanlardağı 7 sanı qaysı tańba birligin ańlatadı?

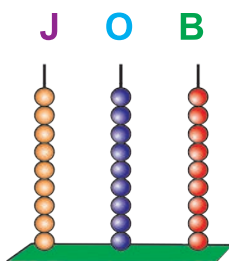
712 671 307 700 417 574 997 617 475 770

2. Súwretlerge qarap sanlardı oqıymız hám jazamız.

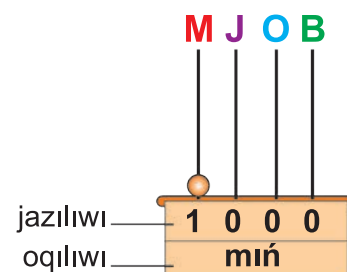
ESLEP QALAMÍZ

Eń kishi úsh tańbalı san 100 ge, eń úlken úsh tańbalı san 999 ға teń.

999 sanına 1 birlikti qosqanda, qanday san payda boladı?

- Birlik tańba 10 ға tolıp 1 onlıq payda boladı hám onlıqqa ótedi
- Onlıq tańba da 10 ға tolıp, jüzlikke ótedi
- Jüzlik tańba da 10 ға toladı
- Mıńlıq tańba birlik payda boladı.

3. Reńler úshligi tiykarında sanlar dúzemiz hám jazamız.

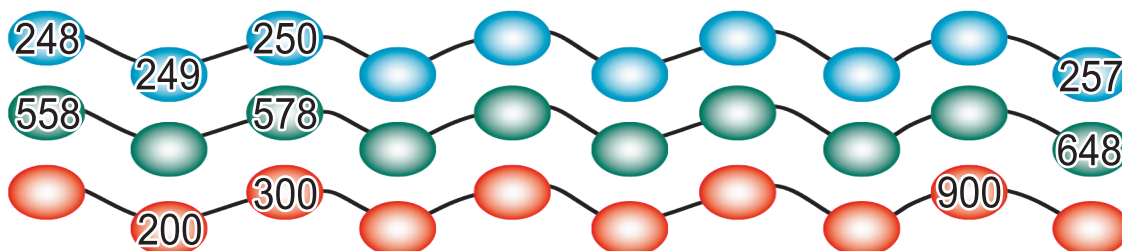
Úlgi: **234** – eki jüz otız tórt

Berilgen sanlardan mıń sanın payda etiw múmkin be?
Onda qaysı reńdegi sanlar qatnasadı? Ne ózgerdi?

4. Sanları hár qıylı bolğan eń kishi hám eń úlken úsh tańbalı sanlar qaysı?

5. Sanlar qanday tártipte artıp barmaqta? Hár bir qatarda úshewden sandı tańba birliklerine ajratamız.

6. Túsirilip qaldırılğan sanlardı tabamız.

650 800 1000

1-bap.
7-sabaq

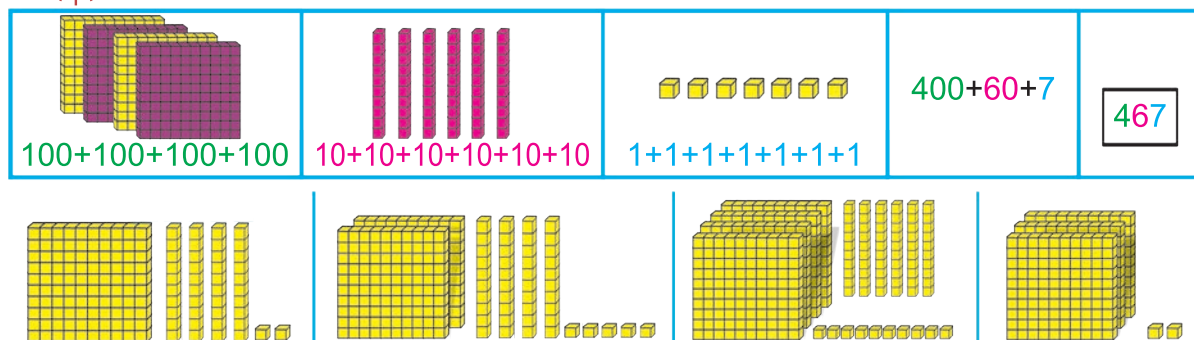
Úsh tańbalı sannıń tańba birlikleri qosındısı

1. Sanlar qanday birliklerden dúzilgen?

2 júzlik = 200 birlik

5 onlıq = birlik; júzlik = 900 birlik; 8 onlıq = birlik
518 = júzlik onlıq birlik; 7 júzlik 1 onlıq 4 birlik =

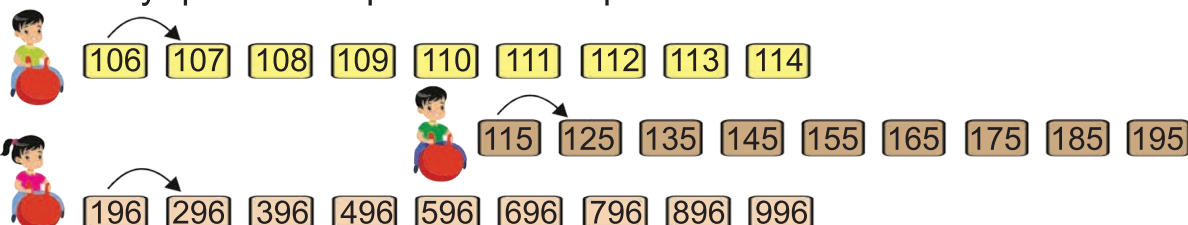
2. Modeller tiykarında sanlardı tańba birlikleri qosındısı kórinisinde jazamız.

3. Qosındılarğa sáykes sanlardı tabamız.

$700 + 70 + 4$	$600 + 80 + 5$	$900 + 6$	$400 + 60$	$900 + 90 + 9$
906	999	774	685	460

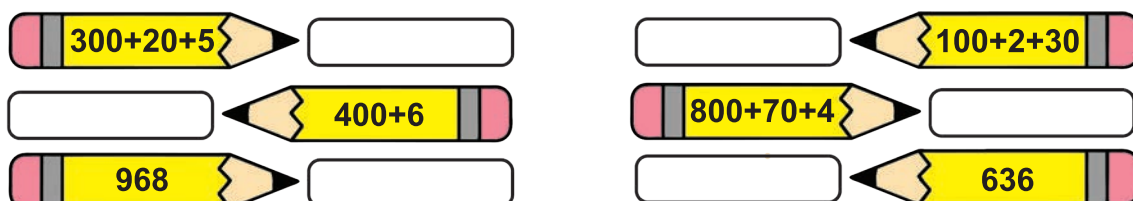
4. Ádil, Nargiza, Sadıq sanlardı ayıp sekirdi. Hár sekirgende olar aytqan sanlar qanshadan artıp atır.

5. Bos ketekshelerdi toltıramız.

$683 = \square + \square + \square$	$196 = \square + \square + \square$
$421 = \square + \square + \square$	$555 = \square + \square + \square$
$937 = \square + \square + \square$	$242 = \square + \square + \square$

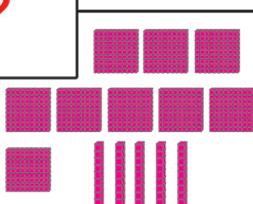
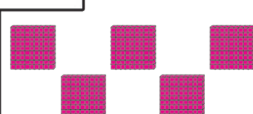
6. Qálemlerdi sızamız hám bos ketekshelerdi toltıramız.

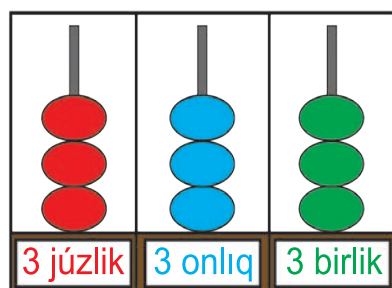
1-bap.
8-sabaq

Úsh tańbalı sannıń tańba birlikleri qosındısı

1. Sorawlar neni ańlatadı?
Jasıwǵan sanlardı súwretler járdeminde tabamız?

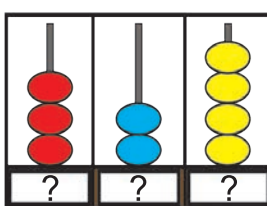
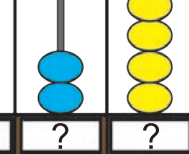
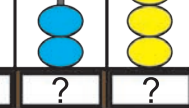
toǵız júz eliw $900+50+0$? 9 júzlik 5 onlıq 	? júz $+0+0$? ? júzlik ? onlıq ? birlik
--	--

2. Tańba birlikleri qosındısı qalay ajratılǵan? Kesteni toltıramız.

3 sanı

- birlikler tańbasında 3 ($1+1+1$)
- onlıqlar tańbasında 30 ($10+10+10$)
- júzlikler tańbasında 300 ($100+100+100$)

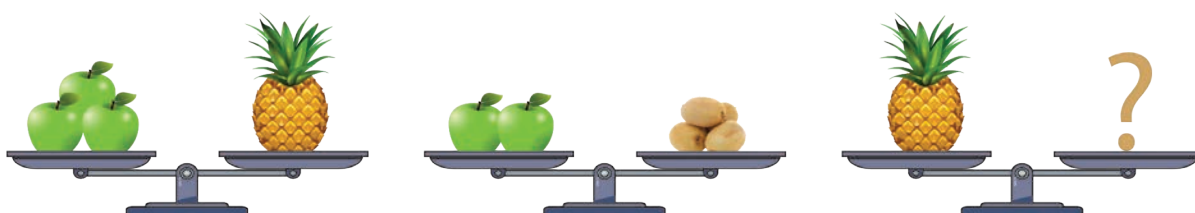
	$100 + 100 + 100 + 10 + 10 + 1 + 1 + 1 + 1$	324
	$100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 1$	
	$100+100+100+100+10+10+10+10+10+10+10+10$	
	$100+100+100+10+10+10+10+1+1+1+1+1+1+1$	

3. Dostımız jazǵan sanlardı oqıymız, sózler menen jazamız hám tańba birliklerge ajratamız.

637	Altı júz otız jeti	
904		
555		

514		$500 + 10 + 4$
600		
789		

4. Bir ananas neshe kivi awırlıǵına teń.

5. Tekstte berilgen sanlardı tańba birlikleri qosındısı kórinisinde jazamız.

Ullı matematik alımı al-Xorezmiy jeti jüz seksen úshinshi jıldı tuwılǵan. Ol jigirmadan artıq shıǵarmalar jazǵan bolıp, bizge shekem tek jetewi jetip kelgen. Al-Xorezmiy segiz jüz eliwinshi jılı qaytı bolǵan.

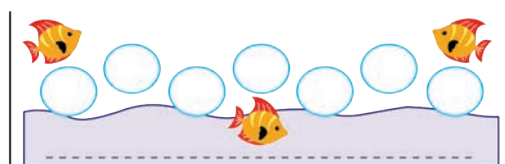
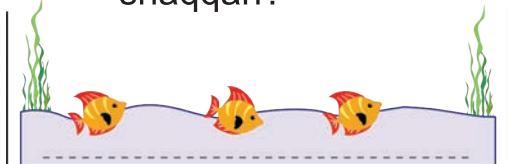
6. Úlgi tiykarında sanlardı jazamız.

844	493	548	bes jüz qırq segiz	502	892	788	7 jüzlük 8 onlıq 8 birlik
378	296	654	600+50+4	771	999	246	100+100 10+10+10+10 1+1+1+1+1+1

**1-bap.
9-sabaq**

Úsh tańbalı sannıń tańba birlikleri qosındısı

1. Hár bir akvariumdaǵı sanlardı kemeyiw tártibinde jaylastırıń. Kim shaqqan?

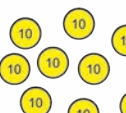

2. Úlgi tiykarında sanlardı payda etemiz.

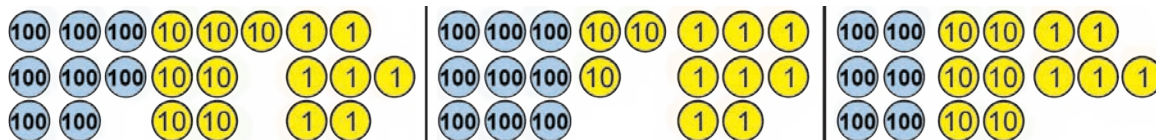
$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 7 & 9 & 5 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline 7 & 0 & 0 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|} \hline 90 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 5 & 0 & 0 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|} \hline 9 & 0 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 6 & 3 & 5 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|} \hline 2 & 7 & 9 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|c|c|} \hline 5 & 6 & 4 \\ \hline \end{array}$$

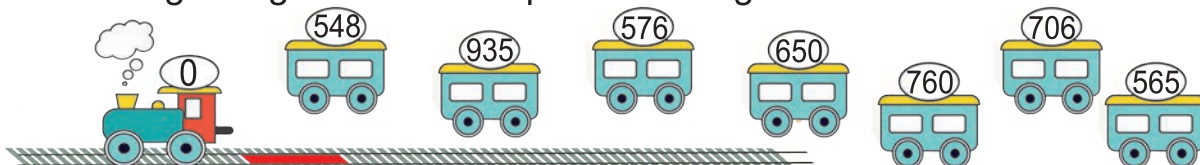
jüzlükler	onlıqlar	birlikler
		

3. Modeller tiykarında qanday sanlar payda etiw múmkin? Sanlardıń tańba birlikleri neshewden?

4. Abbaz 12 sanın, Ahmet bolsa usı sanǵa onıń cifrlarınıń qosındısıń qosıp ayttı. Oyin usı tárizde dawam etse, 50 sanı payda bolama?

5. Vagonlardaǵı sanlardı ósiw tártibinde jaylastıramız. Qaysı vagondaǵı sanda 5 onlıq bar? Bul vagon neshinshi orında tur?

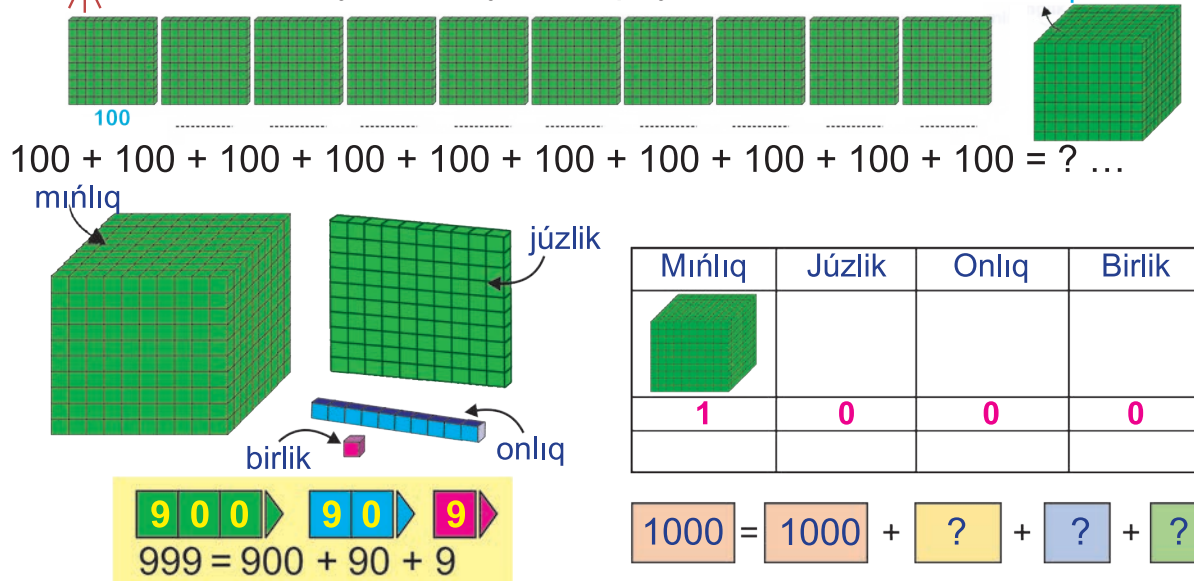
6. Sanlardı sózler menen jazamız hám tańba birlikleri qosındısı kórinisinde ańlatamız.

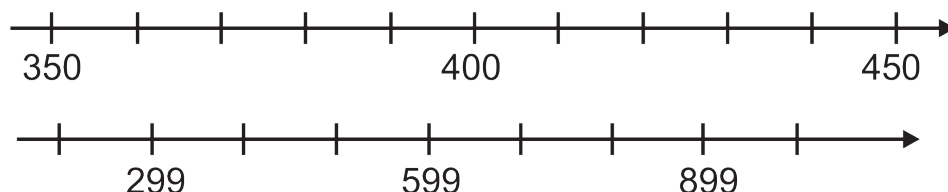
**1-bap.
10-sabaq**

1000 sanınıń tańba qosındısı

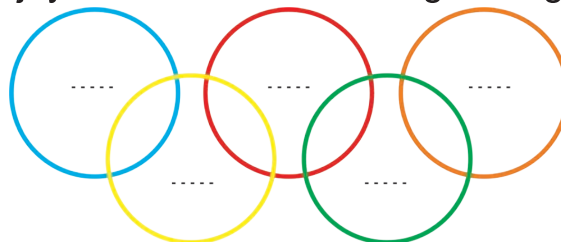
1. Izbe-iz sanaymız. Qaysı san payda boldı?

2. Hár bir san nurında túsirilip qaldırılğan sanlar qanday tańba birliginde ósip baradı?

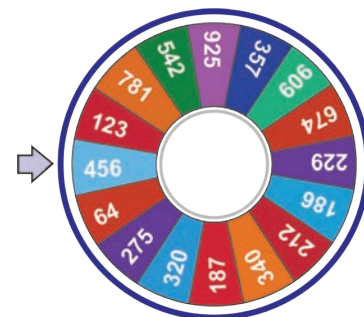

3. Olimpiada belgisi dóńgelekleri ishine 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9 sanların sonday etip jaylastırıń hár bir úsh dóńgelektegi sanlar qosındısı 15 ke teń bolsın.

4. Sanlar sheńberinen reńlerdi tańlaymız hám usı reńdegi sanlardı tańba birlikleri qosındısı kórinisinde ańlatamız.

Úlgi: 542 = 500 + 40 + 2; 909 = 900 + 0 + 9.

5. Kesteni toltiramiz. Bağanada berilgen sanlar payda bolıw ushin bos ketekshelerge neshe jüzlik qoyıw kerek?

300	500	900	600	800	600	700
	200		400		500	200
		600	100		100	
100		200		600		300

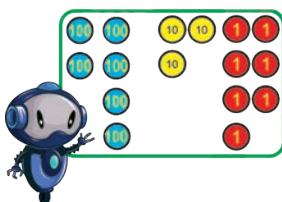
Tabılğan sanlardıń birlik hám onlıq tańbaları neshege teń?

6. Sanlardı qoyamız hám jazamız. Olarda qanday tańba birlikleri bar?
Eki jüz seksen; tórt jüz; bir jüz eliw bes; altı jüz toqsan; segiz jüz segiz;
bes jüz eliw bes; toğız jüz toqsan; bir mıń.

**1-bap.
11-sabaq**

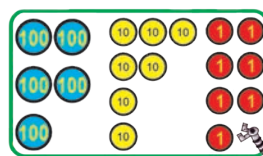
Úsh tańbalı sanlardı salıstırıw

1. Kamila 70 ten baslap, 90 ға shekem aralatıp sanadı. Ol besewden sanağan bolıwı múmkin be? Úshewden sanağan bolıwı múmkin be? Kamal 35 ten baslap jetewlep sanadı ol 90 da tamamlawı múmkin be? 98 de tamamlawı múmkin be?
2. Robotlarğa tiyisli sanlardı tabamız hám salıstıramız. Qaysı robotqa tiyisli sannıń jüzligi úlken? Qaysı sannıń onlıgı úlken? Sanlardıń qaysı tańba birliğı teń?

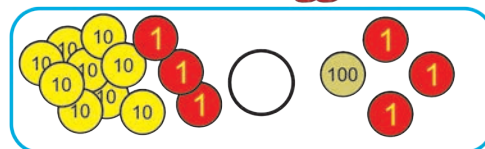
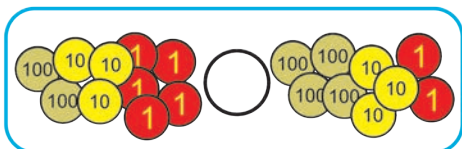

637
6 jüzlik
3 onlıq
7 birlik

?
5 jüzlik
? onlıq
? birlik

637 ○ 5 ...

3. Sanlardıń qaysı tańba birlikleri teń? Olardı salıstıramız.

545 hám 534
 $5=5$
 $4>3$

496 hám 499
?

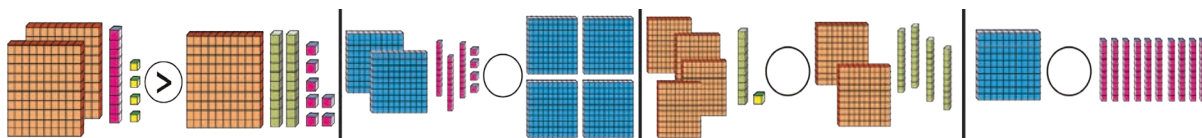
502 hám 408 613 hám 563
786 hám 789 325 hám 352

4.

Óspirimler arasında ótkizilgen juwırıw jarısında 1 minutta Anvar 203 metr, Sabır 304 metr hám Nawrız 255 metrge juwırdı. Olardan qaysı biri eń uzaq aralıqqa, qaysı biri eń qısqa aralıqqa juwırdı.

5. Salıstırıw qanday orınlanǵan? Súwretlerde ańlatılǵan sanlardıń birlik tańbası neshege teń?

6. Salıstıramız.

599 ○ 595
287 ○ 287

737 ○ 735
945 ○ 954

582 ○ 833
763 ○ 763

344 ○ 423
644 ○ 624

7. Sanlardı tańba birlikleri qosındısına ajratamız hám salıstıramız.

242 ○ 312
164 ○ 115

612 ○ 741
532 ○ 235

566 ○ 731
784 ○ 784

981 ○ 918
775 ○ 446

1-bap. 12-sabaq

Úsh tańbalı sanlardı salıstırıw

1. Sanlardı kemeyiw tártibinde jaylastırıń. Sonda qaysı biri eń kishisi boladı?

255

253

257

251

Tómendegi sanlardan qaysı biri jup, qaysısı taq?

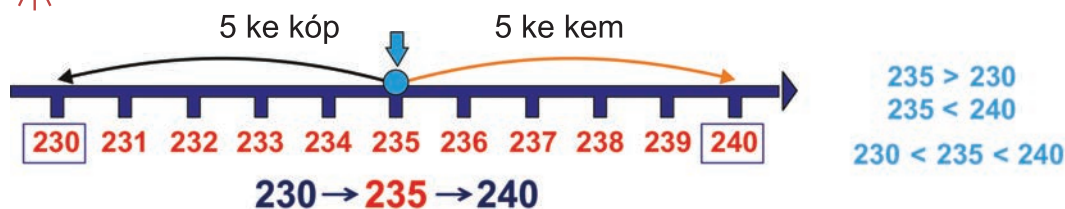
✓ 40

✓ 421

✓ 144

✓ 969

2. Salıstırıw qalay orınlanǵan? Qanday sheshimge keldińiz?

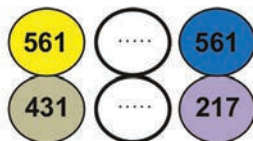
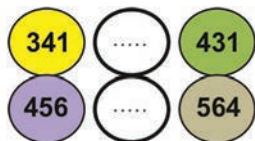
3. Sanlardı tańba birliklerge ajratamız hám sáykes reńlerdi salıstıramız.

726	436	870	308	963	762
	254	542	419	807	475

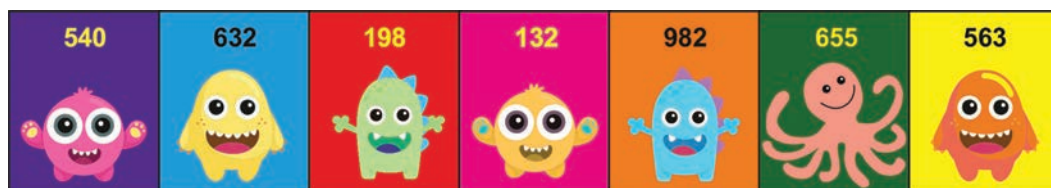
Qaysı reńdegi san artıqsha? Onıń sanlarınıń ornın almasıw, eń kishi úsh tańbalı san payda ete alamızba?

4. Bólmede 14 ul bala, 16 qız bala bar. Bólmeden 22 bala shıǵıp ketkennen keyin ul hám qız balalar sanı teńlesti. Bólmeden neshe ul bala shıǵıp ketken?

5. Salıstıramız. Sanlar ishinen eń úlken hám kishisin anıqlaymız.

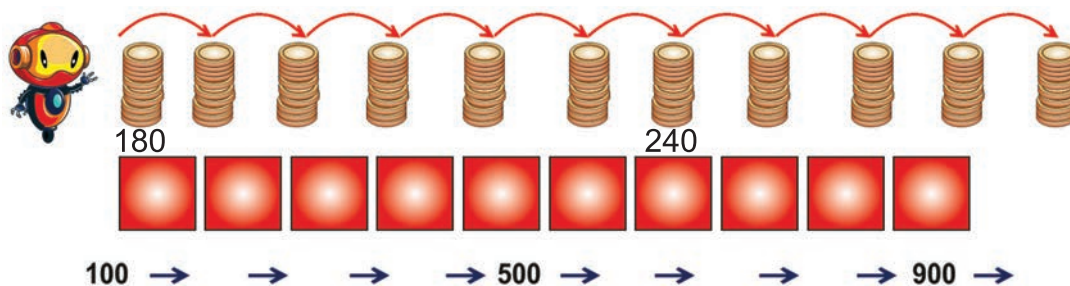
6. Súwrettegi qaharmanlarǵa sáykes sanlardı salıstıramız. Barlıq sanlardı kemeyiw tártibinde jaylastırsaq segizayaqqa tiyisli san neshinshi orında turadı?

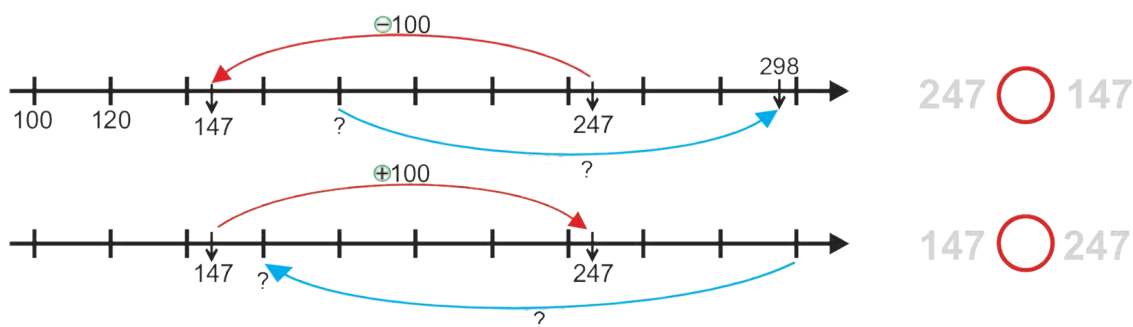
1-bap. 13-sabaq

Mıńlıq, júzlik, onlıq, birlikler arastındaǵı qatnaslar

1. Sanlar neshe wden artıp barmaqta? Qanday sanlar payda boldı?

2. Sanlardıń tańba birlikleri arasında qanday baylanıs bar? Olardı qalay salıstıramız.

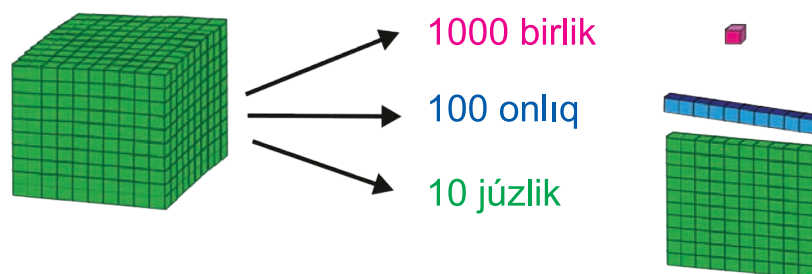

3. Sanlar 26 ǵa teń bolǵan úsh tańbalı sanlar neshe w?

4. Kestede satilgan gúller haqqında maǵlıwmat berilgen. Usı maǵlıwmatlar tiykarında eń kóp gúl satılǵan aydı anıqlaymız. Qaysı ayda eń kem gúl satılǵan.

Satılǵan gúller	
Aylar	Gúller sanı
Iyul	163
Avgust	198
Sentyabr	284
Oktyabr	355

5. Súwrette ne kórsetilgen? Qanday nátiyje alamız?

800, 730, 995 sanların 1000 ǵa toltırıw ushın neshe júzlik, onlıq, birlik kerek boladı?

6. Tiyinler járdeminde 1000 sumdı payda etemiz. Kim qanday usılda esaplaydı? Kim neshe tiyinnen paydalanadı?

7. Salıstıramız.

545 ○ 534

882 ○ 828

410 ○ 401

762 ○ 627

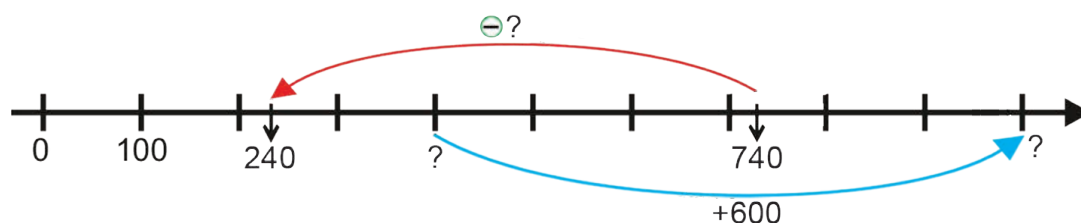
674 ○ 676

656 ○ 562

358 ○ 676

987 ○ 798

8. Belgisiz sanlardı tabamız.

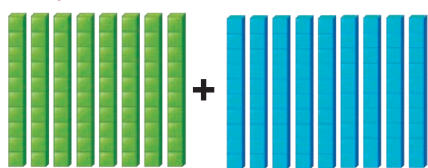

2-bap.
1-sabaq

1000 ishinde sanlardi qosiw usillari

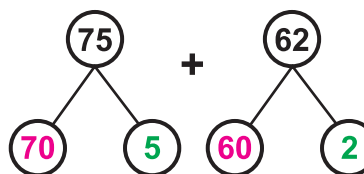
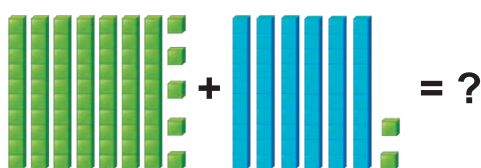

1. Qosindilar qalay esaplangan?

$$\begin{array}{r} 80 \\ + 90 \\ \hline 170 \end{array}$$

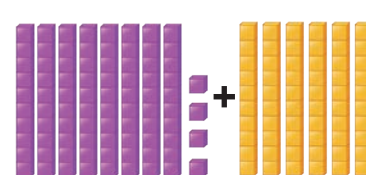
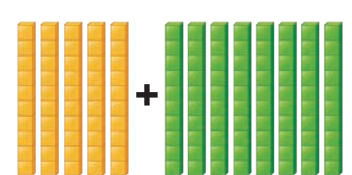
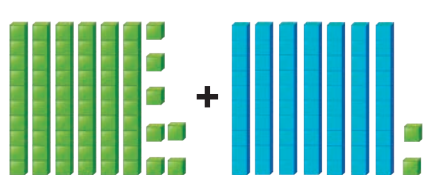
8 onliq + 9 onliq = 17 onliq

$$\square + \square = ?$$

$$\square + \square = ?$$

$$\square + \square = ?$$

2. Esaplaymiz.

$$50 + 60$$

$$70 + 80$$

$$75 + 62$$

$$87 + 21$$

$$84 + 50$$

$$90 + 38$$

3. Barliq tiyin ham qoyanlar sani qansha?

37 ge artiq

41 ge artiq

?

4. $\bullet = ?$ $\blacksquare = ?$ $\blacktriangle = ?$

$$\blacktriangle + \blacksquare + \bullet = 120$$

$$\blacksquare + \blacksquare + \bullet = 130$$

$$\bullet + \bullet = 100$$

5. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 7\square \\ + \square 0 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 5\square \\ \hline 109 \end{array}$$

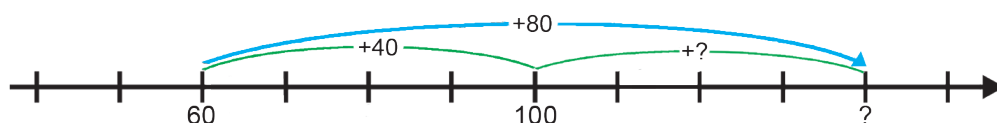
$$\begin{array}{r} \square 0 \\ + 6\square \\ \hline 130 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square\square \\ + 83 \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5\square \\ + \square 3 \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 7 \\ + 63 \\ \hline 12\square \end{array}$$

6. Sanlar nurinan paydalanip esaplaymiz. Kim shaqqan?

$$60 + 80$$

$$90 + 50$$

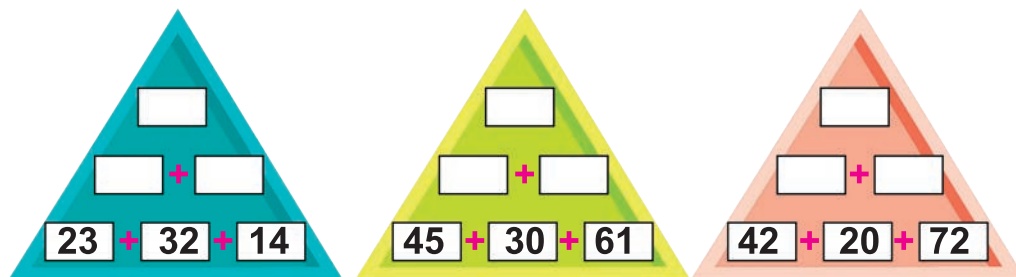
$$70 + 40$$

$$50 + 70$$

$$30 + 90$$

$$40 + 30$$

7. Esaplaymiz hám nátiyjelerin salıstıramız.

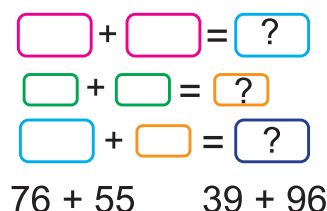
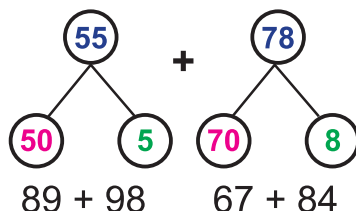
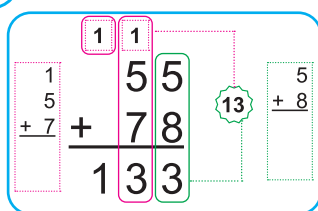

2-bap. 2-sabaq

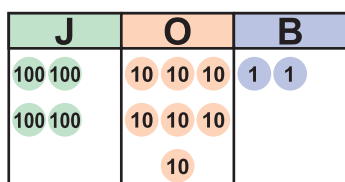
1000 ishinde sanlardı qosıw usılları

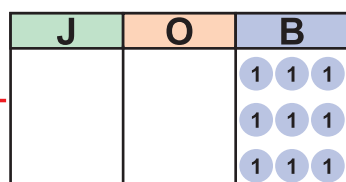
1. Esaplawlar qalay orınlangan?

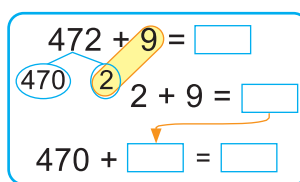
2. Modeller tiykarında qosındını esaplaymız.

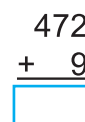
$$476 + 8$$

$$386 + 7$$

$$89 + 65$$

$$538 + 9$$

3. Qudret 1 den baslap birneshe sanlardı izbe-iz jazbaqshı, 15 sandı jazgannan soń, qálem sınıp qaldı. Ol eń aqırında qaysı sandı jazdı? Sanlardı jazganda eń kóp qaysı sanlardan paydalanǵan? Eń kem qaysı sanlardan paydalandı?

4. Esaplaymız.

$$148 + 5$$

$$367 + 4$$

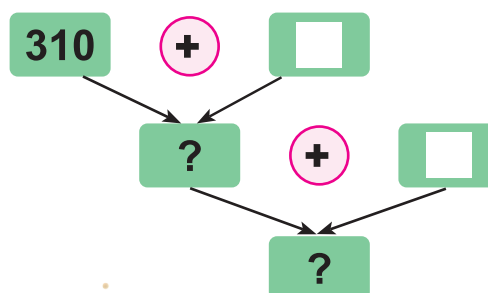
$$624 + 8$$

$$76 + 88$$

$$84 + 97$$

$$333 + 9$$

5. Matematikadan tapsırmalar toplamında 310 qosıwǵa baylanıslı, onnan 9 ǵa kóp alıwǵa baylanıslı, alıwdan 6 ǵa kóp bóliw hám kóbeytiwge baylanıslı tapsırmalar berilgen. Toplamda kóbeytiw hám bóliwge baylanıslı neshe tapsırma berilgen? Barlıq tapsırmalar sanı neshe?

6. Izbe-izlikte esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 75 \\ + 96 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

2-bap.
3-sabaq

1000 ishinde sanlardi qosiw usillari

1. Modeller tiykarında qosindini tabamiz.

$$\begin{array}{r} 300 + 84 \\ 632 + 57 \\ 844 + 32 \\ 702 + 96 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 556 \\ + 43 \\ \hline \end{array}$$

2. Qosindini esaplawdın awızeki usılınan paydalanamiz. Qanday sheshimge keldińiz?

$$246 + 9 = ?$$

$$246 + 10 = 256$$

$$256 - 1 = 255$$

	⊕ 9
246	255
572	
838	
153	

	⊕ 19
625	
497	
364	
789	

3. Úlgi tiykarında esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 700 \\ + \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$700 + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 560 + 20 \\ 842 + 40 \\ 435 + 60 \\ 617 + 80 \end{array}$$

4. Neshe qoy hám neshe eshkiniń birgeliktegi awırlıǵı bir buzaw awırlıǵına teń.

145 kg

35 kg

25 kg

5. Qolayli usilda esaplaymiz.

$$62 + (17 + 38) = (62 + 38) + 17 = 100 + 17 = 117$$

$$40 + 17 + 83 \quad 26 + (98 + 74) \quad (49 + 32) + 51 \quad 65 + (35 + 72)$$

6. Baġana túrinde esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 830 + 20 \\ 420 + 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 263 + 10 \\ 348 + 30 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 842 + 55 \\ 714 + 81 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 510 + 80 \\ 921 + 30 \end{array}$$

7. Esaplaymiz.

$$642 + 40$$

$$935 + 62$$

$$456 + 43$$

$$412 + 84$$

$$70 - 30 + 260$$

$$40 + 200 + 60$$

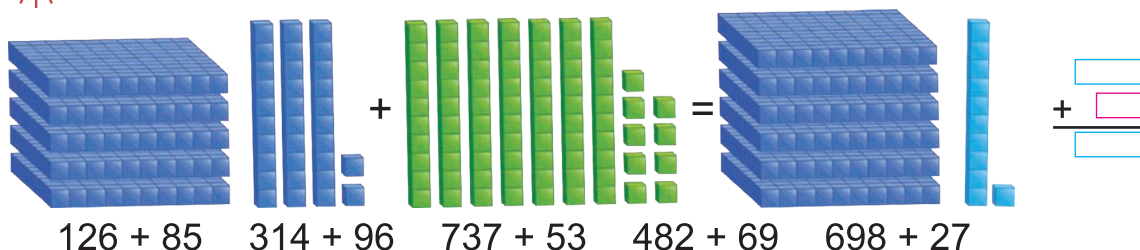
$$245 + (35 + 16)$$

$$125 - 30 + 41$$

2-bap.
4-sabaq

1000 ishinde sanlardi qosiw usillari

1. Modeller tiykarında esaplaymiz.

2. Añlatpanıń mánisin salıstıramız.

$$189 + 79 \bigcirc 891 + 97 \quad 648 + 55 \bigcirc 562 + 58 \quad 591 + 87 \bigcirc 915 + 78$$

$$267 + 58 \bigcirc 349 + 72 \quad 46 + 487 \bigcirc 39 + 573 \quad 779 + 49 \bigcirc 129 + 65$$

3. Hár bir mámlekettiń ulıwma medallar sanın anıqlaymız.

Mámleketler	Altın	Gúmis	Bronza	Barlıǵı
AQSH	39	41	33	
Qıtay	38	32	18	
Yaponiya	27	14	17	
Germaniya	10	11	16	

4. Bos ketekshelerge sáykes sandı qoyıp, esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 58 \\ \hline \square\square1 \end{array}$$

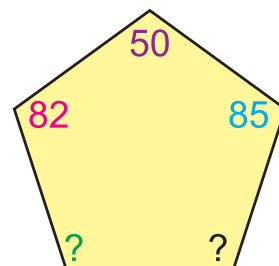
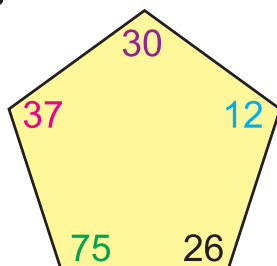
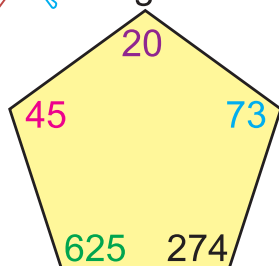
$$\begin{array}{r} 3\square7 \\ + 8\square \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87\square \\ + 55 \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square78 \\ + 9\square \\ \hline 3\square4 \end{array}$$

33

5. Belgisiz san neshega teń?

6. Nátiyjelerin tabamız hám salıstıramız.

$$123 \xrightarrow{+5} \boxed{} \xrightarrow{+10} \boxed{} \xrightarrow{+15} \boxed{} \xrightarrow{+20} \boxed{}$$

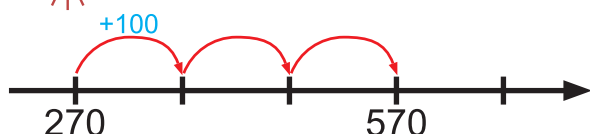
$$87 \xrightarrow{+25} \boxed{} \xrightarrow{+35} \boxed{} \xrightarrow{+45} \boxed{} \xrightarrow{+55} \boxed{}$$

Ekinshi qosılıwshı qanday tártipte artıp atır?

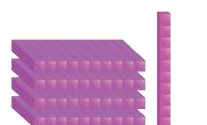
**2-bap.
5-sabaq**

1000 ishinde sanlardı qosıw usılları

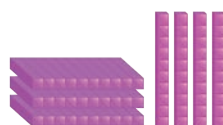
1. Esaplawlar qanday orınlanadı?

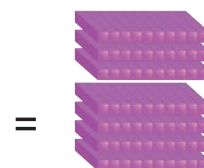
$$270 + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

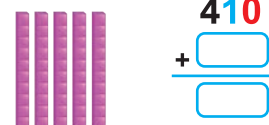
$$640 + 130$$

$$536 + 360$$

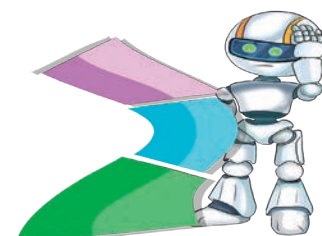
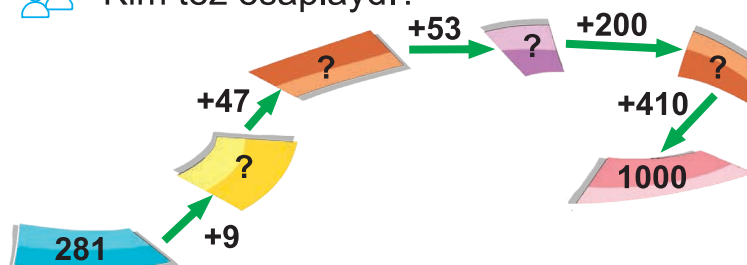

$$440 + 258$$

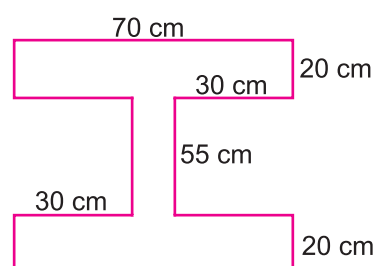
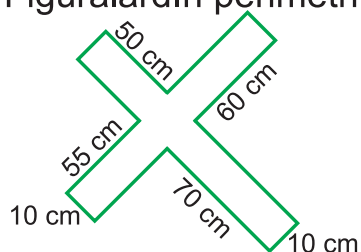

$$730 + 129$$

2. Kim tez esaplaydı?

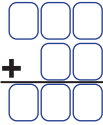
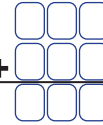
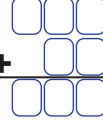
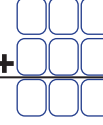
3. Figuralardıń perimetrin esaplaymız.

4. Súwretlerge sáykes keliwshi sanlardı tabamız.

 3 = ? 	 4 = ?
$\begin{array}{r} + \\ \hline 9 \quad 7 \quad 1 \end{array}$ = ? = ?	$\begin{array}{r} + \\ \hline 9 \quad 1 \quad 2 \end{array}$ = ? = ?

5. Esaplaymız.

① $203 + 31 = \square$ 	② $422 + 300 = \square$
 ③ $433 + 39 = \square$	 ④ $133 + 600 = \square$

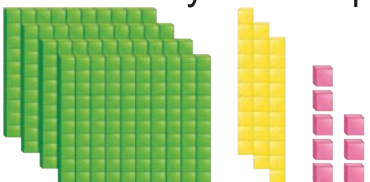
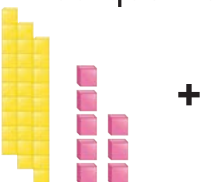
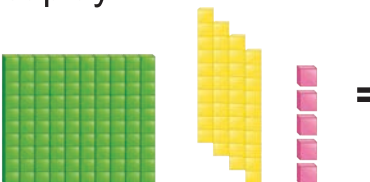
6. Esaplaymız. Háriplerge sáykes sanlardı anıqlaymız.

$260 + 100 = a$ $a + 200 = b$ $b + 300 = c$ $c + 40 = d$

**2-bap.
6-sabaq**

1000 ishinde sanlardı qosıw usılları

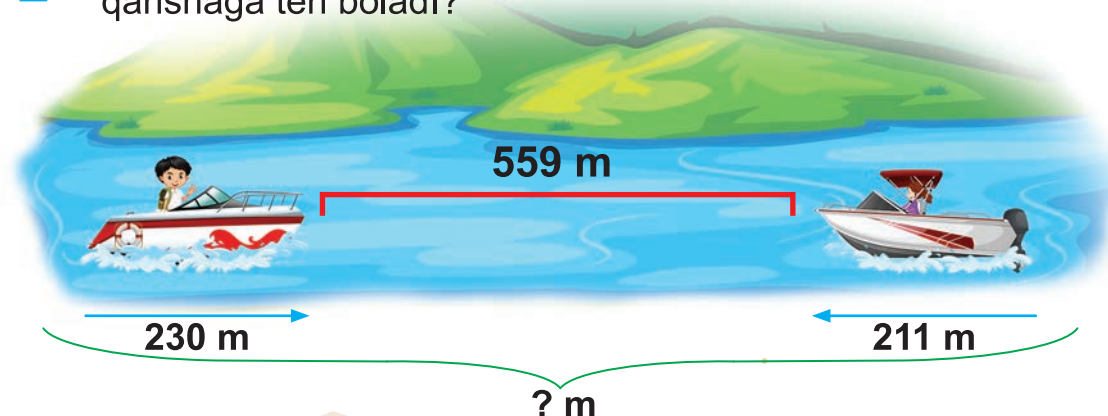
1. Modeller tiykarında qosıwdı esaplaymız.

			$= ?$	$\begin{array}{r} 4 \quad 3 \quad 8 \\ + 1 \quad 4 \quad 5 \\ \hline \square \quad \square \quad \square \end{array}$
$764 + 128$	$611 + 269$	$527 + 325$		

2. Qosındılardı esaplaymız. Qanday sheshimge keldińiz.

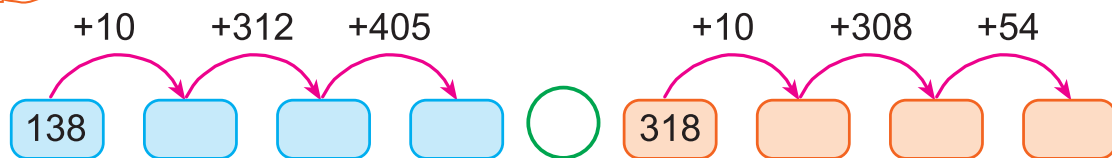
$\begin{array}{r} 5 \quad 2 \quad 4 \\ + 2 \quad 6 \quad 8 \\ \hline \square \quad \square \quad \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \quad 7 \quad 6 \\ + 1 \quad 1 \quad 4 \\ \hline \square \quad \square \quad \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \quad 6 \quad 1 \\ + 3 \quad 2 \quad 9 \\ \hline \square \quad \square \quad \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \quad 5 \quad 3 \\ + 4 \quad 2 \quad 7 \\ \hline \square \quad \square \quad \square \end{array}$
---	---	---	---

3. Qayıqlar ushırasqannan keyin, olar basıp ótken ulıwma aralıq qanshaǵa teń boladı?

4. Sanlar qosindisi 3 ke teń bolǵan 3 tańbalı taq hám 3 tańbalı jup sanlardı jazamız.

5. Esaplaymız. Nátiyjelerin salıstıramız.

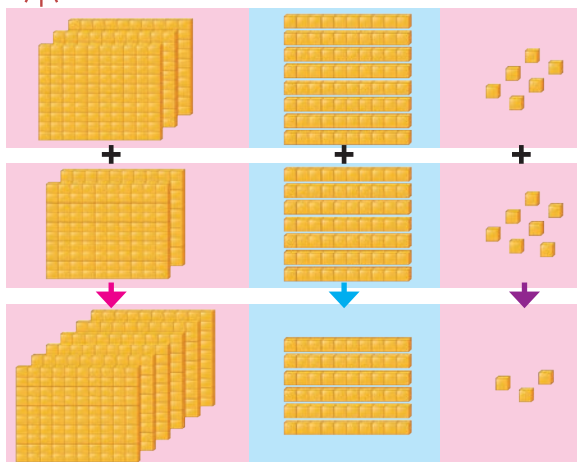
6. Bos ketekshelerdi toltıramız.

$\begin{array}{r} \square\square\square \\ + 245 \\ \hline 872 \end{array}$	$\begin{array}{r} 406 \\ + \square\square\square \\ \hline 723 \end{array}$	$\begin{array}{r} 312 \\ \square\square\square \\ + 448 \\ \hline 965 \end{array}$	$\begin{array}{r} 124 \\ + \square 1 \square \\ \hline 541 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2\square 9 \\ + \square 5 \square \\ \hline 672 \end{array}$
---	---	--	---	--

**2-bap.
7-sabaq**

1000 ishindegi sanlardı qosıw usılları

1. Modellerdi oqıymız, úlgi tiykarında esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 1 \quad 1 \\ 386 \\ + 277 \\ \hline \end{array}$$

386 + 277 =

6 birlik + 7 birlik = 13 birlik = 1 onlıq 3 birlik
8 onlıq + 7 onlıq = 15 onlıq + 1 onlıq = 16 onlıq = 1 jüzlik 6 onlıq
3 jüzlik + 2 jüzlik = 5 jüzlik + 1 jüzlik = 6 jüzlik

312 + 498	184 + 547
619 + 187 + 166	245 + 416 + 323

2. Úyreklerge durıs juwaplardı tabıwǵa járdemlesemiz.

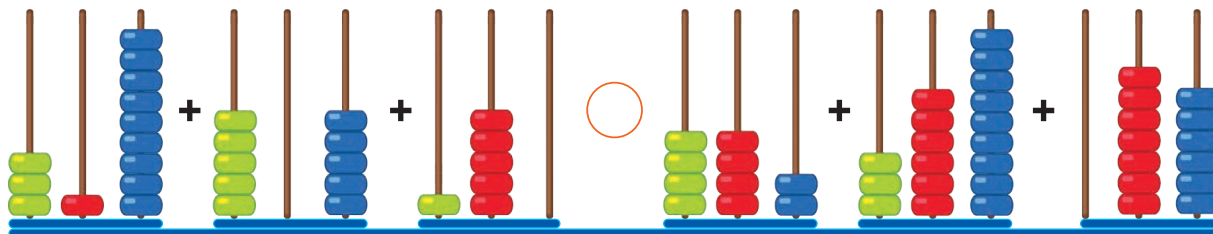
$\begin{array}{r} 349 \\ + 528 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 235 \\ + 185 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 547 \\ + 365 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 179 \\ + 286 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 593 \\ + 308 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 457 \\ + 384 \\ \hline \end{array}$
841	912	465	420	877	901

3. Esaplaymız.

259 + 573 343 + 468 413 + 389 639 + 197 786 + 214

4. Klasta 12 qiz hám 16 ul bala bar. Eger klastan 13 bala shıǵıp ketse, klasta eń kóbi neshe ul bala qalıwı múmkin? Eń keminde neshe ul bala qalıwı múmkin?

5. Modeller tiykarında sanlardı anıqlaymız. Ańlatpanıń mánisin tawıp salıstıramız.

6. Miywelerge sáykes sanlardı anıqlaymız.

700, 680, 640, 580, , 400, , 140.

70, 120, 180, , 330, 420, 520, .

7. Berilgen háriplerden sáykes sanlardı ósip barıw tártibinde jaylastırıp jasırınǵan sózdi tabamız.

$$467 + 84 = g$$

$$470 + 350 = r$$

$$386 + 275 = o$$

$$670 + 200 = i$$

$$342 + 63 = l$$

$$574 + 417 = m$$

$$671 + 236 = t$$

$$290 + 54 = a$$

2-bap.
8-sabaq

1000 ishinde sanlardı qosıw usılları

$$\begin{array}{r} 1 \quad 5 \quad 6 \\ + 8 \quad 4 \quad 3 \\ \hline 9 \quad 9 \quad 9 \end{array}$$

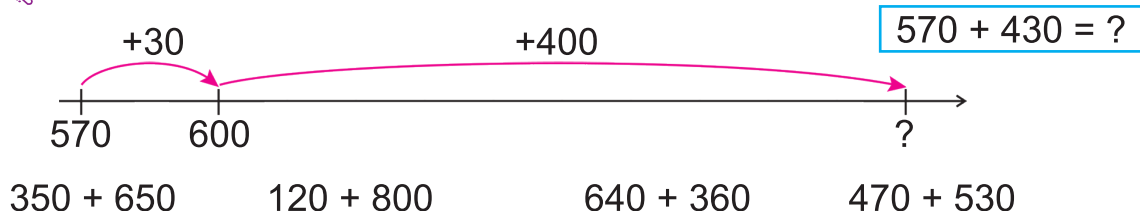

1. Modeller tiykarında esaplaymız. Nátiyjede qaysı san payda boldı?

$$936 + 64 \quad 643 + 357 \quad 207 + 793 \quad 483 + 379$$

$$\begin{array}{r} 575 \\ + 425 \\ \hline \end{array}$$

2. Úlgi tiykarında ańlatpalardı sanlar nurında kórsetemiz.

3. Esaplaymız.

68 + 547 + 385 84 + 426 + 489 77 + 323 + 546 192 + 430 + 378

Each problem has a bracket under the first two numbers with a question mark, and an arrow pointing to the third number.

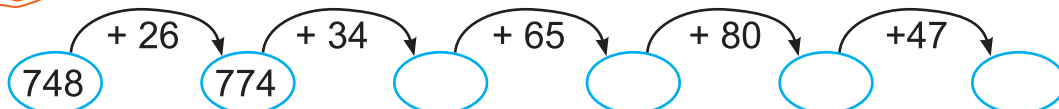
4. Qaysı transport eń kóp jolawshı sıydıra aladı?

Bir waqıtta bul transportlar qansha jolawshıǵa xızmet qıladı?

$200 + 200 + 200 + 200 + 200$; $350 + 250$; $350 + 350$ ańlatpalar neni ańlatadı? Usıǵan uqsas jáne qanday ańlatpalar dúziwge boladı?

5. Natiye nege teń?

6. Esaplaymız.

365 + 635 524 + 476 272 + 548 459 + 391 763 + 237
483 + 279 136 + 748 615 + 197 707 + 293 346 + 654

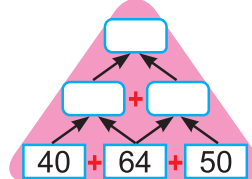
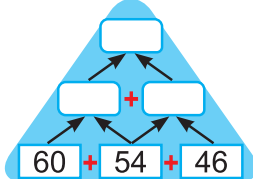
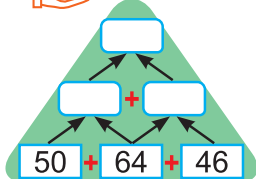
2-bap.
9-sabaq

1000 ishinde sanlardı qosıw usılları

1. Qolaylı usılda esaplaymız.

$143 + 289 + 457$ $214 + 142 + 358$ $\begin{array}{r} 138 \\ 142 \\ + 315 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 41 \\ 133 \\ + 59 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 52 \\ 331 \\ + 148 \\ \hline \end{array}$

2. Kim tez esaplaydı?

3. Uzunliqlardi santimetrde aʼlatamiz, h m balalard n boyina sáykes uzunliqt  shamalap taw p,  siw tártibinde aytamiz: 1m 48 cm, 1 m 35 cm, 1 m 65 cm, 1m 20 cm.

Samat

Aziza

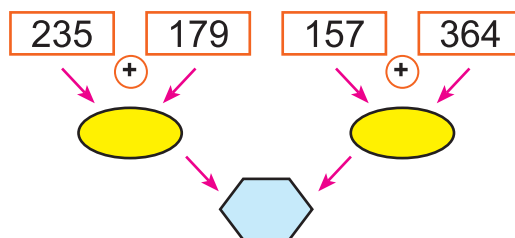
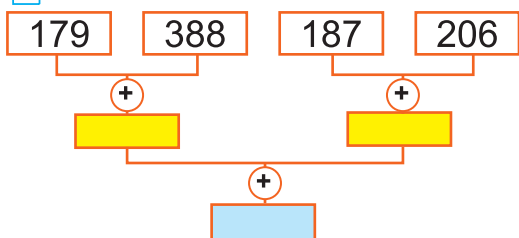
Nargiza

Shaxsanem

Samat penen Shaxsanemni n boylari uzunli ini n qosindisi Nargiza menen Azizani n boylari uzunli ini n qosindisini n ayirmashil    qanday?

4. Esaplaymiz. Nátiyjelerdi salistiramiz.

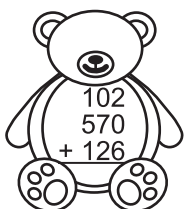
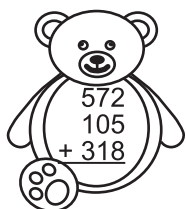
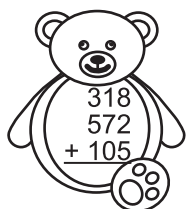
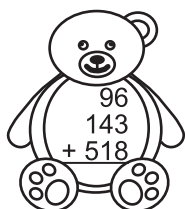
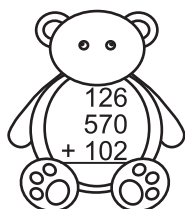

5. 1000  a shekem bol an sanlar arasında neshewini n sanlar qosindisi 1 ge te ?
1000  a shekemgi bol an sanlar arasında neshewini n sanlar qosindisi 2 ge te ?

6. S ykes sanlard  qoy p, esaplaymiz.

$\begin{array}{r} 192 \\ + 34 \\ \hline 576 \end{array}$	$\begin{array}{r} 67 \\ + 172 \\ \hline 819 \end{array}$	$\begin{array}{r} 32 \\ + 426 \\ \hline 746 \end{array}$	$\begin{array}{r} 01 \\ + 331 \\ \hline 632 \end{array}$	$\begin{array}{r} 337 \\ + 59 \\ \hline 929 \end{array}$	$\begin{array}{r} 216 \\ + 184 \\ \hline 679 \end{array}$	$\begin{array}{r} 310 \\ + 181 \\ \hline 792 \end{array}$	$\begin{array}{r} 165 \\ + 183 \\ \hline 546 \end{array}$
--	--	--	--	--	---	---	---

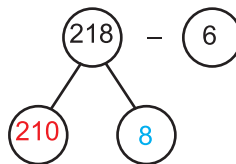
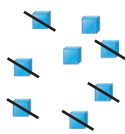
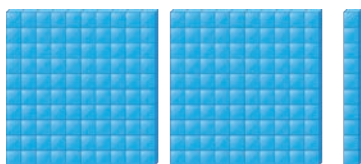
7. Esaplaymiz h m ay wlard n t sip qaldiril an a zalar n tabamiz.

2-bap.
10-sabaq

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Esaplaw qanday orınlangan.

$$\begin{array}{r} 8 - 6 = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$289 - 3 \quad 329 - 7 \quad 846 - 5 \quad 167 - 4 \quad 628 - 8 \quad 455 - 2$$

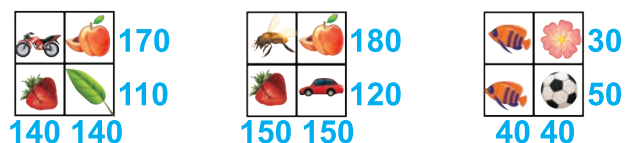
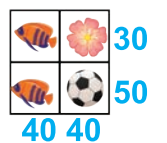
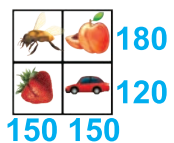
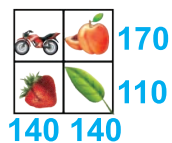
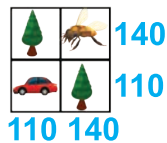
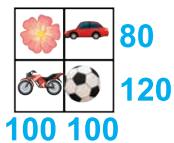
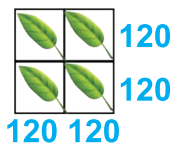
2. Modelge sáykes ańlatpa dúzip mánisin tabamız.

3. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı jazamız.

$$\begin{array}{l} 438 - 2 > 421 \quad \square > 189 - 4 \quad \square > 767 - 6 \\ 125 + 27 < \square \quad \square < 347 + 34 \quad \square < 918 - 0 \end{array}$$

4. Berilgen zatlar qanday sanlardı ańlatadı?

5. Avtomobiller toqtaw ornı 133 mashınaǵa arnalǵan. Ol jerde 5 mashina tur. Qansha bos orın bar?

6. Sanlardı kemeyiw tártibinde jaylastıramız. Kim tez aytadı?

$$\square > \square > \square > \square > \square > \square$$

7. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 325 \\ - 4 \\ \hline 321 \end{array}$$

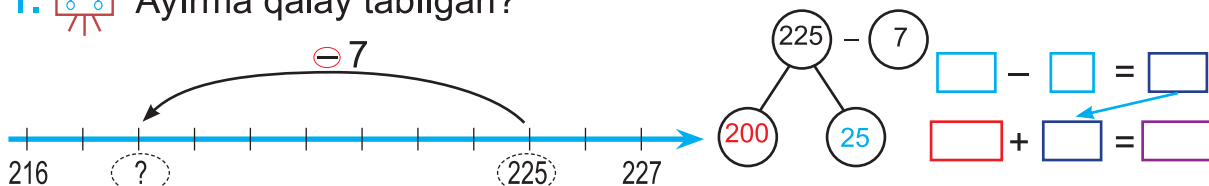
$$325 - 4 \quad 368 - 5 \quad 618 - 8 \quad 789 - 2 \quad 708 - 7 \quad 589 - 6$$

2-bap.
11-sabaq

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

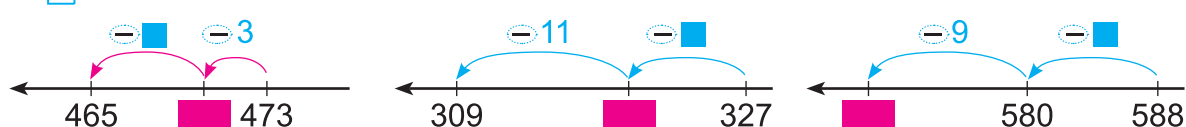

1. Ayırma qalay tabılğan?

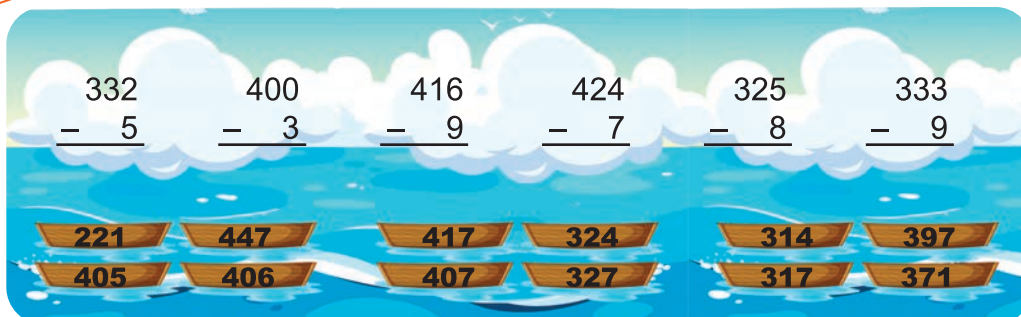
$254 - 6$ $371 - 5$ $478 - 9$ $546 - 8$ $654 - 7$ $762 - 4$

2. Añlatpa dúzemiz hám mánisin tabamız.

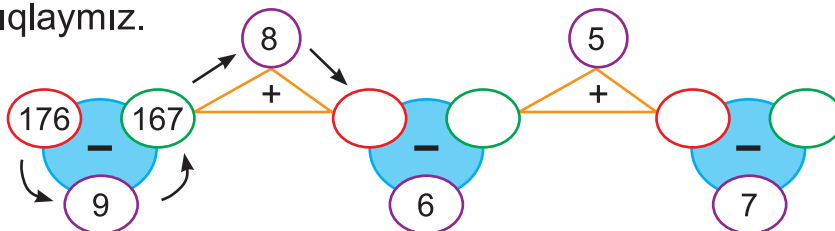

3. Sanlardıń qosındısı 4 ke teń bolğan hám jazıwda 0 sanı qatnaspağan úsh tańbalı sanlardı jazamız.

4. Ayırmalarğa sáykes juwaplardı anıqlaymız.

5. Esaplaymız hám dóńgelekshelerdegi jasırınğan sanlardı anıqlaymız.

6. Hávızde 125 úyrek júzip júr edi. Tańda 9, túste jáne 8 úyrek ushıp ketti. Hávızde neshe úyrek qaldı? Barlıǵı neshe úyrek ushıp ketti?

7. Natiyjelerdi salıstırın.

$241 - 3$

$252 - 9$

$325 + 6 + 9$

$674 - 5 - 6$

$976 - 9$

$967 - 9$

$775 - 8 - 9$

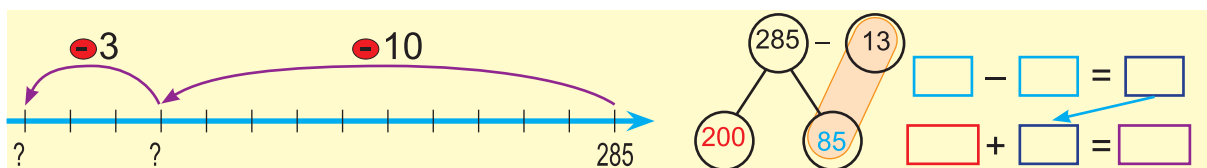
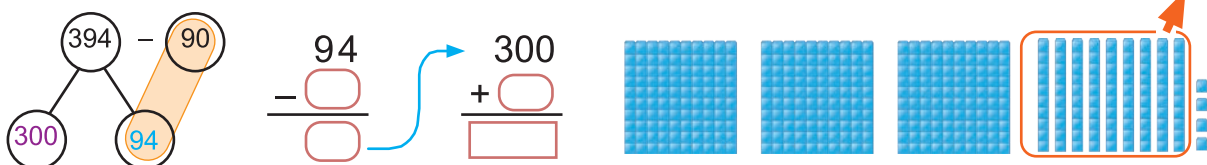
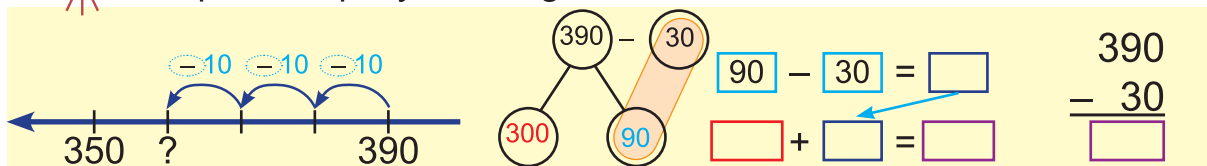

$892 - 7 - 8$

2-bap.
12-sabaq

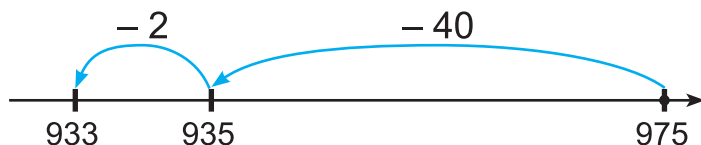
1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Esaplawlar qalay orınlangan.

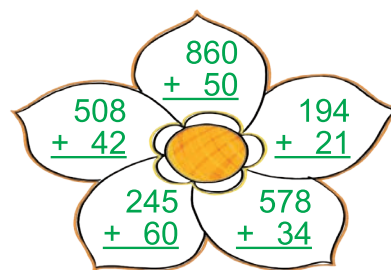
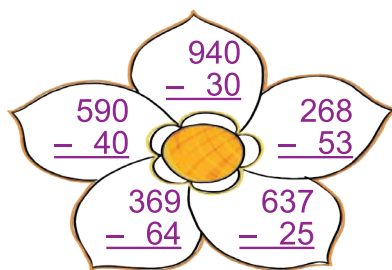
580 - 40 875 - 50 685 - 30 737 - 20 475 - 32 969 - 26

2. Súwrette qaysı ańlatpa berilgen?

- 402 - 35
● 975 - 42
● 975 - 420

3. Kim tez esaplaydı?

4. Alıw qalay orınlangan? Sheshimin kórsetiń.

627 - 11 = ? 627 - 10 = 617 617 - 1 = ?

	- 11
627	616
355	

	- 11
784	
462	

	- 11
191	
533	

	- 11
279	
848	

5. Belgisiz azayıwshı hám alınıwshılardı tabamız.

$$\begin{array}{r} 150 \\ - \text{green triangle} 0 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 168 \\ - \text{pink square} 6 \\ \hline 101 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \text{ diamond } 4 \\ - 71 \\ \hline 323 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 680 \\ - \text{orange square} 0 \\ \hline 650 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \text{ blue circle} \\ - 32 \\ \hline 731 \end{array}$$

6. Marat 179 betlik kitap oqib atir. Ol birinshi kuni 28 bet, ekinshi kuni birinshi kúndegiden 12 bet kóp oqıǵan bolsa jáne neshe bet oqıwı kerek?

7. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 790 \\ - 60 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 784 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 448 \\ - 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 357 \\ - 36 \\ \hline \end{array}$$

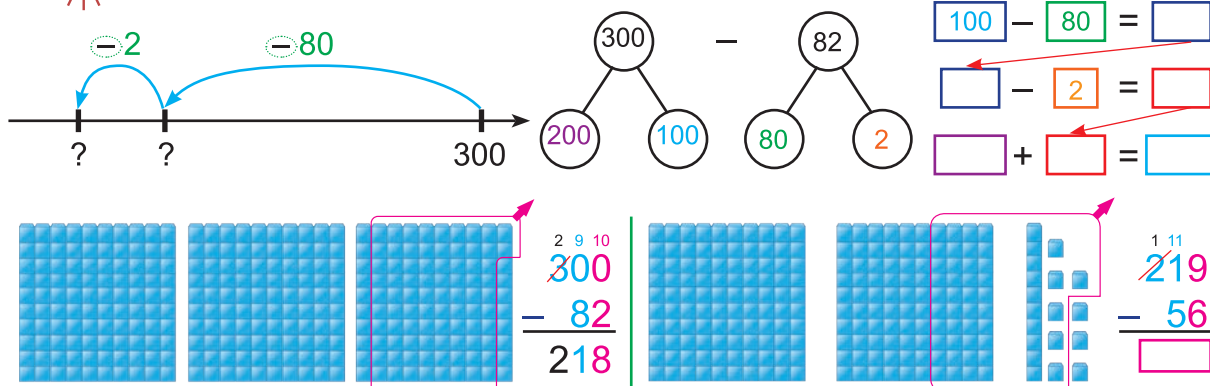
$$\begin{array}{r} 674 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 927 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

2-bap.
13-sabaq

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Ayırmalar qalay tabılǵanlıǵın eslep qalamız.

400 - 58 600 - 75 213 - 22 547 - 93 732 - 27 907 - 29

2. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı tabamız.

3. Hár bir figuraǵa sáykes sanlardı tawıp hám ańlatpalar dúzemiz.

$$50 + 100 = \triangle + 70$$

$$\blacksquare + \triangle = 30 + 90$$

$$\blacksquare - \bullet = 100 - \triangle$$

$$\bullet + \triangle + \blacksquare = ?$$

4. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 409 \\ - 82 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 973 \\ - 54 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 84 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 645 \\ - 78 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 523 \\ - 65 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 782 \\ - 96 \\ \hline \end{array}$$

5. Barlıǵı 200 dana bas kiyim satılǵan bolsa, taqıyalar sanı qansha?

35

?

27

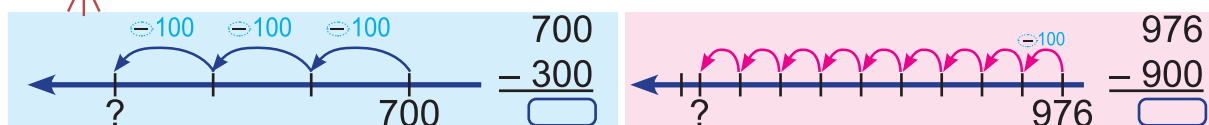
6. Aliwdı orınlamız hám eń kishi mánisin tabamız.

$$\begin{array}{r} 295 \\ - 83 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 820 \\ - 46 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 238 \\ - 96 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 305 \\ - 18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 752 \\ - 64 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 853 \\ - 89 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 926 \\ - 47 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 329 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

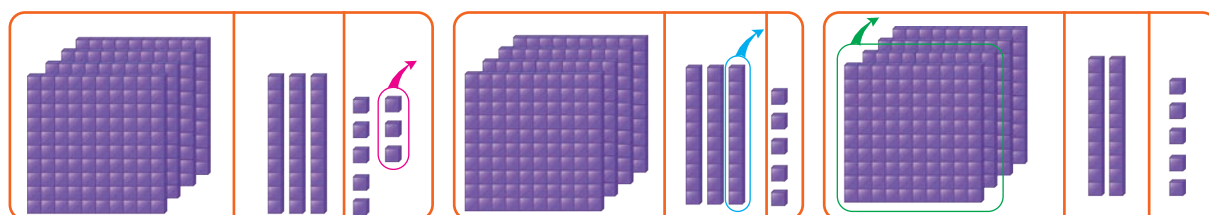
2-bap.
14-sabaq

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Esaplaw qalay orınlangan.

$$400 - 100 \quad 600 - 500 \quad 862 - 800 \quad 993 - 600 \quad 788 - 500$$

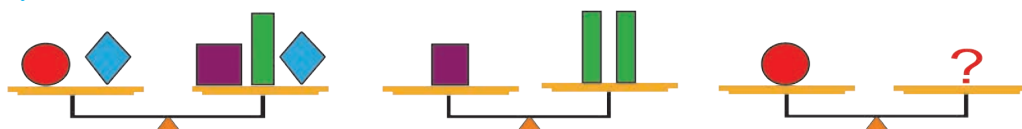
$$\begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array}$$

2. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array}$$

$$456 - 124 \quad 523 - 312 \quad 779 - 645 \quad 967 - 256$$

3. Tárezi teń bolıwı ushın sorawdıń ornına qaysı figuralar sáykes keledi?

4. Restoranda hámmesi bolıp 348 picca tayarlandı. Olardan 114 danası sırlı hám pomidorlı, 102 danası pomidorlı hám góshli bolsa zamarıqlı piccadan neshewi tayarlangan?

5. Esaplaymız. Sáykes juwaplardı anıqlaymız.

$$\begin{array}{r} 151 - 9 \\ 910 - 6 \\ 336 - 7 \end{array}$$

$$904 \quad 142 \quad 329$$

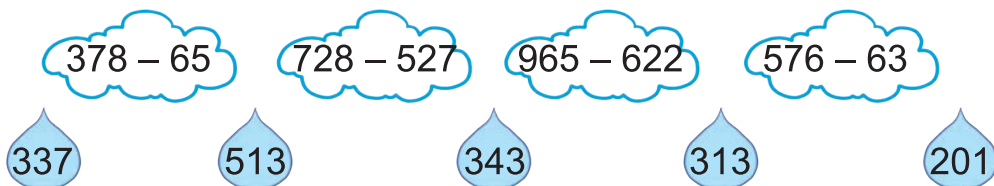
$$\begin{array}{r} 588 - 18 \\ 332 - 32 \\ 493 - 63 \end{array}$$

$$570 \quad 430 \quad 300$$

$$\begin{array}{r} 874 - 444 \\ 345 - 325 \\ 933 - 703 \end{array}$$

$$430 \quad 20 \quad 230$$

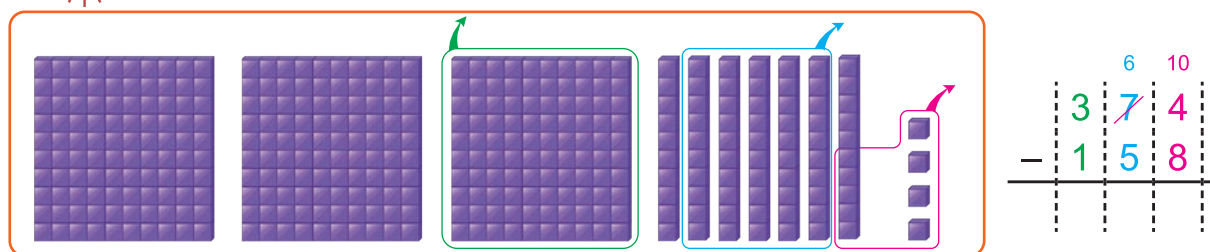
6. Hár bir ańlatpanıń mánisin tabamız. Berilgen sanlardan qaysı biri artıqsha?

**2-bap.
15-sabaq**

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Modeller tiykarında esaplaymız.

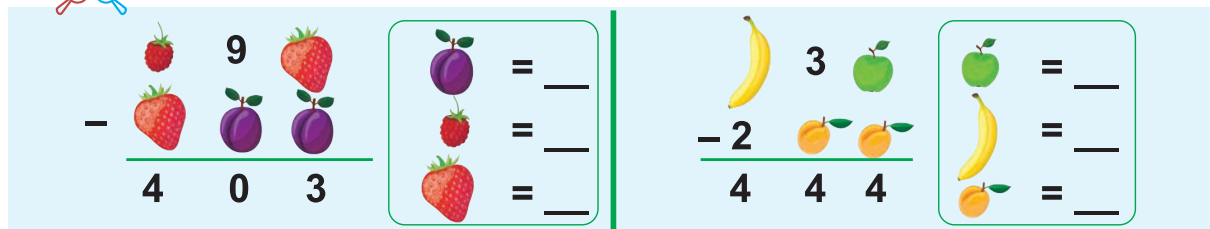

791	423	865	672	961
$- 428$	$- 404$	$- 136$	$- 245$	$- 547$

2. Ayırmalardı tabamız.

$561 - 435$	$780 - 308$	$835 - 118$	$992 - 278$
-------------	-------------	-------------	-------------

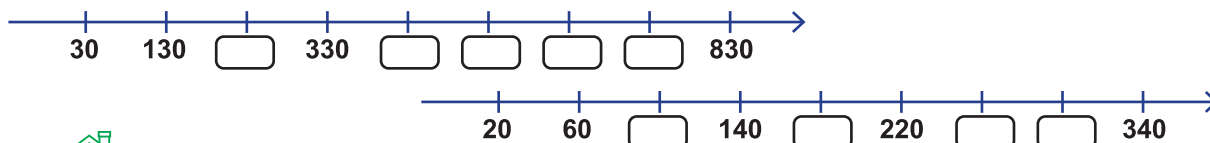
3. Miyweler qanday sanlardı ańlatadı?

4. Quwırshaq teatr tamasha zalı 282 orınlıq. "Altın gılt" teatr tamashası ushın 267 bilet satıldı. Teatr tamasha zalında neshe orınlıq bos qaldı?

5. Sanlar izbe-izligin logikalıq dawam ettiremiz.

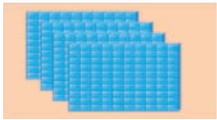
6. Esaplaymız.

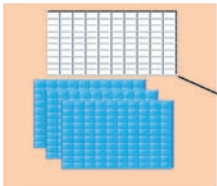
191	172	900	580	690	593	785
$- 156$	$- 145$	$- 600$	$- 458$	$- 490$	$- 547$	$- 367$

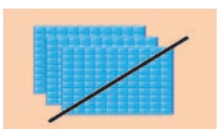
2-bap.
16-sabaq

1000 ishinde sanlardi aliw usillari

1. Modeller tiykarida esaplawdi túsindiremiz.

①

j	o	b
4	2	7
-	1	8
		2
		5

②

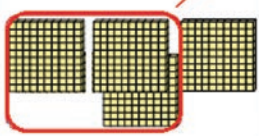
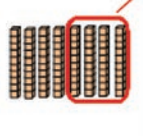
j	o	b
4	2	7
-	1	8
		2
	4	5

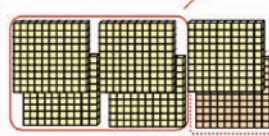
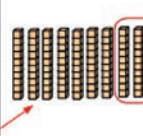
③

j	o	b
4	2	7
-	1	8
	2	4
		5

$$\begin{array}{r}
 528 \\
 + 293 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 431 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 + 310 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 235 \\
 \hline
 465
 \end{array}$$

2. Úlgi tiykarida ańlatpalarǵa sáykes modeller dúzip esaplaymız.

júzlik	onlıq	birlik
		
482 - 341		

júzlik	onlıq	birlik
		
613 - 442		

245 - 183 537 - 246 825 - 674 326 - 184 417 - 295

3. Alıwdı esaplań awızeki usılın kóremiz hám nátiyjesin aytamız.

479 - 198 = ?

Ayırmanı 479-200ge almasırtıp, keyin 2 ni qosamız.

479 - 200 = 279
279 + 2 = 281

945 - 296

632 - 297

854 - 199

501 - 202

4.

5 5

2 2

1 1 1

 = ?

 = ?

 = ?

5. Bóleklep alıwdı orınlaymız.

$$\begin{array}{r} 547 - 385 - 68 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 489 - 84 - 126 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 376 - 127 - 27 \\ \boxed{?} \end{array} \quad \begin{array}{r} 678 - 81 - 269 \\ \boxed{?} \end{array}$$

6. Izbe-izlikte esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 976 \\ - 243 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 167 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 103 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 96 \\ \hline \boxed{} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 143 \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

**2-bap.
17-sabaq**

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Modeller járdeminde esaplawlardı túsindiremız.

$$1000 - 300 = ?$$

1000 – 10 júzlik
300 – 3 júzlik

10 júzlikten 3 júzlikti alsaq,
7 júzlik qaladı.
Demek, $1000 - 300 = 700$.

$$\begin{array}{r} 1000 - 70 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 100 - 70 = ? \\ 900 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 70 \\ \hline 930 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 370 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 900 - 300 = 600 \\ 100 - 70 = 30 \\ 600 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 370 \\ \hline 630 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 325 \\ \hline 675 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 400 \\ 1000 - 60 \\ 1000 - 245 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 900 \\ 1000 - 420 \\ 1000 - 573 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 40 \\ 1000 - 760 \\ 1000 - 666 \end{array}$$

2. Ayırmalardı tabamız.

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 190 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 431 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 647 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 777 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 820 \\ \hline \end{array}$$

3.

$$\begin{array}{r} \text{3 knives} \\ - \text{1 slice} \quad 3 \\ \hline \text{3 slices} \quad 3 \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \text{3 slices} \quad 3 \\ - \text{1 slice} \quad 1 \\ \hline \text{1 slice} \quad 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{1 knife} = ? \\ \text{1 slice} = ? \\ \text{1 slice} = ? \end{array}$$

4. Kamal hám Anar lego danasın bólisip almaqshı. Eger Kamal ózine 528 dana lego danasın alğan bolsa, Anarğa qansha lego danası tiyisedi?

5. Kim tez esaplaydı? Nátiyjeler neshege teń?

$$\begin{array}{r} 927 \\ - 415 \\ \hline \end{array} - \begin{array}{r} 207 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 765 \\ - 546 \\ \hline \end{array} - \begin{array}{r} 364 \\ \hline \end{array}$$

6. Esaplaymız. Qaysı ańlatpanıń mánisi eń úlkeni boladı?

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - \text{yellow box} \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 695 \\ - \text{green box} \\ \hline 287 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 582 \\ - 60 \\ \hline \text{yellow box} \end{array}$$

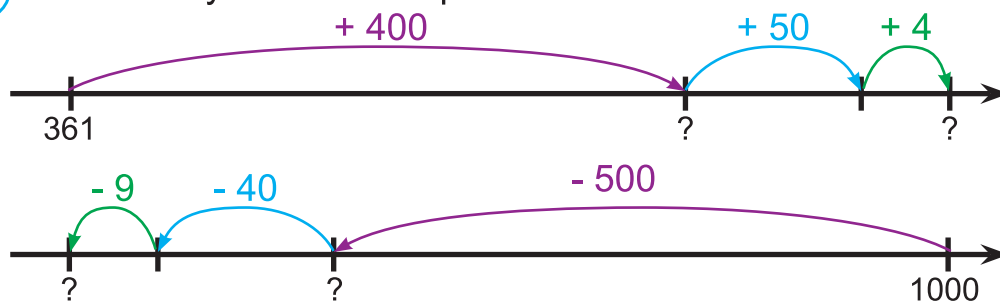
$$\begin{array}{r} \text{green box} \\ - 286 \\ \hline 714 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 849 \\ - \text{yellow box} \\ \hline 217 \end{array}$$

2-bap.
18-sabaq

1000 ishinde sanlardı alıw usılları

1. Modeller tiykarında ańlatpalar dúzemiz.

2. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$\begin{array}{lll} 16 - 5 = 11 & 160 - 50 = ? & 160 + 500 = ? \\ 8 + 23 = 31 & 80 + 230 = ? & 800 - 230 = ? \end{array}$$

$$34 - 6$$

$$7 + 19$$

$$62 - 3$$

$$4 + 47$$

$$3 + 68$$

$$25 + 7$$

3. Sáykes sanlardı tabamız.

$$\begin{array}{cc} \text{strawberry} & \text{bee} \\ \hline 90 & 90 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} \text{apple} & \text{leaf} \\ \hline 120 & 130 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} \text{tree} & \text{tree} \\ \hline 80 & 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} \text{soccer ball} & \text{soccer ball} \\ \hline 100 & 120 \end{array}$$

$$\begin{array}{cc} \text{fish} & \text{car} \\ \hline 200 & 90 \end{array}$$

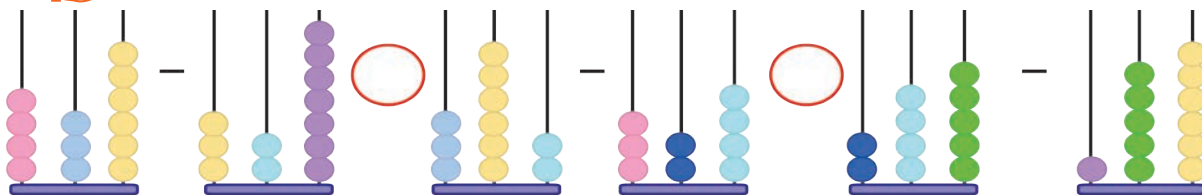
$$\begin{array}{cc} \text{fish} & \text{bee} \\ \hline 220 & 220 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} \text{leaf} & \text{strawberry} & \text{apple} \\ \hline & & \\ \text{fish} & \text{bee} & \text{flower} \\ \hline & 80 & \\ \text{car} & \text{tree} & \text{soccer ball} \\ \hline & & \end{array}$$

4. Sport úskeneleri dúkánında 1000 dana top bar. Kesteden paydalanıp aytıń bouling topları neshe dana?

				
284	154	?	379	104

5. Model tiykarında ayirmalardı tabamız hám salıstıramız.

6. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 305 \\ + 126 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 315 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ + 666 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 493 \\ \hline 289 \end{array}$$

**2-bap.
19-sabaq**

Qosıwǵa baylanıslı máseleler

1. Kesteni toltıramız. Kim shaqqan.

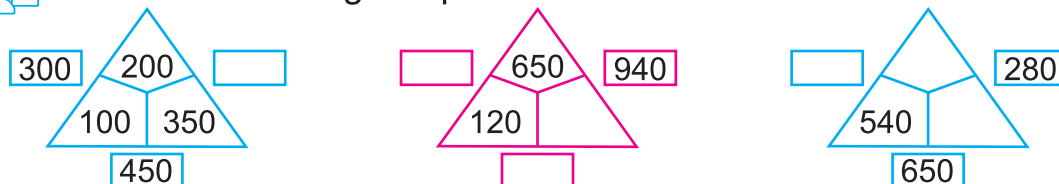
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.

Velosiped jarısı jolınıń uzınıǵı 870 m. 1-bayraqshaǵa shekemgi aralıq 360 m hám 1-bayraqshadan 2-bayraqshaǵa shekem bolǵan aralıq 190 m bolsa, márrege jáne qansha aralıq bar?

3. Qosındı hám belgisiz qosılıwshılardı tabamız.

4. Tárezi teń bolıwı ushın qanday qosındını qosıw múmkin? Teń salmaqlı qosındılardı óz betińizshe dúze alasızba?

5. Qaysi joldan jürsek cirkke tez jetip baramiz?

6. Úlgi tiykarında nátiyjesi 1000 ға teń bolğan ańlatpa dúzemiz.

$$100 + 900 = 1000$$

$$250 + 250 + 250 + 250 = 1000$$

500 100 150 200 250 300 350 400 450 500

550 600 650 700 750 800 850 900 950

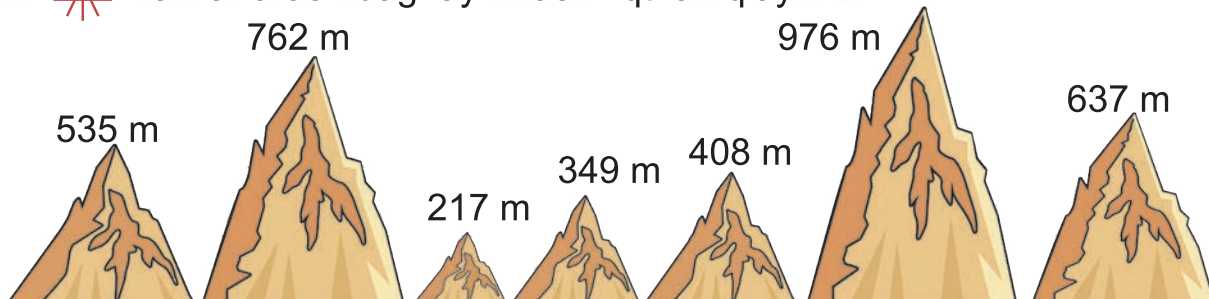
2-bap.
20-sabaq

Alıwǵa tiyisli máseleler

1. Ákem 35, anam 32 jasta. Meniń jasım ákem hám anamniń jasları qosındısınan 57 ge kishi. Meniń jasım neshede?

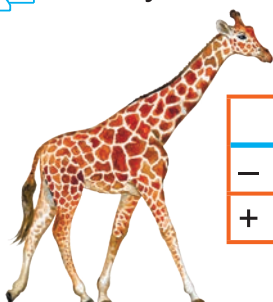

2. Tawlar arasındaǵı ayırmashılıqtı anıqlaymız:

- Eń pás taw neshe metr?
- Eń bálent taw menen eń pás taw arasında neshe metr ayırmashılıq bar?
- Tawlar biyikligin ósiw hám kemeyiw tártibinde aytamız kim tez aytadı?

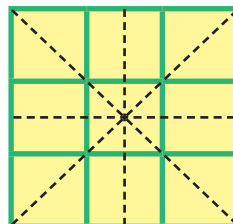
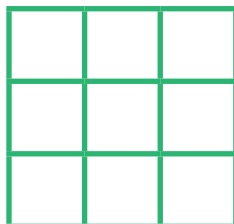
3. Qolaylı usılda esaplaymız hám kesteni toltıramız?

	209	427	215	370	533	299	643
– 198	11						
+ 109	318						

4. Sanlar kestesinde sanlardı sonday jaylastırın barlıq tárepten esaplağanda qosındı 150 ge teń bolsın.

80	30	10
	20	50
40		60
		90
	70	

5. Bayram keshesi ushın 183 dana shardan gúl islendi. Keshe dawamında birneshe shar jarılıp, 171 danası qaldı. Islengen gúlde sharlar qanshağa kemeydi?

6. Kestede avtosalon eki jıl dawamında satılğan avtomobiller sanı haqqında mağlıwmat berilgen:

	Yan.	Fev.	Mart	Apr.	May	Iyun	Iyul	Avg.	Sent.	Okt.	Noy.	Dek.
1-jıl	85	83	98	102	118	135	88	97	116	83	125	128
2-jıl	123	106	87	114	90	106	124	113	131	77	92	75

- Hárbir jılda satılğan avtomobiller sanın aylar kesiminde salıstıramız.
- 1-jıldıń qaysı ayında eń kem mashina satılğan?
- 2-jıldıń qaysı ayında ótken ayğa qarağanda sawda muğdarı eń kóp ósken?

2-bap. 21-sabaq

Qosıw hám alıwğa baylanıslı máseleler

1. Áńlatpalar sizlerge neni esletti? Sheshimin kórsetemiz.

$$147 + 138 = 285$$

$$138 + 147 = 285 \quad 285 - 147 = 138 \quad 285 + 138 = 147$$

$$243 + 649 = ?$$

$$700 - 278 = ?$$

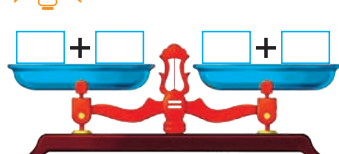
$$329 + 495 = ?$$

2. Dáwlet ata bul jılğı diyqanshılığınan lobiya, másh hám noqat jıynap aldı.

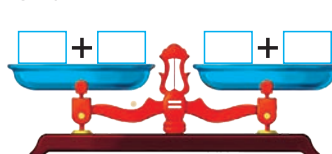
Diyqan atanıń bul jılğı ónimleri qosındısı neshe kilogramm boladı? Másh hám lobianıń qosındısı noqatlardan neshe kilogramm kóp? Eń kóp alınğan ónim qaysı?

3. Sanlardı tárezige sáykeslendirip jaylastıramız.

240
180
460
520

200
800
400
600

4. Ózbekstan Qızıl yarım ay jámiyeti tárepinen 225 qutı azıq-awqat, ıssı kórpe hám kiyim-kenshek tayarlandı. Olardan 78 qutısı azıq-awqat, 105 qutısı ıssı kórperler bolsa, neshe qutı kiyim bar?

5. Belgisiz qosılıwshılardı tabamız.

73	+	...	+	18	= 125
+		+		+	
...	+	94	+	...	= 206

140 128 63

...	+	126	+	...	= 813
+		+		+	
371	+	...	+	...	= 928

796 485 460

6.

Mektep sport dógereginde 255 oqıwshı futbol, basketbol, voleybol menen shuğıllanadı. 75 oqıwshı futbol, onnan 50 ge kóp oqıwshı basketbol oynadı. Neshe oqıwshı futbol oynadı?

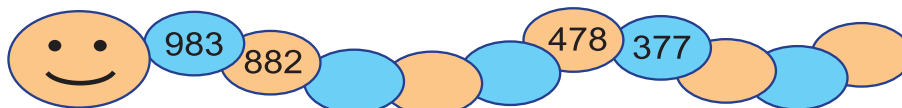
7. Úlgi tiykarında kesteni toltıramız. Qosındılar qalay ózgerip baradı.

40 + 50 = 90	400 + 500 = 900	400 + 50 = 450	40 + 500 = 540
10 + 70			
60 + 30			
50 + 10			
90 + 10			
60 + 40			

2-bap.
22-sabaq

Sanlar hám figuralar izbe-izligin logikalıq dawam ettiriw

1. Sanlar qatarın toltıramız hám ayırmashılıgın tabamız.

2. Figuralar izbe-izligin háripler menen belgilew qanday ámelge asırılğan? Jáne qanday variantlar bolıwı múmkin?

3. Súwretler tiykarında kún tártibin izbe-izlikte tártipleymiz.

07:00

07:15

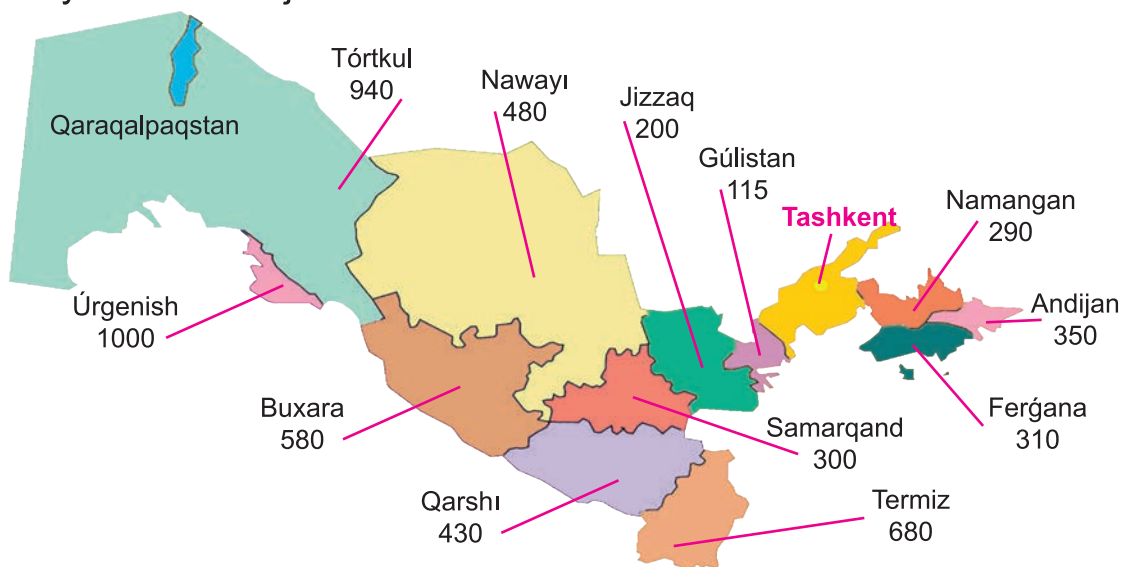
07:45

06:45

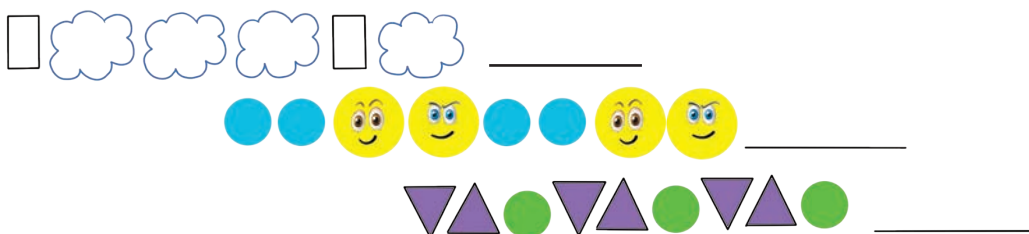
Házir saat neshe boldı? Saat 10:00 de siz ne menen shuğıllanasız?

4. Kartadan paytaxt penen qalalar arasındaqı aralıqlardı izbe-izlikte aytamız hám ajratamız.

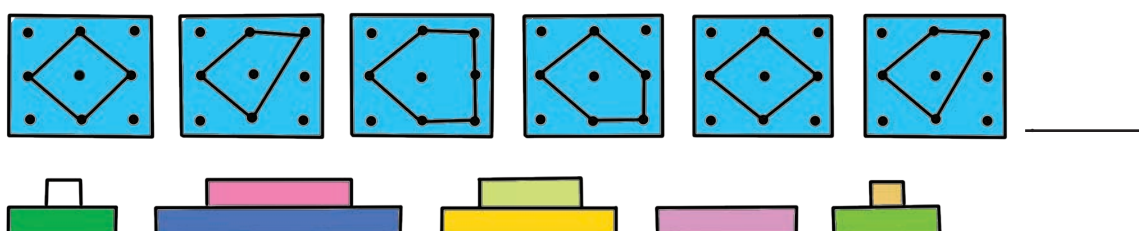

- Paytaxtqa eń jaqın hám eń uzaq qalalar arasında qansha ayırmashılıq bar?
- Bir-birine jaqın qalalardı ayta alamızba?

5. Izbe-izlikti háripler arqalı ańlatamız hám dawam ettiremiz.

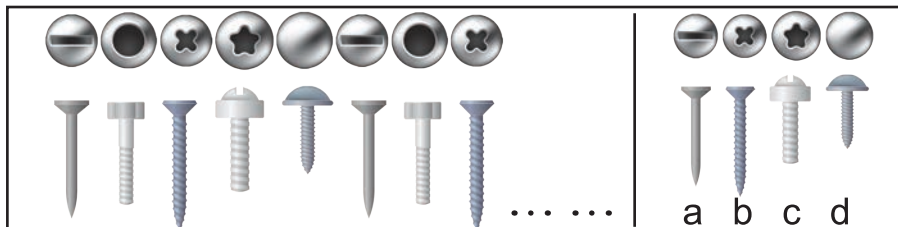
6. Figuralardı sızamız keyingi figuralar qanday boladı?

2-bap.
23-sabaq

Sanlar hám figuralar izbe-izligin logikalıq dawam ettiremiz

1. Noqatlar ornına qaysı juwaptağı shegeler tuwrı keledi?

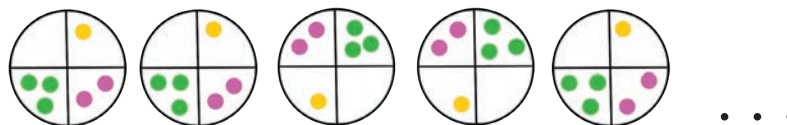

2. Keyingi figura hám oğan sáykes sandı anıqlaymız.

Sáykes figuradağı sanlardı salıstıramız hám qosındısın tabamız.

3. Dóńgelekler qanday izbe-izlikte dawam etpekte, anıqlaymız.

8-orında jaylasqan dóńgelek hám ondağı dóńgelekshelerdiń súwretin sızamız.

4. Sanlar qatarı qalay dawam etedi?

222, 224, ..., ..., ..., 232, ..., ..., ..., | 2, 4, ..., 16, 32, ..., 128, ...

Jáne qanday tártipte usınday sanlar qatarın dúze alasız?

5. 12-gúldiń reńi qanday boladı?

6. Dóńgeleklerdiń kesilisen bólegindegi shaxmat tasları ne ushın jasıl reńde.

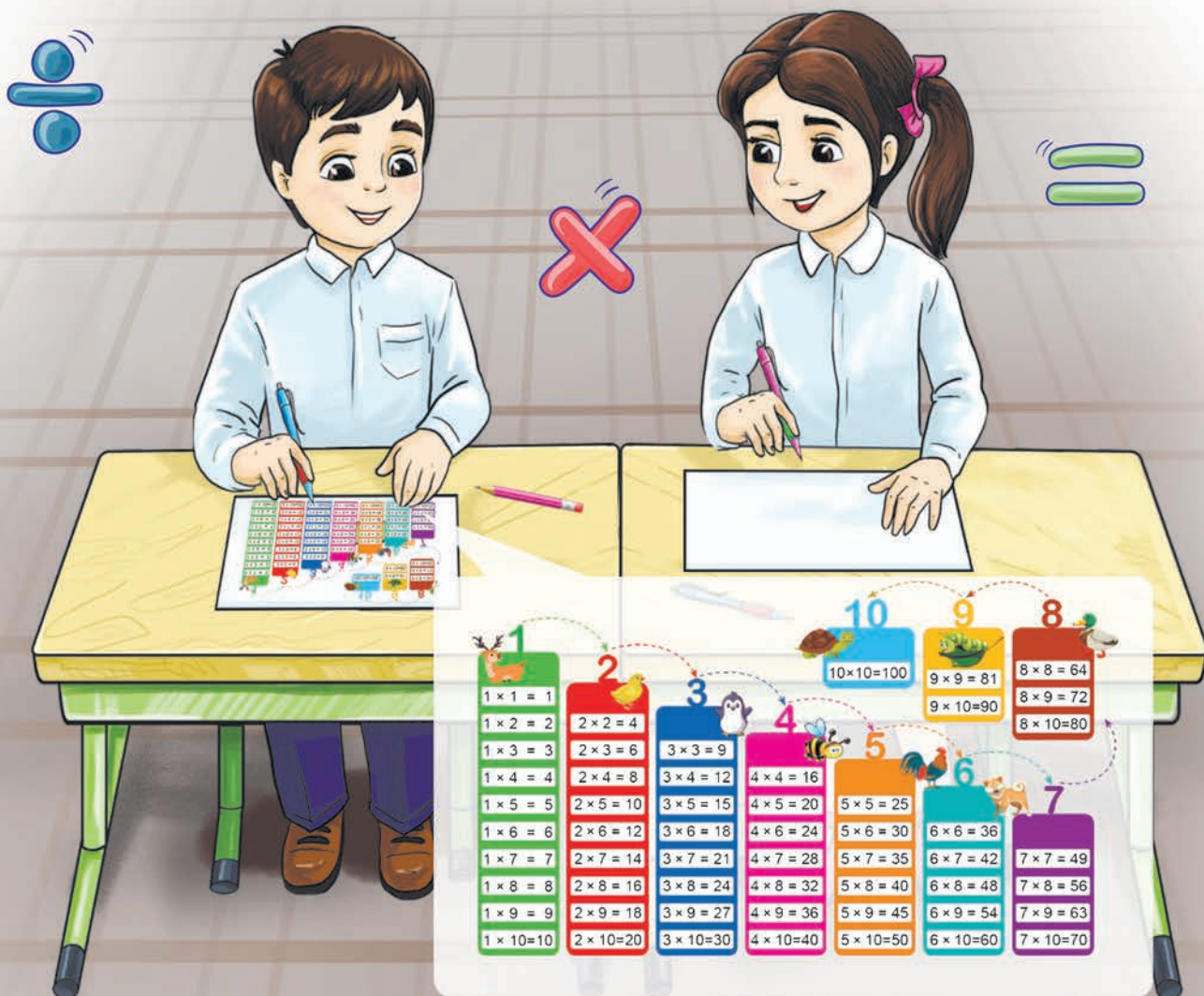

Shaxmat taslarınıń sanın anıqlaymız. Hárbir reńdegi shaxmat tasları sanın izbe-iz jaylastırsaq, qalay 3 tańbalı san payda boladı? Bul sanlar arqalı jáne qanday úsh tańbalı sanlardı jaza alamız.

3-BAP

SANLARDÍ KÓBEYTIW HÁM BÓLIW

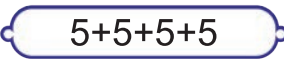
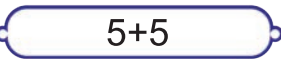
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120
11	11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132
12	12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144

3-bap.
1-sabaq

Еки таъбалы sandı bir таъбалы sanğa kóbeytiw

1. Birdey qosılıwshılar qosındısına sáykes kóbeymelerdi tabamız.

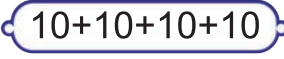

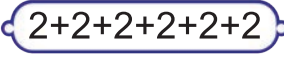

2.

10 danadan 5 ew = $5 \times 10 = 50$

Sandı 10 ға kóbeytiw ushın bul sannıń oń tárepine bir nol qoyamız.

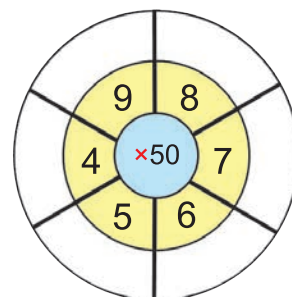
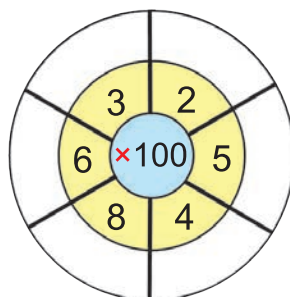
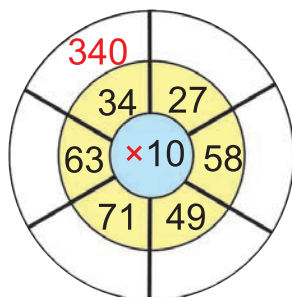

100 danadan 5 ew = $5 \times 100 = 500$

Sandı 100 ge kóbeytiw ushın bul sannıń oń tárepine eki nol qoyamız.

3. Esaplaymız.

4. Qosındısı 5 ke teń bolğan 6 sannıń kóbeymesin tabamız.
5. Jas kitapqumarlar tańlawında 1-jılı 52, 2-jılı onnan 10 márte kóp oqıwshı qatnastı. Jas kitapqumarlar tańlawında eki jilda barlıǵı bolıp neshe oqıwshı qatnasqan?

6. Esaplaymiz.

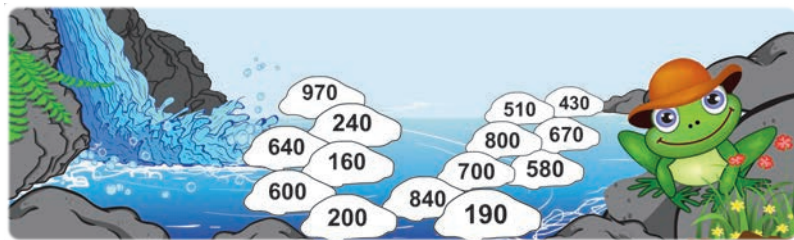
8×10	11×10	36×10	29×10	24×10	4×100
9×100	10×10	6×10	68×10	75×10	81×10

3-bap. 2-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali sanğa kóbeytiw

1. Qurbaqa qaysı taslarğa sekiredi? Sáykes juwaplardı tabamız.

24×10	6×100
67×10	8×100
51×10	7×100
19×10	84×10
16×10	64×10

Ol sekirmegen taslardagi sanlardin en kishisi qaysi?

2. Segizayaqlilardin barliq ayaqlarinin sani qansha?

$8 \rightarrow 16 \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow ?$

12×8 $\begin{cases} 10 \times 8 = ? \\ 2 \times 8 = ? \end{cases}$ $\square + \square = ?$

Barliq qan qizlarinda neshe qal bar?

$7 \rightarrow 14 \rightarrow 21 \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ?$

3. Neshe oqiwshi robototexnika menen shugillanadi?

«Barkamal áwlad»
orayinin robototexnika
dógereginde 3 toparda 16
oqiwshidan bar.

16
 $10 \quad 6$
 $\begin{array}{|c|c|} \hline ? & ? \\ \hline \end{array}$
 $3 \quad +$

4.

$\text{candy} + \text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$

$\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{18}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$

5. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 25 \times 3 & \times & 20 & 5 \\ \hline 3 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 19 \times 5 & \times & 10 & 9 \\ \hline 5 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 15 \times 7 & \times & 10 & 5 \\ \hline 7 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 17 \times 4 & \times & 10 & 7 \\ \hline 4 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 21 \times 2 & \times & 20 & 1 \\ \hline 2 & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline 33 \times 3 & \times & 30 & 3 \\ \hline 3 & & & \\ \hline \end{array}$$

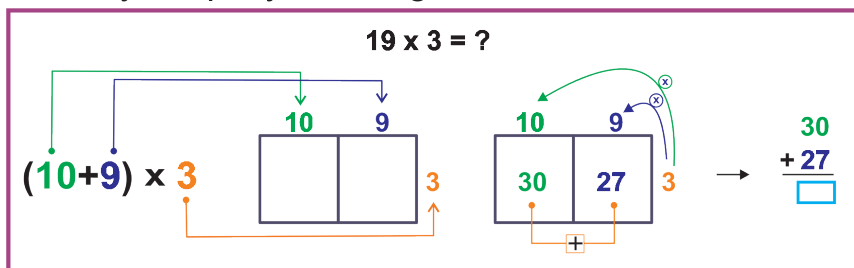
6. Esaplaymiz h m natijelerin salistiramiz.

$$\begin{array}{lll} 16 \times 4 \bigcirc 23 \times 3 & 15 \times 6 \bigcirc 17 \times 5 & 11 \times 8 \bigcirc 11 \times 9 \\ 28 \times 2 \bigcirc 12 \times 6 & 24 \times 4 \bigcirc 19 \times 2 & 26 \times 4 \bigcirc 52 \times 2 \end{array}$$

3-bap.
3-sabaq

Eki ta balı sandı bir ta balı san a kóbeytiw

1. Kóbeytiw qalay orinlang n.

$$\begin{array}{l} 17 \times 5 \\ 22 \times 4 \\ 13 \times 7 \\ 45 \times 2 \\ 65 \times 3 \\ 31 \times 4 \end{array}$$

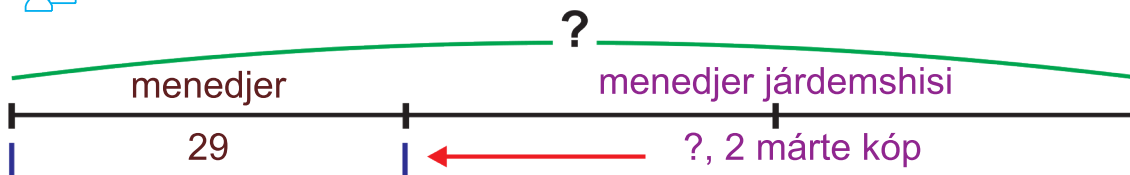
2. Qosindini k beyme menen almastiramiz.

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 3 & 4 \\ \hline + & 3 & 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 3 & 4 \\ \hline \times & 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 24 + 24 & 43 + 43 & 41 + 41 \\ 14 + 14 & 33 + 33 & 11 + 11 \\ 23 + 23 + 23 & 32 + 32 + 32 & \end{array}$$

3. Ofista barlı ı neshe jumısshı isleydi?

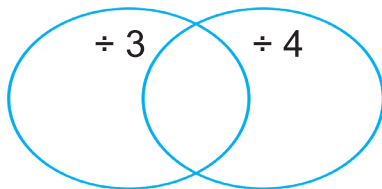
4.

$$\begin{array}{l} \text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} = \text{strawberry} \times \text{raspberry} \\ \text{blueberry} \times \text{strawberry} = \text{strawberry} + \text{strawberry} + \text{strawberry} \\ \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} = \text{raspberry} \times \text{blueberry} \end{array}$$

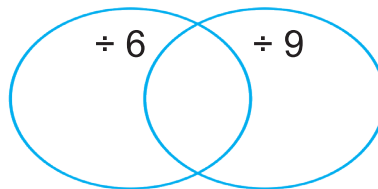
$$\begin{array}{l} \text{raspberry} = \underline{\hspace{2cm}} \\ \text{strawberry} = \underline{\hspace{2cm}} \\ \text{blueberry} = \underline{\hspace{2cm}} \end{array}$$

5. Venn diagrammalariniń hár bir bólimge berilgen sanlardan sáykeslerin jaylastıramız.

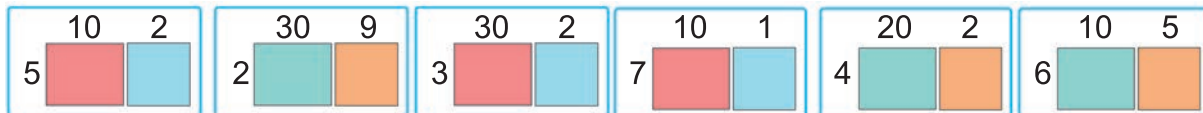
6, 8, 12, 15, 16, 18, 20, 24

12, 18, 24, 27, 36, 42, 45, 54

6. Ańlatpa dúzip qolaylı usılda esaplaymız.

3-bap.
4-sabaq

Eki tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw

1. Kóbeytiwshiler qalay esaplangan?

$36 \times 4 = ?$
 $\begin{array}{|c|} \hline 30 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 6 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 24 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline 120 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} ^2 36 \\ \times 4 \\ \hline ??4 \end{array}$

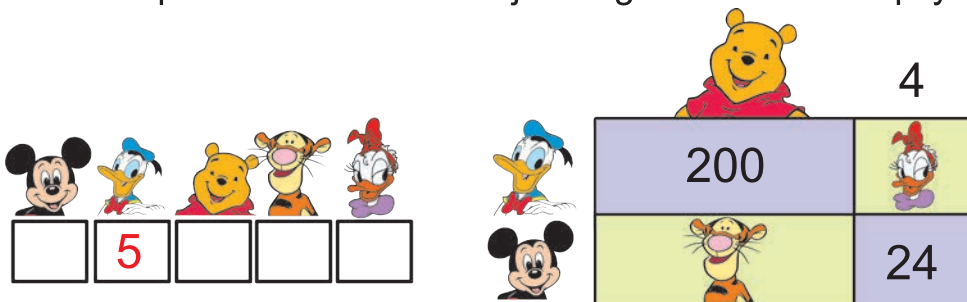
25×4 46×6 72×3 68×2 39×5

2. Esaplaymız.

$\begin{array}{r} 72 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 35 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 57 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 41 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 59 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 68 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 46 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$

3. Klass bólmesine 36 oqıwshı, belsendiler zalına bolsa 3 márte kóp oqıwshı sıyadı. Belsendiler zalı neshe orınlı? Klass bólmesi hám belsendiler zalına bir waqıtta qansha oqıwshı sıyadı?

4. Multfilm qaharmanları ornında jasırınǵan sanların anıqlaymız.

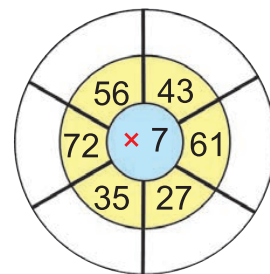
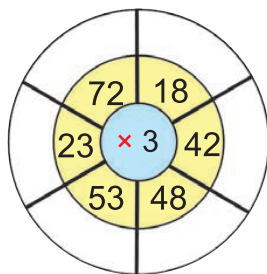
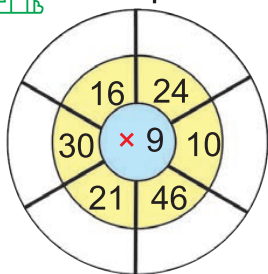

5. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$32 \times 4 = (30 \times 4) + (2 \times 4) = 120 + 8 = 128$

39×7 56×6 44×5 92×3 70×9 67×8

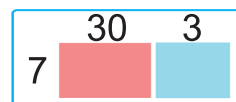
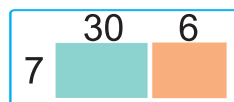
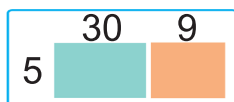
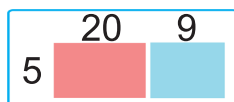
6. Añlatpalar dúzemiz.

3-bap.
5-sabaq

Eki tañbalı sandı bir tañbalı sanğa kóbeytiw

1. Qaysı model 29×5 ti añlatadı? Qaysı model 7×33 di añlatadı?

2. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$2 \times 9 \times 5 = (2 \times 5) \times 9 = 10 \times 9 = 90$$

$$3 \times 9 \times 5$$

$$50 \times 9 \times 2$$

$$6 \times 9 \times 5$$

$$10 \times 3 \times 10$$

3. Birinshi máwsimde ıssıxanada 85 kg qıyar jetilistirildi. Jerge qayta islew berilgennen keyin aldırğıdan 3 márte kóp ónim alındı. Keyingi máwsimde neshe kilogramm kóp qıyar ónımı alınğan?

4. Kóbeytiwshilerge sáykes háriplerdi tiyisli orınlargá qoyıp jasırınğan sózdi tabamız.

$$\begin{array}{r} 25 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

N

$$\begin{array}{r} 51 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

A

$$\begin{array}{r} 89 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

M

$$\begin{array}{r} 43 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

N

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

A

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

W

$$\begin{array}{r} 65 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

I

$$\begin{array}{r} 78 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

A

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

A

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

T

312

225

153

128

344

238

153

258

325

356

5. Bos ketekshelerdi toltıramız hám sheshiliwin bildiremiz.

$$\begin{array}{r} 120 \\ 24 \text{ --- } 5 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 196 \\ 98 \text{ --- } 2 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ 86 \text{ --- } 5 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ 67 \text{ --- } 8 \\ \square \times \square = \square \\ \square \times \square = \square \end{array}$$

$$98 \xrightarrow{\times 1} \square \xrightarrow{\times 2} \square \xrightarrow{\times 3} \square$$

$$98 \xrightarrow{\times 6} \square$$

6. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 97 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

3-bap.
6-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali san'ga kóbeytiw

1. Esaplawlar qalay orinlang'an?

50

50 den 6 topar

6 × 50 = ?

3

3 den 6 topar

6 × 3 = ?

$$\begin{array}{r} 1 \\ 53 \\ \times 6 \\ \hline ??8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \times 7 \\ 84 \times 5 \\ 32 \times 8 \\ 67 \times 3 \end{array}$$

2. Qolayli usilda esaplaymiz hám natiyjelerdi salıstıramız.

$29 \times 3 \times 4$ ○ 7×28 $9 \times 3 \times 6$ ○ 3×50 32×4 ○ $4 \times 5 \times 7$
 $2 \times 33 \times 3$ ○ 6×40 $9 \times 8 \times 5$ ○ 5×73 61×1 ○ 1×63

3. Kartochkalar járdeminde ańlatpalardı úlgidegidey tayarlaymız. Siz qanday ańlatpanı payda ete alasız?

2 6 × 1 0

2 6 0

8 9 × 1 0

4. 10 × = 80 × 5

60 × = 9 × 20

 × = ×

 × = 6 ×

 = ?

 = ?

 = ?

 = ?

5. Ańlatpalardıń mánisleri durıs esaplang'anba?

$(9 + 7) \times 4 - 12 = 52$ $700 - 155 + 55 \times 5 = 817$
 $155 + 80 - 40 \times 2 = 155$ $111 + 889 - 40 \times 9 = 604$

6. Tashkent metropoliteni vagonı 48 jolawshı'ga arnal'gan bolsa, tórt vagonlı poezd bir waqıtta qansha jolawshı'ga xızmet etedi?

7. Esaplap durıs juwaptı tabamız.

86

34 × 2

68

56 × 4

432

224

445

81 × 5

405

552

225

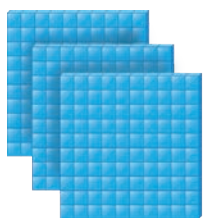

69 × 8

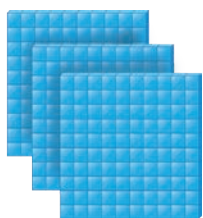
3-bap.
7-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanğa kóbeytiw

1. Kóbeymeler nege teń? Esaplawdı túsindiremiz.

100×3

200×2

3 júzlikti 2 márte
arttırsa 6 júzlik
boladı.
Demek, $300 \times 2 = 600$

$\begin{array}{r} 300 \\ + 300 \\ \hline 600 \end{array}$	$\begin{array}{r} 300 \\ \times 2 \\ \hline 600 \end{array}$
---	--

300×3

400×1

500×2

2. Qolaylı usılda kóbeytemiz.

$100 \times 2 \times 3$

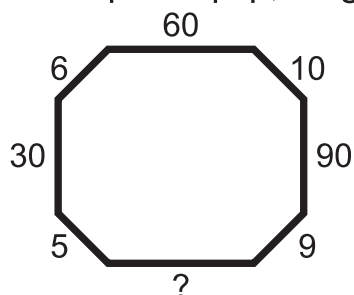
$200 \times 2 \times 2$

$500 \times 1 \times 2$

$700 \times 0 \times 1$

3. Mazalı zatlar islep shıǵarıw fabrikasında bir kúnde 3 márte 300 kg un, 4 márte 200 kg qumsheker isletildi. Bir kúnde isletilgen un hám qumshekerdiń ayırmashılıǵı qansha? Bir háptede qansha?

4. Nızamlılıqtı anıqlap, belgisiz sandı tabamız.

8	5	7	43
2	6	3	20
8	4	9	44
6	2	5	?

5. Berilgen sanlardı ósiw hám kemeyiw tártibinde jazamız.

900
190 109 690
960 69

> > > > >

< < < < <

761
701 76 617
670 176

6. Esaplaymız.

300×2

400×2

500×1

200×3

100×7

600×0

$700 \times 0 \times 7$

$800 \times 1 \times 1$

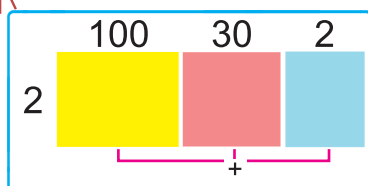
$400 \times 2 \times 1$

$500 \times 1 \times 2$

3-bap.
8-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali sanğa kóbeytiw

1. Esaplawlardı túsindiremiz.

$$\begin{aligned} 2 \times 100 &= ? \\ 2 \times 30 &= ? \\ 2 \times 2 &= ? \end{aligned}$$

	1	3	2
+	1	3	2

	1	3	2
x			2

2. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 304 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 213 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 410 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 231 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 201 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

3. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı qoyamiz.

a.

	4		4
x			2
	8	2	8

b.

	1	2	2
x			
	4	8	8

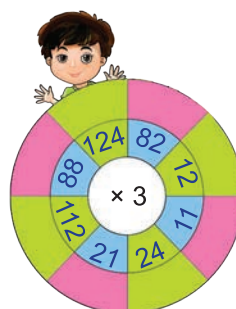
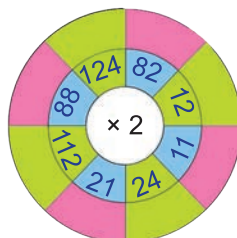
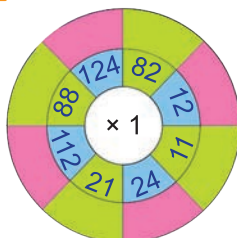
c.

	2	0	0
x			
	6	0	0

d.

			2
x			4
	3	2	8

4. Kóbeytiwdı orınlaymiz. Kim tez tabadı?

5. Bir saatta bankomattan 111 qarıydar paydalansa 3 saatta neshe qarıydar paydalanadı? 5 saatta qansha?

6. Qaysı balağa ne sáykes keledi?

7. Esaplaymiz.

$$111 \times 3 \quad 433 \times 2 \quad 241 \times 3 \quad 315 \times 3 \quad 244 \times 4$$

3-bap.
9-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanğa kóbeytiw

1. Esaplawlardı túsindiremiz.

$$224 \times 3 = ?$$

200 20 4

$$200 \times 3 = ?$$

$$20 \times 3 = ?$$

$$4 \times 3 = ?$$

		1	
	2	2	4
×			3
	6	7	2

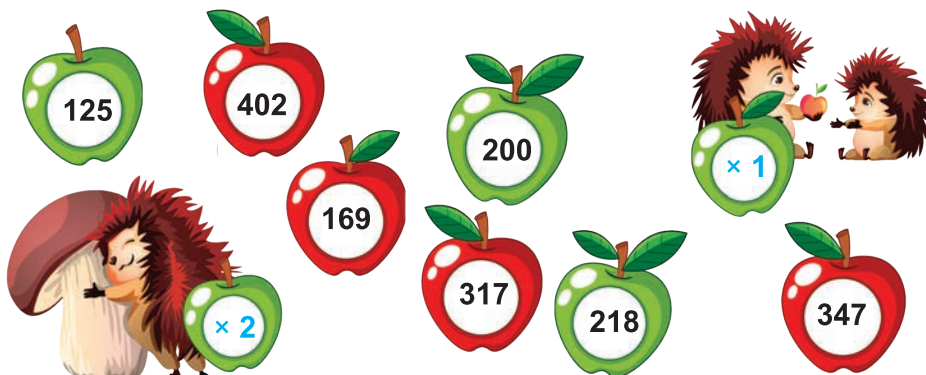
$$246 \times 2$$

$$124 \times 4$$

$$327 \times 3$$

$$418 \times 2$$

2. Berilgen sanlardı dáslep 1 sanına keyin 2 sanına kóbeytemiz.

3. Sharapat klaviaturada 10 minutta 124, ajapası bolsa onnan 4 márte kóp sóz teredi. Olar birgelikte 10 minutta neshe sóz teredi?

4. Hár bir figurağa sáykes sanlardı tabamız.

	●	●	6
×			●
	◆	▼	2

	1	●	●
×			6
	8	▼	4

	2	●	8
×			▼
	◆	8	4

● = _ ▼ = _ ◆ = _

● = _ ▼ = _

● = _ ▼ = _ ◆ = _

5. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 162 \\ \times 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 414 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 205 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 318 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

6. Eń úlken úsh tańbalı san hám eń kishi eki tańbalı san ayırması menen eń kishi úsh tańbalı san hám eń úlken eki tańbalı san qosındısı salıstıramız.

7. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$118 \times 2 = ?$$

100 10 8

	1	1	8
+	1	1	8

	1	1	8
×			2

$$123 \times 4$$

$$225 \times 3$$

$$121 \times 5$$

$$307 \times 3$$

$$116 \times 6$$

3-bap.
10-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw

1. Kóbeytiw qalay orınlanǵan?

	1	1	
	2	5	4
×			3
			2

$$156 \times 2$$

$$243 \times 3$$

$$467 \times 2$$

$$134 \times 4$$

	2	5	
	1	3	9
×			6
			4

$$139 \times 5$$

$$309 \times 3$$

×	200	50	4
3	600	150	12
600 + 150 + 12 = ?			

2. Esaplaymız hám nátiyjelerin salıstıramız.

$$294 \times 3 \bigcirc 468 \times 2$$

$$359 \times 2 \bigcirc 176 \times 5$$

$$123 \times 8 \bigcirc 745 \times 1$$

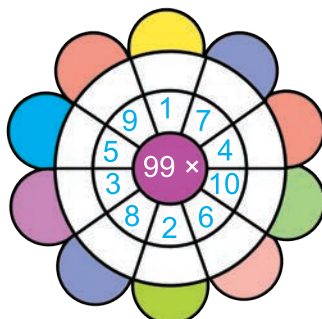
$$121 \times 7 \bigcirc 245 \times 3$$

$$242 \times 3 \bigcirc 134 \times 4$$

$$476 \times 2 \bigcirc 475 \times 2$$

3. Bahram kitaptaǵı 130 mısaldı, Batır bolsa onnan 6 márte kóp mısaldı sheshti, olar birgelikte neshe misal sheshti.

4.

5. Esaplawlardı dawam ettiremiz.

$$\begin{array}{r} 24 \overline{) 8} \\ \underline{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 79} \\ \underline{5} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 65} \\ \underline{7} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \overline{) 6} \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 \overline{) 57} \\ \underline{8} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 78} \\ \underline{8} \end{array}$$

6. Úlgi tiykarında kóbeymeni tabamız.

×	237		
4	200	30	7
	800	120	28

$$112 \times 6$$

$$342 \times 2$$

$$298 \times 3$$

$$473 \times 2$$

$$152 \times 6$$

$$143 \times 5$$

7. Kóbeymelerdi tabamız hám olardı kemeyip barıw tartibinde jazamız.

$$\begin{array}{r} 221 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 475 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 197 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

3-bap.
11-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw

1. Nátiyjelerdi tabamız hám salıstıramız. Qanday sheshimge keldińiz?

$$226 \times 4 = ? \quad 4 \times 226 = ?$$

$$\begin{array}{ll} 125 \times 4 & 412 \times 2 \\ 125 \times 8 & 386 \times 2 \end{array}$$

2. Bos ketekshelerdi toltıramız hám sheshimin bildiremiz.

$$124 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 2} \boxed{?} \xrightarrow{\times 4} \boxed{?}$$

$$124 \xrightarrow{\times 8} \boxed{?}$$

$$108 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?}$$

$$108 \xrightarrow{\times 9} \boxed{?}$$

$$125 \times 4 \times 2 \times 1$$

$$156 \times 3 \times 2$$

$$278 \times 0 \times 8 \times 1$$

3. 5 kúnde barlıǵı neshe kilogramm júzim eksportqa tayarlandı?

	1 yashiktegi júzim muǵdarı	1 kúnde eksportqa tayar yashikler sanı
	8 kg	25

4. Soraw belgisi ornına sáykes sandı tabamız.

5	4	10	2
5	100	?	5
2	?	?	10
25	2	10	1

50	4	100	2
5	?	?	5
2	?	?	10
250	2	100	1

5. Teńlik durıs bolıw ushın ámel belgilerin tabamız.

$$14 \bigcirc 6 \bigcirc 116 = 200$$

$$135 \bigcirc 5 \bigcirc 165 = 510$$

$$(145 \bigcirc 25) \bigcirc 8 = 960$$

$$85 \bigcirc 2 \bigcirc 4 = 680$$

6. Esaplaymız. Nátiyjelerdi kemeyip barıw tártibinde jazamız.

$$\begin{array}{r} 102 \\ \times \quad 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 219 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 127 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 394 \\ \times \quad 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 132 \\ \times \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times \quad 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 225 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$$

3-бap.
12-сabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa kóbeytiw

1. Úlgige qarap kóbeymelerdi tabamız.

$178 \times 3 = ?$

$100 \times 3 = ?$
 $70 \times 3 = ?$
 $8 \times 3 = ?$

$324 \times 3 = ?$
 $300 + 20 + 4$
3

--	--	--

$282 \times 3 = ?$
 $200 + 80 + 2$
3

--	--	--

$437 \times 2 = ?$
 $400 + 30 + 7$
2

--	--	--

$174 \times 5 = ?$
 $100 + 70 + 4$
5

--	--	--

2. Kóbeymeni tabamız.

$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 376 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 247 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 468 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 199 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 126 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$

3. 58 den 199 ǵa shekem barlıq jup sanlardı jazıw ushın qansha san paydalanıladı.

4. Belgisiz sanlardı anıqlaymız. Nátiyjelerdi ósip barıw tártibinde jaylastıramız.

	2	4	2
×			
	7		6

	2	4	5
×			
		9	0

	1	1	
×			5
	5		0

	1	4	2
×			
		6	8

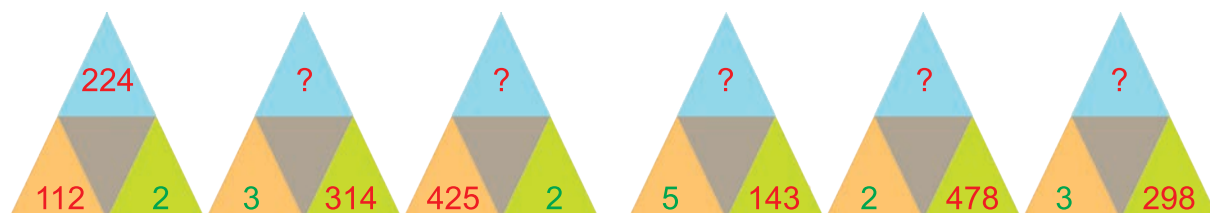
5. Qolaylı usıl menen esaplaymız hám nátiyjelerdi salıstıramız.

$25 \times 7 \times 4 \bigcirc 120 \times 3$ $125 \times 3 \times 2 \bigcirc 135 \times 3$ $32 \times 6 \times 5 \bigcirc 450 \times 2$
 $8 \times 17 \times 5 \bigcirc 175 \times 4$ $432 \times 2 \bigcirc 5 \times 42 \times 3$ $75 \times 6 \times 2 \bigcirc 154 \times 4$

6. Úlken akvariumda 120 litr suw bar edi. Azat akvariumǵa 30 litr suw quydı, al Kamal akvariumǵa 30 litr suw quydı. Akvariumdaǵı suw muǵdarın qalay esaplaw múmkin?

A	B	C	D
$120 + (20 + 30)$	$(120 + 30) + (120 + 30)$	$(120 + 30) \times 2$	$120 + (2 \times 30)$

7. Jasırınǵan sanlardı anıqlaymız.

3-bap. 13-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali sanğa bóliw

1. Esaplawdı túsindiremiz.

onliq	birlik
10	10
10	10
10	10
10	10

$$84 \div 4 = ?$$

$$80 \div 4 = \square$$

$$4 \div 4 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\begin{array}{r} 8 \text{ onliq} + 4 \text{ birlik} \\ - 8 \text{ onliq} \\ \hline 0 \text{ onliq} \quad 4 \text{ birlik} \\ - 4 \text{ birlik} \\ \hline 0 \text{ birlik} \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ \overline{) 21} \\ 21 \\ \hline 0 \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} 84 \\ \overline{) 4} \\ 4 \\ \hline 04 \\ \overline{) 4} \\ 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$63 \div 3$$

$$42 \div 2$$

$$66 \div 6$$

$$64 \div 2$$

$$48 \div 4$$

$$96 \div 3$$

2. Esaplaymiz hám tiyindilerdi salıstıramız.

$$42 \div 2 \bigcirc 44 \div 4$$

$$33 \div 3 \bigcirc 96 \div 4$$

$$48 \div 2 \bigcirc 36 \div 3$$

$$62 \div 2 \bigcirc 93 \div 3$$

$$55 \div 5 \bigcirc 50 \div 1$$

$$96 \div 3 \bigcirc 96 \div 3$$

3. Neshe oqıwshı qıyalıy filmge qızıǵadı?

Kórkem filmlerge – 24

Hújjetli filmlerge – ? 2 márte kem

Qıyalıy filmlerge – ? 3 márte kem

4. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı tabamız.

48	8	
	2	
4		1

	3	24
8	1	
		3

66	2	
	2	
3		3

5. Añlatpanıń mánisin tabıń.

$$24 \div 2 + 88$$

$$63 \div 3 \times 7$$

$$453 - 48 \div 4$$

$$589 + 55 \div 5$$

$$99 \div 9 + 24 \times 9$$

$$69 \div 3 + 84 \div 4$$

6. Hár túrli úsh sannıń qosındısı 6 ǵa teń. Olardı tabamız.

7. Belgisiz bóliwshini tabamız.

48	
2	?
1	?
4	?

66	
1	?
3	?
2	?

84	
2	?
4	?
1	?

8. Esaplaymız.

$$36 \overline{) 3}$$

$$66 \overline{) 3}$$

$$42 \overline{) 2}$$

$$77 \overline{) 1}$$

$$88 \overline{) 4}$$

$$28 \overline{) 2}$$

$$24 \overline{) 2}$$

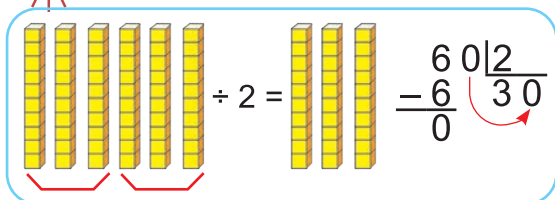
$$96 \overline{) 3}$$

$$86 \overline{) 2}$$

3-bap. 14-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali sang'a bóliw

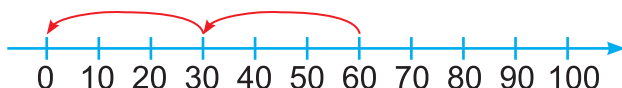
1. Esaplawdı túsindiremiz.

$$70 \div 2 = 35$$

$$\begin{array}{r} 70 \overline{) 2} \\ - 6 \\ \hline 10 \\ - 10 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 60 \div 2 = 30 \\ 10 \div 2 = 5 \\ 30 + 5 = 35 \end{array}$$

$$40 \div 2 \quad 80 \div 4 \quad 90 \div 9 \quad 70 \div 2 \quad 50 \div 2 \quad 90 \div 2$$

2. Teńlemeni sheshemiz.

$$x \times 2 = 30$$

$$3 \times y = 60$$

$$a \times 5 = 70$$

3. 54 jup ayaq kiyim 9 qutıǵa teń salındı. 90 jup ayaq kiyimdi salıw ushın neshe usınday qutı kerek.

4. Jasırınǵan sanlardı tabamız.

96	÷	3	=	
			×	
100	-		=	4
			=	
149	-		=	

84	÷	6	=	
	÷			
4	×	26	=	
	=			

5. Barlıq sanları taq hám hár túrli bolǵan eń úlken hám eń kishi úsh ta'nbali sandı tabıń.

6. Madina 3-klaslar arasında sorawnama ótkerdi hám onı kestede ańlattı.

3-klasta kók reńdi unatatuǵın neshe oqıwshı bar? Qızıl reńdi unatatuǵınlar qansha? Qaysı reńdi unatatuǵın oqıwshılar sanı basqa reńdi unatatuǵın oqıwshılar sanınan 2 márte kóp?

Unamli reńler									
kók									
qızıl									
sarı									
jasıl									
	10	20	30	40	50	60	70	80	

7. Esaplaymız.

$$60 \div 5$$

$$80 \div 4$$

$$60 \div 3$$

$$70 \div 5$$

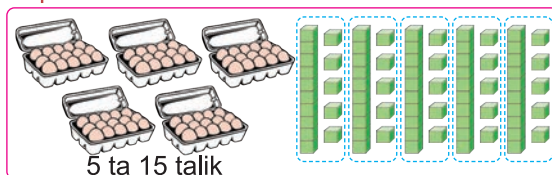
$$90 \div 6$$

$$86 \div 2$$

3-bap.
15-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali san'ga bóliw

1. Esaplawdı túsindiremiz.

$$\begin{array}{r} 75 \overline{) 5} \\ - 5 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$75 \div 5$$

50 25

$$50 \div 5 = \square$$

$$25 \div 5 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$34 \overline{) 2}$$

$$76 \overline{) 4}$$

$$42 \overline{) 3}$$

$$55 \overline{) 5}$$

$$96 \overline{) 6}$$

$$75 \overline{) 3}$$

2. Belgisiz bóliwshini tabamiz.

56	
2	?
1	?
4	?

78	
1	?
3	?
2	?

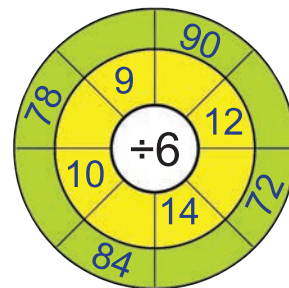
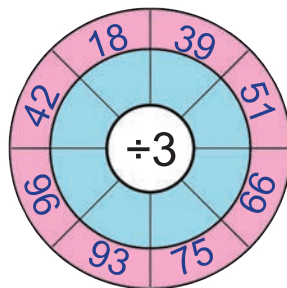
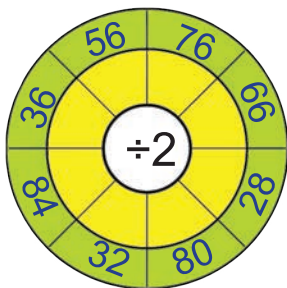
96	
8	?
4	?
6	?

3. Bas kiyim hám sharflardı neshe túrli usılda kiyiw múmkin?

4. Avtotasıwshıǵa bir qatnawda 8 avtomobil artıldı. 96 avtomobildi avtotasıwshı neshe qatnawda jetkize aladı? 24 ret qatnawda neshe avtomobildi jetkize aladı?

5. Kim shaqqan?

6. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{c} 96 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 6 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 48 \\ \div \\ \hline 1 \quad 6 \quad 2 \quad 3 \quad 8 \quad 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 72 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 6 \quad 4 \quad 3 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 100 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 5 \quad 4 \quad 10 \end{array}$$

7. Berilgen sanlar 2 ge de hám 3 ke de bóline me? 6 ǵa bóline me?

24

36

42

66

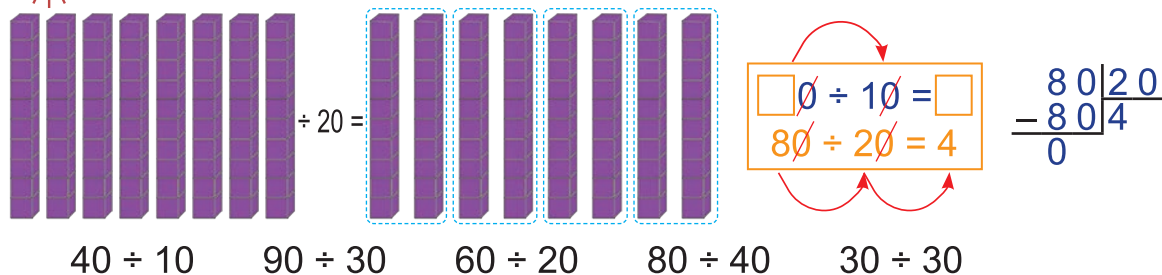
84

96

3-bap.
16-sabaq

Eki ta'nbali sandi eki ta'nbali san'ga bóliw

1. Esaplawdı túsindiremiz.

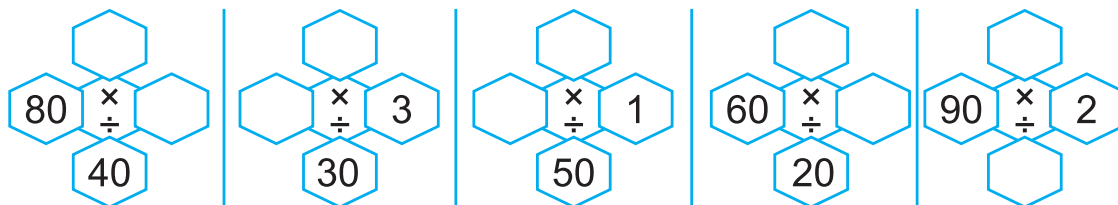

2. Bóliwdi orınlań.

40 ÷ 20	50 ÷ 50	80 ÷ 40	90 ÷ 30
100 ÷ 20	70 ÷ 10	90 ÷ 90	60 ÷ 20

3. 90 dana dápter hám 30 dana qálem 30 oqıwshıǵa teń bólip berilse hár bir oqıwshı neshewden dápter neshewden qálem aladı?

4. Bos ketekshelerdi toltıramız.

5. Dekabr ayınıń ekinshi kúni hápteniń shiyssembi kúnine tuwrı keledi.

Qaysı ayda 28 kún bar?
Qaysı aylarda 30 kún bar?

6. Esaplaymız hám nátiyelerdi salıstıramız.

40 ÷ 20 ○ 30 ÷ 10	60 ÷ 20 ○ 50 ÷ 50
80 ÷ 40 ○ 40 ÷ 20	30 ÷ 30 ○ 20 ÷ 10

7. Bos ketekshelerdi toltıramız hám sheshimin aytamız.

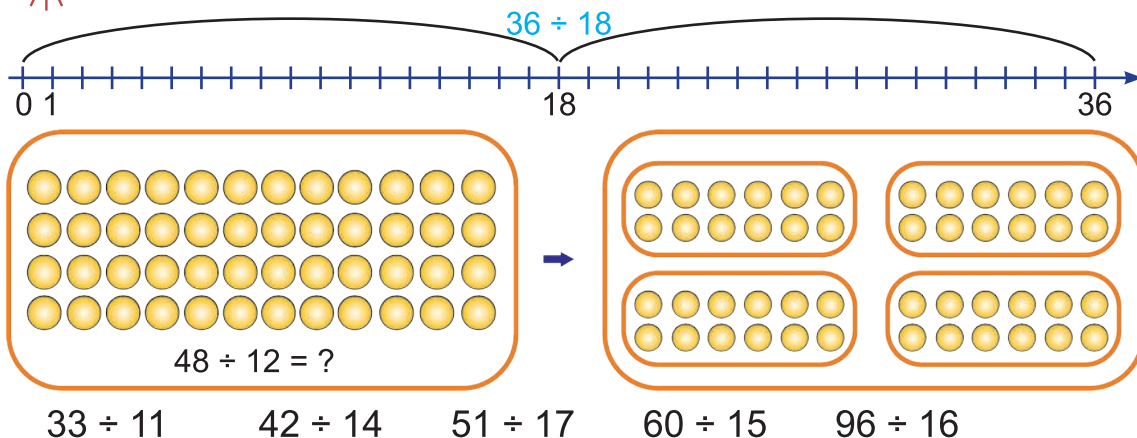
8. Esaplaymız.

30 30	50 10	80 40	80 10	90 10
---------	---------	---------	---------	---------

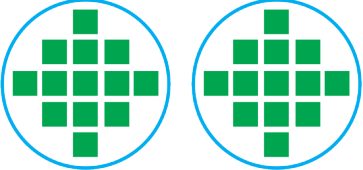
3-bap.
17-sabaq

Eki tañbalı sandı eki tañbalı sanğa bóliw

1. Esaplawdı túsindiremiz.

2. Toparlarğa ajıratamız hám bos ketekshelerdi toltıramız.

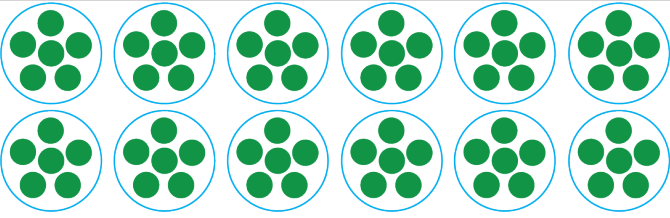

26 kvadratshani 2 ewden
13 toparğa bólemiz.

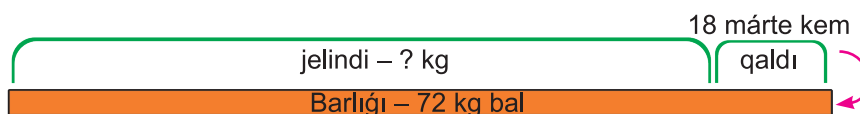

39 kvadratshani ___ den ___
toparğa bólemiz.

___ dóńgelekshelerden
___ toparğa
ajratılğan.

3. Vinni-Pux jegen balı qalğan baldan neshe márte artıq?

4. Shirsha shama menen jılına 15 cm ge ósedı. Boyı 1 metr bolıwı ushin qansha waqıt kerek.

5. Esaplaymız.

$50 \overline{) 10}$ $66 \overline{) 33}$ $65 \overline{) 13}$ $75 \overline{) 15}$ $72 \overline{) 18}$ $64 \overline{) 16}$

6. Esaplaymız.

$96 \div 4$ $75 \div 25$ $84 \div 12$ $78 \div 26$ $91 \div 13$ $80 \div 16$

3-bap.
18-sabaq

Eki ta'nbali sandi eki ta'nbali san'ga bóliw

1. Seyil etiw ornındaǵı elektromobil bir waqıtta 14 sayaxatshıǵa xızmet qıladı. Dem alıw kúnleri sayaxatshılar seyil etiw ushın elektromobil neshe máрте qatnaydı?

Kúnler	Sayaxatshılar	Qatnawlar sanı
Shembi	70	?
Ekshembi	84	?

2. Sanlar qatnasında bóliw ámeline baylanıslı ańlatpalar dúzemiz.

2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 18, 20
24, 30, 36, 63, 75, 84, 96

Úlgi: $12 \div 3 = 4$

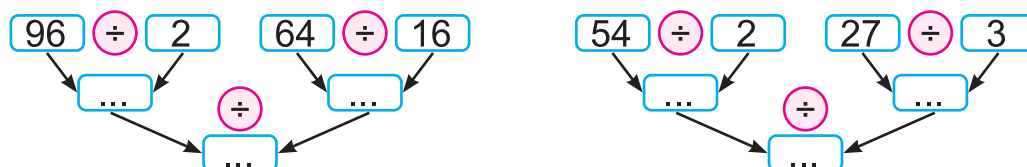
3. Jasırınǵan sózdi tabamız.

1	16	4	10	184	13	72

O $91 \div 7$ **E** $80 \div 5$ **T** $40 \div (80 \div 2)$ **F** $200 - 80 \div 5$

N 8×9 **L** $56 \div 14$ **E** $50 \div 5$

4. Izbe-izlik tiykarında esaplaymız.

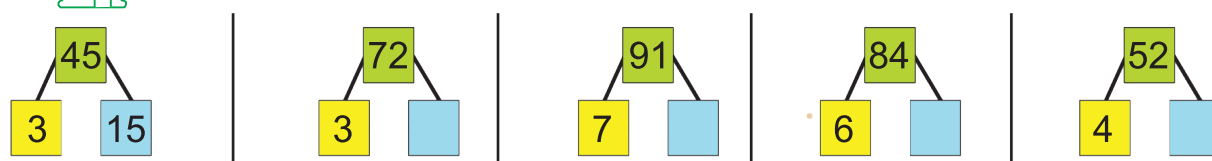
5. Barlıǵı neshe metr jol qayta islengen? Eki kúnde neshe metr jol qayta islengen?

6. Figuralar ornına qanday san qoyılsa, qosındı 2 ge bólinedi?

 2 + 1 7 1   + 5 9 5 1 + 6

7. Belgisiz bóliniwshini tabamız.

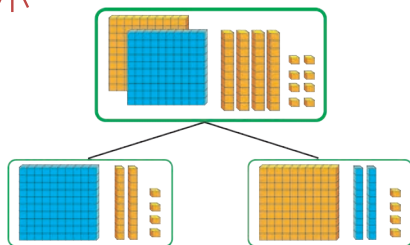

3-bap.
19-sabaq

Eki ta'nbali sandi bir ta'nbali sanğa bóliw

1. Model tiykarında tiyindini tabamız.

$$\begin{array}{l} 248 \div 2 \\ \begin{array}{l} 200 \\ 40 \\ 8 \end{array} \\ \begin{array}{l} 200 \div 2 = \square \\ 40 \div 2 = \square \\ 8 \div 2 = \square \end{array} \\ \square + \square + \square = \square \end{array}$$

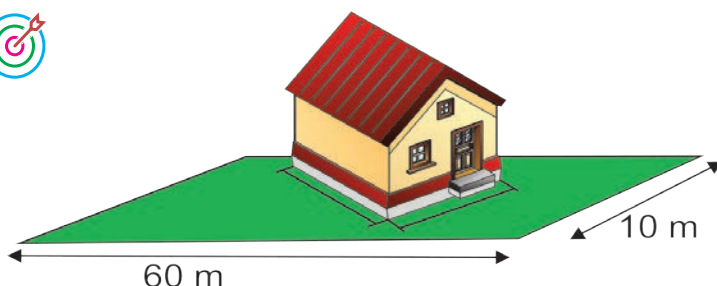
$$\begin{array}{r} 248 \overline{) 2} \\ \underline{- 2} \\ 04 \\ \underline{- 4} \\ 08 \\ \underline{- 8} \\ 0 \end{array}$$

424 ÷ 2 639 ÷ 3 842 ÷ 2 693 ÷ 3 993 ÷ 3 848 ÷ 4

2. Añlatpanıń mánisin tabıń.

462 ÷ 2 + 125 1000 - 286 ÷ 2 884 ÷ 2 - 442 555 ÷ 5 + 369 ÷ 3

- 3.

Úydiń perimetri
sharbaqtıń
perimetrinen 4 márte
kishi bolsa úydiń
perimetri neshe
metrge teń?

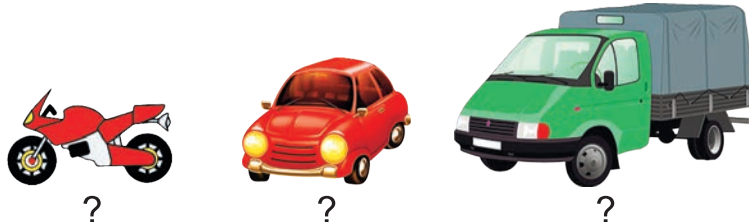
4. Belgisiz sanlardı anıqlaymız.

1	2	3	1	842	?	1	?
121	242	639	?	2	1	2	628

5. Esaplap nátiyjelerin anıqlaymız.

226 ÷ 2 262 ÷ 2 368 ÷ 2 386 ÷ 2 842 ÷ 2 482 ÷ 2 468 ÷ 2 864 ÷ 2

6. 960 dóńgelek-
lerdi neshewden
transportqa isletiw múm-
kin:

7. Úlgi tiykarında esaplap, kesteni toltıramız.

693 ÷ 3		
600	90	3
200	30	1

226 ÷ 2		
		6

369 ÷ 3		
	60	

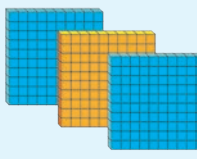
488 ÷ 4		
	80	

246 ÷ 2		
200		

3-bap.
20-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw

1. Bóliw qalay orınlanǵan?

$300 \div 3$

 $600 \div 6$

$800 \div 8$

$900 \div 9$

$560 \div 7$

$270 \div 9$

$360 \div 6$

$$\begin{array}{r} 300 \overline{) 3} \\ \underline{-3} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 120 \overline{) 3} \\ \underline{-12} \\ 0 \end{array}$$

2. Ańlatpanıń mánisin tabıń.

$(255 + 15) \div 3$ $(630 \div 9) + 123$ $120 \times 3 \div 6$ $483 - (810 \div 9)$

3. Ana qoyan balasına qaraǵanda 3 ese kóp geshir jeydi. Eger ana qoyan bir ayda 216 geshir jegen bolsa, balası bir ayda neshe geshir jeydi? Ekewi eki ayda neshe geshir jeydi?

4. $540 \div \text{apple} = \text{mushroom} \times \text{pear}$

$270 \div \text{apple} = 30$

$360 \div \text{apple} \times \text{pear} = 120$

$200 \div \text{mushroom} + \text{apple} \times \text{pear} = ?$

$\text{mushroom} = ?$ $\text{apple} = ?$ $\text{pear} = ?$

5. Izbe-izlikte esaplap, bos ketekshelerdi toltıramız.

$\times 4$

125

$\div 2$

$\div 5$

$\times 1$

6. 120 sanın sonday eki qosılıwshılar qosındısı kórinisinde jazıń, bul qosılıwshılardıń hárbiri 3 ke bólinisin.

7. Tiýindilerdi salıstıramız.

$400 \overline{) 2} \bigcirc 600 \overline{) 3}$ $140 \overline{) 7} \bigcirc 700 \overline{) 7}$ $500 \overline{) 5} \bigcirc 200 \overline{) 2}$

8. Esaplaymız.

$150 \div 3$

$400 \div 4$

$480 \div 6$

$560 \div 8$

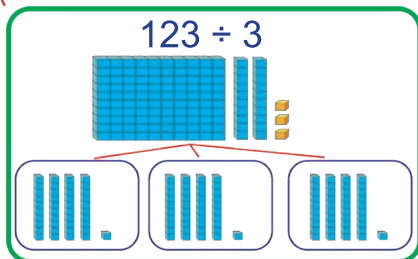
$700 \div 7$

$400 \div 5$

3-bap.
21-sabaq

Ўsh tañbalı sandı bir tañbalı sanğa bóliw

1. Tiýindi qalay tabılğan?

$$123 = 120 + 3$$

$$120 \div 3 = \square$$

$$3 \div 3 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\begin{array}{r} 123 \overline{) 3} \\ - 12 \downarrow 41 \\ \underline{03} \\ - 3 \\ \underline{0} \end{array}$$

287 ÷ 7 168 ÷ 2 486 ÷ 6 729 ÷ 9 648 ÷ 8 546 ÷ 6

2. Bóliwdi orınlaymız. Nátiýjeni ósip barıw tártibinde jaylastıramız.

$$250 \div 5$$

÷	200	
5		10

$$637 \div 7$$

÷	630	
7		1

$$213 \div 3$$

÷	210	
3		1

$$728 \div 8$$

÷	720	
8		1

$$568 \div 8$$

		8
	70	

$$279 \div 9$$

		9
	30	

$$183 \div 3$$

		3
	60	

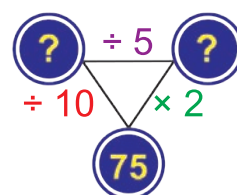
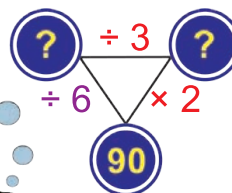
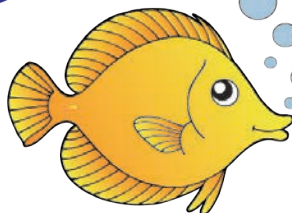
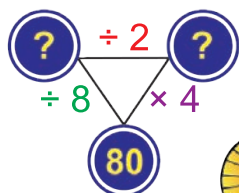
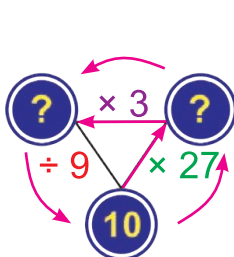
$$546 \div 6$$

÷		
6		1

3. Máhálleniń túrli orınlarına 150 dana shıǵındı ıdısları 3 danadan ornatılğan bolsa barlıǵı bolıp qansha orınğa shıǵındı ıdısları qoyılğan?

4. Belgisiz sanlardı tabamız.

5. Esaplaymız.

$$248 \overline{) 4}$$

$$129 \overline{) 3}$$

$$486 \overline{) 6}$$

$$164 \overline{) 4}$$

$$279 \overline{) 9}$$

$$284 \overline{) 4}$$

6. Esaplaymız.

$$728 \div 8$$

$$244 \div 4$$

$$455 \div 5$$

$$486 \div 6$$

$$427 \div 7$$

$$684 \div 4$$

$$639 \div 9$$

$$325 \div 5$$

3-bap.
22-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw

1. Tiyindi qalay tabılǵan?

$$\begin{array}{r} \overline{)723} \quad 3 \\ \underline{-6} \\ 12 \\ \underline{-12} \\ 03 \\ \underline{-3} \\ 0 \end{array}$$

$$783 \overline{)3}$$

$$532 \overline{)4}$$

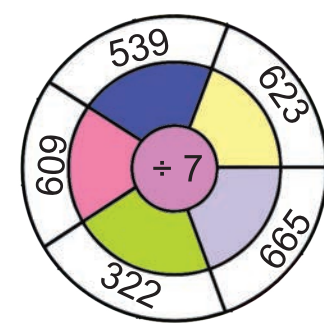
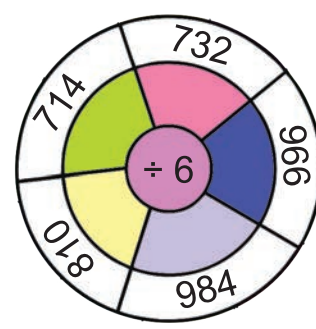
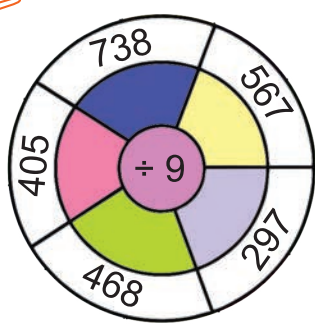
$$984 \overline{)6}$$

$$625 \overline{)5}$$

$$328 \overline{)8}$$

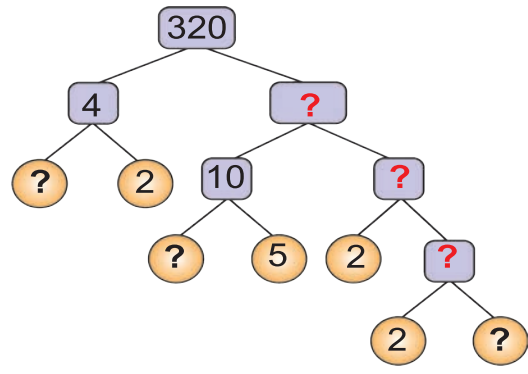
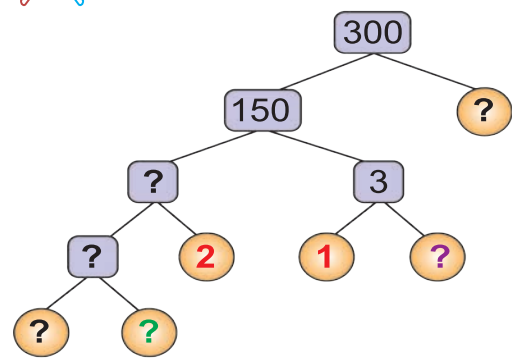
$$448 \overline{)7}$$

2. Esaplaymız . Sáykes reńdegi tiyindilerdi salıstıramız.

3. Qurbaqa úsh jılda úlkeyedi. Ol úlkeyemen degenshe tawıq 900 dana máyek tuwadı. Aytıńlar bul tawıq bir jılda neshe máyek tuwǵan? 2 jılda qansha boladı?

4. Belgisiz sanlardı tabamız.

5. Esaplaymız.

$$665 \overline{)5}$$

$$896 \overline{)7}$$

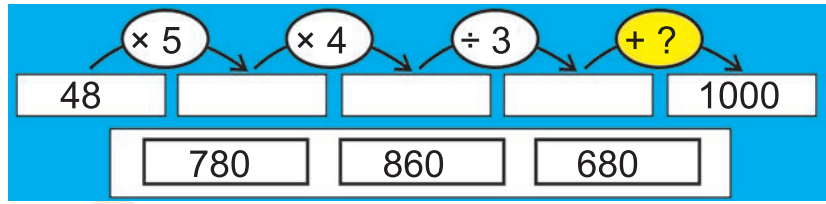
$$652 \overline{)4}$$

$$858 \overline{)6}$$

$$786 \overline{)3}$$

$$855 \overline{)9}$$

6. Bos ketekshelerdi toltırıń? Belgisiz ornındaǵı durıs juwaptı anıqlaymız.

3-bap.
23-sabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw

1. Úlgi tiykarında tiyindilerdi tabamız.

$$\begin{array}{r} 812 \overline{)4} \\ -8 \\ \hline 012 \\ -12 \\ \hline 0 \end{array}$$

Bóliniwshidegi eki san izbe-iz túsirilgende tiyindige bir nol jazıladı.

$$480 \overline{)2}$$

$$915 \overline{)3}$$

$$214 \overline{)2}$$

$$816 \overline{)2}$$

$$328 \overline{)4}$$

$$448 \overline{)4}$$

2. Tiyindisi birdey bolǵan ańlatpanı tabamız hám jazamız.

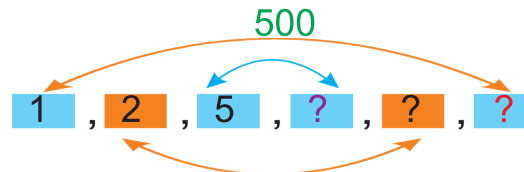
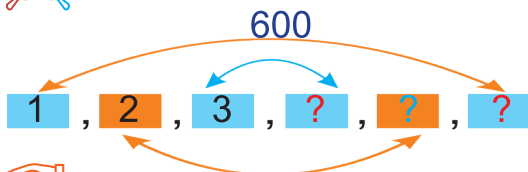
Úlgi: $640 \div 8 = 720 \div 9 = 560 \div 7$

Baslaw	$640 \div 8$	$480 \div 6$	$450 \div 9$	$360 \div 6$	$720 \div 8$
$480 \div 8$	 40	 60	 70	 80	
$180 \div 3$	 60	 90	 80	 50	$270 \div 3$
$280 \div 7$	 80	 70	 40	 50	$540 \div 9$
	 70	 40	 50	 50	$490 \div 7$
$320 \div 8$	 80	 40	 50	 50	$420 \div 6$
$350 \div 7$	 80	 40	 50	 50	$160 \div 4$
$560 \div 7$	$240 \div 4$	$630 \div 9$	$810 \div 9$	$210 \div 3$	

3. Nawrız bayramında tayarlanǵan palawǵa kerekli ónimler muǵdarı qanshadan?

Palaw	Gúrish	Geshir	Gósh	Piyaz
				
	1000 kg	teń muǵdarda	yarımında	5 márte kem

4. Kórsetkishler járdeminde belgisiz sanlardı anıqlaymız.

5. Esaplaymız.

$$437 + 621 \div 3$$

$$408 \div 4 \times 5$$

$$603 \div 3 + 799$$

$$327 \div 3 + 111$$

6. Bos ketekshelerdi toltıramız.

$$\begin{array}{r} 414 \overline{)2} \\ -4 \\ \hline 14 \\ -1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 738 \overline{)9} \\ -7 \\ \hline 18 \\ -18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 238 \overline{)7} \\ -1 \\ \hline 28 \\ -28 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 486 \overline{)6} \\ -42 \\ \hline 48 \\ -48 \\ \hline 0 \end{array}$$

3-бap.
24-сabaq

Úsh tańbalı sandı bir tańbalı sanǵa bóliw

1. Salıstıramız.

$$534 \div 2 \bigcirc 198 \div 3 \quad 429 \div 3 \bigcirc 624 \div 4 \quad 525 \div 5 \bigcirc 255 \div 5$$

2. Esaplaymız.

$$858 \div 3 + 297 \quad 952 \div 4 \times 3 \quad 367 + 842 \div 2 \quad 1000 - 736 \div 2$$

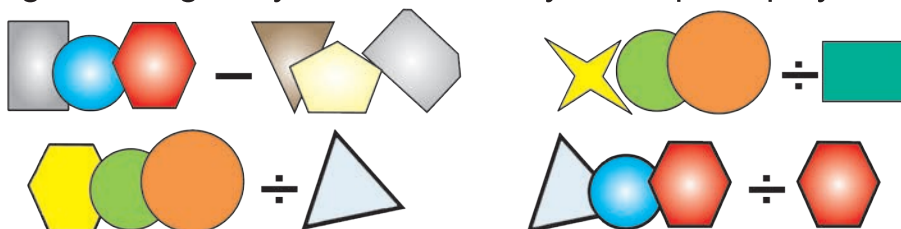
3. Sanaat sarayındaǵı orınlıqlar jas tamashagóyler teatrındaǵıdan neshege kóp?

Jas tamashagóyler teatrında – ? – 2 ese kem

Milliy teatrda – 500 dana orınlıq

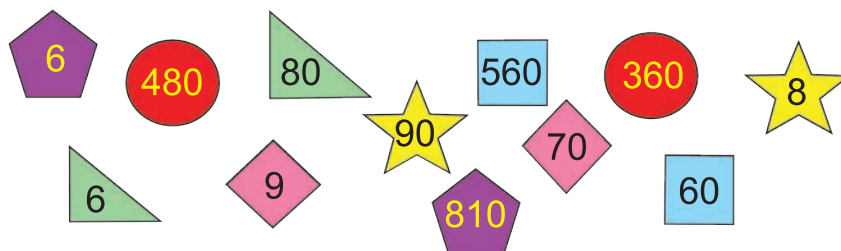
Sanaat sarayında – ? 250 ge artıq

4. Figuralardaǵı múyeshler sanına tiykarlanıp esaplaymız.

5. Eger oylagan san 3 márte kemeytirilse, eń kishi úsh tańbalı san payda boladı. Qanday san oylanǵan?

6. Figuralarda berilgen sanlardan paydalanıp bóliwge tiyisli mısallar dúzemiz hám sheshemiz.

7. Ámellerdi orınlaymız.

8. Esaplaymız.

$$\begin{array}{cccccc} 4 \times 10 & 800 \div 8 & 400 \div 4 & 70 \div 10 & 50 \div 5 & 100 \times 2 \\ 128 \div 4 & 888 \div 4 & 404 \div 4 & 870 \div 3 & 950 \div 5 & 672 \div 6 \end{array}$$

3-bap.
25-sabaq

Kóbeytiw hám bóliwge tiyisli máseleler

1.

Men bir san oyladım. Onı 3 ke kóbeytip, nátiyge 50 di qossam, 500 payda boladı, Umid aytshı men qaysı sandı oyladım?

Men bolsam sonday san oyladım.... Onı 4 ke bólip 70 ti qossa, 270 boladı.

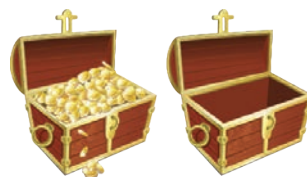
2. Matematikadan ámeliy jumıs orınlap atırǵan 5 topar, hár toparda 35 oqıwshı bar. Tómendegi sorawlarǵa juwap beremiz:

- barlıq oqıwshılar sanı neshe?
- hár bir oqıwshıǵa ekewden reńli qaǵaz berilse, barlıǵı neshe reńli qaǵaz kerek boladı?

3. Keteksheniń ornına kerekli sandı qoyamız.

$$\begin{array}{ccccccc} 5 \times \square = 80 & \square \times 7 = 84 & 6 \times \square = 72 & \square \div 8 = 80 \\ \square \div 3 = 90 & 240 \div \square = 6 & \square \times 3 = 45 & \square \div 6 = 60 \end{array}$$

4. Qaraqshılarda eki sandıqsha bar. Shep táreptegi sandıqshada 100 teńge bar, oń táreptegi sandıqsha bolsa bos. Qaraqshılar eki sandıqshadaǵı teńgelerdi teńlestiriw ushın hár kúni sheptegi sandıqshaǵa birewden, ońdaǵı sandıqshaǵa ekewden teńge salıp bardı. Sandıqshalar-daǵı teńgeler sanı neshe kúnde teń boladı?

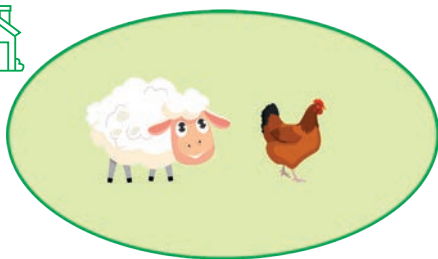

5. Esaplaymız hám salıstıramız.

$$\begin{array}{ccccccc} 545 \div 5 \bigcirc 534 \div 3 \times 1 & 882 + 118 \bigcirc 828 + 118 & 344 \times 1 \bigcirc 423 \times 0 \\ 287 \div 7 \bigcirc 287 \div (3 + 4) & 945 - 445 \bigcirc 954 - 554 & 763 + 37 \bigcirc 763 + 0 \end{array}$$

6. Bir tańbalı san oylaymız. Oǵan ózin qosamız. Natiyjeni 7 ge kóbeytemiz. Payda bolǵan kóbeymeni oylaǵan sanımızǵa bólemiz. Nátiyjeni dostımız benen salıstıramız. Qanday sheshimge keldińiz?

7.

Fermada tawıq hám qoylar baǵıladı. Tawıqlardıń barlıq ayaqlar sanı 108, qoylardıń barlıq ayaqlarınıń sanı 96 bolsa, fermada neshe tawıq hám qoy baǵıladı?

3-bap.
26-sabaq

Kóbeytiw hám bóliwge tiyisli máseleler

1. Jasmina mektep kitapxanasın tártipke salıwǵa járdem berip atır. Ol kitapxanadaǵı 639 kórkem kitaptı teń muǵdarda 3 shkafqa neshe-den jaylastıradı?

2. Ańlatpalar dúzemiz hám mánisin salıstıramız.

8 50	945 9	3	287	4	125
		312		160	8

3. Haywanat baǵında neshe jılan bar?

Jámi haywanlar				
214	?, ten 5 márte kem	35	?, den 13 márte kóp	?

4. Háriplerdiń ornına qaysı sanlar sáykes keledi?

$$\begin{array}{r} a \ a \ b \\ + \ b \ a \ b \\ \hline 9 \ 3 \ 6 \end{array} \quad \begin{array}{r} b \ c \ a \\ + \ a \ c \ b \\ \hline 9 \ c \ 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} a \times 6 \\ \times \quad x \\ \hline 7 \ b \ c \end{array}$$

5. Máhállede 128 úy bar. Hár bir úyde tórtewden perzent, ekewden pıshıq, hám birewden kúshik bar.

- bul máhállede neshe bala jasadı?
- neshe úy haywanı bar?

6. Esaplaymız.

26	35	46	39	7	141	135
$\times 4$	$\times 6$	$\times 3$	$\times 6$	$\times 51$	$\times 2$	$\times 5$

Futbol jarısında hár bir sıylıq 3 upay (ochko), teńbe-teń 1 upay alıp keledi. Toparda 16 jeńiw, 18 teńlik, 8 jeńiliw bolsa, toplanǵan upaylar sanı qansha?

3-bap.
27-sabaq

Kóbeytiw hám bóliwdi tekseriw

1. Belgisiz kóbeytiwshilerdi tabamiz.

$2 \times \underline{\hspace{2cm}} = 160$ $\underline{\hspace{2cm}} \times 9 = 180$ $\underline{\hspace{2cm}} \times 4 = 200$

$2 \times \underline{\hspace{2cm}} = 20$ $\underline{\hspace{2cm}} \times 5 = 100$ $5 \times \underline{\hspace{2cm}} = 1000$

2. Kóbeymelerdiń durıslıǵın qalay tekseremiz?

$14 \times 6 = 84$

$25 \times 3 = ?$

$17 \times 5 = ?$

$84 \div 6 = 14$

3. Mashinalar turatugın orın 3 qabatlı bolıp, birinshi qabatqa 243 mashina sıyadı. Keyingi qabatlarga bolsa ózinen aldınǵı qabat-tan 3 márte kem avtomobil sıyadı. Hár bir qabatta 12 den orın nagiran-lıǵı bolǵan aydawshılar ushın ajratılǵan bolsa, avtomobiller turatugın orını jámi neshe mashinanı sıydıra aladı? Nagiranlıǵı bolǵan aydawshılar ushın neshe orın ajratılǵan?

4. Ámel belgilerinen paydalanıp, teńlikler payda etemiz.

$7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 70$ $7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 77$

5. Úlgi tiykarında ańlatpa dúzemiz hám mánisin tabamiz.

50	$\times$	3	=	
	$\times$		=	
150	$\div$	3	=	
	$\div$		=	

400

8

900

1000

19

4

6. Esaplaymiz.

210

70

3

$70 \times 3 = ?$
 $? \times 70 = 210$
 $210 \div 3 = ?$
 $210 \div ? = 3$

320

8

?

?

5

17

500

?

?

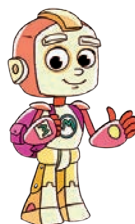
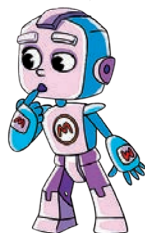
$999 \xrightarrow{\div 1} ? \xrightarrow{\div 3} ? \xrightarrow{\times 2} ? \xrightarrow{\div 6} ? \xrightarrow{\times 9} ?$

3-bap.
28-sabaq

Kóbeytiw hám bóliwdi tekseriw

1. Kesteni toltiramiz. Kim tez orinlaydi?

×	60	111
7		
9		

÷	9	3
981		
360		

2. Esaplaymiz. Qanday sheshimge keldiñiz?

$$\begin{array}{c} \div 2 \\ \text{286} \rightleftarrows \boxed{?} \\ \times 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 3 \\ \text{324} \rightleftarrows \boxed{} \\ \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 4 \\ \boxed{} \rightleftarrows \text{164} \\ \times 4 \end{array}$$

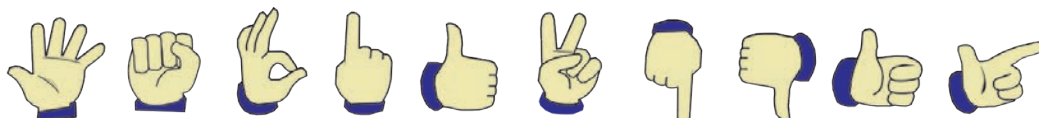
$$\begin{array}{c} \div 5 \\ \boxed{} \rightleftarrows \text{184} \\ \times 5 \end{array}$$

3. Esaplaymiz hám hárbir nátiyjeni túsindiremiz.

Ayriqsha jaǵdaylar bóliminde 9 órt óshiriw mashinası bar. 108 órt óshiriwshi náwbetshilik qıladı. Hárbir mashınaǵa órt óshiriwshilerdi teń bóliwi múmkin be?

Qalalıq tez járdem bóliminde 21 tez járdem mashinası bar. Hárbir mashınaǵa úshewden shıpaker járdemshisi, birewden shıpaker bekitilse, barlıǵı neshe medicina xızmetkeri kerek boladı?

4. Súwrette neshe háreket oń qolda orınlangan?

A) 3

B) 4

C) 5

D) 6

E) 7

5. Esaplaymiz.

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{\quad} + 9) \\ &= (\underline{\quad} \times 50) + (8 \times \underline{\quad}) \\ &= \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{\quad} - 1) \\ &= (\underline{\quad} \times 60) - (8 \times \underline{\quad}) \\ &= \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad} \end{aligned}$$

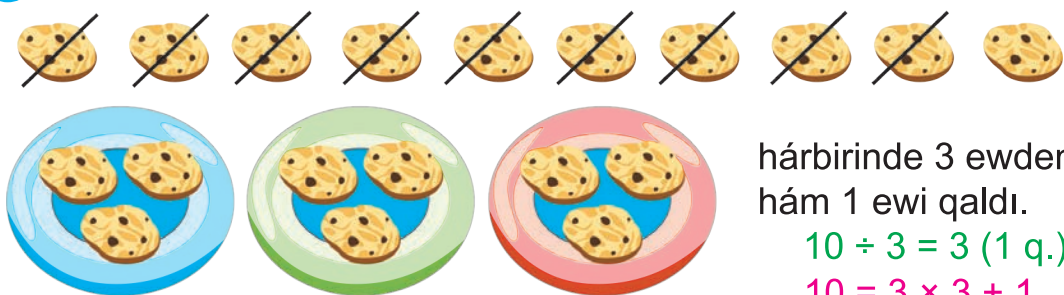
6. Hár kúni Samarqandtan Tashkentke 3 reys samalyot ushtı. Hárbir samalyot 293 jolawshı sıyımlılıǵına iye. Eger hárbir reyiste orınlıqlar bánt bolsa, usı reyslerde 1 kúnde qansha jolawshı ushadı?

3-bap.
29-sabaq

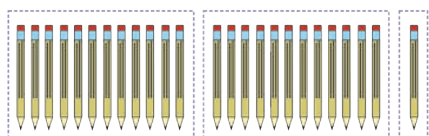
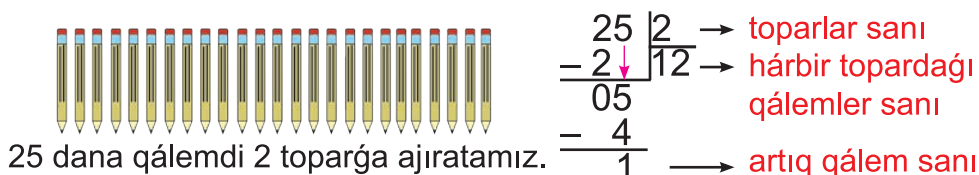
Qaldıqlı bóliw

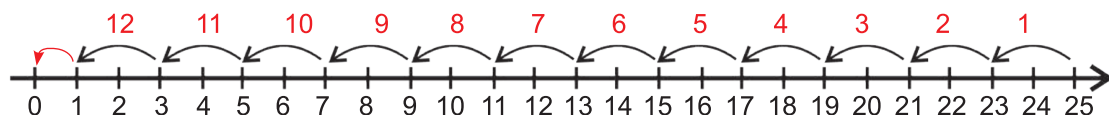
1. Pechenyeler qalay ajratılıp bólingen?

2. Bóliw qalay orınlangan? Nátiyjeni aytamız.

Bóliw ámelin orınlaw eń úlken
tańba birliginen baslanadı.
Eger qaldıq bóliwshiden kishi
bolsa, bóliw toqtatıladı.

3. Tiyindi hám qaldıqlı bóliwdi tabamız.

÷	31	32	33	34	35	36	37	38	39
÷ 3		10 (2 q.)							
÷ 4						9			

4. Qassap 48 kg góshı 5 kg lı paketlerge saldı. Qassapqa neshe paket
kerek boladı? Neshe kg gósh artıp qaladı?

5. Esaplaymız.

68 $\overline{) 3}$ 68 $\overline{) 5}$ 83 $\overline{) 7}$ 32 $\overline{) 5}$ 46 $\overline{) 9}$ 97 $\overline{) 3}$

- 6.

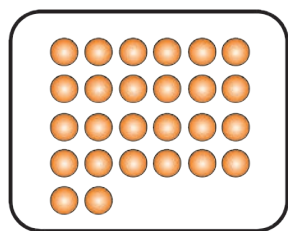
$$\begin{array}{l} 144 \div 9 = \square \\ (90 + \square) \div 9 = \square \\ (\square \div 9) + (\square \div 9) = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 168 \div 8 = \square \\ (88 + \square) \div 8 = \square \\ (\square \div 8) + (\square \div 8) = \square \\ 11 + \square = \square \end{array}$$

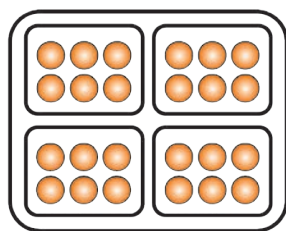
3-bap.
30-sabaq

Qaldıqlı bóliw

1. Qaldıq qalay orınlangan?

26

$4 \times 6 = ?$

?

$$26 - 4 \times 6 = 26 - 24 = 2 \text{ qaldıq}$$

$$\begin{array}{r} 26 \overline{) 4} \\ - 24 \overline{) 6} \\ \hline 2 \text{ (q)} \end{array}$$

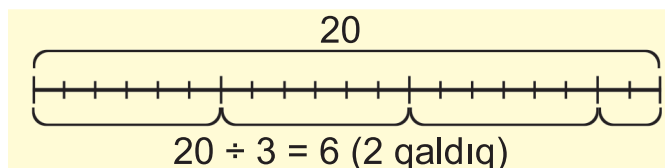
$$26 = 4 \times 6 + 2$$

$$\begin{array}{r} \text{bóliniwshi} \rightarrow 57 \overline{) 5} \leftarrow \text{bóliwshi} \\ - 5 \overline{) 11} \leftarrow \text{tiyindi} \\ \hline 07 \\ - 5 \\ \hline 2 \leftarrow \text{qaldıq} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \rightarrow \text{tiyindi} \\ \times 5 \rightarrow \text{bóliniwshi} \\ \hline 55 \end{array} \quad \begin{array}{r} 55 \\ + 2 \rightarrow \text{qaldıq} \\ \hline 57 \rightarrow \text{bóliniwshi} \end{array}$$

Qaldıq hár waqıt bóliwshiden kishi bolıwı kerek.

2. Úlgi tiykarında tiyindi hám qaldıqtı anıqlaymız.

$$\begin{array}{l} 12 \div 5 = ? \text{ (2 q.)} \\ 56 \div 3 = 18 \text{ (? q.)} \\ 89 \div 4 = ? \text{ (1 q.)} \\ 91 \div 11 = 8 \text{ (? q.)} \end{array}$$

3. Klasta 33 oqıwshı bar. Eger hár bir partağa ekewden oqıwshı otırıwğa arnalğan bolsa, barlıǵı neshe parta kerek boladı?

4. Bes qabatlı jayda Anvar Aydotan joqarıda, biraq Sadıqtan tómende jasaydı. Kamal úydiń 2-qabatında jasaydı, Anvar qaysı qabatta jasaydı?

5. Úlgi tiykarında esaplap, kesteni toltıramız.

Bóliniwshi	Bóliwshi	Tiyindi	Qaldıq
97	8	12	1
?	4	16	0
?	7	13	4
?	5	7	3

$$\begin{array}{l} 8 \times 12 = 96 \\ 96 + 1 = 97 \end{array}$$

6. Esaplaymız.

$$69 \overline{) 5}$$

$$27 \overline{) 3}$$

$$62 \overline{) 4}$$

$$59 \overline{) 6}$$

$$92 \overline{) 7}$$

$$44 \div 10$$

$$64 \div 10$$

$$81 \div 10$$

$$97 \div 10$$

85

3-bap. 31-sabaq

Qaldıqlı bóliw

1.

$$93 \div 6 = ?$$

$$\begin{array}{r} 93 - 60 + 33 \\ - 60 \quad 10 \times 6 \\ \hline 33 \\ - 30 \quad 5 \times 6 \\ \hline 3 \quad 15 \\ 93 \div 6 = 15 (3 \text{ q}) \end{array}$$

Bóliw qalay
orınlangan?
Qanday sheshimge
keldiniz?

$$\begin{array}{ll} 70 \div 6 & 61 \div 4 \\ 89 \div 4 & 77 \div 4 \end{array}$$

2.

Úlgi tiykarında bóliwdi orınlaymız.

6 onlıq + 6 birlik | 4
- 4 onlıq
2 onlıq + 6 birlik

6 onlıq + 6 birlik | 4
- 4 onlıq
26 birlik
- 24 birlik
2 birlik

66 | 4
- 4
26
- 24
2 (qaldıq)

$$90 \div 7 \quad 84 \div 8 \quad 507 \div 9 \quad 100 \div 9 \quad 520 \div 3 \quad 750 \div 4$$

3.

Asxanada 1 stolğa 6 adam otıradı. Qaysı kúni eń kóp stol tayarlangan? Bul shembi kúni tayarlangan stollar sanınan qan-shağa pariq qıladı? Kesteni toltıramız.

Kúnler	Adamlar sanı	Stollar sanı	Qaldıq penen birge tayarlangan stollar sanı
Dúyshembi	756		
Shiyshembi	935		
Shembi	734		
Ekshembi	821		

4.

Bes 5 sanı hám belgiler járdeminde 100 sanın payda ete alamızba? Bes 3 sanınan payda ete alamızba?

5.

Belgisizlerdi tabamız.

$$6 \times \underline{\quad} = 486$$

$$48 \div \underline{\quad} = 12$$

$$\underline{\quad} \div 7 = 11 (1 \text{ q.})$$

$$563 \div \underline{\quad} = 7 (3 \text{ q.})$$

$$\underline{\quad} \div 9 = 77 (2 \text{ q.})$$

$$310 \div \underline{\quad} = 103 (1 \text{ q.})$$

6. Tiyindi hám qaldıqlardı tabamız.

172 | 4 | ? q.

251 | 2 |

422 | 3 |

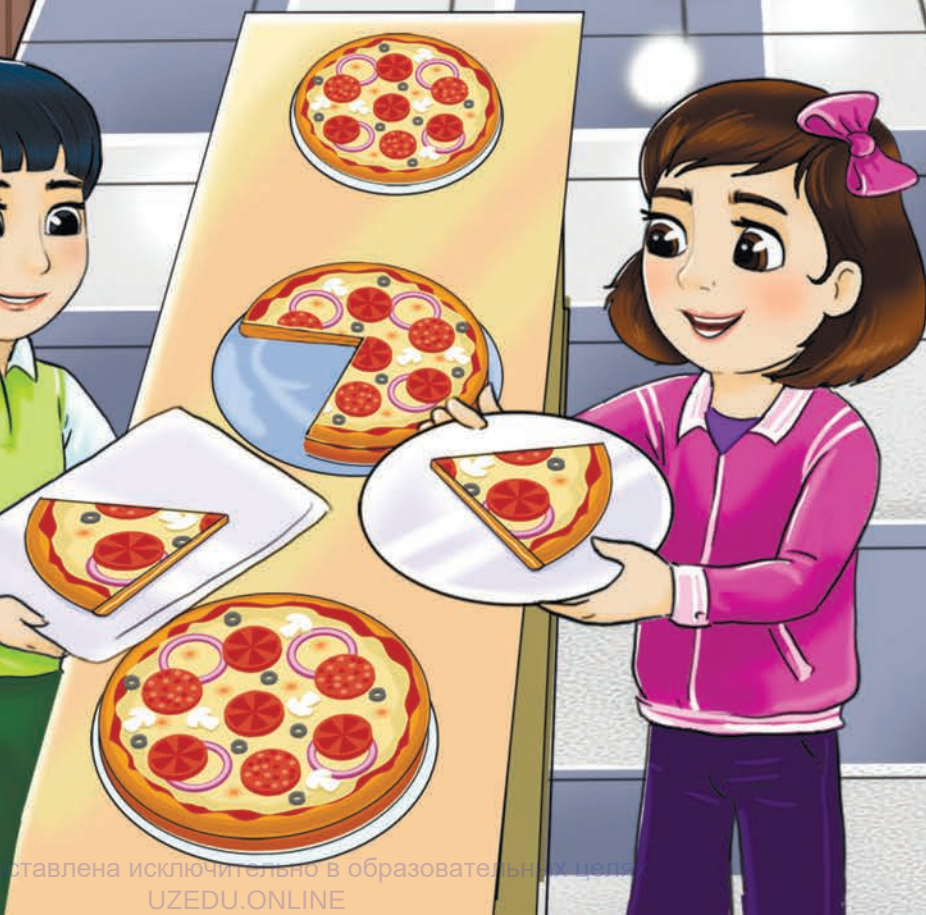
533 | 3 |

786 | 6 |

4-BAP

BÓLSHEKLER

1									
$\frac{1}{2}$					$\frac{1}{2}$				
$\frac{1}{3}$			$\frac{1}{3}$			$\frac{1}{3}$			
$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$	
$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$
$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$
$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$
$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$
$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$

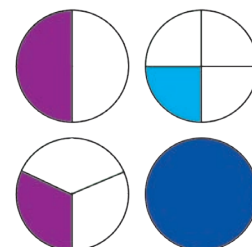
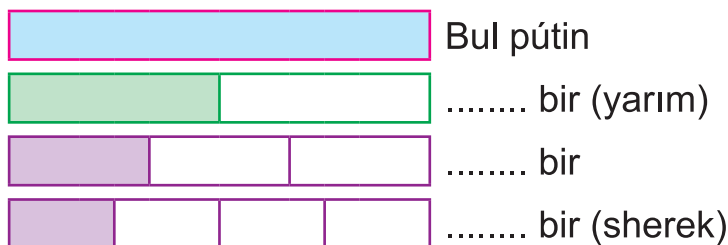

4-bap.
1-sabaq

Бóлшек haqqında túsinik

1. Figuralardıń qanday bólegi boyalǵan?

Bulardı sanlar arqalı tómendegishe jazıw múmkin.

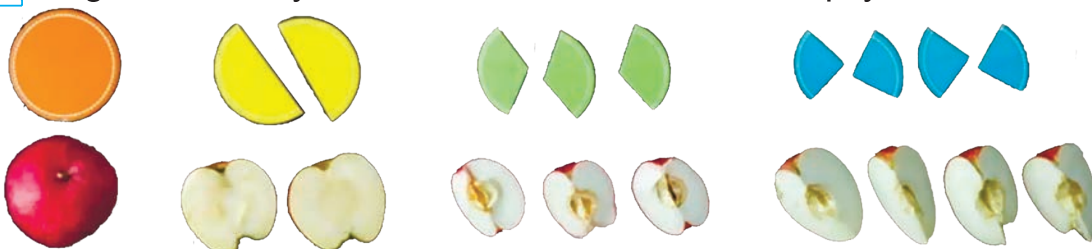
Ekiden bir = 2 den 1 = $\frac{1}{2}$ Úshten bir = 3 ten 1 = $\frac{1}{3}$ Tórtten bir = 4 ten 1 = $\frac{1}{4}$

Bunday ańlatpa **bólshek** dep ataladı

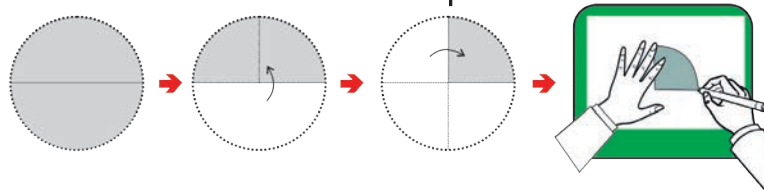
$\frac{1}{3}$ → Bólshektiń alımı
→ Bólshek sızıǵı
→ Bólshektiń bólimi

2. Figura hám miywe bóleklerin bólsheklerde anıqlaymız.

3. Búklew járdeminde sheńberdiń $\frac{1}{4}$ bólegin payda etemiz.

4. $\square \square > \square \square$ teńsizlik durıs bolıwı ushın 0, 1, 2, 5 sanlarınan paydalanıp, eki tańbalı sanlar payda etemiz.

5. Kesteni toltıramız.

Bólshekler	Alımı	Bólimi
$\frac{1}{2}$		1 2

Bólshekler	Alımı	Bólimi

6. $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}$ bólsheklerge sáykes figuralar sızamız.

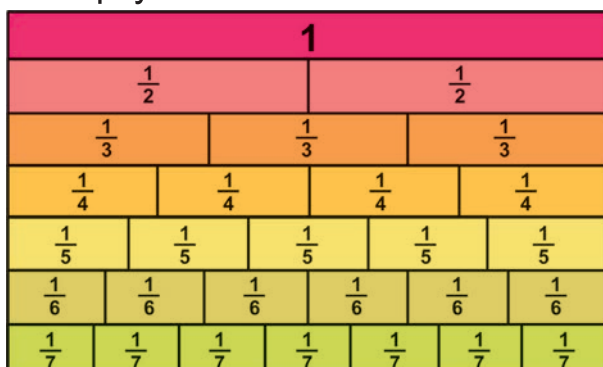
4-bap.
2-sabaq

Bólshek haqqında túsinik

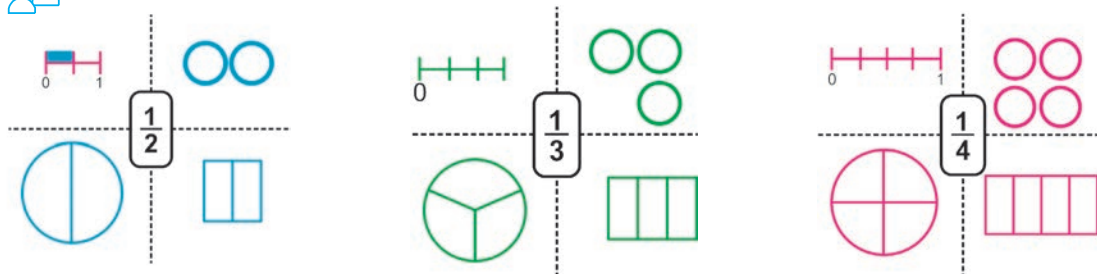

1. Sorawlarǵa juwap beremiz hám bólsheklerde ańlatamız.

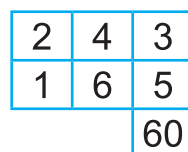
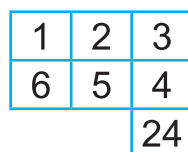
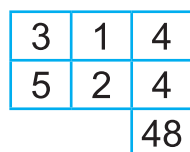
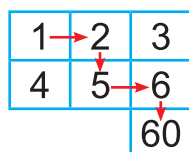
 - Dúyshembi hápteniń qanday bólegi?
 - Báhar máwsimi jıldıń qanday bólegi?
 - Mart ayı báhar ayınıń qanday bólegi?
 - Mart ayı bir jıldıń qanday bólegi?
2. Bólimi 12 ge shekemgi bolǵan bólshekler diywalın jasaymız hám talıqlaymız.

3. Figuralardı sızamız hám bólsheklerge sáykes bólimin boyaymız.

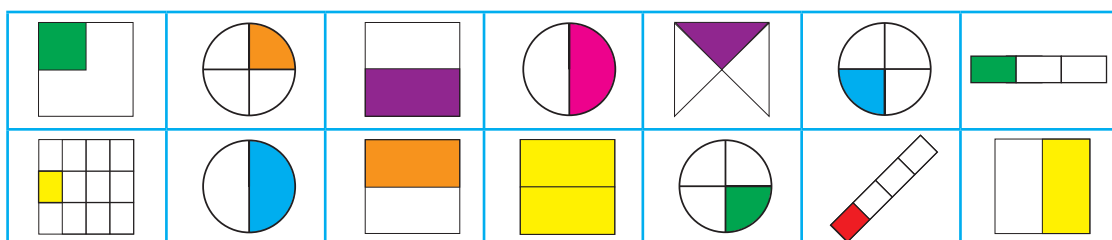

4. Kóbeymeni payda etetuǵın tórt sandı birlestiremiz.

5. Torttı teń bólekke bóliw ushın pıshaqtı eń keminde neshe márte isletiw múmkin? 16 bólekke bóliw ushın neshe márte isletiw múmkin?

6. Bólshek kórinisinde jazamız hám sáykes figuralardı sızamız.

4-bap.
3-sabaq

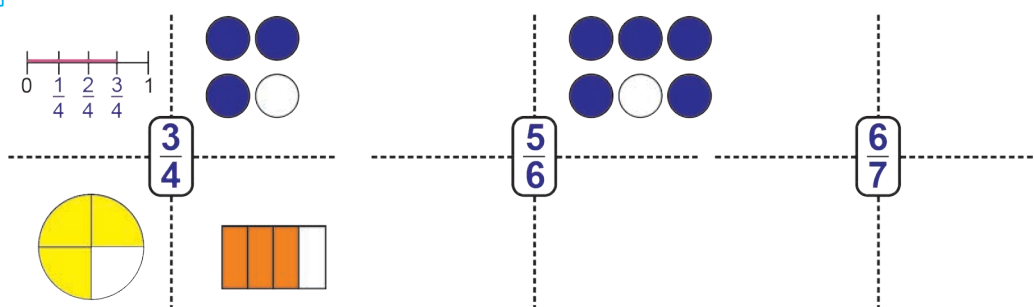
Бóлшек haqqında túsiniк

1. Sheńberdi teń úsh bólekke bólip, onıń eki bólegin boyaymız. Sheńberdiń qanday bólegi boyalǵanın bólshekte ańlatamız.

2. Figuralardı sizamız hám bólsheklerge sáykes bólegin boyaymız.

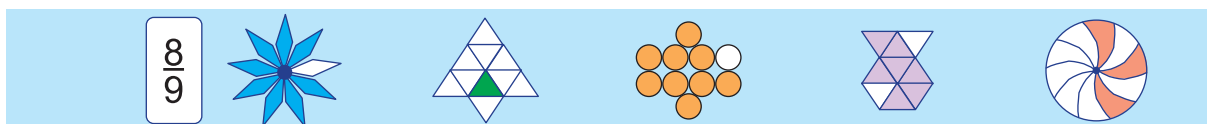

3. Ul balalar barlıq balalardıń qanday bólegin quraydı?
– Kózáynek taqqan balalar qanday bólimin quraydı?
– Balalardıń qanday bólegi kúlip tur?

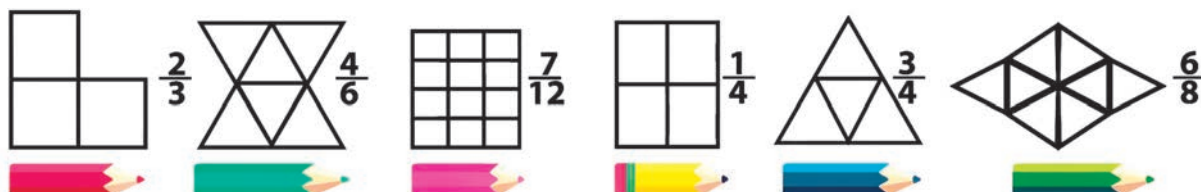

4. Mektep háwlisinde 19 qız bala hám 12 ul bala oynap atır. Balalarǵa jáne neshe oqıwshı qosılsa, olar altı teń toparǵa bóliniwi múmkin?

5. Figuralardıń qanday bólegi boyalǵan? Bólsheklerge ańlatamız.

6. Figuralardıń bólsheklerge kórsetilgen bólegin boyaymız. Olar qanday figuralardan payda bolǵanlıǵın aytamız.

4-bap. 4-sabaq

Bólshek haqqında túsinik

1. Bólshekler diywalınan paydalanıp $\frac{2}{6}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{4}{5}$, $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{6}$ bólshekler qalay payda bolıwın kórsetemiz.

$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$	
$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$	
$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$	
$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$	

Bir pútin ushın 1 yaki $\frac{1}{1}$ jazıw qabıl etilgen:

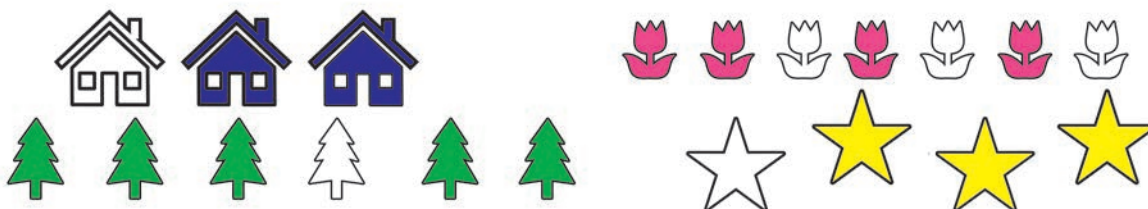
$$1 = \frac{1}{1} = \frac{2}{2} = \frac{3}{3} = \frac{4}{4} = \frac{5}{5} = \frac{6}{6} = \frac{7}{7} = \frac{8}{8} = \frac{9}{9} = \frac{10}{10} = \frac{11}{11} = \frac{12}{12}$$

2. Bólsheklerde ańlatamız.

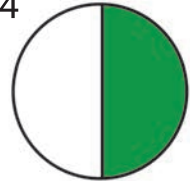
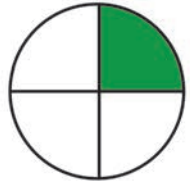
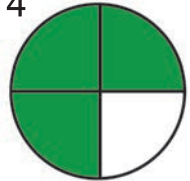
Yarım, altıdan bes, segizden úsh, tórtten eki, jetiden bir, onnan toǵız, segizden jeti, on ekiden on bir, jetiden tórt, sherek, toǵızdan toǵız, pútin.

3. Súwretlerdiń qanday bólegi boyalgan?

4. Klasta 18 qız bala, 12 ul bala bar edi. 19 oqıwshı shıǵıp ketti. Klasta qalǵan qızlar hám balalar sanı birdey bolıwı múmkin be?

5. Durıs juwaptı anıqlap bólshektiń oqılıwı hám jazılıwın aytamız.

$\frac{1}{4}$ qaysı figuraǵa sáykes keledi?	$\frac{3}{4}$ qaysı figuraǵa sáykes keledi?
 	
	
Haywanlardıń qanday bólegi pishiqlar? $\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$	Iytler haywanlardıń qanday bólegin quraydı? $\frac{5}{8}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{2}{8}$

6. Esaplaymız.

$$560 \div 8 + 720 \div 9$$

$$360 \div 6 + 250 \div 5$$

$$210 \div 3 - 250 \div 5$$

$$480 \div 6 - 280 \div 7$$

$$320 \div 4 \times 5$$

$$120 \div 4 \times 7$$

4-bap.
5-sabaq

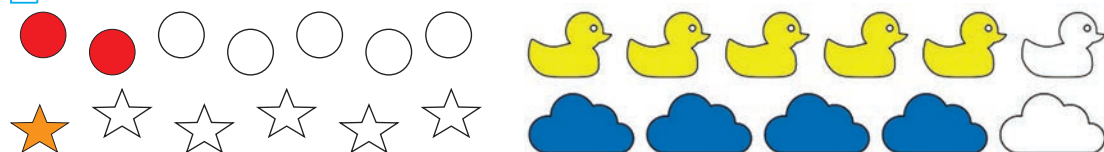
Бóлшек haqqında túsinik

1. Nannıń alınan bólekleri qaysı bóлшекke sáykes?

$\frac{1}{6}$ $\frac{8}{2}$ $\frac{2}{8}$	$\frac{4}{1}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{4}$

2. Zatlار toplamın bóлшекlerde ańlatamız.

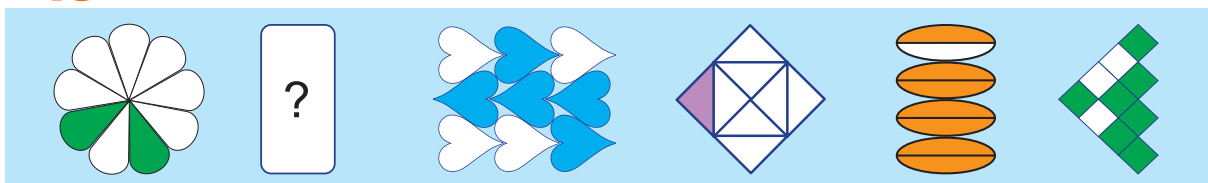
3. Juwaplardı bóлшек kórinisinde ańlatamız:

- Awqatlanıw qurallarınıń qansha bólegi pıshaqlar?
- Qansha bólegin qasıqlar quraydı? Shanıshqı qanday bólegin quraydı?
- Qaysı zattı bildirgen bóлшек kishirek?

4. 39 dan 101 ge shekem bolǵan sanlardı payda etiw ushın neshe san qatnasadı?

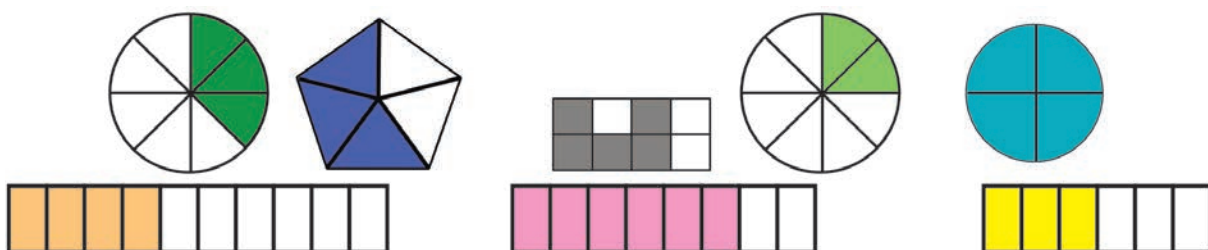
5. Figuralardıń qanday bólegi boyalmaǵan? Bóлшекlerde ańlatamız.

6. Bóлшекlerde ańlatamız:

Altıdan bir; tórtten úsh; segizden eki; besten tórt; úshten eki; jetiden bes; toǵızdan toǵız; onnan úsh; on ekiden segiz.

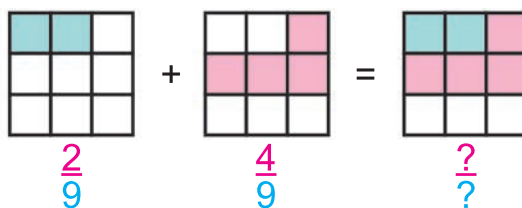
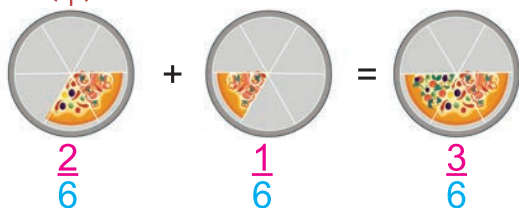
7. Boyalǵan bóleklerge sáykes bóлшекlerdi jazamız.

4-bap.
6-sabaq

Бóлими бирдей бóлшеклерди қосиш

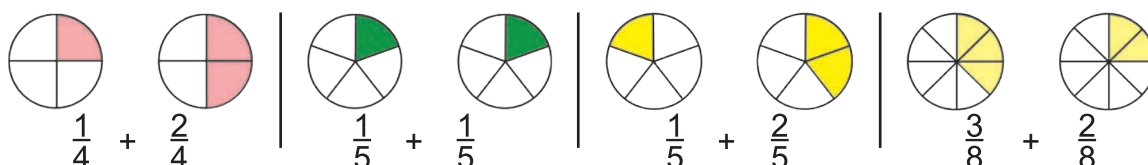
1. Qosindi qalay payda bolgan?

Бóлими бирдей бóлшеклерди
qosqanda olardiñ tek alimi qosiladi.
Бóлими bolsa ózgermeydi.

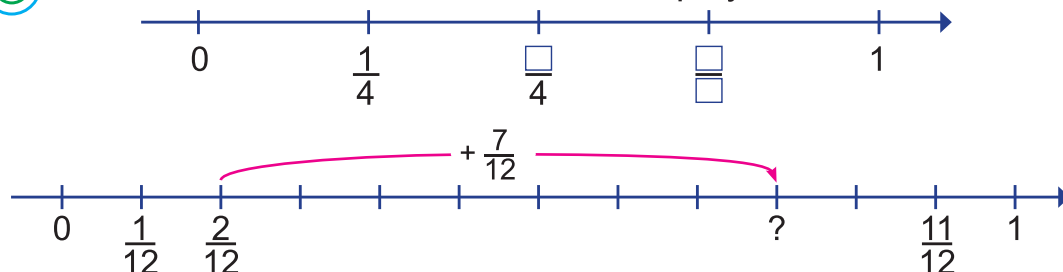
$$\frac{1}{5} + \frac{3}{5} = \frac{\square + \square}{5} = \frac{?}{5}$$

2. Modeller tiykarında бóлшеклерди qosamiz.

3. Feruza nandi teñ tórt bólekke bólip, bir bólegin ózi, bir bólegin bolsa úkesi jedi. Olar birgelikte nanniñ qanday bólegin jedi?

4. Bos ketekshelerdi toltiramiz hám esaplaymiz.

5. Muxabbat hár kúni 6 dan, Indira bolsa 4 den másele sheshedi.
 Muxabbat 4 kúnde sheshetuğın máseleni Indira neshe kúnde sheshedi?

6. Berilgenlerdiñ qanday bólegi giltler? Qanday bólegi quliplar?

7. Esaplaymiz.

$$\frac{2}{10} + \frac{7}{10}$$

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{6}{8}$$

$$\frac{7}{10} + \frac{3}{10}$$

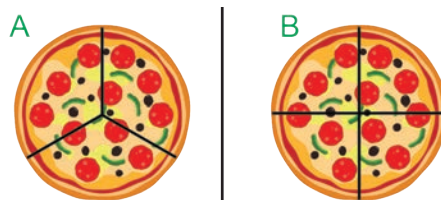
$$\frac{9}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{3}{9} + \frac{6}{9}$$

**4-bap.
7-sabaq**

Bólimi birdey bólsheklerdi qosiw

1. Kamal, Kamil hám Kamila piccanı teń bóleklerge bóldi. Olardıń hárbiri bir bólekten jep piccanı tawıstı. Balalar piccanı qanday bóleklerge bólgen?

2. Esaplaymız.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{10}{12} + \frac{1}{12}$$

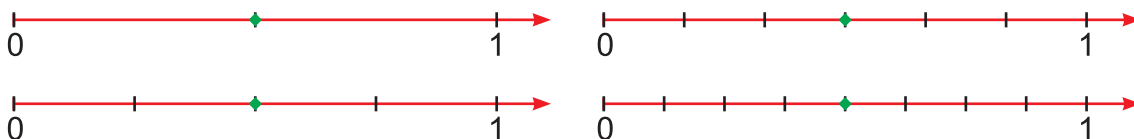
$$\frac{2}{6} + \frac{2}{6}$$

$$\frac{5}{7} + \frac{1}{7}$$

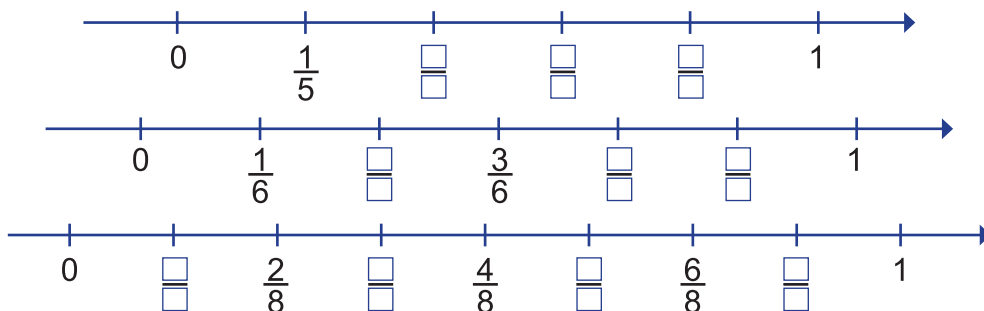
$$\frac{6}{11} + \frac{4}{11}$$

3. Dilbar kitapxanadan kitaplar satıp aldı. Ol alğan jámi 10 kitaptan 3 ewi ertekler, 4 ewi ósimlikler haqqında. Ertekler hám ósimlikler haqqındağı kitaplar jámi alınğan kitaplardıń qansha bólegin quraydı?

4. Noqatlarğa sáykes teń bólsheklerdi jazamız. Kim qalay ańlatadı?

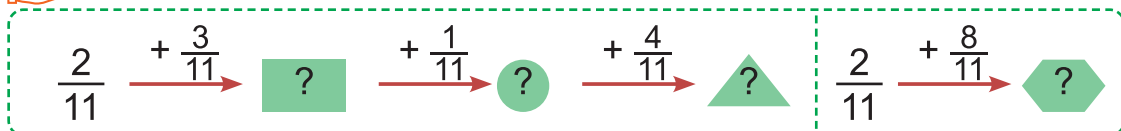
5. Bos ketekshelerdi toltıramız.

6. Modeller tiykarında ańlatpalar dúzip esaplaymız.

7. Qanday sheshimge keldińiz?

8. Bólsheklerdi qosamız.

$$\frac{1}{7} + \frac{2}{7}$$

$$\frac{4}{11} + \frac{6}{11}$$

$$\frac{5}{6} + \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{4} + \frac{3}{4}$$

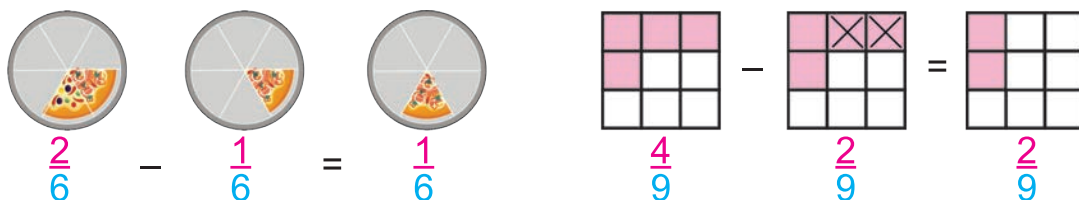
$$\frac{2}{5} + \frac{3}{5}$$

$$\frac{4}{12} + \frac{7}{12}$$

4-bap.
8-sabaq

Бóлими бирдей болган бóлшеклерди алиw

1. Айрмалар qalay payda болганın тóсındиремиз.

Бóлими бирдей болган бóлшеклерди алиwда олардін тек алиmı алинади, бóлими bolsa óзгерmeydi.

$$\frac{3}{5} - \frac{1}{5} = \frac{3-1}{5} = \frac{2}{5}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{4}{12}$$

$$\frac{5}{6} - \frac{1}{6}$$

$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7}$$

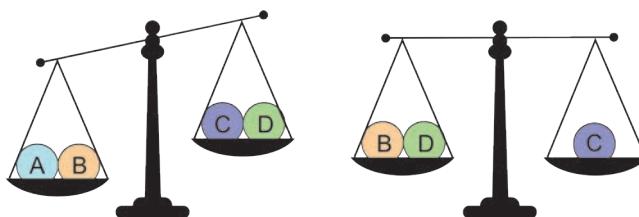
$$\frac{6}{11} - \frac{4}{11}$$

2. Zuxra nandı teń bóleklerge bólip, bir bólegin Zamirge berdi. Zuxra nannın $\frac{3}{4}$ bólegin jegen bolsa, Zamir qanday bólegin jeydi?

3. Figuralardıń qızıl reńine boyalğan bólegin anıqlaymız hám oğan sáykes бóлшеклерди тawıp jazamız.

4. Тóрт shardıń awırılıǵı 1 kg, 2 kg, 3 kg hám 4 kg dı quraydı. Qaysı shardıń awırılıǵı 3 kg?

5. Бóлшеклерди аламız.

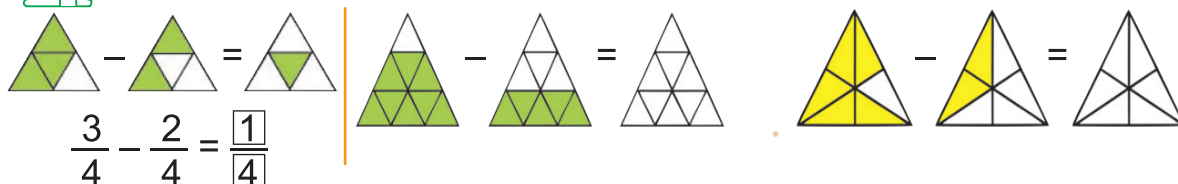
$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7} - \frac{1}{7}$$

$$\frac{7}{8} - \frac{4}{8} - \frac{2}{8}$$

$$\frac{9}{11} - \frac{5}{11} - \frac{3}{11}$$

$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} - \frac{1}{5}$$

6. Úlgi tiykarında бóлшеклерди аламız hám boyaymız.

**4-bap.
9-sabaq**

Bólimi birdey bolgan bólsheklerdi alıw

1. Esaplaymız.

$$\frac{3}{4} - \frac{2}{4} \quad \frac{7}{12} - \frac{3}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{2}{5} \quad \frac{2}{3} - \frac{1}{3} \quad \frac{5}{7} - \frac{3}{7} \quad \frac{6}{9} - \frac{3}{9}$$

2. Belgisiz sanlardı anıqlaymız.

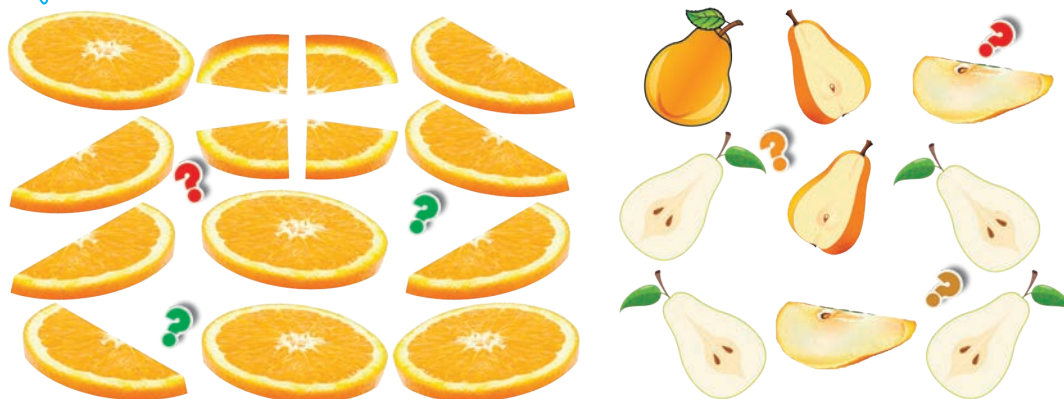
$$\frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} \quad \frac{?}{11} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \quad \frac{9}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} \quad \frac{8}{9} - \frac{?}{9} = \frac{4}{9}$$

3. Nátiyjeler nege teń? Qanday sheshimge keldińiz?

$$\frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{2}{12}} ? \quad \frac{?}{12} \xrightarrow{-\frac{3}{12}} ? \quad \frac{?}{12} \xrightarrow{-\frac{1}{12}} ? \quad \frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{6}{12}} ?$$

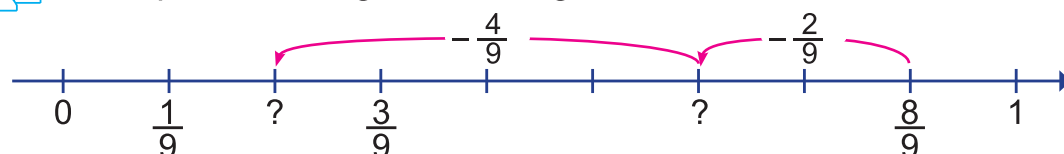
4. Batır uslağan balıqlardıń $\frac{3}{10}$ bólegi Paraxatqa, $\frac{5}{10}$ bólegin Mansurğa berdi. Batır balıqlardıń qansha bólegin doslarına berdi? Qansha bólegi ózine qaldı?

5. Apelsinlerdiń neshe pütün bólegi bar? Neshe pütün almurt bar?

6. Mektep bağınıń $\frac{4}{12}$ bólegi gúller, $\frac{2}{12}$ bólegi kartoshka, $\frac{5}{12}$ bólegine pomidor egildi. Bağıdıń qansha bólimine egin egilmedi?

7. Ańlatpalardıń muǵdarı neshege teń?

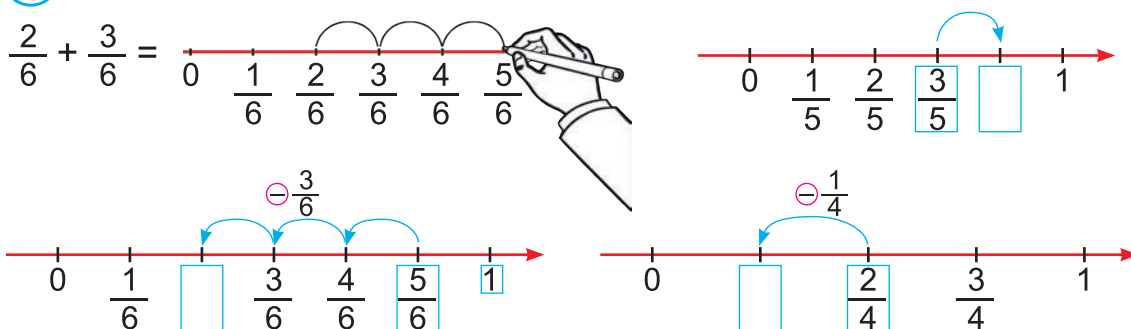
8. Esaplaymız.

$$\frac{3}{7} - \frac{2}{7} \quad \frac{10}{12} - \frac{6}{12} \quad \frac{8}{11} + \frac{1}{11} \quad \frac{2}{4} - \frac{1}{4} \quad \frac{9}{12} + \frac{1}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{3}{5}$$

4-bap.
10-sabaq

Bólimleri birdey bólsheklerdi qosıw hám alıw

1. Bos ketekshelerdi toltıramız hám sheshimin aytamız.

2. Esaplaymız.

$$\frac{9}{11} - \frac{4}{11} + \frac{2}{11} \quad \frac{7}{9} - \frac{3}{9} + \frac{4}{9} \quad \frac{7}{8} + \frac{1}{8} - \frac{7}{8} \quad \frac{5}{6} - \frac{3}{6} + \frac{1}{6} \quad \frac{7}{12} + \frac{4}{12} - \frac{6}{12}$$

3. Sorawlarǵa juwap beremiz:

- Geshir miywe palız ónimleriniń qanday bólegin quraydı?
- Olardıń qanday bólegin banan quraydı?
- Palız ónimleri qanday bólegin quraydı?

4. Úlgi tiykarında esaplaymız.

$$\frac{3}{12} + \frac{9}{12} = \frac{12}{12} = 1$$

$$\frac{4}{7} + \frac{3}{7}$$

$$\frac{4}{9} + \frac{5}{9}$$

$$\frac{6}{12} + \frac{6}{12}$$

$$\frac{1}{5} + \frac{4}{5}$$

$$\frac{3}{8} + \frac{5}{8}$$

5. Úyrekler qatar bolıp suw ishinde ketip baratır. Olardan biri aldığa qarap 17 bastı, artına qarap 42 barmaqıtı kórdi. Barlıǵı neshe úyrek suw ishinde ketip baratır?

6. Bos ketekshelerdi toltıramız.

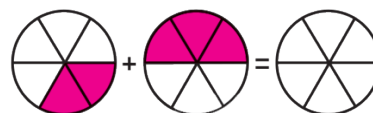
$$\frac{4}{5} - \frac{\square}{5} = \frac{1}{5}$$

$$\frac{\square}{6} - \frac{3}{6} = \frac{3}{6}$$

$$\frac{\square}{\square} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{\square}{12} = \frac{2}{12}$$

7. Figuralarǵa sáykes ańlatpa dúzemiz hám mánisin tabamız.

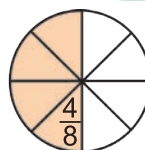
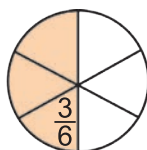
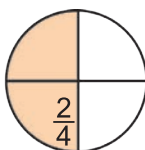
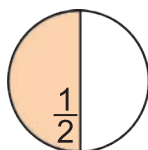
4-bap.
11-sabaq

Бóлшеклерди салыстырив. Тең бóлшеклер

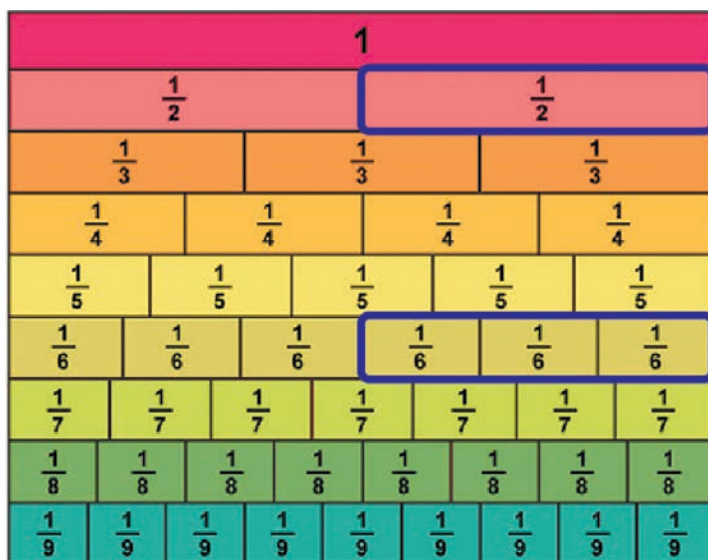
1. Berilgen бóлшеклер теңбе? Не ushın?

Bular тең бóлшеклер.

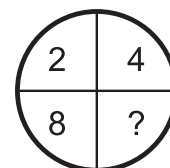
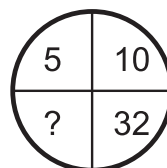
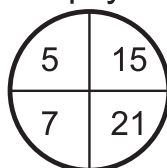
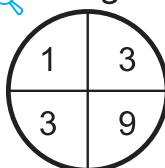

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{3}{6} = \frac{4}{8}$$

2. Бóлшеклер diywalınan paydalanıp тең бóлшеклерди аныqlayмыз hám jazамыз.

3. Belgisiz sandı аныqlayмыз.

4. Ziyada 2 metrli tesmanıń $\frac{1}{2}$ bólegin, Dilbar bolsa $\frac{2}{4}$ bólegin qıyp aldı. Olar birgelikte tesmanıń qansha bólegin qıyp aldı? Tesmanıń qansha bólegi qaldı?

5. Bos ketekshelerdi toltıramız.

$$\frac{\square}{2} = \frac{6}{12}$$

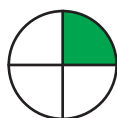
$$\frac{\square}{3} = \frac{2}{6}$$

$$\frac{\square}{2} = \frac{2}{4}$$

$$\frac{\square}{3} = \frac{6}{9}$$

$$\frac{3}{6} = \frac{1}{\square}$$

6. Figuralardı sıзамыз hám тең bólekлерди úlgide kórsetilgendeу boyayмыз.

$$\frac{1}{4} = \frac{2}{8}$$

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

$$\frac{2}{8} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

4-bap.
12-sabaq

Bólsheklerdi salıstırıw

1. Bólimleri birdey bólsheklerdi salıstıramız.

$$\frac{4}{9}$$

kishi

$$\frac{5}{9}$$

sebebi $4 < 5$, demek

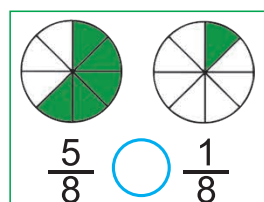
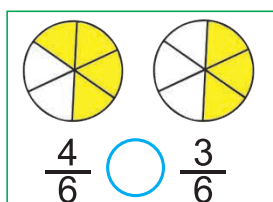
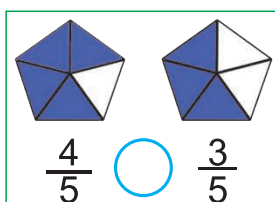
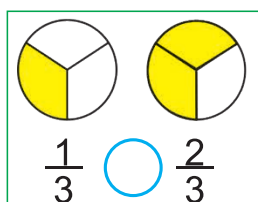
$$\frac{4}{9} < \frac{5}{9}$$

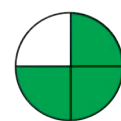
Bólimleri
birdey bolğan
bólsheklerdiń alımları
salıstırıldı.

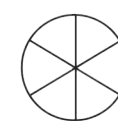
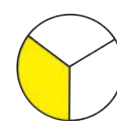
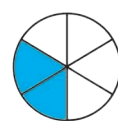
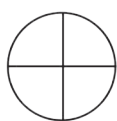
2. Modeller tiykarında salıstıramız.

3. Sheńberler sızamız. Bólshekler teń bolıwı ushın sáykes bólimlerdi boyap, teń bólshekler payda etemiz.

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

4. Salıstırıw durıs bolıwı ushın belgisizlerdi tabamız.

$$\frac{3}{15} < \frac{?}{15}$$

$$\frac{2}{3} > \frac{?}{3}$$

$$\frac{?}{2} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{2}{4} = \frac{?}{2}$$

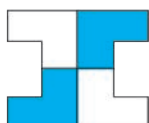
$$\frac{?}{6} < \frac{3}{6}$$

5. Pútinnıń bóleklerin salıstıramız.

$$\frac{4}{6}$$

$$\frac{2}{6}$$

6. Bólshekerdi salıstıramız.

$$\frac{2}{6} \square \frac{3}{6}$$

$$\frac{5}{8} \square \frac{6}{8}$$

$$\frac{1}{7} \square \frac{5}{7}$$

$$\frac{6}{9} \square \frac{7}{9}$$

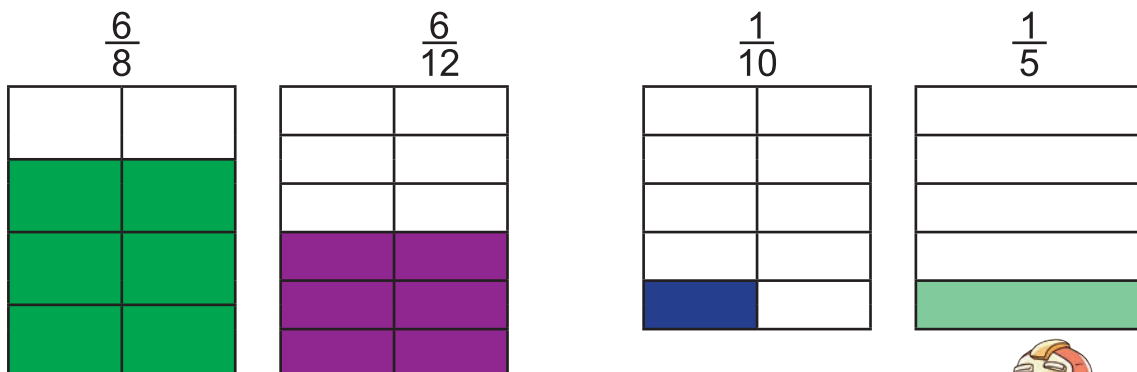
$$\frac{5}{10} \square \frac{9}{10}$$

4-bap.
13-sabaq

Bólsheklerdi salıstıramız

1. Alımları birdey bolğan bólsheklerdi salıstırıw.

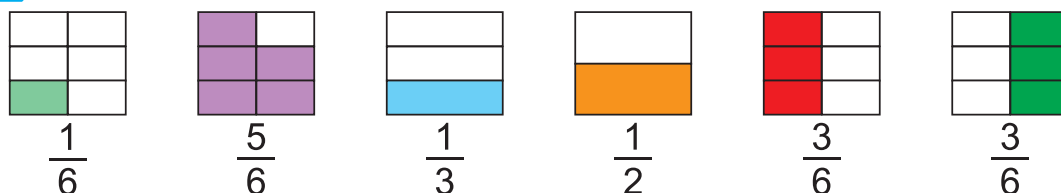
Alımı birdey bólimi hár qıylı bolğan bólsheklerdiń bólimleri salıstırıldı. Bólimi kishi bólshek úlken boladı.

$$\frac{6}{8} > \frac{6}{12} \quad \frac{1}{10} < \frac{1}{5}$$

2. 6 alma bar edi. Eldar almalardıń $\frac{2}{6}$ bólegin, Kárim bolsa $\frac{3}{6}$ bólegin jedi. Olar birgelikte barlıq almalardıń qansha bólegin jedi?

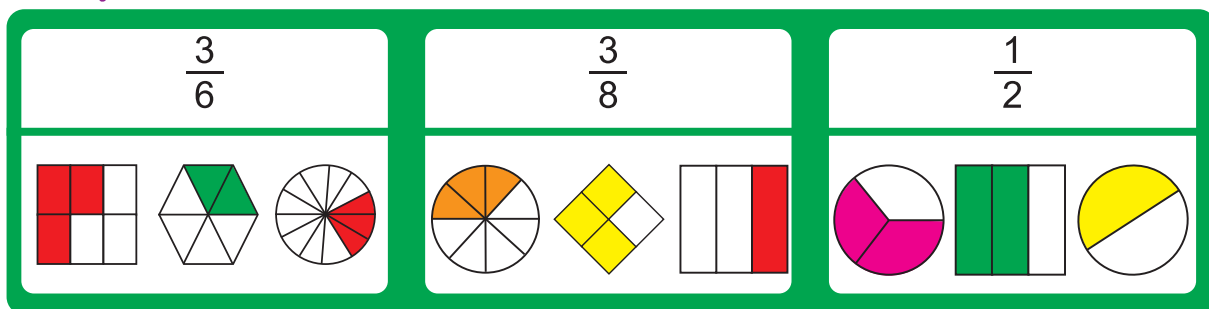
3. Model tiykarında bólsheklerdi salıstıramız.

4. Ósip barıw tártibinde aytamız. $\frac{5}{7}$; $\frac{2}{7}$; $\frac{7}{7}$; $\frac{6}{7}$; $\frac{4}{7}$; $\frac{1}{7}$; $\frac{3}{7}$

Kemeyip barıw tártibinde aytamız. $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{6}$; $\frac{1}{5}$; $\frac{1}{7}$

5. Bólsheklerge sáykes figuralardı anıqlaymız hám sızamız.

6. Bólsheklerdi salıstıramız.

$$\frac{1}{2} \square \frac{1}{2} \quad \frac{3}{8} \square \frac{5}{8} \quad \frac{5}{8} \square \frac{5}{7} \quad \frac{1}{10} \square \frac{4}{10} \quad \frac{4}{6} \square \frac{4}{8} \quad \frac{5}{12} \square \frac{9}{12}$$

5-BAP

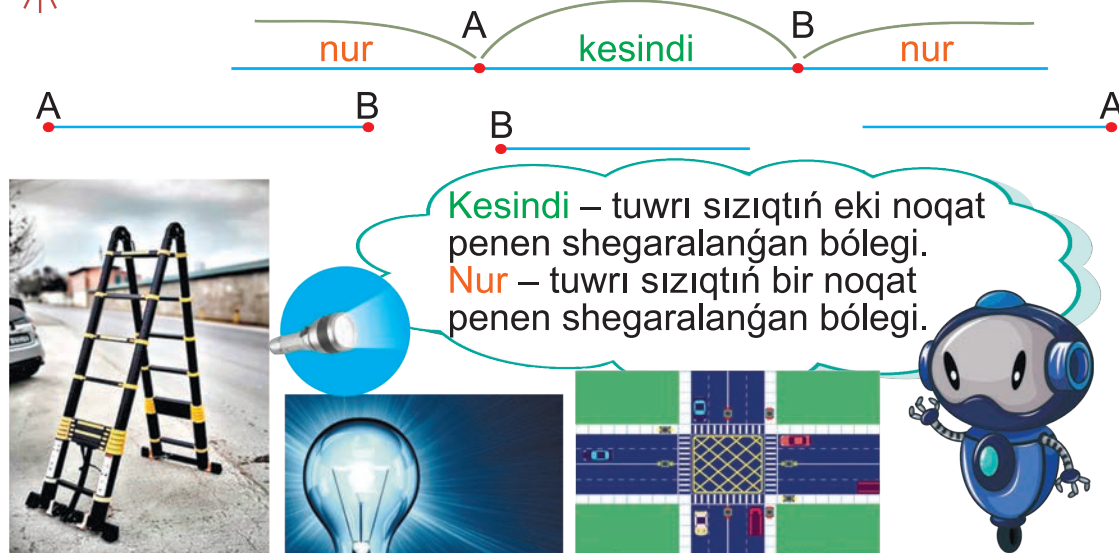
GEOMETRIYALÍQ FIGURALAR

5-bap.
2-sabaq

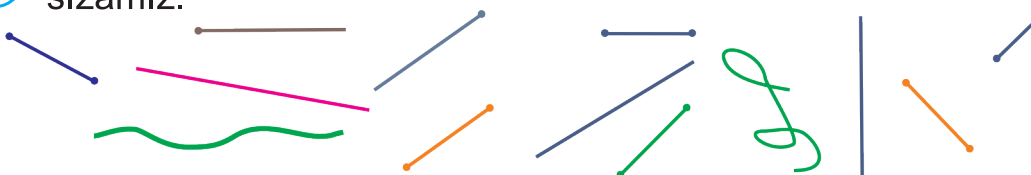
Kesindi. Nur

1. Tuwrı sızıqtan ne zatlar payda boldı?

Qanday jerlerde kesindi hám nurdı ushıratıwımız múmkin?

2. Berilgen sızıqlardan nur hám kesindilerdi anıqlaymız hám olardı sizamız.

Óz betinshe tuwrı sızıqtan bir nur payda ete alasızba?

3. Kesindilerdiń uzınlıǵın ólshep, eń uzın hám eń qısqaśın dápteri-mizge sizamız.

4. Nurzada menen onıń úkesi hár kúni azanda 200 m uzınlıqtaǵı jolda juwıradı. Nurzada úkesine qaraǵanda 2 ese kóp juwıradı. – Nurzada hár kúni neshe m juwıradı? Úkesi neshe metr juwıradı? – Olardıń qaysı biri kóbirek juwıradı? Qanshaǵa kóp?

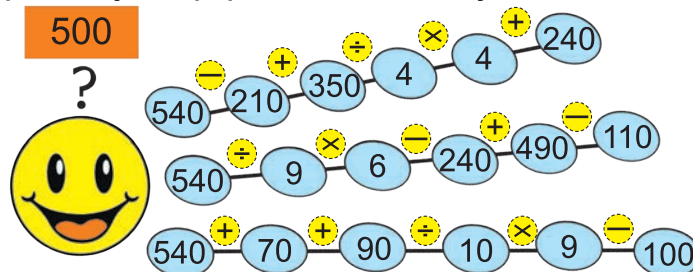

5.

Kesindiler sanı qansha?

6. Bawırsaǵ durıs juwapqa bariwı ushın járdem beriń?

7. Kesindilerdiń uzınlıǵın tabamız. Ekinshi kesindi birinshi kesindiden neshe ese uzın, úshinshi kesindi menen qansha parqı bar?

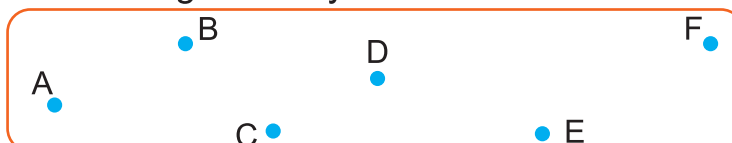
5-bap.
3-sabaq

Tuwrı sıziq. Kesindi. Nur

1. Berilgen kesindilerdi óz ara tutastırıw arqalı qanday figura payda etiw múmkin? Onıń perimetrin tabamız.

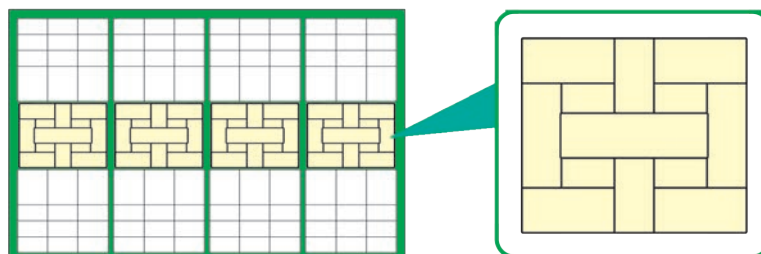
2. Dápterimizge berilgen noqatlardı belgilep olardı izbe-iz tutastıramız. Qanday figura payda boldı? Figura neshe kesindiden payda boldı? Onıń uzınlıǵın ólshey alasızba?

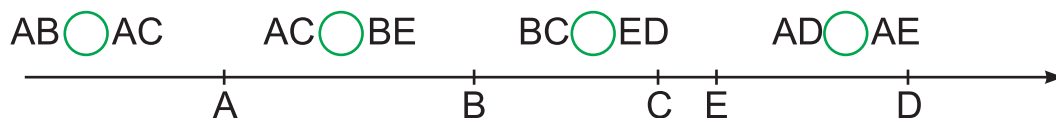
3. 3-klass oqıwshılar bayram ushın saxnanı gezleme menen bezedi. 7 metrli gezlemeden saxnanıń aldınǵı tárepi ushın 430 cm kesip alındı, qalǵan gezleme bolsa bezewler ushın jumsaldı.
- saxna bezewleri ushın neshe santimetr gezleme jumsalǵan?
 - aldınǵı tárepi ushın jumsalǵan gezleme bezewleri ushın jumsalǵan gezlemeden neshe santimetr artıq?

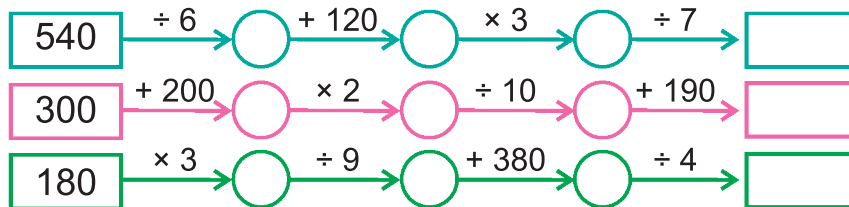
4. Ajratıp kórsetilgen figurada neshe kvadrat hám tuwrı tórtmúyeshlik bar?

5. San nurin paydalanip kesindilerdi salıstıramız. Eń úlken kesindini shamalap aytır ? Neshe kesindi payda bolǵan? Neshe nur payda bolǵan?

6. Esaplaymız.

5-bap. 4-sabaq

Parallel tuwrı sızıqlar

1. Juwırıw jolındaǵı sızıqlardı tap usınday jaǵdayda dawam ettirsek, olar kesilisedime?

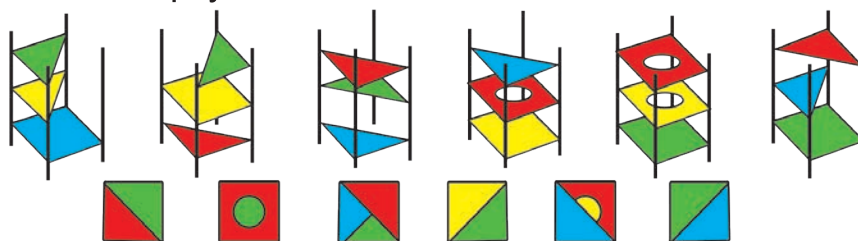
Bular parallel tuwrı sızıqlar.
Olar kesilispeydi.

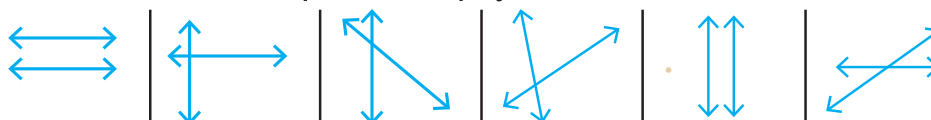
2. Súwretlerde qanday sızıqlardı kórip tursız? Jáne qanday misallar keltire alasız?

3. Figuralarda parallel túrde ústpe-úst túsirgende payda bolatuǵın kórinisti anıqlaymız.

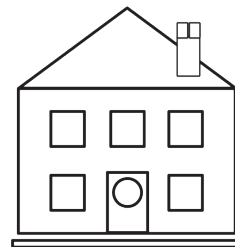

4. Parallel tuwrı sızıqlardı anıqlaymız hám sizamız.

5. Kvadrat hám tórtmúyeshlik sizamiz hám olardıń parallel táreplerin anıqlaymız. Perimetrin tabamız.

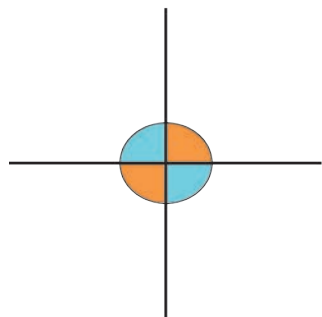
6. Súwrettegi parallel sızıqlardı birdey reńde sizamız. Sizde neshe parallel sızıq payda boldı?

**5-bap.
5-sabaq**

Perpendikulyar tuwrı sızıqlar

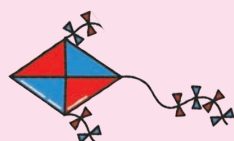
1.

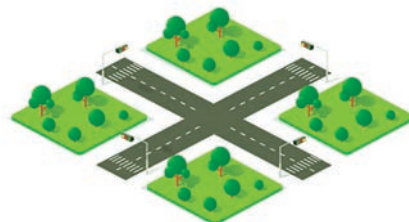
Bular – perpendikulyar tuwrı sızıqlar. Olar tuwrı múyesh astında kesilisedi.

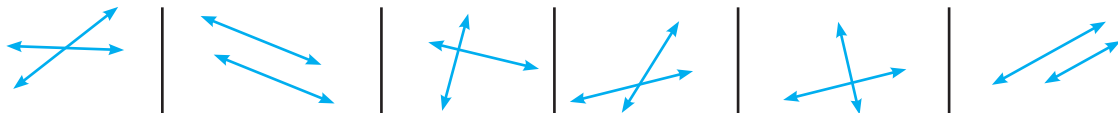
Jáne qanday jerde perpendikulyar sızıqlardı ushıratıwımız múmkin?

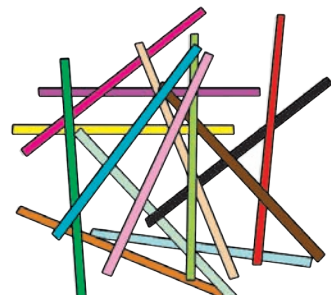
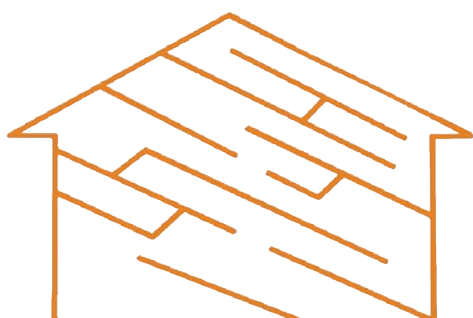
2. Kvadrat figuralı baǵdıń bir tárepiniń uzınlıǵı 20 m. Baǵ átirapınıń uzınlıǵı neshe metr? Jámi 4 baǵdıń perimetrin tabamız.

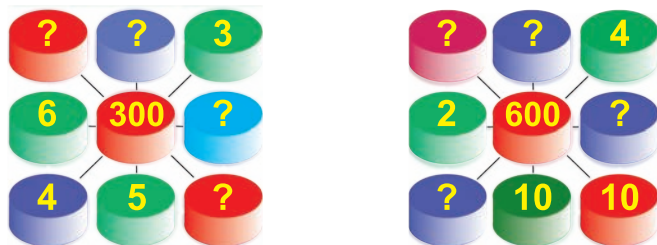
3. Perpendikulyar tuwrı sızıqlardı tawıp sizamız.

4. Figuralarda neshe parallel hám perpendikulyar sızıqlar bar?

5. Perpendikulyar tuvri sızıqlar boylap sonday sanlardı tabamız, olardıń kóbeymesi oraydağı sangha teń bolsın.

6. Perpendikulyar tuvri sızıqlar súwretlengen jol háreketi belgisin anıqlap, dápterimizge sızamız.

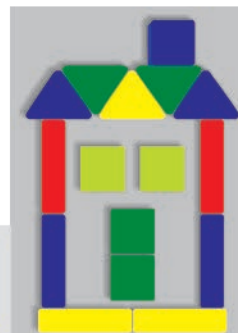
5-bap. 6-sabaq

Ápiwayı hám tegis figuralardı jasaw

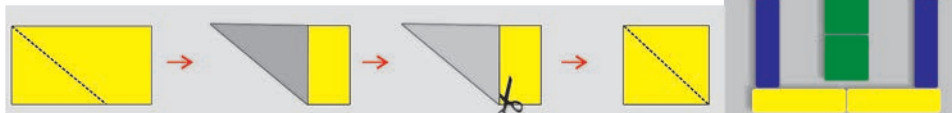
1. Súwrettegi zatlarda qanday geometriyalıq figuralardı kórip tursız?

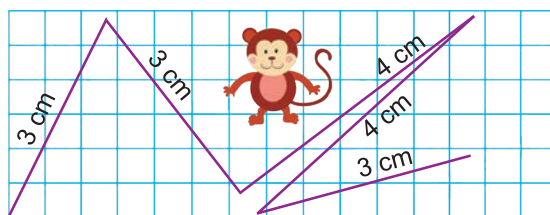
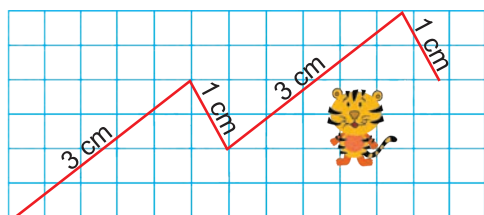
Olardı jáne qay jerlerde ushıratıwımız múmkin?

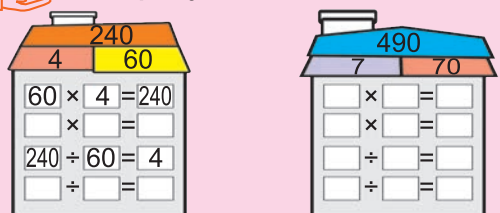
2. Búklew hám kesiw arqalı hár túrli figuralardan úy yasaymız.

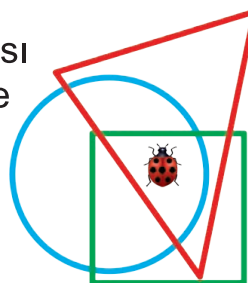
3. Sınıq sızıqlardan figuralar payda etip, olardıń perimetrin tabamız.

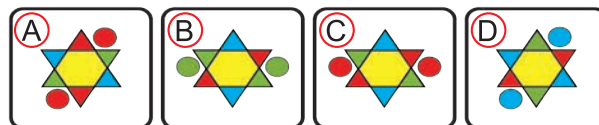
4. Esaplaymız.

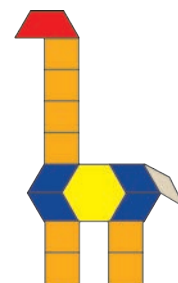
5. Qan qızı qaysı figura ishinde súwretlengen?

6. Izbe-izlik tiykarında keyingi figurani aniqlaymiz.

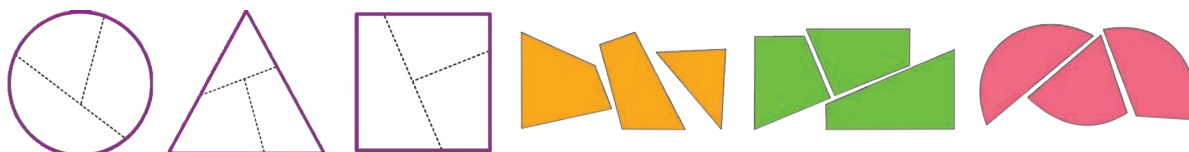
7. Reʼli qagʻaz yordamida har turli figuralardan jirafa yasaymiz.

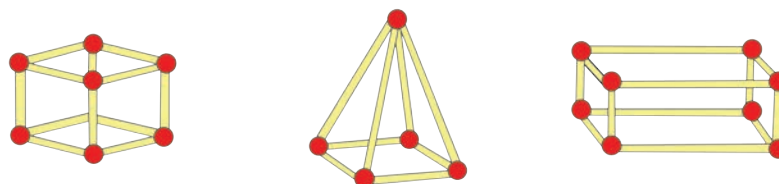
**5-bap.
7-sabaq**

ʻApiwayi ham tegis figuralardi yasaw

1. Figuralarga saykes boʻleklerdi aniqlaymiz.

2. Plastilin ham sanaq shopler yordamida figuralardi yasaymiz.

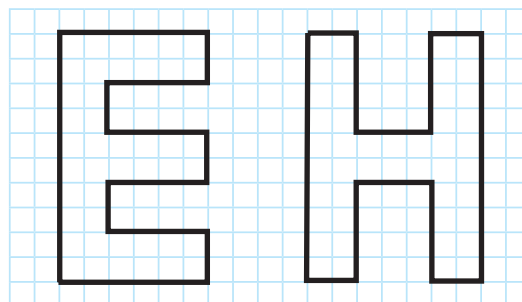

3.

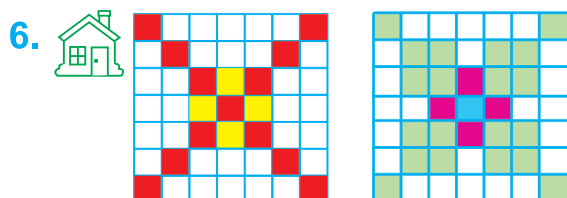

Ekinshi bolip qaysi figura joylastirilgan?

4. Cirkul yordamida radiusi 2 sm bolgan sheʼber ham dongelek sizip, diametrini aniqlaymiz.

5. Figuralardi sizip, ketekshelerdi sanaw arqali kordinisni tabamiz.

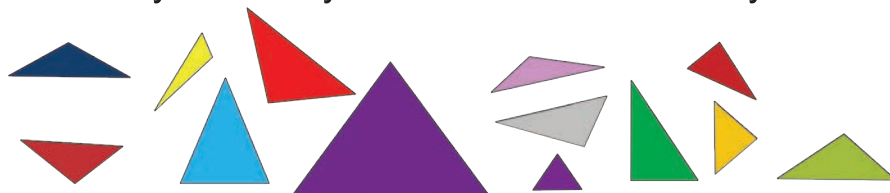

Figuralardin maydanin ketekshelerdi sanap tabamiz ham sizamiz. Jane usigan uqsas figuralardi oz betinshe siz alasis ba?

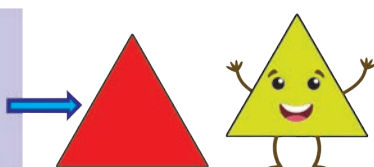
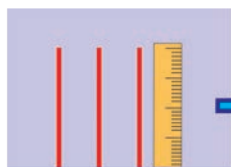
5-bap.
8-sabaq

Úshmúyeshlik túrleri

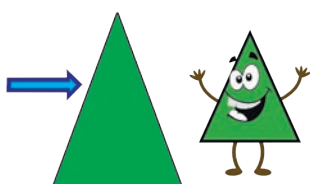
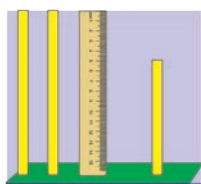
1. Súwrette neshe úshmúyeshlikti kórip turıpsız? Olar qalay ajıralıp turadı? Qaysı úshmúyeshliklerdiń kórinisi birdey?

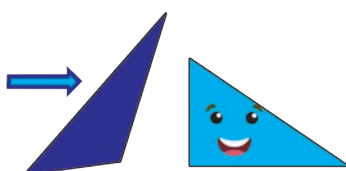
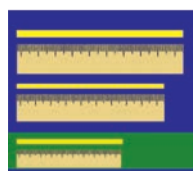
2. Úshmúyeshlikler qalay payda etildi?

Men teń tárepli úshmúyeshlikpen.
Meniń hámme tárepim teń.

Men teń qaptalı
úshmúyeshlikpen. Meniń eki
tárepim teń.

Men túrli tárepli
úshmúyeshlikpen. Meniń
táreplerim hár túrli.

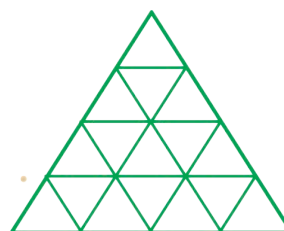
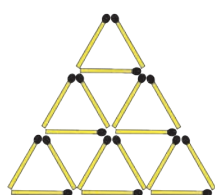
Jáne qaysı zatlar teń tárepli, teń qaptalı úshmúyeshliklerge uqsaydı?

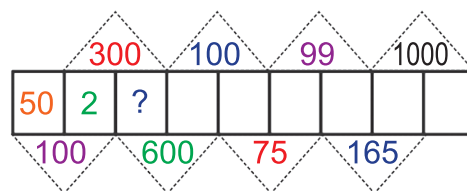
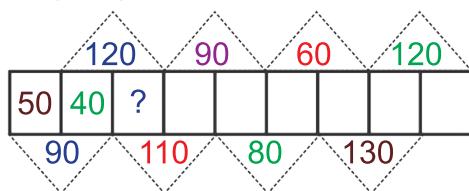
3. Gezlemeden ultanı 8 cm bolğan teń qaptalı úshmúyeshlik kórinisindegi quraqlar kesip alındı. Olardan 4 kvadrat payda boldı. Eger bir kópshik sırtı ushın 10 usınday kvadrat kerek bolsa, kópshik sırtınıń perimetrin tabamız.

4. Figuralarda neshe úshmúyeshlik bar ekenligin shırpı shópleri járdeminde anıqlaymız.

5. Qosiw hám kóbeytiw ámeleri járdeminde bos ketekshelardi toltiramiz.

6. Teń tárepli, teń qaptalı hám túrli tárepli úshmúyeshlikler sızırn hám táreplerdi ólshep, perimetrin tabamiz.

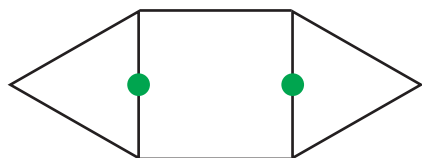
5-bap.
9-sabaq

Úshmúyeshlik túrleri

1. Súwretlerde neshe úshmúyeshlik bar ekenligin anıqlaymiz hám salıstıramiz.

2. Berilgen figura kvadrat hám teń tárepli úshmúyeshlikten ibarat. Eger kvadrattırn perimetri 124 cm bolsa, figuranıń perimetri neshege teń?

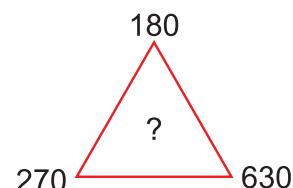
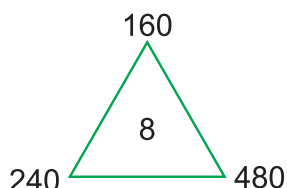
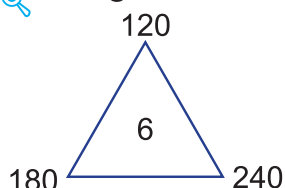
3. Reńli qaǵazlardan úshmúyeshlikler kesip, olardan tórtmúyeshlikler jasaymiz.

Jáne qanday úshmúyeshli figuralardan tórtmúyeshlik payda etiwimiz múmkin?

4. Belgisiz sandı tabamiz.

5. Teńlik dúzemiz.

120 cm = m cm

456 cm = m dm cm

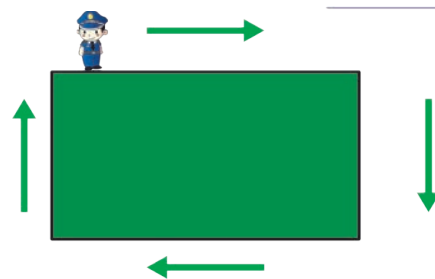
999 dm = m cm

230 dm = m

75 m = dm

381 cm = dm cm

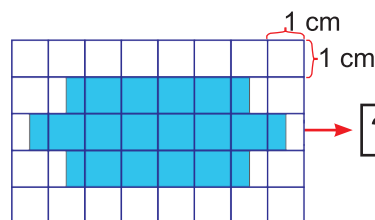
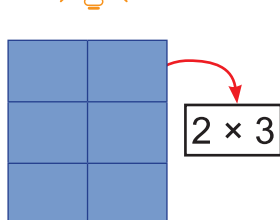
6. Qarawıl tárepleri 90 m hám 60 m bolǵan baǵqa qarap júrdi. Eger qarawıldıń hárbir qáдеми 5 dm den bolsa, ol baǵdı bir márte aylanıp shıǵıwı ushın neshe qáдем basiwı kerek?

**5-bap.
10-sabaq**

Figuralardıń maydanın paletka járdeminde ólshew

1. Figuralardıń maydanı qalay tabıladı?

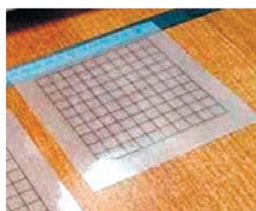

Bunday figuralardıń maydanı paletka járdeminde tabıladı

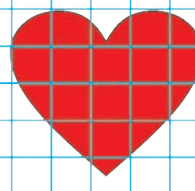
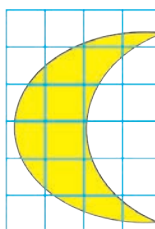
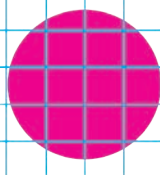
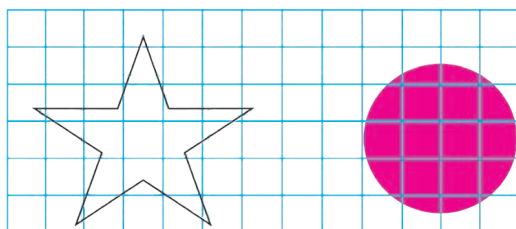
2. Paletka járdeminde figuralardıń maydanın esaplaymız.

			3	4	5	6			
	1	2	1	2	3	4	7	8	
24	5	6	7	8	9	10	11	12	9
23	22	13	14	15	16	17	18	11	10
	21	20	19	19	20	14	13	12	
			18	17	16	15			

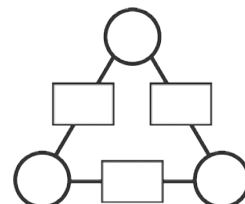

- Paletka járdeminde tolıq kvadratlardı sanap shıǵamız: **20**.
- Tolıq bolmaǵan kvadratlardı sanın 2 ge bólemiz: $24 \div 2 = 12$.
- Nátiyjelardı qosamız: $20 + 12 = \boxed{}$.

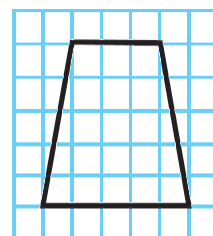
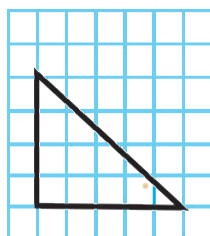
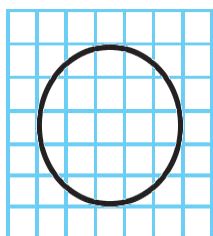
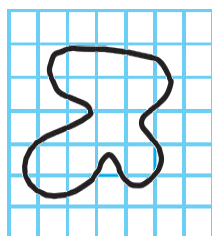
3. Figuralardıń maydanın esaplaymız hám salıstıramız.

4. Bos ketekshelerge 6, 8, 11, 12, 13, 14 sanların sonday etip jaylastırıń, hárbir qatardaǵı sanlardıń qosındısı birdey bolsın.

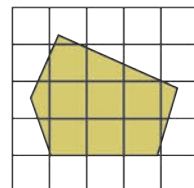
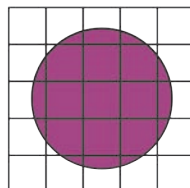
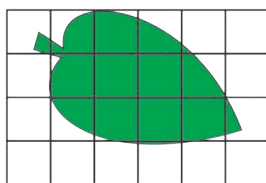
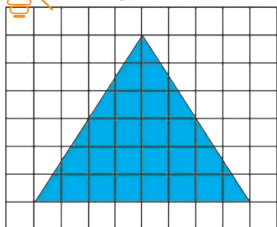
5. Qaysı figuranıń maydanı eń úlken? Ol eń kishi figura maydanınan qanshaǵa úlken?

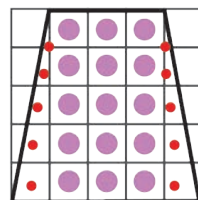
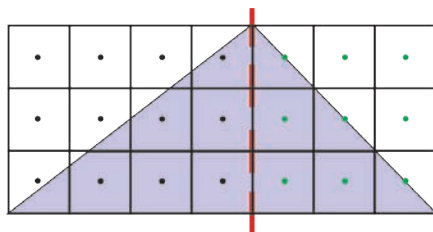
**5-bap.
11-sabaq**

Figuralardıń maydanın paletka járdeminde ólshew

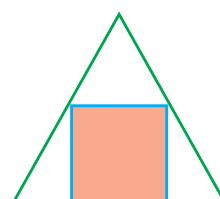
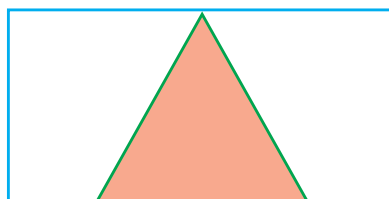
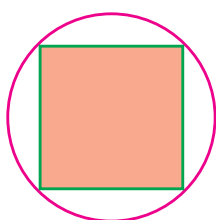
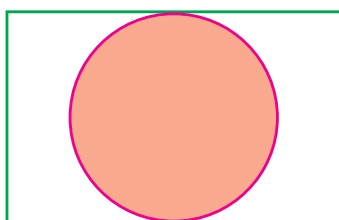
1. Figuralardıń maydanın tabamız hám salıstıramız.

2. Figuralardıń maydanın esaplaymız. Tap usınday 3 dana úsh-múyeshliktiń hám 2 dana tórtmúyeshliktiń maydanı arasındagı parqı qansha?

3. Berilgen figuralardıń boyalmağan bólekleriniń maydanın paletka járdeminde esaplaymız hám salıstıramız.

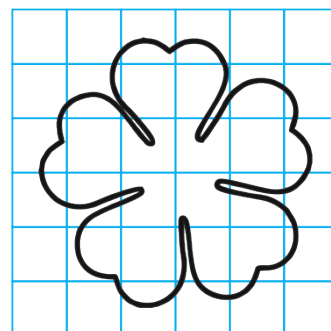
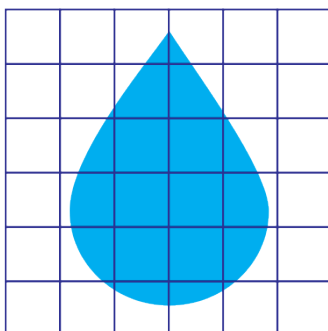
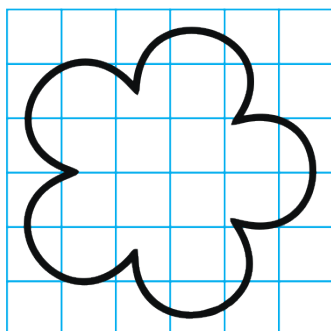

4. 4 dana 4 sanınan arifmetikalıq ámeller hám qawsırmalar járdeminde ańlatpalar dúziń, olardıń nátiyjesi 1 den 9 ға shekemgi bolğan sanlarğa teń bolsın.

5. Balalar xanası kvadrat formasındağı gilemsheler menen qaplangan. Onı toltırıw ushın jáne neshe gilemshe kerek?

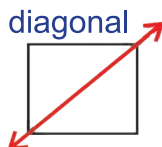
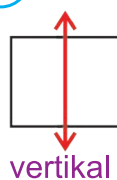
6. Figuralardı sızamız hám paletka járdeminde maydanın tabamız.

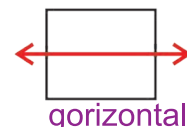
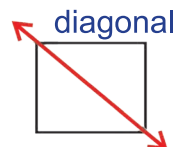
5-bap.
12-sabaq

Tuwrı sızıqqa qarata simmetriya

1. Eske túsiremiz.

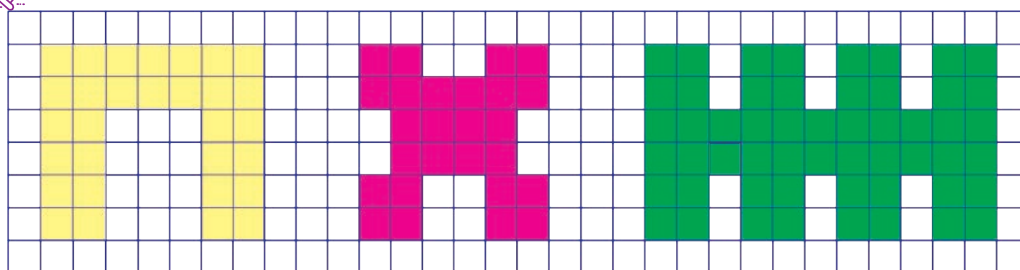
Simmetriya kósherleri
qanday atalıwın bilesizbe?

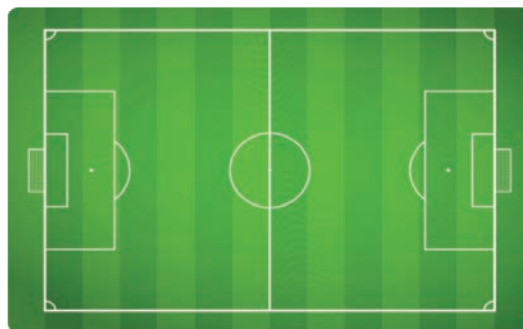
Figuralardan neshe simmetriya sızıǵın júrgiziw múmkin?

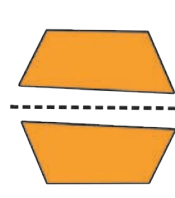
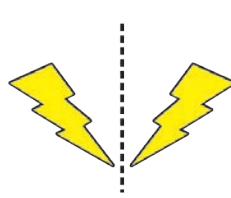
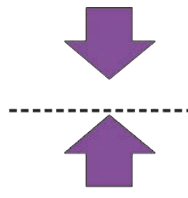
2. Figuralardaǵı simmetriya kósherlerin anıqlaymız hám sızamız.

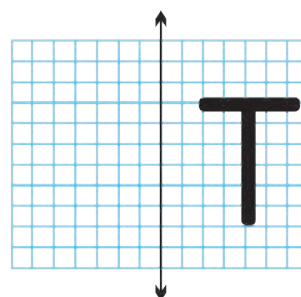
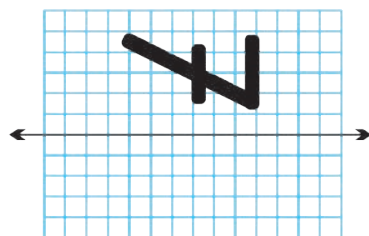
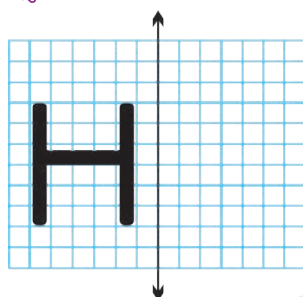
3. Futbol maydanınıń eni 45 metr, uzınlıǵı 90 metr bolsa, maydandan gorizontal bolıp ótken simmetriya sızıǵı vertikal simmetriya sızıǵına salıstırǵanda neshe márte úlken boladı? Bul maydandan diagonal simmetriya sızıǵın ótkiziw múmkin be?

4. Aynada tuwrı sáwlelengen figuralardı anıqlaymız.

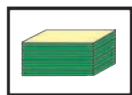
5. Simmetriyalı figuralardı sızamız.

6. San mánisi teń bolǵan zatlardıń simmetriyalılıǵın anıqlaymız.

$$250 \div 5$$

$$147 + 324$$

$$96 \div 16$$

$$500 \times 1$$

$$567 - 189$$

$$320 \div 4$$

$$480 \div 6$$

$$629 - 436$$

$$50 \times 10$$

$$125 + 457$$

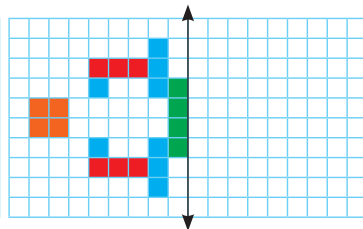
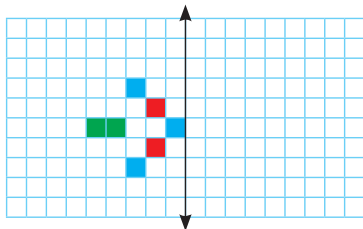
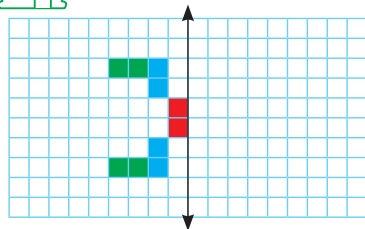

$$34 \div 17$$

$$326 \times 3$$

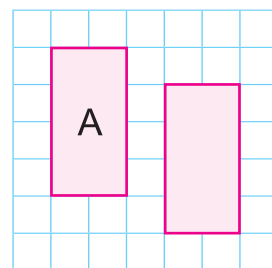
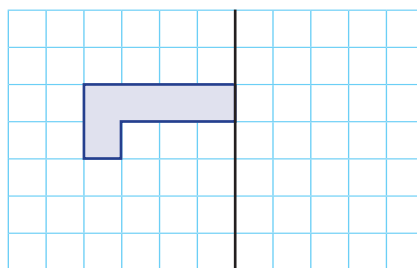
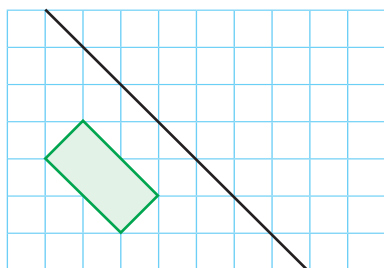
7. Simmetriyalı figuralardı sızamız.

**5-bap.
13-sabaq**

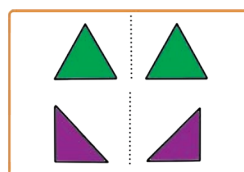
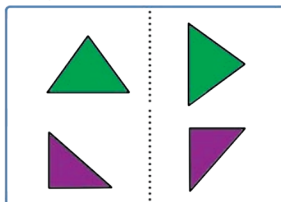
Figuralardı burıw, kóshiriw, aylandırıw

1. Kósherlerge qarata figuralardıń simmetriyalı kórinisin kórsetemiz. A figurası qansha hám qaysı baǵıtta kóshken?

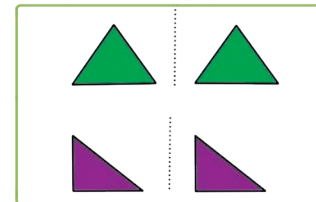
2. Háreketlerdi eslep qalamız.

Figuralar burıldı.

Figuralar aylandırıldı.

Figuralar jılırtıldı.

3. Figuranıń háreketleri qanday mánini ańlatıp tur?

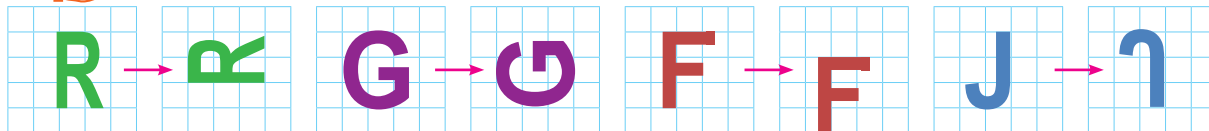

4. Figuralardıń keyingi jaǵdayların anıqlaymız.

5. Allayar úyinen shıǵıp, 27 metr tuwrıǵa, 32 metr shepke, 16 metr ońǵa hám 12 metr shepke júrgennen keyin, mektepke keldi. Bahadır bolsa, 45 metr shepke, 18 metr ońǵa, 23 metr shepke hám jáne 15 metr shepke júrip mektepke keledi. Olardan qaysısı kóp aralıqtı hám buriwları basıp ótedi?

6. Kórinisler qanday háreketlerden payda bolıp atır?

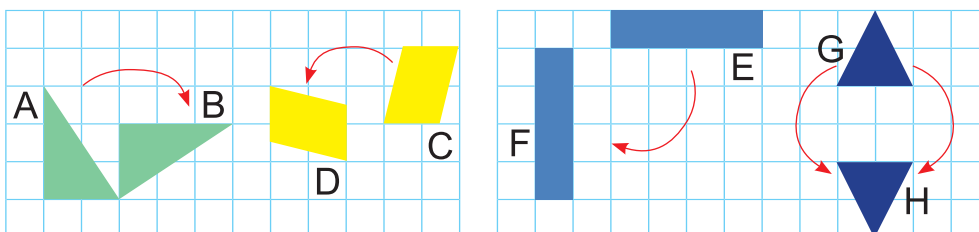
7. Hár bir figuranıń keyingi hám altınshı burılıwındaǵı jaǵdayın sıızamız.

5-bap. 14-sabaq

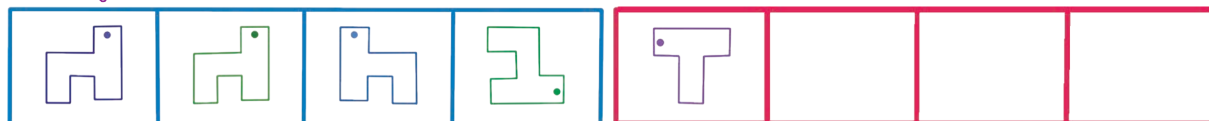
Figuralardı buriw, kóshiriw, aylandırıw

1. Figuralar qanday háreket nátiyjesinde keyingi jaǵdayǵa ótti?

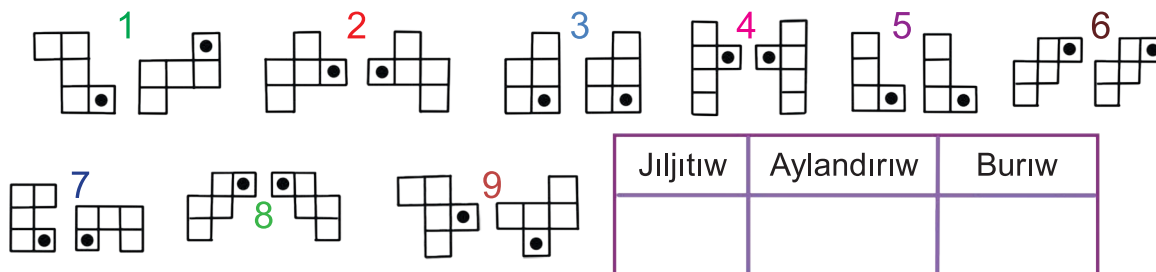

Figuralardıń úshinshı burılıwındaǵı jaǵdayın aytıp bere alasız ba?

2. Úlgi tiykarında figuranı kóshiremiz, aylandıramız hám buramız.

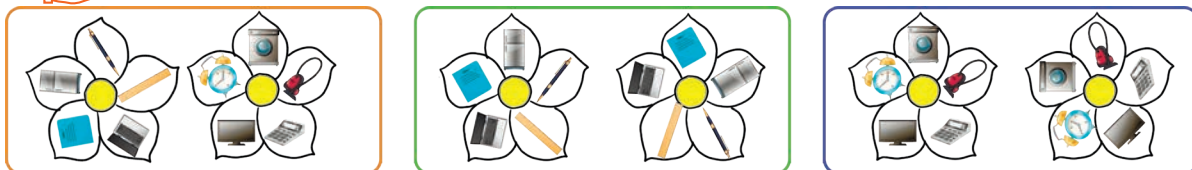
3. Cifrlarǵa sáykes jaǵdaylardı anıqlaymız hám kestege jazamız.

4. Esaplaymız, nátiyjelerdi ósiw tártibinde jaylastıramız.

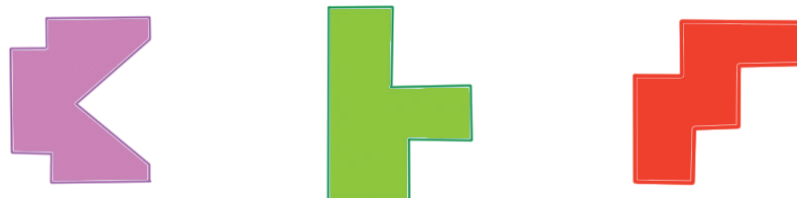
740	433	548	125	430	230
- 579	+ 377	- 269	+ 168	- 207	- 178
					

5. Hár güldiñ háreket baǵdarı qaysı tárepke qaray ózgergen?

Dáslepki kórinis payda bolıwı ushın súwretti neshe márte buramız?

6. Figuralardı sızamız, buramız, jılıstıramız hám aylandıramız.

**5-bap.
15-sabaq**

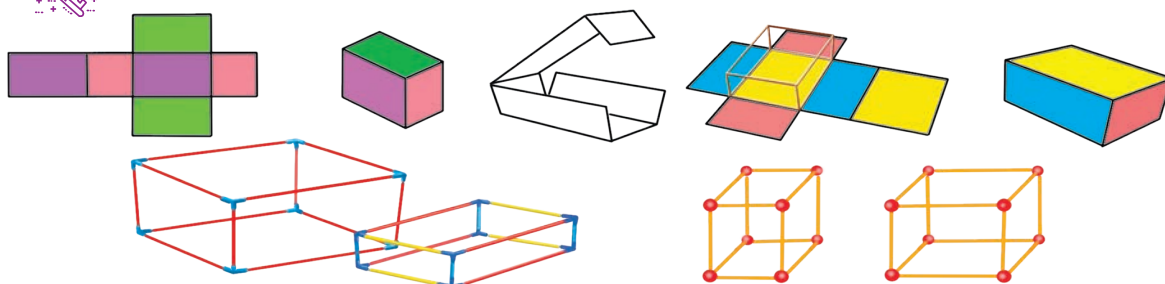
Keńisliktegi geometriyalıq figuralar

1.

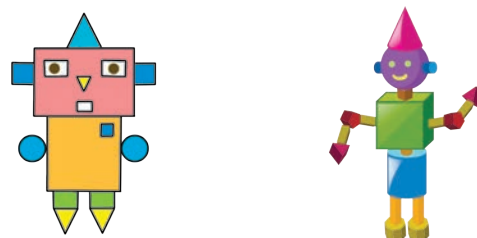
Bul – kuboid, yaǵnıy tuwrı múyeshli parallelepiped.
Jáne neler kuboidqa uqsaydı?

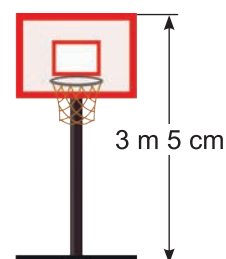
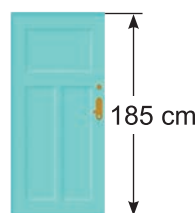
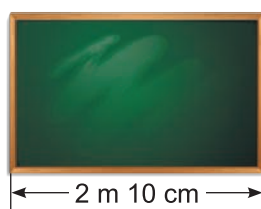
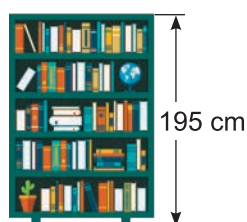
2. Kuboid qalay jasalatuǵınlıǵın bilesiz be?

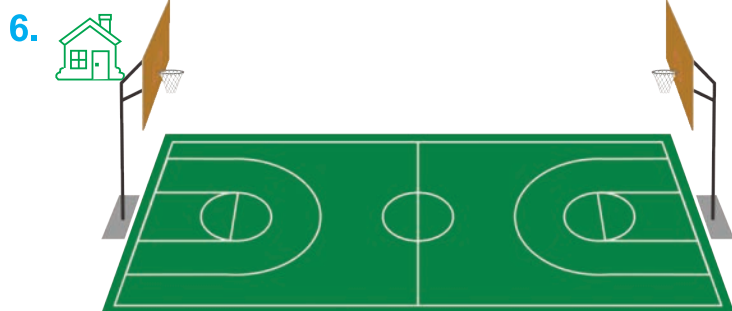
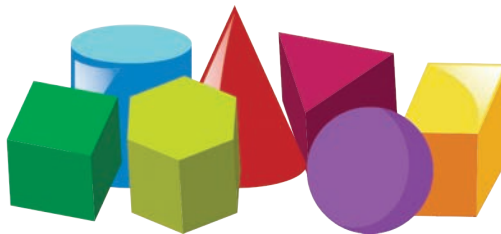
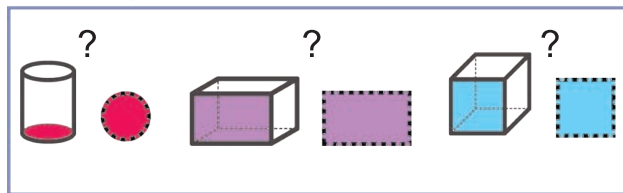
3. Robotlardı jasaw ushın qanday figuralardan paydalanılǵan?

4. Súwrette kórsetilgen buyımlardıñ eni boyınan 2 márte qısqa bolsa, olardıñ perimetrin tabamız.

5. Keñisliktegi figuralarğa túrli tárepten qarağanda qanday tegis figuranı kóremiz?

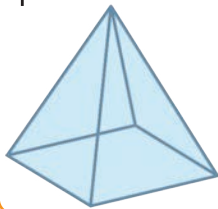
Tuwrı múyeshli basketbol maydanınıń uzın tárepi 28 m, qısqa tárepi 15 m. Usı maydanniń perimetrin qalay tabıw múmkin?

**5-bap.
16-sabaq**

Keñisliktegi geometriyalıq figuralar

1.

Men
piramidaman.

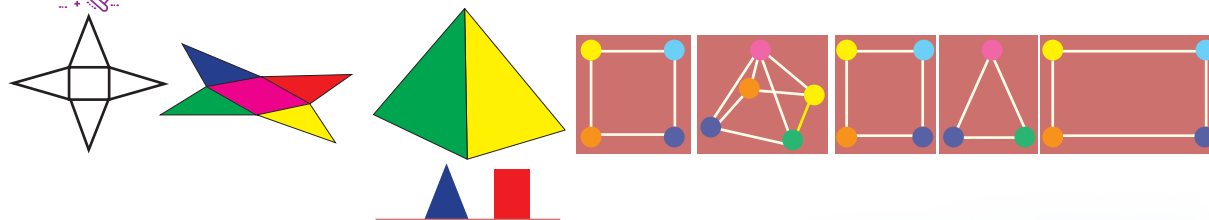

Jáne qaysıları
piramidağa
uqsaydı?

2.

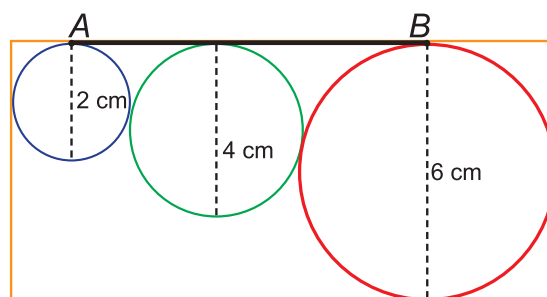
Piramida qalay jasalıwın bilesiz be? Birgelikte jasaymız.

3. Sayaxatshılar taw eteginde kishi hám úlken shatırlar ornattı. Eger kishi shatırlardıń hárbirinde 6 dan, úlken shatırlarda bolsa onnan 2 márte kóp sayaxatshı jaylasqan bolsa, jámi neshe sayaxatshı taw eteginde dem alıwğa shıqqan?

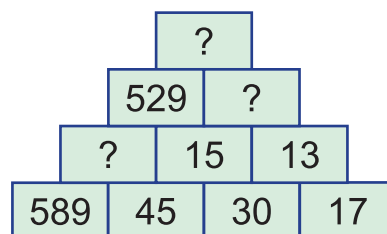
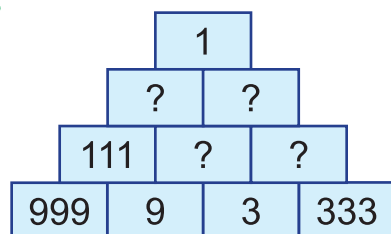
4. Sheńberdi sızamız hám AB kesindilerdiń uzınlıǵın tabamız.

5. Kóbeymeni tabamız.

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 327 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 292 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 162 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 385 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 276 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 416 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

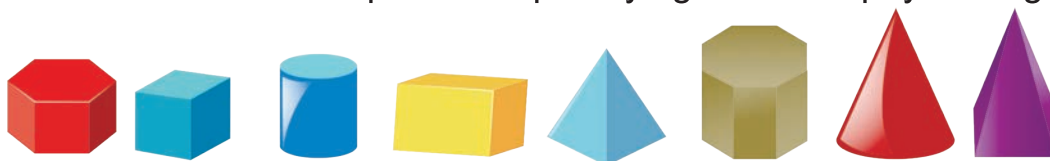
6. Esaplaymız.

5-bap. 17-sabaq

Keńisliktegi geometriyalıq figuralar

1. Berilgen figuralardıń atların aytamız. Olar qanday figuralar? Olardıń tárepleri qanday figuralardan ibarat? Kuboid qanday figuralardan payda boladı? Cilindr hám piramida qanday figuralardan payda bolǵan?

2. Bul zatlar qaysı keńisliktegi figuralarǵa sáykes keledi?

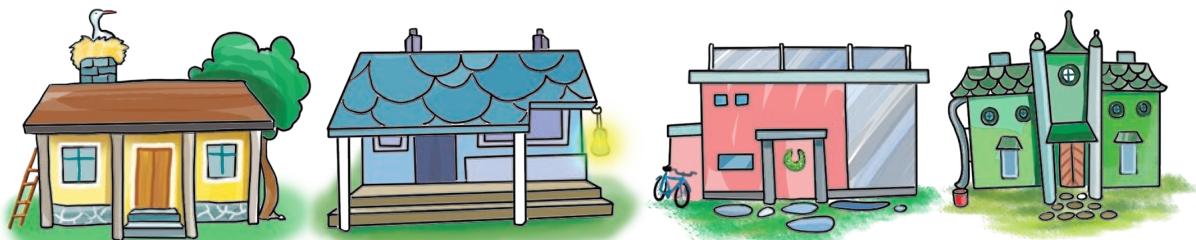
- Hámme tárepi kvadratlardan payda bolǵan figura qalay ataladı?
- Oyınshıqtıń tárepin payda etken figura ne dep ataladı?
- Muzqaymaq hám oyınshıq figuralarında qanday uqsaslıqlar bar?
- Gerbish hám kubtıń qanday uqsaslıqları bar?

3.

Esaplaymız. Qaysı top dárwazaǵa kiredi?

4. Balalardir uylerin ham qiziqatugin shiniqlarini tabamiz.

- Guljamal - atletikashi, ol juwiriw menen shugillanadi.
- Basketbolshi ham xokkeyshi qonis emes.
- Basketbolshi kók uide jasadı.
- Alisher atletikashini qasında jasadı.
- Ayjamal qizil ham sarı uiler arasında jasadı.
- Nurjamal kók uidiñ janında jasadı.
- Atletikashi qizil uide jasadı.
- Ayjamaldir qonisı júziwge qatnaydı.

5. Maqlimatlardan paydalanıp kvadrattı qaplawı múmkin bolgan figuraların sanın anıqlań.

6 cm

6 cm

Figuralar	Usı figuralardan neshewi isletiledi?
6 cm 2 cm	
6 cm 6 cm	
3 cm 3 cm	

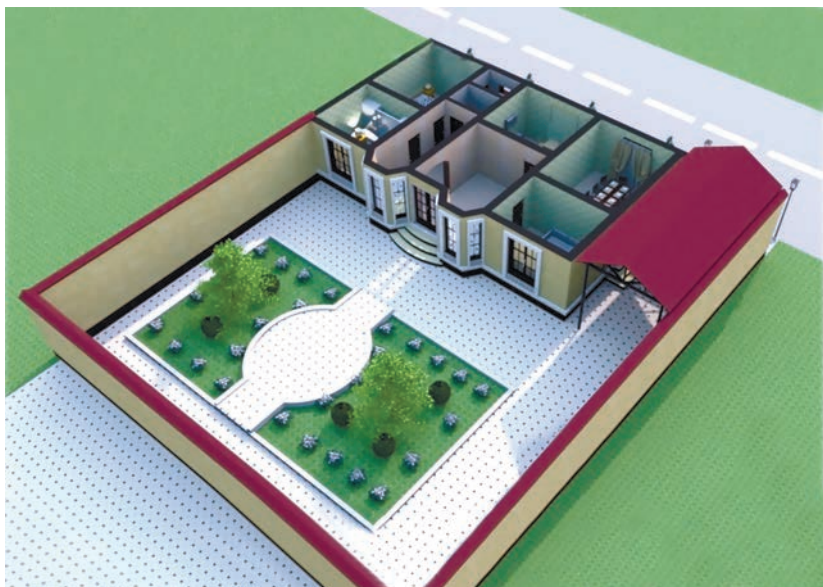
6. Úyimizdegi kórinisi kuboid, piramida ham konusqa uqsas buyımlardı anıqlaymız, jazamız ham sızamız.

5-bap.
18-sabaq

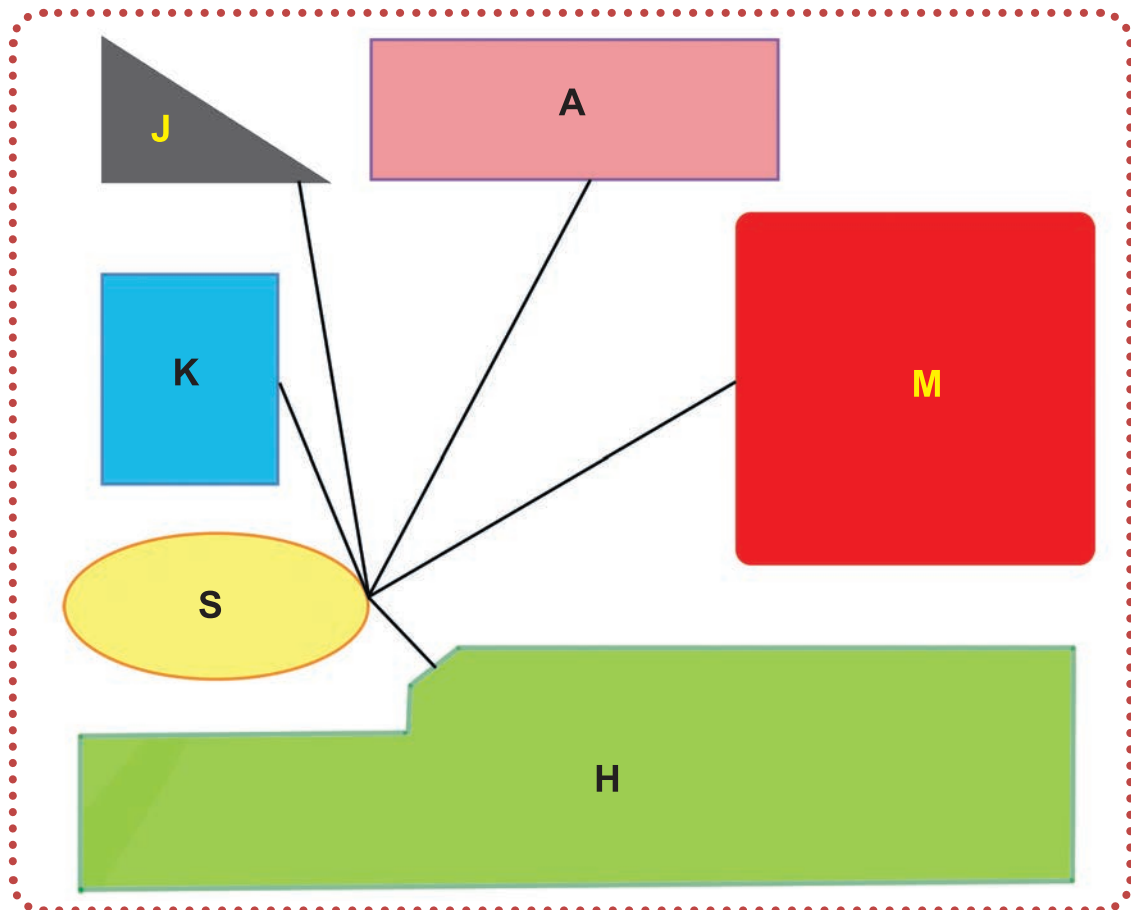
Keñisliktegi geomeriyalıq figuralar. STEM tapsırma

Úyimizdegi oqıw xanańızǵa salıstırǵanda basqa bólmelerdiń (asxana, miymanxana, dáliz, juwınıw bólmesi, jataqxana) jaylasıwın sáwlelendiriwshi sızılmasın sızamız. Hár bir xanani qálegen reńler menen boyaymız hám keleshek qıyallarımızdı sáwlelendiremız.

S – **sabaq**
tayarlaytuǵın xana
K – **kitapxana**
J – **juwınıw xanası**
A – **asxana**
M – **miymanxana**
H – **háwli**

Ne ushın miymanxana qızıl reńde?
Siz onıń qanday reńde boliwın qáler edińiz?

6-BAP

ÓLSHEM BIRLIKLERI

Pul

sum

Saat

h

Millimetr

mm

Metr

m

Kilogramm

kg

Santimetr

cm

Kilometr

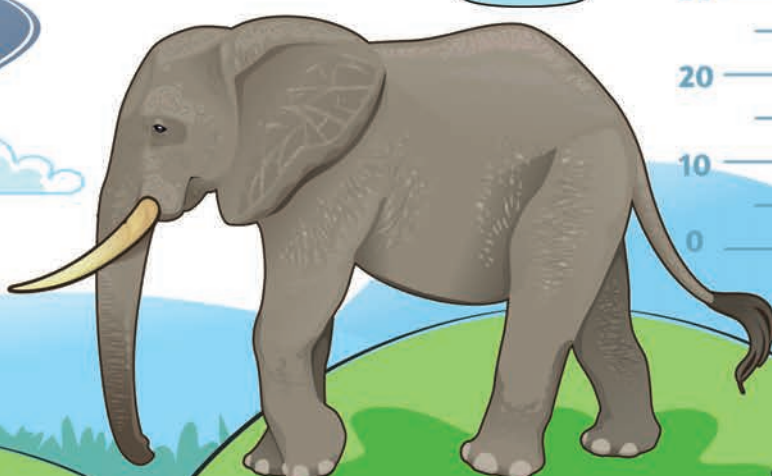
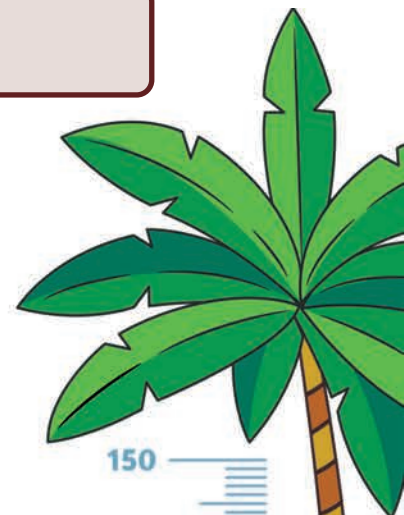
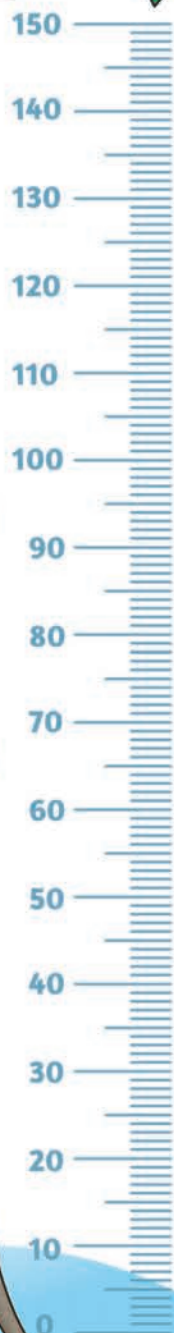
km

Litr

L

Gramm

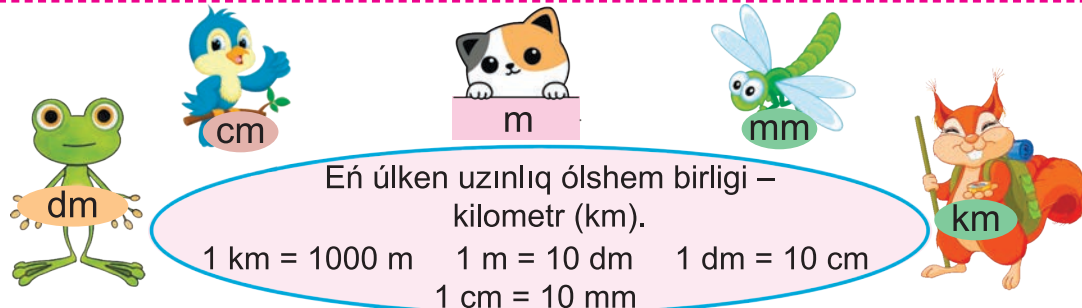
g

6-bap.
1-sabaq

Uzunliq ólshem birlikleri

1. Bul zatlardi qanday uzunliq ólshem birlikleri járdeminde ólsheymiz.

2. Teńlik payda etemiz.

$$3 \text{ m} = \square \text{ dm}$$

$$5 \text{ m } 6 \text{ dm} = \square \text{ cm}$$

$$800 \text{ dm} = \square \text{ m}$$

$$6 \text{ m} = \square \text{ dm}$$

$$2 \text{ m } 5 \text{ dm} = \square \text{ cm}$$

$$900 \text{ dm} = \square \text{ m}$$

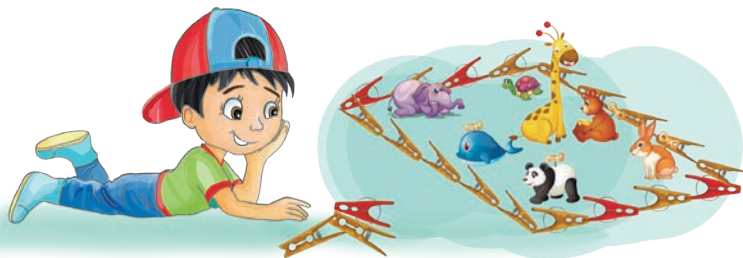
3. Gáziyne izlewshige gáziyneni tabiwğa járdemlesemiz. Kartada imarattan 6 cm uzaq, terekten 5 cm uzaqtağı tas astında gáziyne jaylasqan. Gáziynege barıw jolina teń bolğan kesindilerdi sizamız.

4. 60 m jipti 5 m den bóliw ushın neshe márte qırqıw kerek?

5. Maman óziniń oyınshıqları ushın kishkene haywanat bağın qurdı. Haywanat bağı tosiğın qıstırğısh penen ólshedi.

Eger bir qıstırğısh 2 cm uzunlıqta bolsa, hárbir táreptiń uzunlığı neshe santimetrge teń? Tosıqtıń perimetrin decimetr hám santimetrlerde ańlatıń.

6. Shańaraq aǵzalarımızdıń boyın anıqlaymız. Maǵlıwmatlardı kestege túsiremiz.

Shańaraq aǵzaları	Boyı	Eń uzun	Eń kelte	
Men	105 cm	–		
Atam				

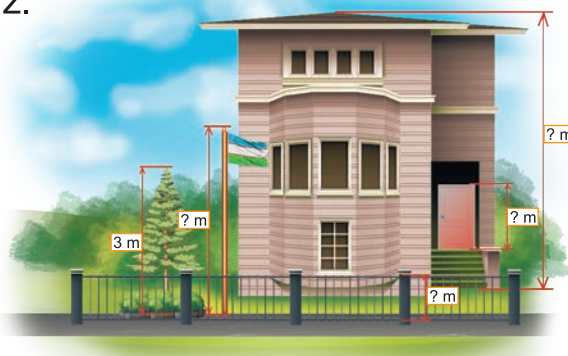
Kimniń boyı eń qısqa boylı shańaraq aǵzasına salıstırǵanda uzınlaw? Eń úlken hám eń kishi boylar arasındaǵı parqı qansha?

6-bap.
2-sabaq

Uzınlıq ólshem birlikleri

1. Uzınlıqlardı shamalap tabamız.

- Úydiń biyikligi m
- Bayraqtıń biyikligi m
- Terektiń biyikligi m
- Esiktiń biyikligi m
- Tosıqtıń biyikligi m
- Neniń biyikligi qapıdan biyik, bayraqtan qısqa?

2. Shamalań hám ólshenń.

	Shamalaǵanda	Anıq ólshem		Shamalaǵanda	Anıq ólshem
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm

3. Esaplaymız.

$$3 \text{ cm } 2 \text{ mm} + 5 \text{ cm } 19 \text{ mm}$$

$$4 \text{ cm } 93 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 17 \text{ mm}$$

$$7 \text{ cm } 1 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 43 \text{ mm}$$

$$2 \text{ dm } 5 \text{ cm} + 7 \text{ dm } 7 \text{ cm}$$

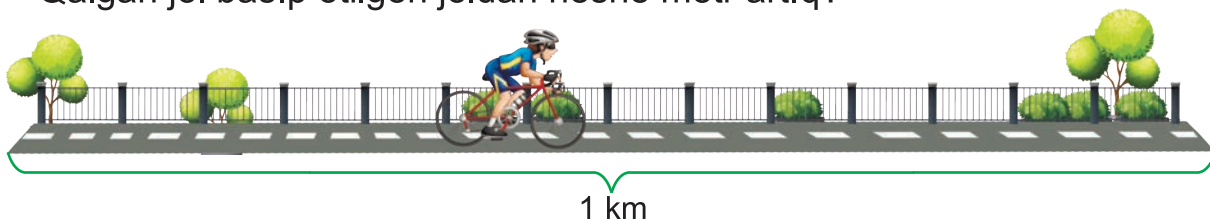
$$13 \text{ dm} + 97 \text{ dm}$$

$$23 \text{ cm } 7 \text{ mm} + 76 \text{ cm } 3 \text{ mm}$$

4. Juwırıw jarısında altı qatnasıwshı bir-birinen 10 m uzaqlıqta jaylasqan. Birinshi hám altınshı qatnasıwshınıń arasındaǵı aralıq neshe metr?

5. Sportshı 1 km joldıń 473 m aralıǵın basıp ótti.

- Sportshı márrege jetip bariwı ushın jáne neshe metr jol basıp ótiwi kerek?
- Qalǵan jol basıp ótilgen joldan neshe metr artıq?

6. Oyınshıq mashinanı hár túrli biyiklikten qoyıp jiberiń.

Mashinanıń basıp ótken aralıǵın ólsheń. Qanday jaǵdayda mashina uzaqlaw aralıqtı basıp ótedi? Keste dúzip belgileymiz.

**6-bap.
3-sabaq**

Massa ólshem birlikleri

1. Zat hám haywanlardıń massası qanday ólshenedi?

g – gramm

kg – kilogramm

q – centner

t – tonna

1 kg = 1000 g

1 q = 100 kg

1 t = 1000 kg

2. Teńliklerdi payda etiń.

7 q = kg

5 t 4 q = q

9 q = kg

2 t 7 q = q

6 t = q

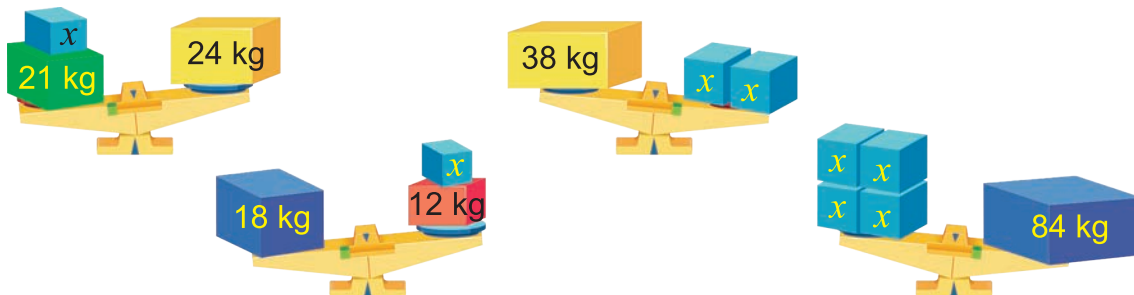
8 t 3 q = q

3. 3 kitap bar. Olardıń massası 350 g, 225 g hám 375 g.

- Kitaplardıń jámi massası qansha?
- Jámi kitaplar massası 1 kilogramndan awır ma yaki jeńil?
- Qaysı kitap awırlaw? Qaysı biri jeńilrek?

4. Kubtiń awırılıǵı qansha?

5. Qorazdıń massası 2 kg. Súwret tiykarında haywanlardıń massasın tabamız:

- Kúshiktiń massası qorazdıń massasınan neshe ese kóp?
- Pıshıqtıń massası qoyannıń massasınan neshe kilogramm az?

6. Shańaraq aǵzalırmızdıń massasın anıqlaymız. Maǵlıwmatlardı kestege túsiremiz:

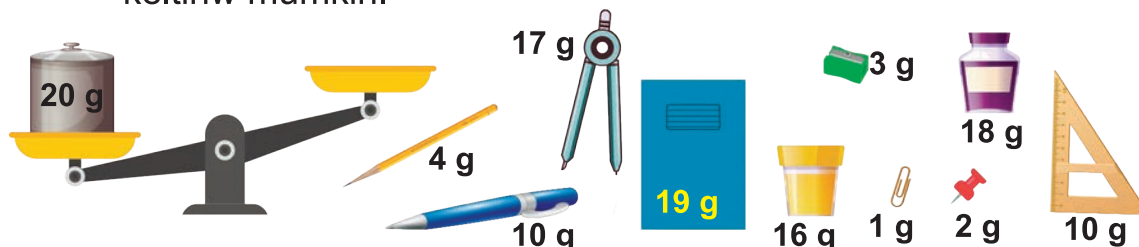
Shańaraq aǵzaları	Awırılıǵı	Eń awır	Eń jeńil
Atam	84 kg	+	–

- Kimniń massası eń jeńil massalı shańaraq aǵzasına salıstırǵanda kóbirek?
- Eń awır hám eń jeńil massalılar arasındaǵı parqı qansha?

6-bap. 4-sabaq

Massa ólshem birlikleri

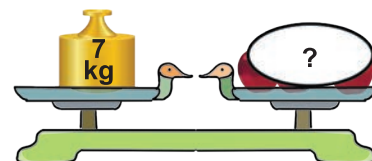
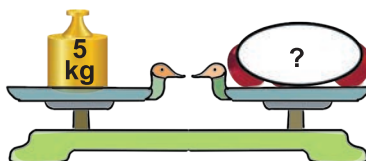
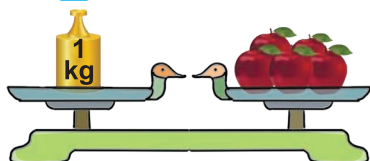
1. Zatlardan paydalanıp neshe túrli usılda tárezini teń salmaqlıqqa keltiriw múmkin.

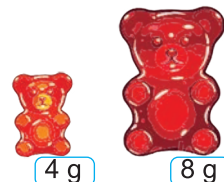
2. Esaplaymız hám salıstıramız.

$$\begin{array}{l}
 725 \text{ g} + 275 \text{ g} \bigcirc 347 \text{ g} + 504 \text{ g} \quad 954 \text{ g} - 163 \text{ g} \bigcirc 187 \text{ g} + 604 \text{ g} \\
 477 \text{ g} - 319 \text{ g} \bigcirc 635 \text{ g} - 409 \text{ g} \quad 537 \text{ g} + 85 \text{ g} \bigcirc 1 \text{ kg} + 601 \text{ g}
 \end{array}$$

3. Bir alma massasi neshe gramm?

4. 8 g li 5 ayiw menen neshe 4 g li ayiw tárezide teńlikte boladı?

5. Maǵlıwmatlardan paydalanıp sorawlarǵa juwap beremiz.

Balalar	Muratbek	Shaxnoza	Dilnaz
Massasi	23 kg	?	21 kg
Jámi	63 kg		

Shaxnozaniń massası neshe kilog-
ramm? Muratbektiń massası Dilnazdıń
massasınan neshe kilogramǵa awır?

Shaxnozaniń massası Dilnazdıń massasınan neshe kilogramǵa jeńil?
Dilnaz hám Shaxnozaniń ulıwma massası neshe kilogramdı quraydı?
Muratbek hám Dilnazdıń ulıwma massası neshe kilogramdı quraydı?

6. Esaplaymız.

$$725 \text{ g} + 275 \text{ g}$$

$$635 \text{ g} - 409 \text{ g}$$

$$537 \text{ g} + 85 \text{ g}$$

$$477 \text{ g} - 319 \text{ g}$$

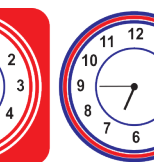
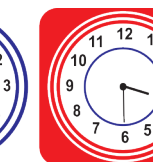
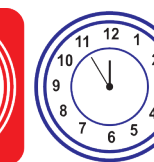
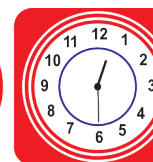
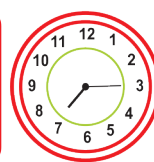
$$347 \text{ g} + 504 \text{ g}$$

$$1 \text{ kg} - 631 \text{ g}$$

6-bap. 5-sabaq

Waqıt ólshem birlikleri

1. Saatlar qaysı waqıttı kórsetip turǵanın aytamız hám jazamız.

2. Siz neshe jastasız? Maǵlıwmatlardan paydalanıp jasımızdı aylarda ańlatamız.

24 saat = 1 kún

7 kún = 1 hápte

4 hápte = 1 ay
1 ay 28 – 31 kún

Aprel 2022						
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

12 ay = 1 jıl
1 jıl = 365 kún

3. Berilgen úlгідen paydalanıp esaplaymız.

$$12 \text{ ay} + 40 \text{ ay} = 52 \text{ ay}$$

$$365 \text{ sutka} - 176 \text{ sutka}$$

$$245 \text{ sutka} + 112 \text{ sutka}$$

$$1 \text{ jıl} - 6 \text{ ay}$$

$$37 \text{ jıl} + 89 \text{ jıl}$$

$$365 \text{ kún} - 8 \text{ hápte}$$

4. Bir jilda 7 ay 31 kúnnen, 4 ay 30 kúnnen ibarat bolsa, qalğan ay neshe kúnnen ibarat boladı?

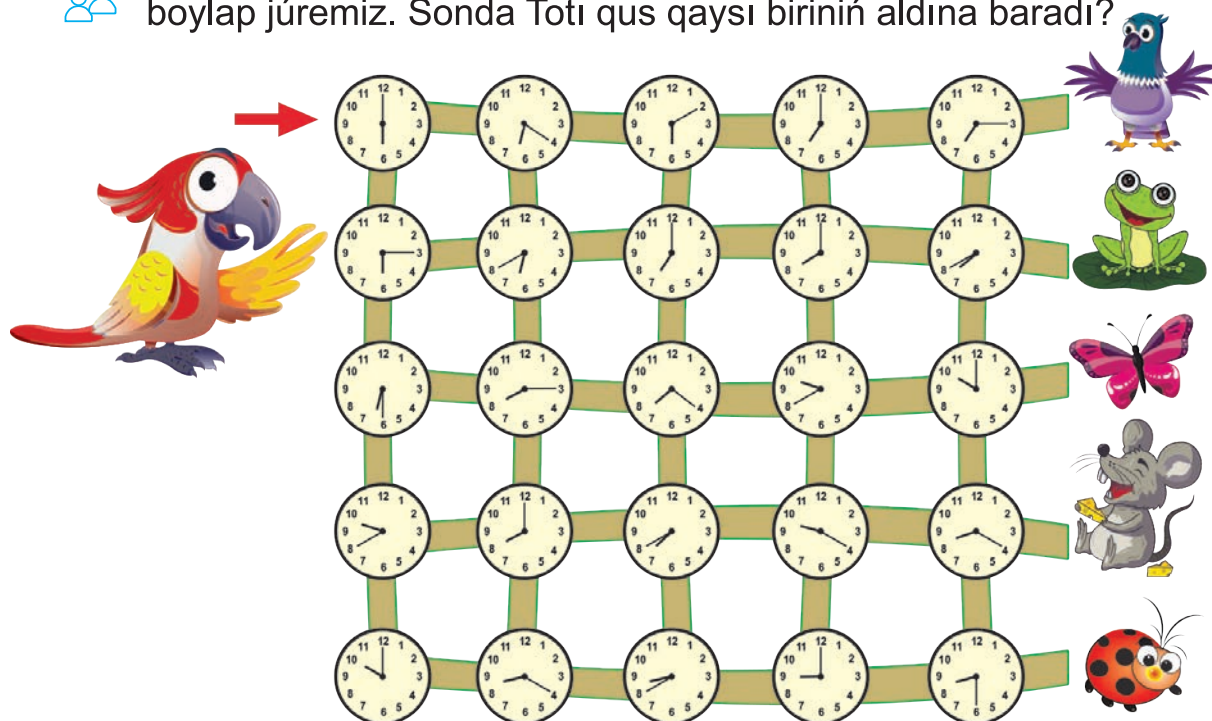
Eger hár tórt jilda fevral ayı 29 kúnnen ibarat bolsa,
usı jilda neshe kún boladı?

Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	Iyun
31 kún	28/29 kún	31 kún	30 kún	31 kún	30 kún
Iyul	Avgust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
31 kún	31 kún	30 kún	31 kún	30 kún	31 kún

5. Saatlar logikalıq izbe-izlikte berilgen. 7-saat qaysı waqıttı kórsetiwi kerek?

6. Waqıtlar aralıǵı 20 minut dawam etetuǵın belgilengen baǵdar boylap júremiz. Sonda Totı qus qaysı biriniń aldına baradı?

7. Madina kempir apasınıń úyinde 15-iyuldan 12-avgustqa shekem qaldı. Madina kempir apası menen neshe kún boldı?

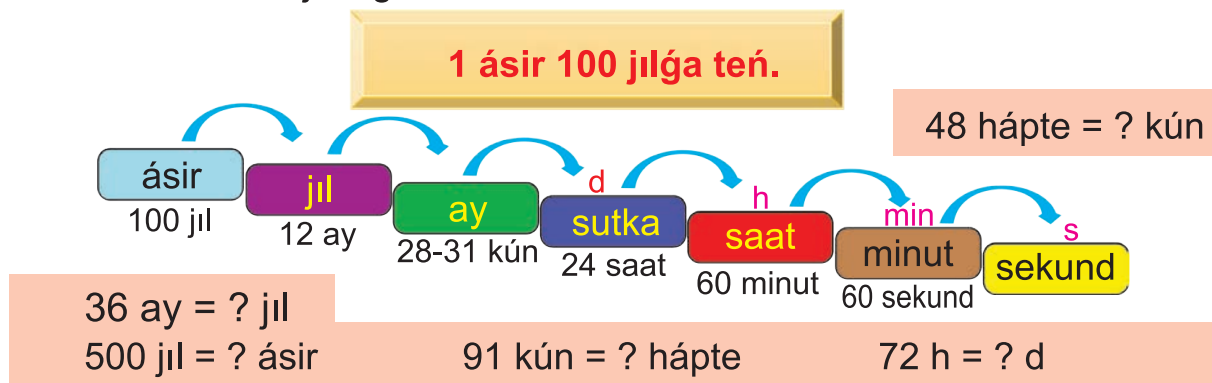
6-bap.
6-sabaq

Waqıt ólshem birlikleri

1. Ay atların súwretlerge sáykeslestirip aytamız.

2. Medicina iliminiń alımı Abu Ali ibn Sina 9-ásirde jasaǵan. Bul neshinshi jıllarǵa tuwrı keledi?

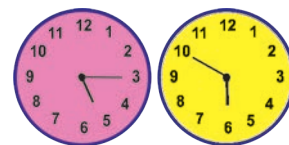

3. Esaplaymız.

2 jıl 65 kún + 5 jıl 256 kún
7 ay 18 kún + 5 ay 12 kún
8 ay + 43 jıl 2 ay
12 min 45 s + 25 min 15 s

8 ásir 50 jıl + 1 ásir 40 jıl
11 jıl 12 d + 48 ay 18 d
6 h 42 min + 17 h 18 min
59 min + 36 s

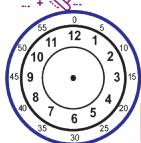
4. Sabır hám Azizbek hár kúni keshte badminton oynaydı. Olardıń oyın waqıtı qansha dawam etiwın ayta alasızba?

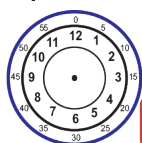
5. Bos ketekshelerdi toltıramız. Avtobus qansha waqıtta mánzilge jetip baradı?

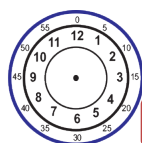
6. Waqıtqa qarap saat tillerin jaylastıramız.

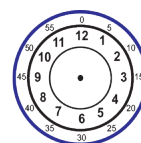
2:35

15:30

8:30

22:45

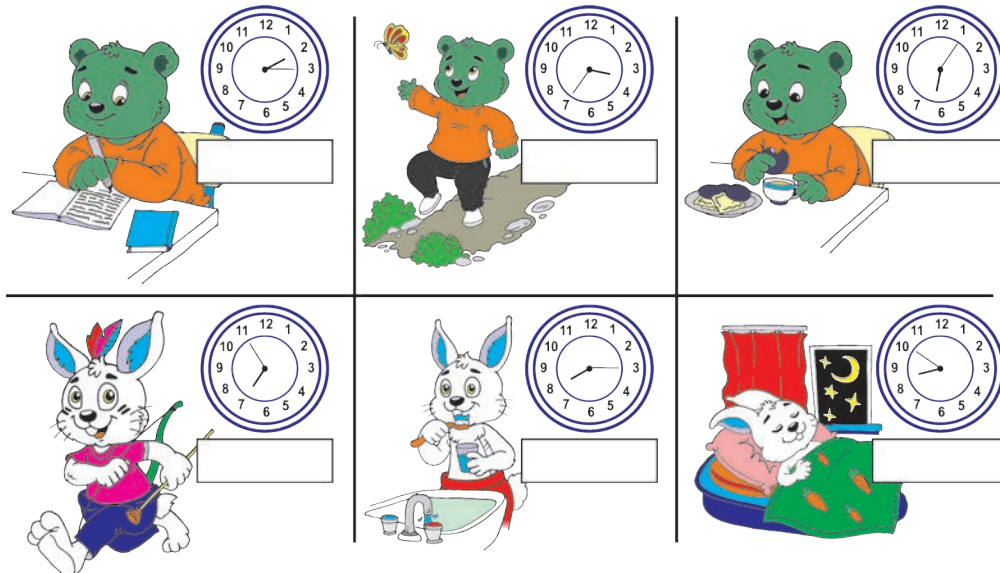
7. Salıstiramız.

5 ásir		50 jıl	4 d		98 h	12 ay		yarım jıl
500 jıl		7 ásir	6 h		300 min	100 h		9 d
5 jıl		60 ay	70 min		2 h	24 h		1 hápte

6-bap. 7-sabaq

Waqıt ólshem birlikleri

1. Kún tártibin kórsetiwshi waqıtlardı jazamız.

2. Kamal densawlıǵı ushın denesin shınıqtırıw maqsetinde juwırıw menen shuǵıllanadı. Ol úyinen 14:20 da shıqtı. Juwırıw ushın 2 saat 15 minut sarpladı. Ol úyine saat neshede qayıtp keldi?

3. Qaysı waqıtlar jetispey atır?

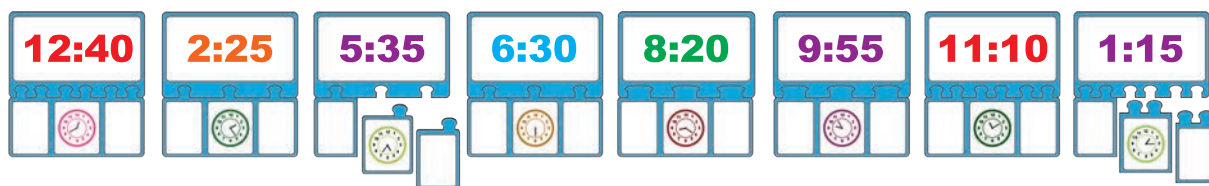
4. Sáykesliklerdi tabamız hám belgileymiz.

11 ge 15 minut bar	10:45	6:45	10 ǵa 20 minut qaldı
10 nan 30 minut ótti	20:15	9:40	15 ten 10 minut ótti
8 ge 10 minut bar	10:30	8:15	6 dan 45 minut ótti
20 dan 15 minut ótti	7:50	15:10	8 den 15 minut ótti

5. Bir kúnde kinoteatrda saat 10:00 den baslap «Kosmosqa sayaxat» filmi 4 márte kórsetildi. Filmniń dawam etiw waqtı 1 saat 40 minut hám arasındaǵı dem alıw waqtı 20 minuttı quraydı.
- 1-hám 3-seanslar kúnniń qaysı bólegine tuwrı keledi.
 - 4-seans saat neshede tamam boladı?
 - Dem alıw waqtı jámi qansha dawam etedi?

6. Berilgen waqıtlardı úlgi tiykarında aytamız.

4 ten 45 minut ótti $\leftarrow$ 4:45 $\rightarrow$ 5 ge 15 minut bar

7. Teńlik orınlı bolıwı ushın sáykes sanlardı jazamız.

4 minut = ____ sekund

10 minut = ____ sekund

12 minut = ____ sekund

12 hápte = ____ kún

7 ásir = ____ jıl

96 saat = ____ sutka

27 ay = ____ jıl ____ ay

120 ay = ____ jıl

8. Esaplaymız hám salıstıramız.

2 h 15 min + 4 h 48 min 3 h 24 min + 2 h 39 min

15 ay 48 d + 9 ay 2 d 2 yıl 3 ay + 9 ay

17 min 57 s + 43 min 2 s 21 min 36 s + 39 min 47 s

6-bap.
8-sabaq

Rim cifrlari

1.

Bul cifrlar **rim cifrlari** delinedi.
Kishi rim cifri úlken rim cifrdan ońda jazılsa, olar qosıladı:

$VI = 5 + 1 = 6$, $CXV = 100 + 10 + 5 = 115$.

Kishi cifr úlken cifrdan shepte jazılsa, alınadı: $IV = 5 - 1 = 4$,
 $IX = 10 - 1 = 9$, $XC = 100 - 10 = 90$.

400 40 4
CDXLIV
444

Sanlardı payda qılıwda 3 márteden artıq izbe-iz jazıw múmkin emes.

2.

Sanlardı oqıymız hám jazamız.

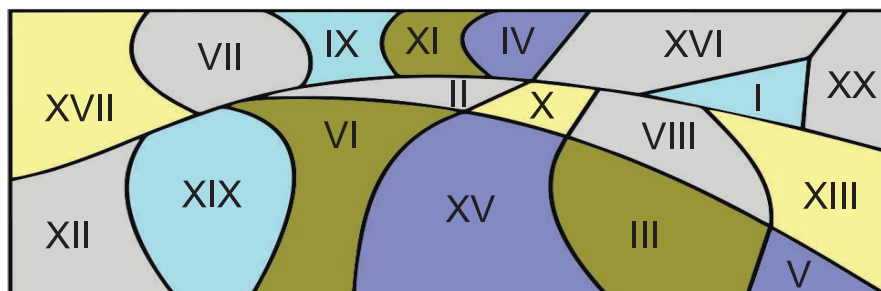
1	
	II
3	
	IV
5	
	VI
7	
	VIII
9	
	X

	XI
12	
	XIII
14	
	XV
16	
	XVII
18	
	XIX
20	

30	
	XL
50	
	LX
70	
	LXXX
90	
	C
500	
	M

3.

Túsirip qaldırılğan sanlardı anıqlaymız.

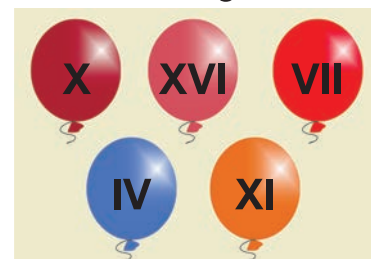

4. Sanlar qatarin dawam ettiremiz hám jazamiz.

5. Kamal sharlar arasidan jetiden úlken, on ekiden kishi bolgan cifrlar jazilgan sharlardi aldı.

- Kamal qaysi sanlardi aldı?
- Qaysi sandagi sharlar qaldı?
- Qalğan sharlarda kórsetilgen sanlardın qosındısı hám kóbeymesi neshege teń?

6. Shańaraq aǵzalarımızdın tuwılğan sánelerin rim cifrlarında jazamiz.

**6-bap.
9-sabaq**

Rim cifrları

1. Saatlarda kórsetilgen waqıtlardı anıqlaymiz.

Rim cifrlarınan waqıt birlikleri – ásir, ay hám saattı ańlatıw ushın paydalanıladı.

2. Plastilin hám shópler járdeminde 1-20 ǵa shekem bolğan rim cifrların jasaymiz.

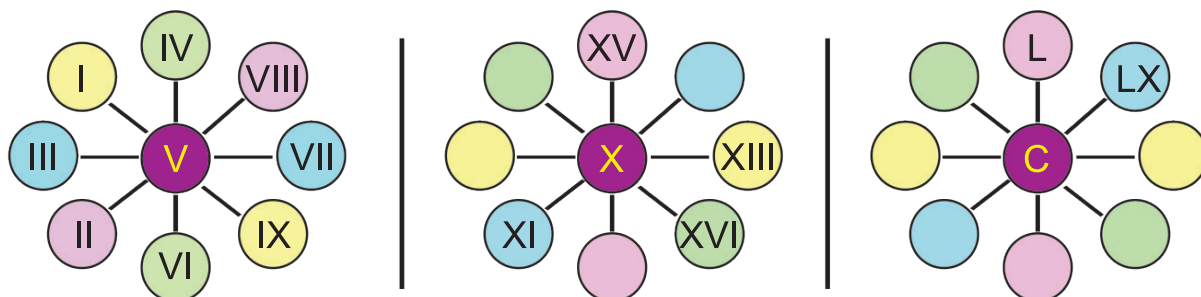
3. Tómendegi sanlardı rim cifrlarında jazamiz: 34, 76, 125, 467, 871, 1000.

4. **X V D C M** Berilgen rim cifrlarınan neshe simmetriya kósherin júrgiziw múmkin? Qaysi cifrlardan simmetriya kósheri júrgizilgende jáne basqa cifrdı kóriwge boladı? Olardı burıw yaki aylandırıw arqalı kóriwge boladı ma?

5. Kitap shkafında turğan kitaplar tártibinde qanday sanlar túsip qalğan?

6. Sheńberlerde jasırılğan sanlardı anıqlaymız.

7. Cirkul járdeminde radiusı 2 cm bolğan kólemdegi saattırń súwretin sıızıp, tómendegi waqıtlardı rim cifrlarında jazamız:
2:30; 16:05; 20:50; 7:15

6-bap.
10-sabaq

STEM tapsırma

Óz betinshe kúndi waqıtlarğa ajratıp jazamız, túslikten aldın hám tústén keyingi waqıttı saatlarda esaplaymız. Waqıttı jobalaştıramız (kún tártibin dúziw hám saatlarda kórsetiw)

6-bap.
11-sabaq

Ólshem birlikleri arasındagı baylanıs

1.

1 jıl = 12 ay
1 jıl = 365 yaki 366 d
1 ay = 30 yaki 31 kún
1 d = 24 h
1 h = 60 min
1 min = 60 s
1 ásir = 100 jıl

Uzunlıqtıń ólshem birlikleri
1 km = 1000 m
1 m = 10 dm
1 dm = 10 cm
1 cm = 10 mm

Massa ólshem
birlikleri

1 t = 1000 kg
1 t = 10 q
1 q = 100 kg
1 kg = 1000 g

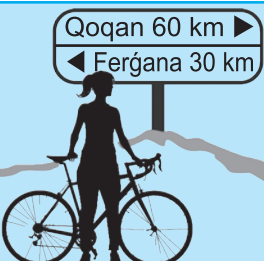
2.

Berilgen gezlemeden neshe kóylek tigiw múmkin? Awısıp qalğan gezlemeden bir kóylek tigiw ushın jáne qansha gezleme kerek?

3 m	125 m	Qaldı	Jetpeydi
1 kóylek	? kóylek	? m	? m

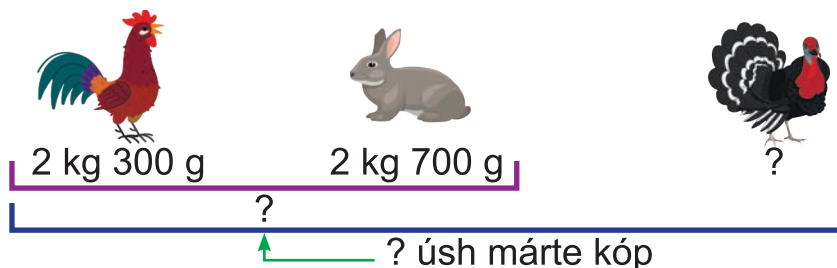
3.

Velosportshı Fergana qalasınan jolğa shıgıp, 2 saat dawamında háreketlendi. Keyin ol jol kórsetiw belgisine dus keldi.

Velosportshı usı tezlikte háreketlense, jol kórsetkish belgisinen Qoqan qalasına jetip barıwı ushın neshe saat waqıt sarplaydı? Ol qansha waqıtta pútkil joldı basıp ótedi?

4.

Túyetawıqtıń massası qansha?

5.

Sutkalarda hám

jillarda ańlatamız.

48 saat = d

36 ay = jıl

96 saat = d

84 ay = jıl

4 hápte = d

144 ay = jıl

7 hápte = d

240 ay = jıl

6.

Ózlerimizdiń massamız, boyımız hám tuwılğan kúnimizdi jazamız. Bunda qaysı ólshem birliklerinen paydalandıńız?

7. 🏠 Kalendar boyinsha sorawlarğa juwap jazamız.

- Sherbek mart ayınıń birinshi juma kúni elektr toki ushın tólewı kerek. Ol bul isti neshinshi mart kúni ámelge asıradı?
- Sherbek mólsherlengen kúninen úsh kún ótip tólew qıldı. Ol esabın qashan toltırğan?
- Mart ayınıń aqırğı dúyshembisi qaysı sáne?
- 29-mart hápteniń qaysı kúni? 21-mart hápteniń qaysı kúni?
- Mart ayında neshe sárshembi bar?

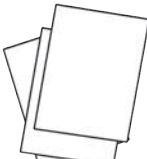
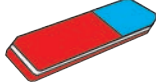
Mart						
D	S	Ch	P	J	Sh	Ya
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

6-bap. 12-sabaq

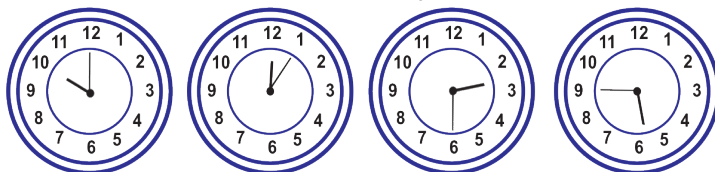
Ólshem birlikleri arasındaqı baylanıs

1. 🧑 1000 sumğa oqıw qurallarınıń hárbirinen neshewden alıw múmkin?

Qaysısında neshe sum artıp qaladı?

					
500 sum	100 sum	250 sum	400 sum	700 sum	150 sum

2. 💡 Saat tilleri 10:00 di kórsetip tur. Saat 12:05, 14:30, 17:45 degenshe saattıń minut tili neshe márte aylanadı?

3. 🌐 Sekundlarda ańlatamız.

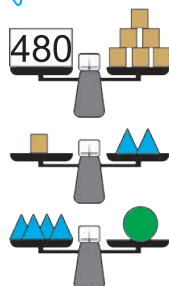
1 min 45 s
5 min 59 s

3 min 18 s
7 min 26 s

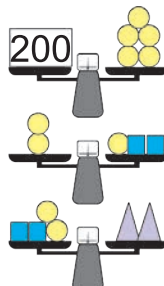
8 min 5 s
9 min 30 s

10 min 39 s
12 min 48 s

4. 🎯 Hárbir figuranıń awırlıǵı qansha?

■	=	?
▲	=	?
●	=	?

●	=	?
■	=	?
▲	=	?

5. 🗺️ Tuwrı tórtmúyeshlik formasındaǵı egin maydanınıń bir tárepi 350 m. Egin maydanı uzınlıǵı 5 metrden bolǵan 180 dana tor menen tolıq qaplandı. Sol maydanniń ekinshi tárepiniń uzınlıǵı hám perimetrin tabamız.

6. Hár bir bankağa 15 stakan suw sıyadı. Shamalap aytamız.

Bankalar tolıwı ushın jáne neshe stakannan suw kerek?

7. Qarağay teregi úpelekten neshe santimetr uzın?

? 9 márte uzın

? 5 márte uzın

20 cm

6-bap.
13-sabaq

Ólshem birlikleri arasındaqı baylanıs

1. Hawa temperaturası degende neni túsinesiz?

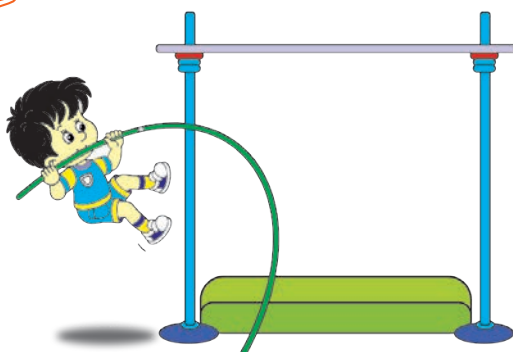
Kúnniń ıssı yáki suwıq bolıwı hawa temperaturası delinedi. Temperatura **termometr** járdeminde ólshenedi.

Jáne ne nárseler termometr járdeminde ólshenedi?

Elimizde jaz máwsiminde hawa temperaturası 30-35 dárejede ıssı boladı. Shól aymaqlarında bul waqıtta hawa temperaturası 50-60 dáreje ısıydı. Shóldiń jazğı hawası basqa aymaqlarğa qarağanda neshe dárejede ıssıraq boladı?

2. Sportshı ekinshi urınıwda qanday biyiklikke sekirgen?

5 m
88 cm

?, 29 cm
uzun

1-urınıs

2-urınıs

3. Esaplaymiz.

$$\begin{aligned} &2 \text{ kg } 300 \text{ g} + 3 \text{ kg } 200 \text{ g} \\ &1 \text{ q } 60 \text{ kg} + 5 \text{ q } 40 \text{ kg} \\ &1 \text{ t } 3 \text{ kg} - 7 \text{ q} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &5 \text{ kg } 400 + 4 \text{ kg } 600 \text{ g} \\ &28 \text{ q } 200 \text{ kg} + 21 \text{ q } 800 \text{ kg} \\ &1 \text{ t } 26 \text{ kg} - 326 \text{ kg} \end{aligned}$$

4. Samolyot Tashkentten uship Buxara qalasina 45 minutta jetip barsa, Nókis qalasina qansha waqitta jetip baradi?

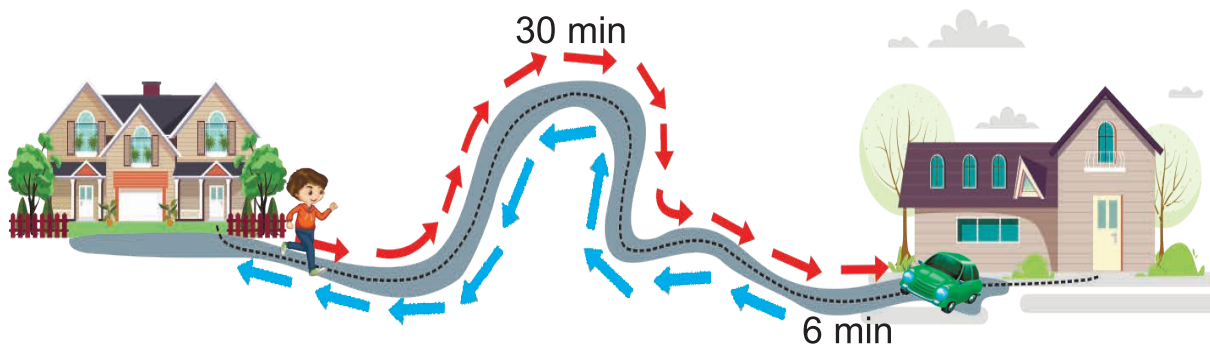
Tashkent – Buxara – 450 km

Tashkent – Nókis – 900 km

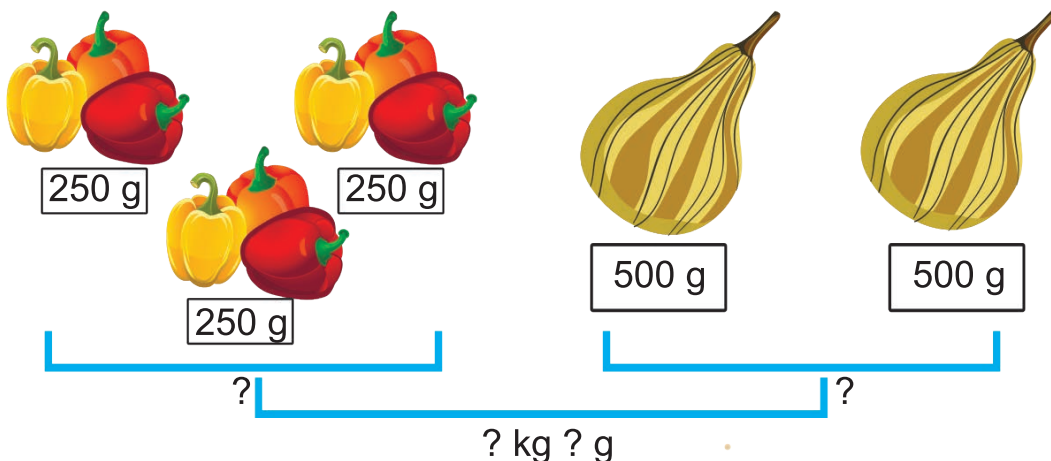
Nókis hám Buxara qalalari arasindaǵı aralıq neshe kilometr?

5. Gózzal apasınıń úyine piyada hám mashinada barıp keliwge waqıt sarpladı. Ol qaytıwda bariwǵa salıstırǵanda neshe ese kem waqıt sarpladı?

Gózzal apasınıń úyine barǵanǵa shekem neshe ret burılǵan?

6. Qabaq hám burishtıń birgeliktegi massası qansha?

7-BAP

AÑLATPALAR

$$25 \times 3 + 180$$

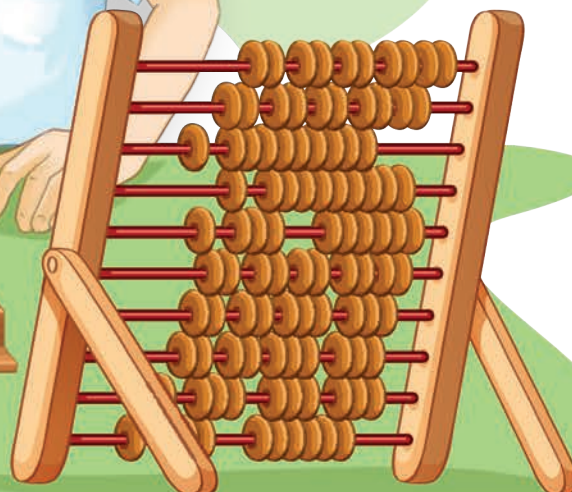
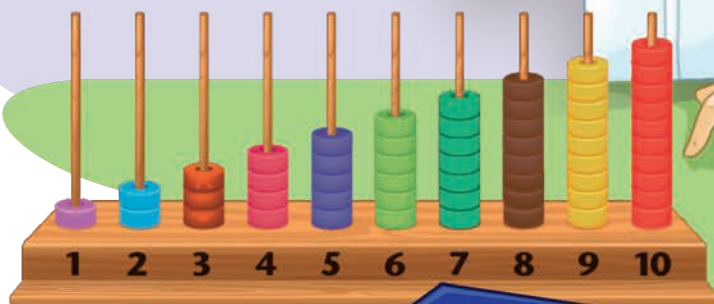
$$763 \div 7 = 102$$

$$+ ? 801 - 49 =$$

?

=

1

7-bap.
1-sabaq

Ámellerdi orinlaw tártibi

1. Qanday arifmetikaliq ámellerdi bilemiz?

$$561 + 254$$

$$636 - 124$$

$$245 \times 2$$

$$749 \div 7$$

Añlatpada neshe arifmetikaliq ámel qatnasqan?

$$215 + 502 - 685$$

$$102 \times 8 \div 4$$

Jáne usınday añlatpalar dúze alamız ba?

2. Añlatpalardıń mánisin tabamız. Añlatpalarda qanday ámeller qatnasqan?

$$256 + 157$$

$$427 + 100 + 243$$

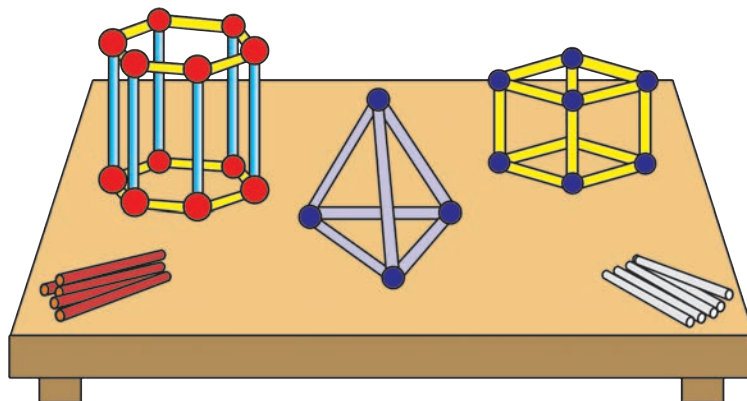
$$300 + 420 + 133 + 145$$

$$214 \times 3$$

$$114 \times 3 \times 2$$

$$231 \times 2 \times 1 \times 2$$

3. Sanaq shópler hám plastilin járdeminde jasaymız. 150 dana tayaqsha bolsa, ekinshi figuradan neshe danasın jasaw múmkin? Úshinshi figuradan neshe danasın jasaw múmkin?

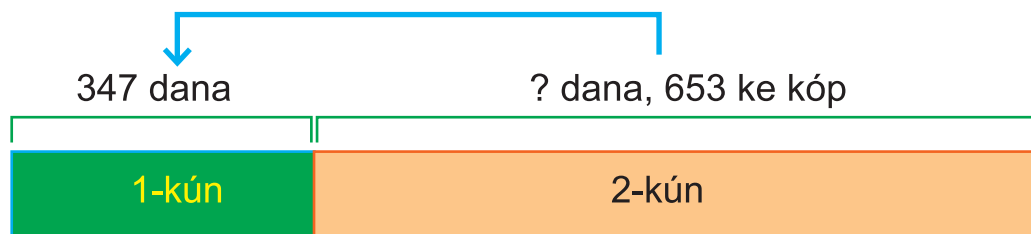
4. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı tabamız.

$$420 + 290 + 158 = 420 + \square + 290 \quad 816 - 419 - 176 = 569 + 181 - \square$$

$$110 \times 4 \times 2 = 110 \times \square$$

$$728 \div 8 \times \square = 900 \div 9 \times 0$$

5. Tábiyat muzeyin shólkemlestiriw ushın 2-kúni neshe eksponat alıp kelingeni?

6. Añlatpalardıń mánisin tabamız?

$$613 - 420$$

$$860 - 410 - 342$$

$$904 - 311 - 542 - 42$$

$$414 \div 2$$

$$726 \div 3 \div 2$$

$$968 \div 1 \div 4 \div 2$$

7-bap.
2-sabaq

Ámellerdi orinlaw tártibi

1. Anlatpadağı ámeller tártibin aytamiz hám mánisin tabamiz.

$$\begin{array}{l} \textcircled{2} \quad 452 + 124 \times 3 \\ \textcircled{1} \quad 351 - 632 \div 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \textcircled{1} \quad 275 \div 5 + 156 \times 6 \\ \textcircled{3} \quad 758 + 556 \div 4 - 318 \\ \textcircled{2} \end{array}$$

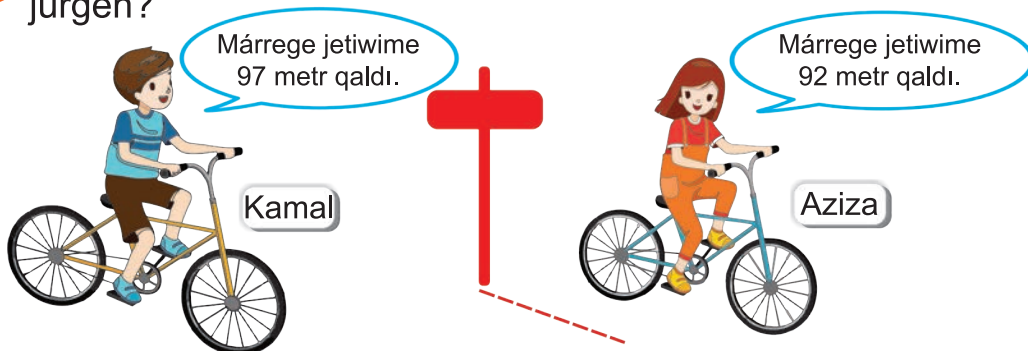
2. Sport marafoni qatnasishlari haqqidağı mağlıwmat tiykarında ańlatpalar dúzemiz hám onıń mánisin tabamiz.

	Yanvar	Fevral	Mart
Balalar	?	340	227
Úlkenler	150	?	773
Jámi	280	900	?

3. Esaplaymiz.

$$738 \div 6 \times 7 \quad 3 \times 219 + 343 \quad 720 \div 6 + 968 \div 8 \quad 246 \times 4 - 264 \times 2$$

4. Jámi jol uzınlıǵı 1000 metr bolsa, Kamal hám Aziza neshe metr jol júrgen?

5. Bes stakanǵa kofe, kakao yamasa sút quyılǵan. Kofe kakaodan eki ese kóp. Eger úsh stakanǵa birdey ishimlik quyılmaǵan bolsa, qaysı stakanda kakao bar?

6. Qosındını tabamiz.

$$\begin{array}{r} 379 \\ 217 \\ + 199 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 374 \\ 236 \\ + 262 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 226 \\ 287 \\ + 298 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 249 \\ 157 \\ + 121 \\ \hline \end{array}$$

7. 12 xirurgiya xanası bar. Hárbir xirurgiya xanasına 5 shıpaker hám 7 miyirbiyke kerek. Barlıq xirurgiya xanası ushın jámi neshe medicina xızmetkeri kerek boladı?

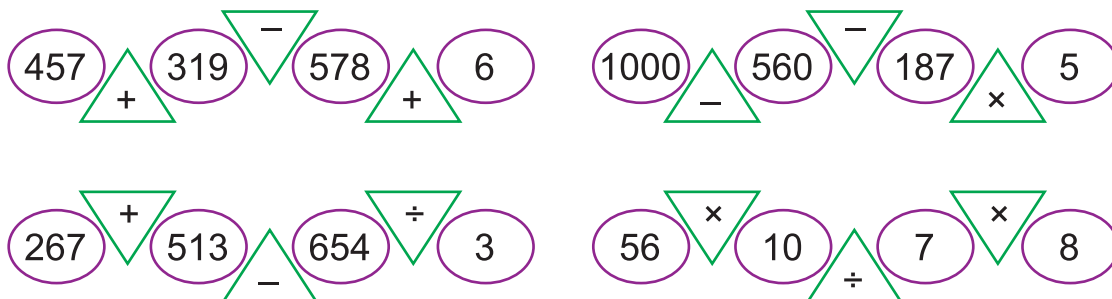
7-bap.
3-sabaq

Ámellerdi orinlaw tártibi

1. Qawsírmalı ańlatpalarda ámeller tártibi qalay orinlanadı? Ańlatpalar mánisin salıstıramız.

$$200 + (60 \times 3) \square (200 + 60) \times 3 \quad (400 - 0) \times 2 \square 400 - (0 \times 2)$$

2. Ámellerdi orinlaw tártibinde qoyıp shıǵıń.

3. Belgisizlerdi tabamız.

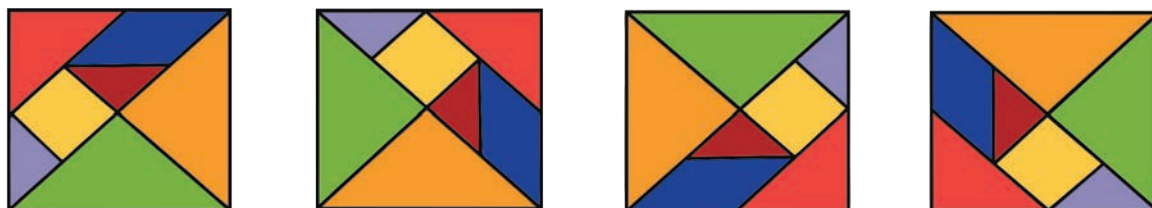
$$\begin{array}{r} 584 \\ - 48 \blacktriangle \\ \hline 95 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 26 \blacktriangle \\ \hline \blacksquare 69 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 918 \\ - 80 \blacktriangle \\ \hline \blacksquare 17 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 631 \\ - 2 \blacktriangle \blacktriangle \\ \hline 3 \blacksquare 8 \end{array}$$

4. Súwretlerdiń ayırmashılıǵı nede? Figuralar qanday qozǵalısta? Qaysı birinde geometriyalıq figura kóp?

5. 5 dana 1 sanı hám arifmetikalıq ámellerden paydalanıp, 100 sanın payda ete alasızba?
6. Hárbirinde 23 soraw bolǵan 4 márte viktorina ótkerildi. Hárbir sorawǵa juwap beriw ushın 2 minut waqıt ajratıldı. Viktorinani ótkeriw ushın jámi qansha waqıt sarplanǵan?
7. Bos ketekshelerge sáykes sanlardı tabamız.

$$\square + 569 - 259 = 69 - 42 + 359$$

$$968 - \square \times 968 = 900 \times 1 \div \square$$

7-bap.
4-sabaq

Ámellerdi orinlaw tártibi

1. Añlatpalardıń mánisin salıstıramız hám túsındiremiz.

$$128 + 205 \times 3$$

$$748 \div 4 - 3$$

$$726 \div 6 + 313 \times 2 - 541$$

$$(128 + 205) \times 3$$

$$748 \div (4 - 3)$$

$$726 \div 6 + (313 \times 2 - 541)$$

2. Bos ketekshelerdegi sáykes sanlardı tabamız.

$$241 + 356 + \square = 941$$

$$1000 = \square + 492 \div 4$$

$$505 = \square \div 4 + 404$$

3. Bul figura bir ret tolıq aylanıp shıqsa, soraw belgisi ornındaǵı úshmúyeshlik qanday reńde boladı?

4. 100 litrli ıdıstı shelek hám jelim ıdistan paydalanıp toltıramız. Ol jaǵdayda ıdıslardan neshe ret paydalanamız? Siz neshinshi urınıwda toltırdıńız?

5 L

10 L

100 L

5. Belgisizlerdi tabamız.

$$\begin{array}{r} 2\blacktriangle \\ \times 3 \\ \hline 732 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26\blacktriangle \\ - 136 \\ \hline 1\blacksquare3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20\blacktriangle \\ - 184 \\ \hline \blacksquare6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \blacktriangle\blacktriangle\blacktriangle \\ - \quad 7 \\ \hline 4\blacksquare7 \end{array}$$

6. Úlgi tiykarında esaplaymız.

Úlgi: $341 + 526 - 478 = 867 - 478 = 389$.

341		
296		
415		

934		
295		
861		

7-bap.
6-sabaq

Háripli ańlatpalar

1. Háripli ańlatpanıń mánisi qalay tabılǵan?

$$\begin{aligned} a + b &= ? \\ a &= 627 \quad b = 159 \\ 627 + 159 &= ? \end{aligned}$$

Eger $a=12$, $d=45$, $c=100$, $m=77$ bolsa, háripli ańlatpanıń mánisin tabıń.

$$\begin{aligned} a + b &= ? & c - m &= ? \\ c - a &= ? & m - d &= ? \end{aligned}$$

2. Eger $k = 70$, $d = 7$ bolsa, ańlatpalardıń mánisin tawıp salıstıramız.

$$\begin{aligned} 20 + d + k & \square 83 - k - d & k + d - 58 & \square 65 + k - d \\ k - 30 + d & \square k + 48 \times d \end{aligned}$$

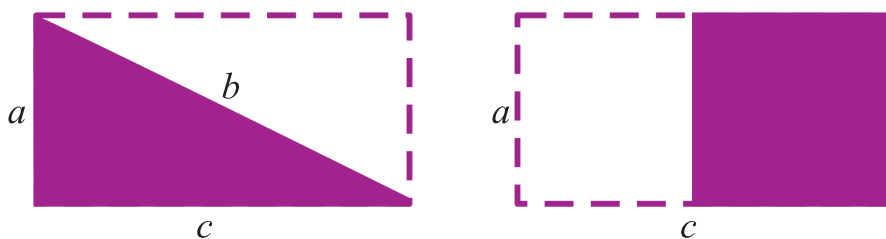
3. Bos ketekshelerdi toltıramız. $k = 125$, $m = 5$.

$$\begin{aligned} & \boxed{k} + \boxed{m} & \boxed{k} - \boxed{m} & \boxed{k} \times \boxed{m} & \boxed{k} \div \boxed{m} & \boxed{k} \div \boxed{m} + \boxed{k} & \boxed{k} \times \boxed{m} - \boxed{k} \\ & \square & \square & \square & \square & \square & \square \end{aligned}$$

4. a , b hám c ǵa sáykes keliwshi sanlardı anıqlaymız.

30	−	b	=	a
+		+		+
c	−	a	=	150
=		=		=
190	−	30	=	c

5. Eger $a = 6$ cm, $b = 10$ cm, $c = 8$ cm bolsa, figuralardıń perimetri neshege teń?

6. Ańlatpanıń mánisin tawıp, kesteni toltıramız.

a	6	1	2	3	4	5
$150 \div a$	●	●	●	●	●	●
$a \times 150$	●	●	●	●	●	●

7-bap.
7-sabaq

Teñlemeler

1. Belgisiz qosılıwshı qalay tabılğan?

$x + 560 = 700$

belgisiz qosılıwshı "x + 560" qosındısı

$$x + 560 = 700$$

$$x = 700 - 560$$

$$x = 140$$

$$140 + 560 = 700$$

$$700 = 700$$

$$x + 480 = 940$$

$$x + 540 = 1000$$

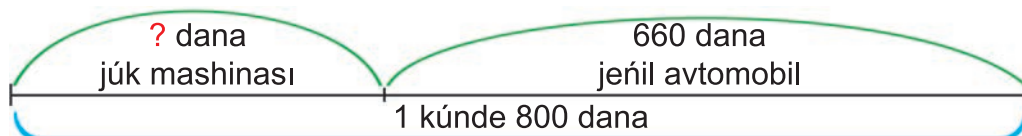
$$628 + x = 846$$

$$317 + x = 788$$

$$477 + x = 600$$

$$x + 605 = 900$$

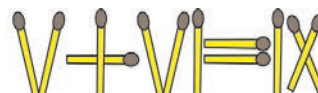
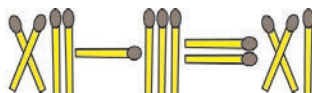
2. Benzin quyılıw shaqapshasında neshe júk mashinasına janılğı quyıladı?

3. Qosılıwshılardı teñleme dúzip tabamız.

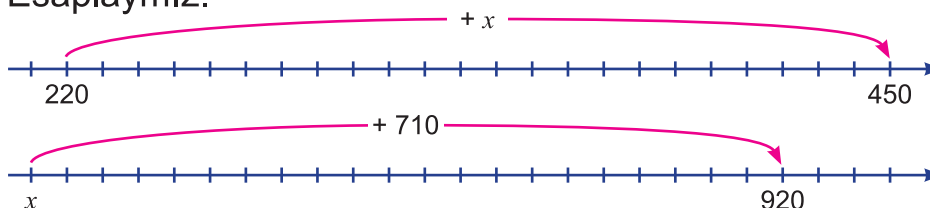
Qosılıwshı	Qosılıwshı	Qosındı	Qosılıwshı	Qosılıwshı	Qosındı
?	803	947	521	?	602

4. Bir dana shóp ornın sonday etip ózgeritiń, nátiyjede teńlik durıs bolsın.

5. Dúkánğa 150 qadaqda erik sherbeti, erik sherbetiniń yarımına teń alma sherbeti, alma sherbetinen 3 márte kóp qadaqda shabdal sherbeti keltirildi. Dúkánğa jámi neshe sherbet keltirilgen?

6. Esaplaymız.

7. Teñlemeler dúzip esaplaymız.

- a) 125 sanına x sanı qosılsa, 614 sanı payda boladı;
b) x sanına 389 sanı qosılsa, 700 sanı payda boladı;
c) x sanı hám 544 sanınıń qosındısı 1000ğa teń.

7-bap.
8-sabaq

Teńlemeler

1. Teńlemeniń orınlanıwın eslep qalamız.

$$x - 240 = 115$$

belgisiz alınıwshı

"x - 240" ayırma

$$\begin{aligned} x - 240 &= 115 \\ x &= 115 + 240 \\ x &= 355 \\ \hline 355 - 240 &= 115 \\ 115 &= 115 \end{aligned}$$

2. Teńlemeni sheshemiz.

$$x - 130 = 128$$

$$x - 346 = 614$$

$$x - 522 = 441$$

$$x - 297 = 364$$

$$x - 185 = 784$$

$$x - 428 = 572$$

3. Milliy ónermentshilik kórgizbesinde neshe gúlalshılıq buyımı kórsetilgen.

Zergerlik buyımları	Gúlalshılıq buyımları	Kesteshilik buyımları
350 dana	?	346 dana
		
Jámi 1000 dana		

4. Zulfiya tuwrı sızıqta 5 dana qızıl noqat belgiledi. Ol qızıl noqatlar arasındagı hárbir boslıqqa kók noqat, keyin qızıl hám kók noqatlar arasındagı hárbir boslıqqa jasıl noqat qoydı. Zulfiya jámi neshe noqat qoydı? Túrli reńdegi noqatlar izbe-izligin dápterimizde sáwlelendiremiz.

5. Esaplaymız.

Bir jıl 12 ay, yarım jıl neshe ayğa teń? Sherek jıl neshe ayğa teń?
 Aprel ayınıń yarımı, úshten bir bólegi neshe kún?
 Bir jıl neshe hápte? Bir hápte neshe saat?

6. Jańa qurılğan kóp qabatlı imaratda 4 kiriw jolı bar. Jámi 152 jay bar. Eger hárbir qabatta 8 jay bolsa, imarat neshe qabatlı?

7-bap.
9-sabaq

Teñlemeler

1. Teñleme qalay orinlangan?

$690 - x = 230$
 azayıwshı (under 690), belgisiz (under x), "690 - x" ayırma (above the equation)

$$\begin{aligned}
 690 - x &= 230 \\
 x &= 690 - 230 \\
 x &= 460 \\
 \hline
 690 - 460 &= 230 \\
 230 &= 230
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 560 - x &= 340 \\
 426 - x &= 241
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 980 - x &= 400 \\
 1000 - x &= 806
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 700 - x &= 220 \\
 383 - x &= 263
 \end{aligned}$$

2. Ámellerdi orınlaymız hám nátiyjelerdi salıstıramız.

$$\begin{array}{c}
 86 \\
 \text{[]} + \times \text{[]} \\
 10
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 55 \\
 \text{[]} + \times \text{[]} \\
 9
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 130 \\
 \text{[]} + \times \text{[]} \\
 5
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 270 \\
 \text{[]} + \times \text{[]} \\
 3
 \end{array}$$

3. Belgisiz sanlardı anıqlaymız.

Azayıwshı	Alınıwshı	Ayırma	Azayıwshı	Alınıwshı	Ayırma
?	565	277	750	?	180

4. Esaplaymız.

$$\begin{aligned}
 \text{apple} + \text{orange} &= 9 \\
 \text{lemon} \times \text{apple} &= 10
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{orange} - \text{lemon} &= 2 \\
 2 \times \text{apple} + \text{lemon} \times 4 - \text{orange} &\div 2
 \end{aligned}$$

5. Mektep oqıwshıları arasında ótkerilgen futbol jarısında jámi 320 komanda qatnastı. Eger saralaw basqışınan ótken komandalar barlıq komandalardıń 4 ten bir bólegin qurasa, jarıstır keyingi basqışında neshe komanda qatnasadı?

6. Máseleni teñleme dúzip sheshemiz. Konditer ónimler tayarlaw ushın jámi 950 gramm ónim isletildi. Un, sarı may hám qumshekerdiń birgeliktegi salmağı 830 gramdı qurasa, isletilgen qaymaqtıń awırılıǵı qansha?

7-bap.
10-sabaq

Teñlemeler

1. Esleyemiz.

$$\begin{aligned} x \times 4 &= 140 \\ x &= 140 \div 4 \\ x &= 35 \\ \hline 35 \times 4 &= 140 \\ 140 &= 140 \end{aligned}$$

$$x \times 4 = 140$$

belgisiz (pointing to x), kóbeytish (pointing to 4), kóbeyme (pointing to 140)

2. Teñlemeni sheshemiz.

$$x \times 9 = 630$$

$$a \times 12 = 36$$

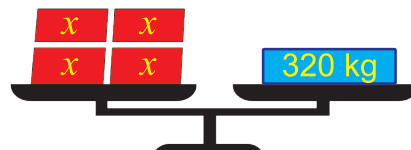
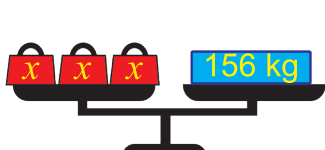
$$6 \times a = 540$$

$$7 \times y = 147$$

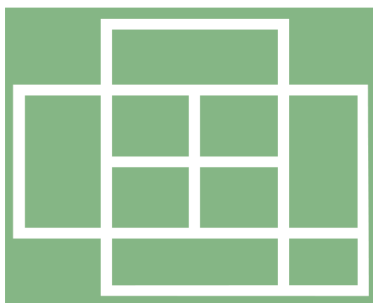
$$10 \times y = 1000$$

$$x \times 19 = 76$$

3. Belgisizlerdi tabamiz.

4. Kvadratlar sanin aniqlaymiz.

5. Máselege sáykes teñleme dúzemiz. Sayaxat ushin 3 avtobusta jámi 135 oqiwshi Samarqand qalasina bardı. Hár bir avtobusda neshe oqiwshi bolğan?

6. Teñlemeni sheshemiz.

$$4 \times a = 484$$

$$7 \times x = 168$$

$$12 \times y = 96$$

$$y \times 5 = 350$$

$$x \times 8 = 168$$

$$16 \times a = 64$$

7-bap.
11-sabaq

Teñlemeler

1. Eske túsiriń.

$$\begin{aligned} x \div 9 &= 53 \\ x &= 53 \times 9 \\ x &= 477 \\ 477 \div 9 &= 53 \\ 53 &= 53 \end{aligned}$$

$$x \div 9 = 53$$

tiyindi
belgisiz bóliwshi

$$\begin{aligned} 64 \div x &= 8 \\ x &= 64 \div 8 \\ x &= 8 \\ 64 \div 8 &= 8 \\ 8 &= 8 \end{aligned}$$

$$64 \div x = 8$$

tiyindi
bóliniwshi belgisiz

2. Teñlemelerdi sheshemiz.

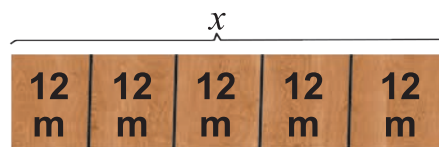
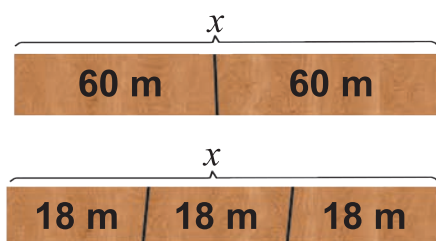
$$y \div 3 = 60$$

$$x \div 5 = 35$$

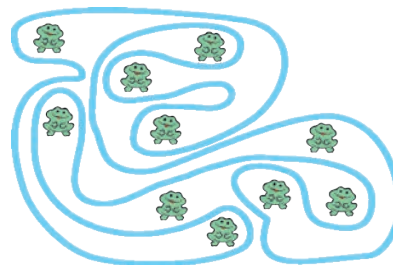
$$a \div 7 = 84$$

$$x \div 15 = 9$$

3. Hár bir taxtaniń ulıwma uzınlıǵı neshege teń?

4. Súwrette háwiz hám bir neshe qurbaqa kórsetilgen. Bul qurbaqalardıń neshewi háwizde otırıptı?

5. Márrege kim birinshi baradı?

Baslaw

$2 \times x = 26$	$88 \div x = 11$	$15 \times x = 45$	$7 \times x = 84$	$90 \div x = 9$
$x = 13$	$x = 18$	$x = 8$	$x = 3$	$x = 6$
$x \div 4 = 9$	$x = 9$	$x = 9$	$x = 12$	$x = 2$
$x = 36$	$42 \div x = 7$	$6 \times x = 54$	$45 \div x = 9$	$66 \div x = 6$
$x = 36$	$x = 160$	$x = 10$	$x = 9$	$x = 11$
$54 \div x = 6$	$x \div 8 = 20$	$9 \times x = 45$	$x \times 5 = 70$	$34 \div x = 17$
$x = 8$	$x = 34$	$x = 2$	$x = 14$	$x = 4$
$x \times 12 = 60$	$x \div 7 = 9$	$16 \times x = 32$	$4 \times x = 48$	Márre
$x = 5$	$x = 63$	$x = 3$	$x = 12$	

6. Belgisizlerdi tabamiz.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 117 \\ \hline \end{array}$$

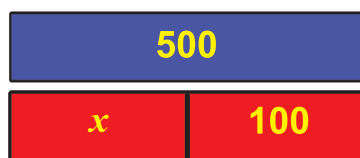
$$\begin{array}{r} 738 \\ + 125 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 565 \\ + 435 \\ \hline \end{array}$$

7-bap.
12-sabaq

Teñlemeler

1. Dáwletyar bir san oyladı. Onı 7 ge kóbeytip, 25 ti qossa, 900 sanı payda boldı. Dáwletyar qaysı sandı oylağan?
2. Belgisiz bóliwshi qalay tabılğan?

$$900 \div x = 9$$

$$\begin{array}{l} 500 \div x = 100 \\ x = 500 \div 100 \\ x = 5 \\ 500 \div 5 = 100 \\ 100 = 100 \end{array}$$

$$600 \div x = 100$$

$$500 \div x = 100$$

tiyindi

bóliniwshi

bóliwshi

$$200 \div x = 2$$

3. Kitapxanağa keltirilgen 900 dana ádebiy kitap bir neshe shkafqa 100 danadan jaylastırıldı. Shkaflar sanı qansha? Teñleme dúzip sheshemiz.

4. Bóliwshini tabamiz.

$$800 \div x = 8$$

$$84 \div x = 14$$

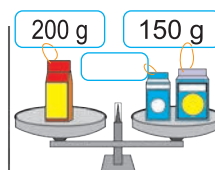
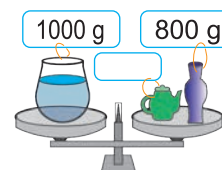
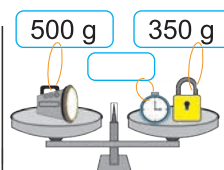
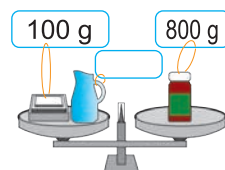
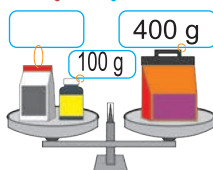
$$96 \div x = 6$$

$$100 \div x = 1$$

$$78 \div x = 13$$

$$90 \div x = 10$$

5. Zatlardıń massasın tabıń.

6. Dilfuza 12 dostına xat jiberiwge qarar etti. Xatlardıń yarımı 1 betli, qalğanı bolsa 2 betli qağazğa jazıldı. Difuzağa jámi neshe bet qağaz kerek boladı?

7. Teñlemeni sheshemiz.

$$88 \div x = 11$$

$$200 \div x = 10$$

$$72 \div x = 6$$

$$500 \div y = 5$$

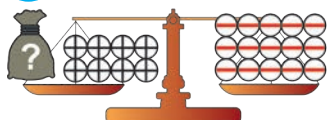
$$69 \div x = 3$$

$$300 \div x = 100$$

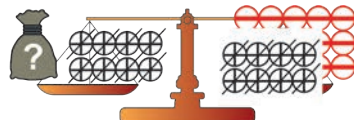
7-bap.
13-sabaq

Teńlemeler

1. Teńlemeni sheshemiz.

$$x + 80 = 150$$

$$x = 150 - 80$$

$$x = 70$$

$$x + 125 = 400 \quad 342 + x = 650 \quad 630 + y = 1000 \quad 1000 + x = 1000$$

2. Teńlemeni sheshemiz.

$$690 - x = 230$$

$$d \div 9 = 53$$

$$595 \div x = 7$$

$$y + 560 = 700$$

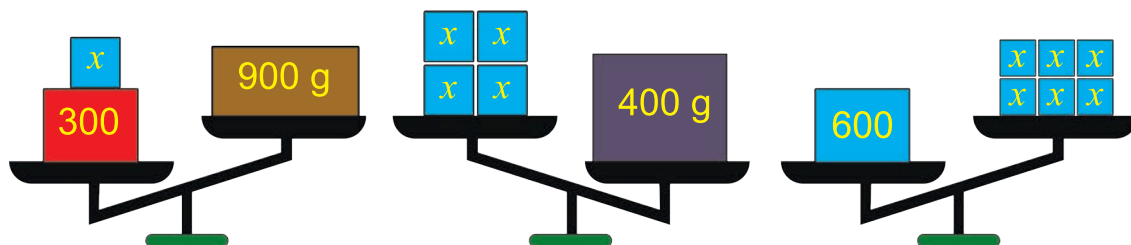
3. Belgisizlerdi tabamiz.

$$\frac{1}{12} + x = \frac{7}{12}$$

$$\frac{7}{9} - x = \frac{2}{9}$$

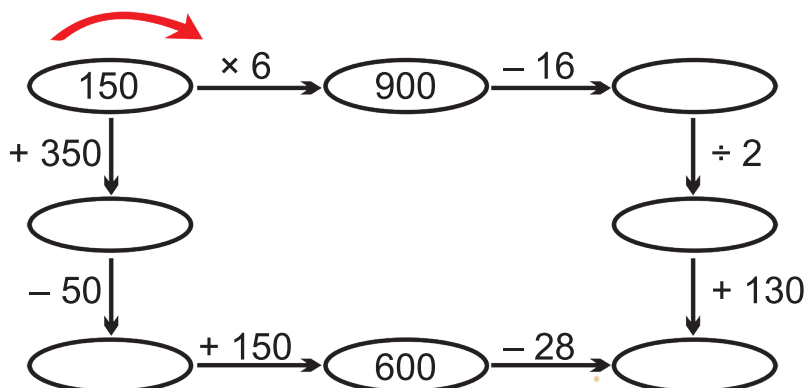
$$\frac{10}{11} - x = \frac{6}{11}$$

4. Kók reńli kubtıń salmaǵın tabamız?

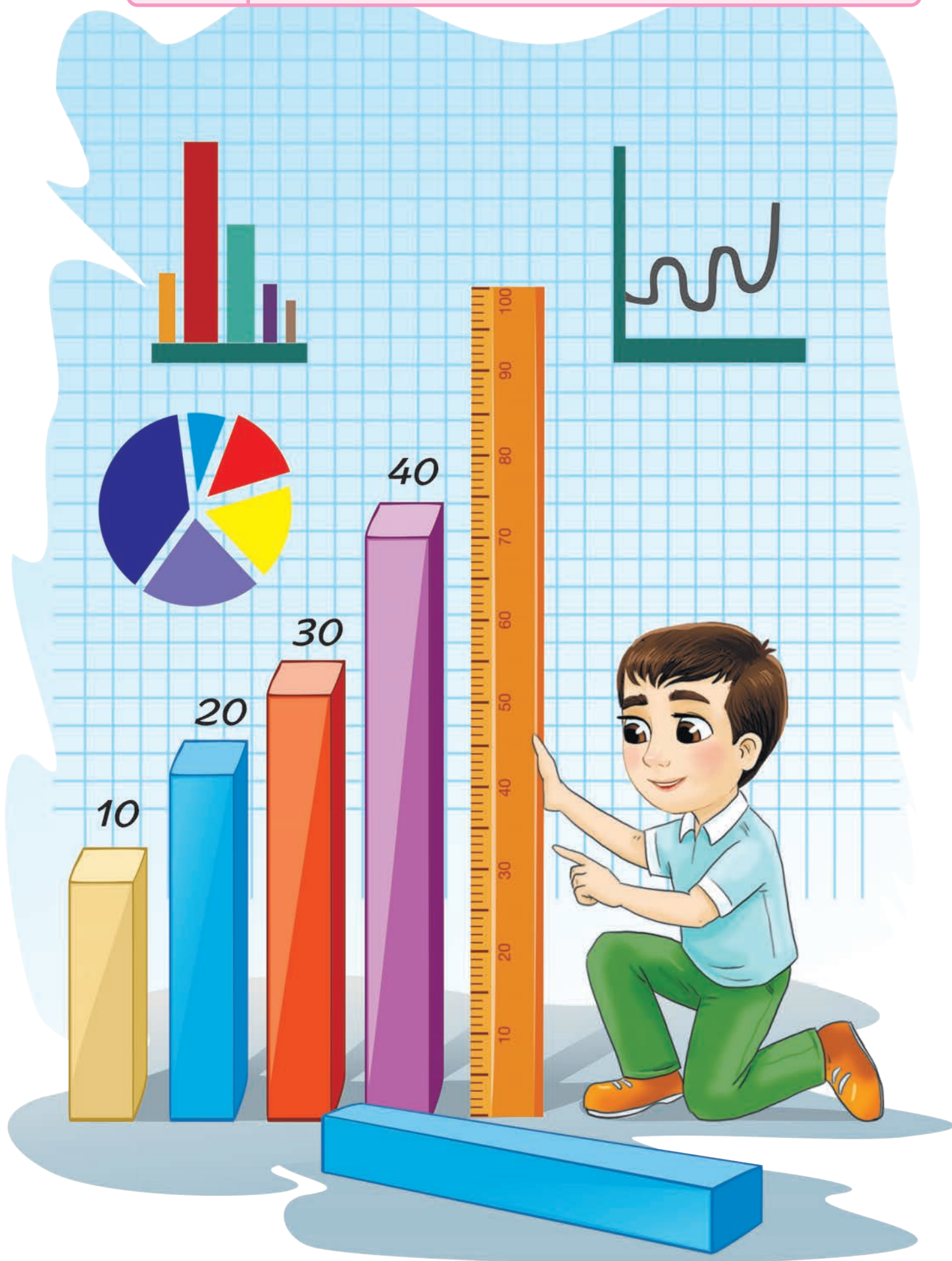
5. Qoymadaǵı 900 kg gúrish 100 kg nan bólistirilip bir neshe dúkánlarǵa jiberildi. Eger gúrish 2 qaptan tarqatılǵan bolsa, hárbir qapta neshe kilogramm gúrish bar? Ulıwma neshe qapqa gúrish jaylastırılǵan?

6. Esaplaymız.

8-BAP

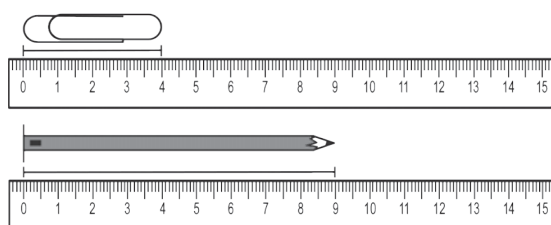
MAĞLÍWMATLAR MENEN ISLEW

8-bap. 1-sabaq

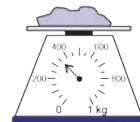
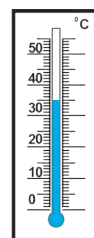
Shkalalar

1. Zatlardir uzunligin aniqlaymiz.

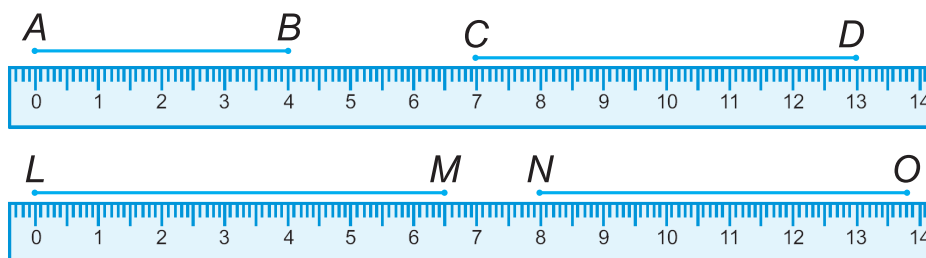

Sizgishdagi siziqsha ham sanlar birgelikte shkalani payda etedi.

Bunday shkalalardi jane qay jerlerde ushiratqansiz?

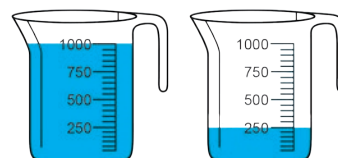

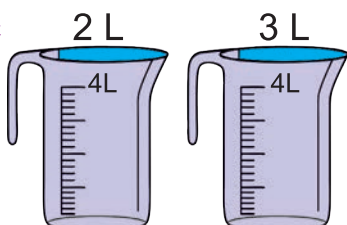
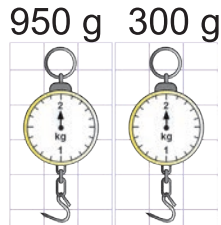
2. Kesindiler uzunligi neshe santimetr? Olardi millimetrde kórsetemiz.

3. 290 g qumsheker salingan bankanin massasi 320 g. Aqilbek idistan azraq qumsheker isletkennan soñ, bankanin uliwma massasi 200 g di quradi. Idista qalğan qumshekerdin massasi neshe gramm? Sheshimdi shkala járdeminde túsindiremiz.

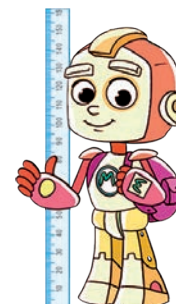
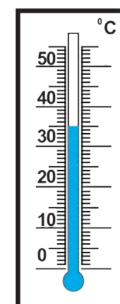
4. Idislardin shkalalarina qaray siyimliliklardi tabamiz. Birinshi idistagi suw ekinshi idistagi suwdan qansha kóp?

5.

Idislar ham de tárezilerden paydalanip ólshemlerdi belgileyemiz.

6. Ólshew ásbapları qaysi sandi kórsetip atir? Olardan nelerdi ólshewde paydalana-miz?

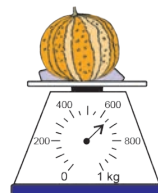
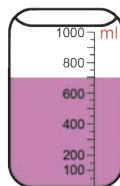

8-bap.
2-sabaq

Shkalalar

1. Hár bir ásbaptıń bir bóleginiń mánisi nege teń?

Ólshenip atırǵan shamalar mánisin tabamız.

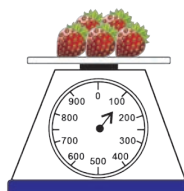
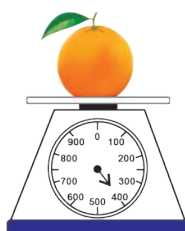
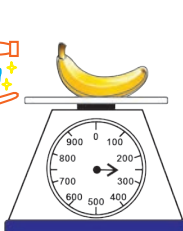

2. Sızǵısh súwretin sizamız hám onda berilgen ólshemlerdi belgileymiz.

8 cm 3 mm 12 cm 9 cm 5 mm

3.

Ólshenip atırǵan miyweler neshe gramm? Olardıń jámi massası qansha? Neshe qulpınaydıń massası bir apelsinniń massasına teń?

Neshe banannıń massası qulpınaylar massasınan 5 ret kóp?

4.

Qaysı jaǵday berilgen temperaturaǵa sáykes?

0° C

32° C

100° C

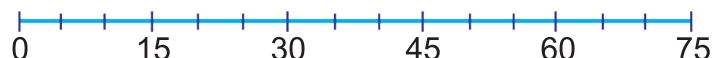
20° C

5.

Shkalalardıń bir bóleginiń mánisin anıqlaymız.

6.

Spidometr qanday shamanı kórsetip atır? Olar qanday jaǵdayda?

7.

$$725 + 90 \div 15$$

$$1000 - 84 \times 6$$

$$(972 - 482) \div 7$$

$$6 \times (683 - 579)$$

$$280 \div 4 + 142 \times 4$$

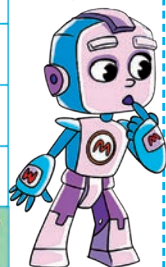
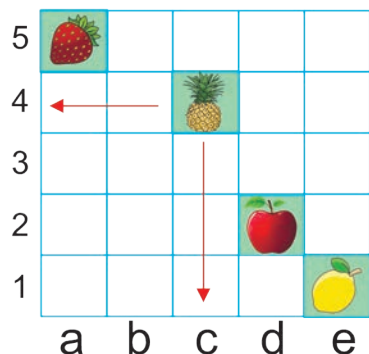
$$178 \times 4 + 720 \div 6$$

8-bap. 3-sabaq

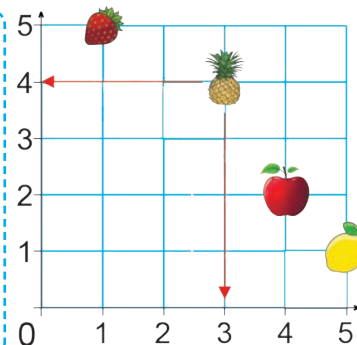
Koordinatalar sistemasi

1. Ananas ornin aniqlaymiz. Qalgan miyweler qaysi ketekshede joylasqan?

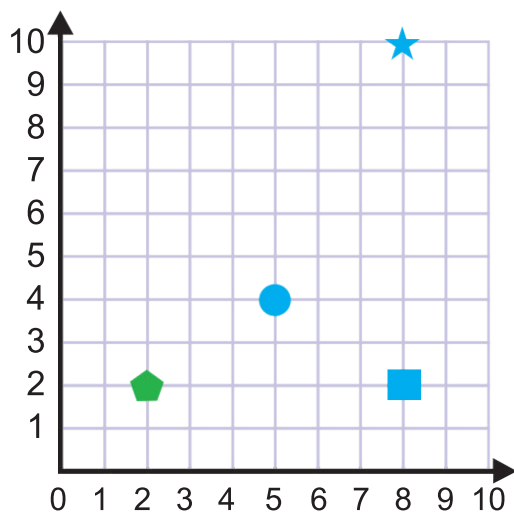
Berilgen keste o'lshemlerin qalegenshe alip, qatar ham baganalar di sanlar jardeminde belgilew mumkin.

Payda bolgan figurani **koordinatalar sistemasi** deymiz. Misali: ananas joylasqan ornı (yamasa koordinatasi) (3; 4). 3 – gorizontal nurda, 4 – vertikal nurda joylasqan.

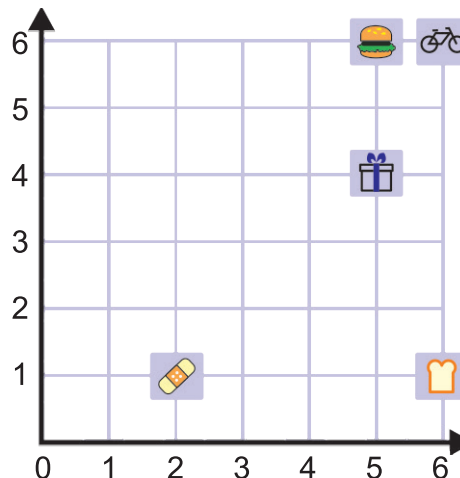
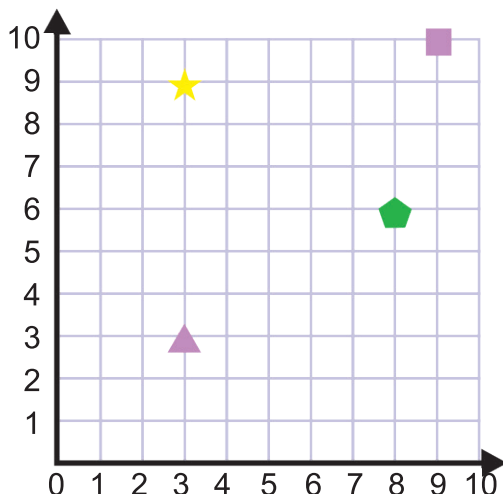

2. Figuralardiñ koordinata sistemasındağı joylasqan ornın tabamiz.

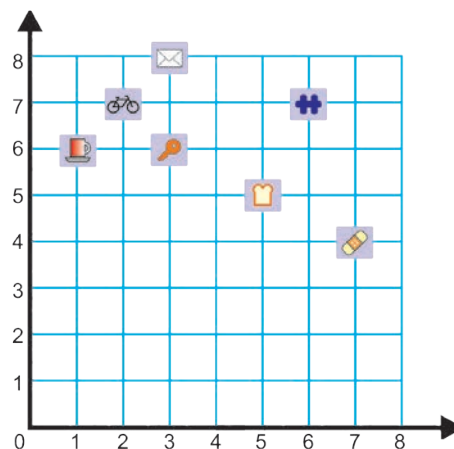
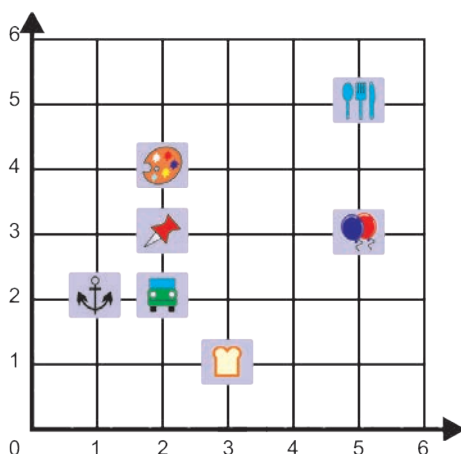

- ★ – figura (__ ; __) noqatta joylasqan.
- ⬠ – figura (__ ; __) noqatta joylasqan.
- – figura (__ ; __) noqatta joylasqan.
- – figura (__ ; __) noqatta joylasqan.

3. Koordinatalar sistemasın sizamiz ham figuralardiñ joylasıw ornın belgileymiz.

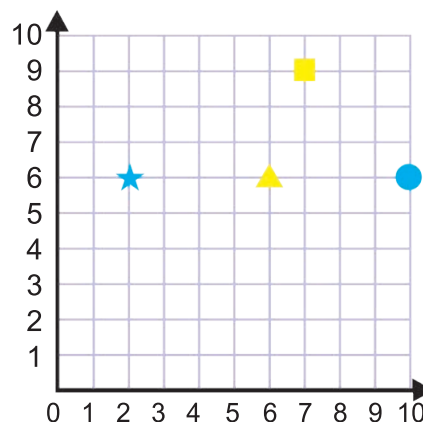
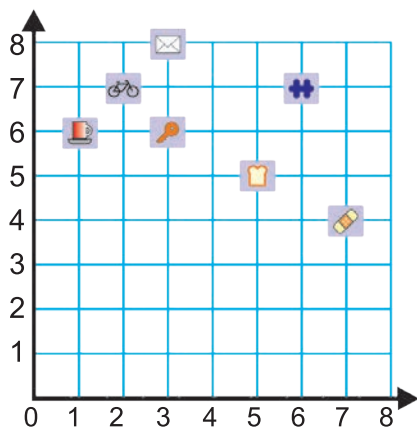

4. Koordinatası (3; 1), (2; 4), (5; 5), (6; 7), (1; 3), (5; 6), (6; 2) noqatlarda joylasqan zatlardı aniqlaymiz?

5. Allayar shashka taxtasında oʻyin oʻynap atir. Oniń shashka danası D5 ketekshede turıptı. Shashka danasın G7 ketekshege jıljıtıw ushın qanday häreketlerdi orınlaw kerek?

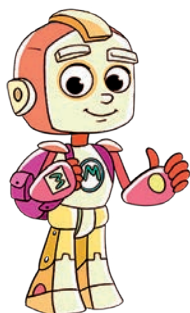
6. Koordinatalar sistemasında joylasqan zatlardıń orınların belgileymiz.

8-bap. 4-sabaq

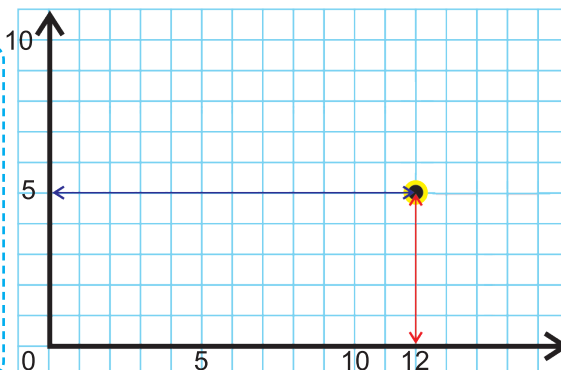
Koordinata múyeshi

1. Koordinatalardan paydalanıp noqatı qay jerde joylasqanın aniqlaymiz.

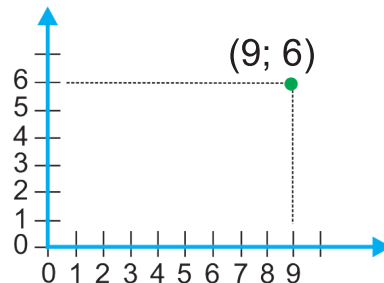
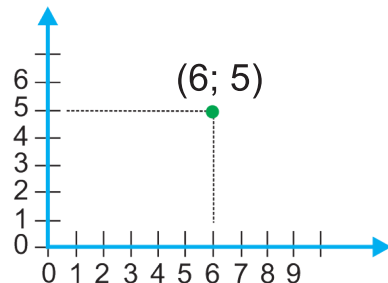
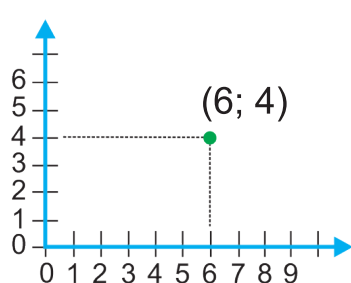
Koordinatalar barlıq waqıt málim bir tártipte jazıladı:
(12; 5).

12 – gorizontál aralıq;
5 – vertikal aralıq.

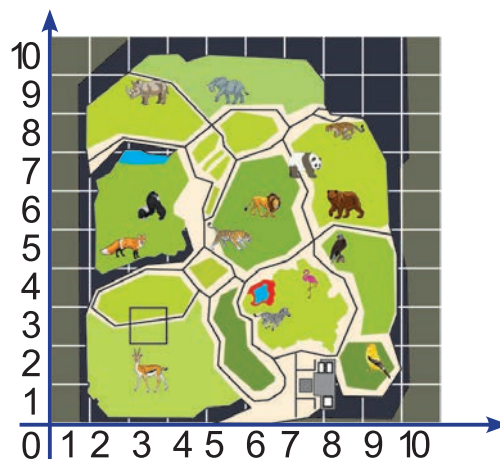
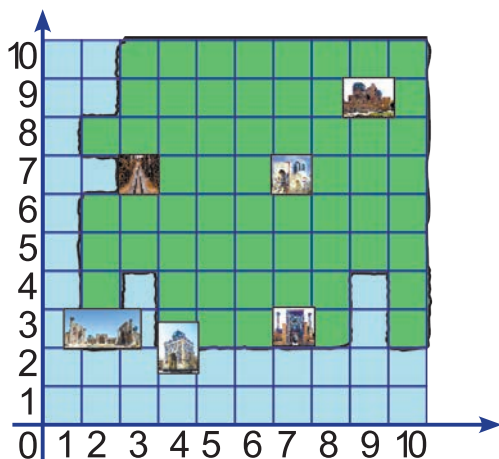

2. Gorizontal hám vertikal sızıqlarda jaylasqan sanlardı belgileymiz.

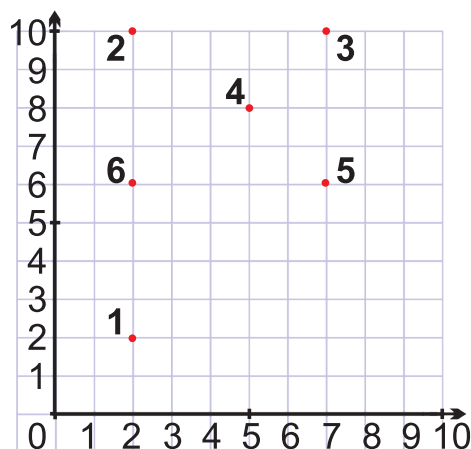
3. 1-súwrettegi tariyxıy imaratlardı hám de 2-súwrettegi haywanlardıń jaylasıw koordinataların anıqlaymız.

4. Koncert sarayında 15 qatar bar. Hár bir qatardağı otırǵışlar 1 den 24 ke shekem nomerlengen bolsa, 9 cıfır jámı neshe ret paydalanılǵan?

5. Bayraqshanıń súwretin koordinata sistemasında anıqlap sızamız.

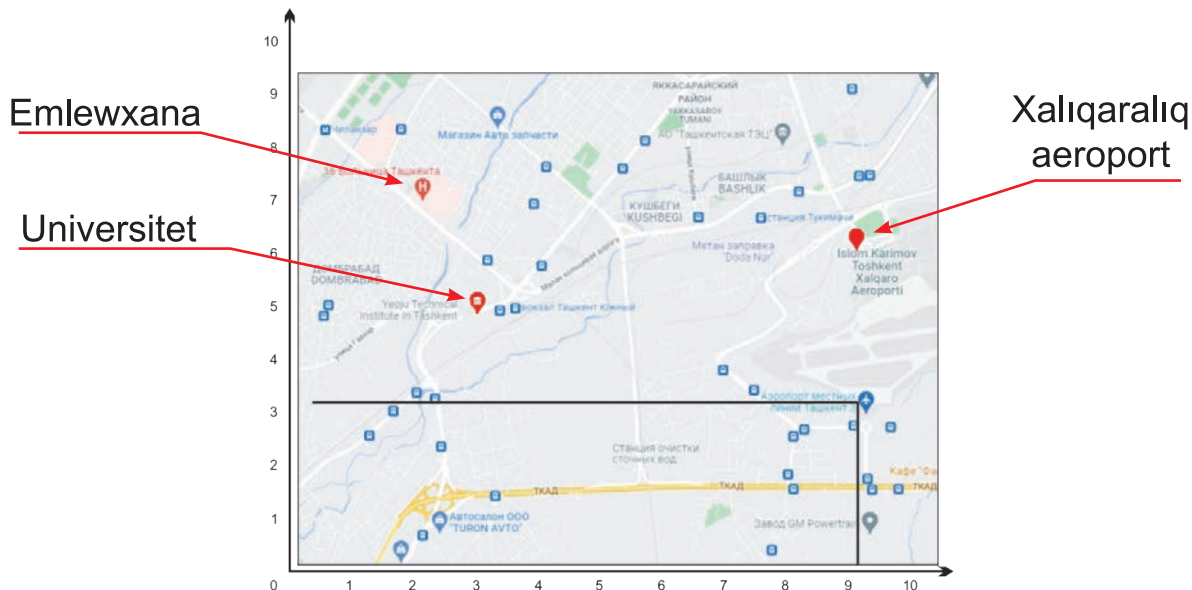

6. Koordinata sistemasın sızamız, ol jaǵdayda (6; 1), (6; 4), (4; 6), (2; 4), (2; 1), (6; 1) noqatlardı belgilep izbe-iz tutastırsaq, qanday figura payda boladı?

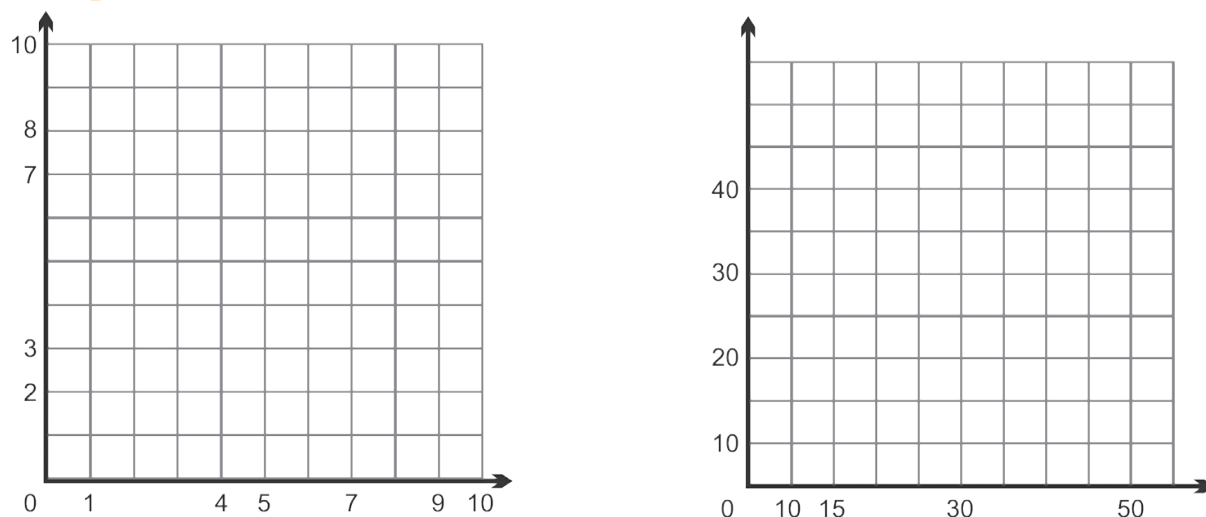
8-bap. 5-sabaq

Koordinatalar sisteması

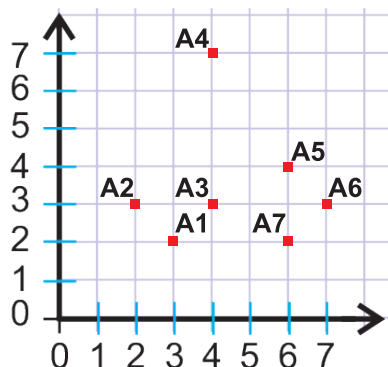
1. Úlgi tiykarında qızıl menen belgilengen mánzillerdiń koordinataların belgileymiz.

2. Koordinatalar sistemasındaǵı sanlardı tártibi boyınsha jaylastırıń.

3. Noqatlardı tutaştıramız, olardıń koordinataların belgileymiz. Qanday figura payda boldı?

5 ball

14 ball

? ball

Koordinatalar sistemasında hâriplerdi belgileymiz.

A = (7; 5)

C = (3; 6)

E = (2; 2)

G = (9; 6)

I = (1; 4)

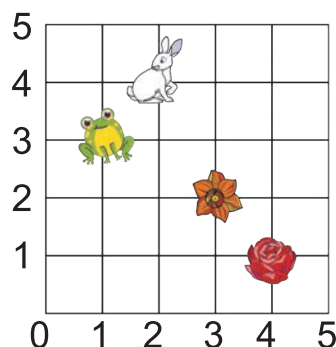
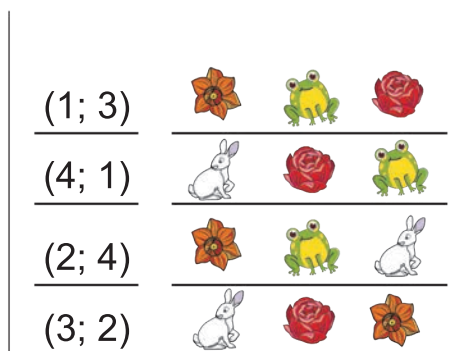
B = (7; 5)

D = (7; 5)

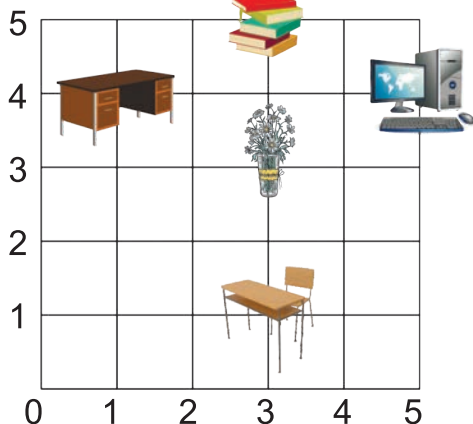
A = (7; 5)

Koordinatalarğa sâykes sùwretti saylañ.

Úlgige qarap dawam ettiremiz.

1. (3; 1)

Parta

2. (3; 5)

3. (5; 4)

4. (1; 4)

5. (3; 3)

8-bap. 6-sabaq

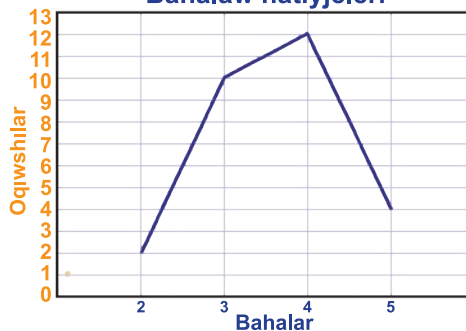
Diagrammalar

1. Qadağalaw jumısınıñ bahalaw nátiyjelerin koordinata kósherinde jaylastıramız.

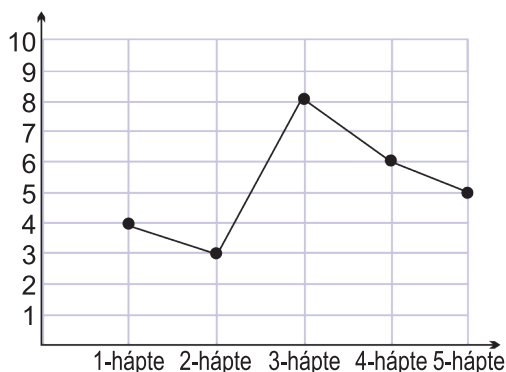
Baha	5	4	3	2
Sanı	4	12	10	2

Sâykes noqatlardı koordinata sistemalar kósherinde belgilep, olardı izbe-iz tutastırğanda sızılıq diagramma payda boladı.

Bahalaw nátiyjeleri

2. Sorawlarğa juwap beremiz. Azizaniń kitapxanadan 5 hápte dawamında alǵan jámi kitaplardıń sanın anıqlaymız:

- 4-háptede neshe kitap aldı?
- Aziza qaysı háptede 6 kitap aldı?
- 1-háptede 2-háptege qaraǵanda qansha kóp kitap alındı?
- Aziza qaysı háptede eń kóp kitap aldı?
- Aziza qaysı háptede eń az kitap aldı?

3. Alım 5 kún dawamında alma pirogin satqan sawdasınıń diagrammasın dúzdi. Sorawlarğa juwap beremiz:

- Alım 2-kúni neshe alma pirogin satqan?
- Qaysı kúni ol 6 pirog sattı?
- Qaysı kúni ol eń kóp pirog satqan?

				
				
				
				
				
1-kún	2-kún	3-kún	4-kún	5-kún

4. 50 litr sútti 1 litrlik hám 3 litrlik ıdıslarğa quyıw ushın neshe 3 litrlik ıdıslar kerek boladı?

5.

Aylar	Shınıǵıwlar sanı
Yanvar	8
Fevral	7
Mart	6
Aprıl	10
May	5

Gúlnaz 5 ay dawamında orınlaǵan balet shınıǵıwlarınıń sanın jazdı. Berilgen maǵlıwmatlardan paydalanıp sızıqlı diagramma sızamız.

6. Shańaraq aǵzalarıńızdıń jasın sızıqlı diagrammada kórsetemiz.

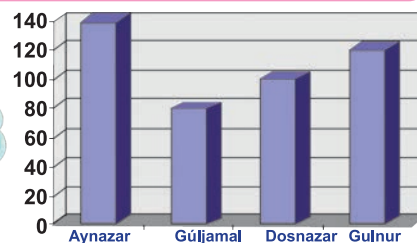
8-bap. 7-sabaq

Diagrammalar

1. Oqıwshılardıń boyın salıstıramız. Sorawlarğa juwap beremiz.

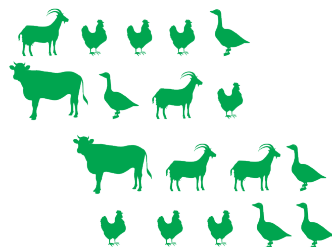
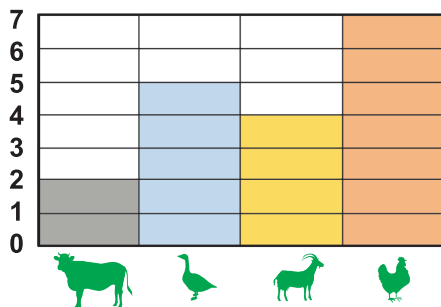
- Kimniń boyı eń uzın?
- Kimniń boyı eń kelte?
- Aynazardıń boyı kimnen úlken, kimlerden kelte?
- Kimniń boyı Dosnazardan tómen, Aynazardan bálent?
- Aynazar menen Gúljamalıdıń boyı qanshaǵa pariq etip atır?

Bir baǵanalı diagramma.

2. Baġanalı diagrammadan paydalanıp sorawlarġa juwap beremiz.

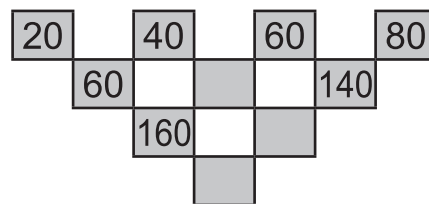
- Neshe úyrek bar?
- Qaysı haywan eń kóp?
- Tawıqlar úyreklerden qanshaġa parıq etedi?
- Qaysı haywan eń az?
- Hár bir haywan sanın anıqlań hám diagrammadaġı maġlıwmatlar menen salıstırıń.

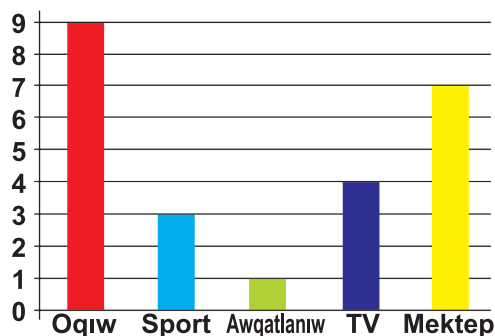
3. 140 adam arasında «Eń jaqsı vidjetlar qaysı? » atlı sorawnama ótkerildi. Berilgen maġlıwmatlar tiykarında diagramma dúzemiz.

	Awdarmalaw vidjeti	Hawa-rayı vidjeti	Foto vidjeti	Navigator vidjeti	Kalendar vidjeti
Adamlar	35	30	10	40	25

4. Bos ketekshelerdegi sanlardı anıqlaymız.

5. Azamat 24 saat waqtın nelerge sarplaġanın baġanalı diagrammada kórsetti.

- Oı eń kóp waqtın nege sarplaġan?
- Eń kem waqtın nege sarplaydı?
- Oı televizor tamasha etiwge salıstırġanda neshe saat kóp mektepte bolġan?

6. Bir topar oqıwshılar ózleri qızıġatuġın muzıka ásbabına dawıs berdi.

Diagrammadan paydalanıp sorawlarġa juwap beremiz:

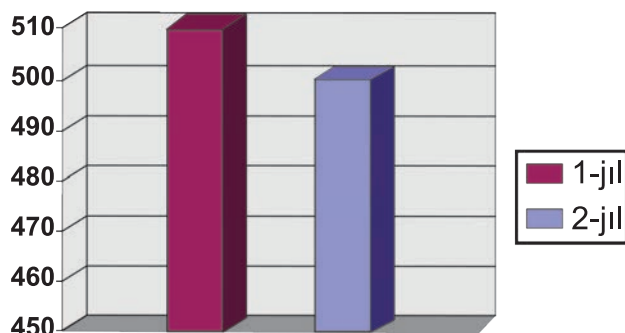
- Qaysı ásbap eń kóp dawıs aldı?
- Qaysı ásbap bes dawıs aldı?
- Gitaralar alġan dawıs sanı barabandikinen neshege kóp?
- Piano hám nay ásbapları qansha dawısqa iye boldı? Dawıslar teń boladıma?

8-bap.
8-sabaq

Diagrammalar

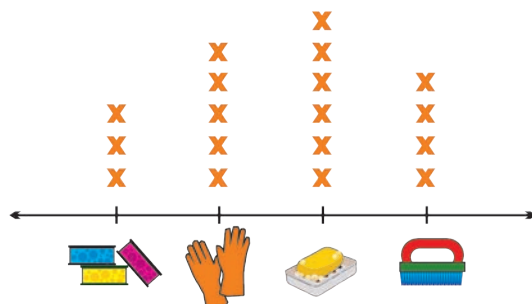
1. Diagrammada eki jilda satilgan avtomobiller haqqida ma'g'liwmatlar berilgen. G'ozzal diagramma'ga qarap bunday dedi: «1-jil'ga salistir'ganda 2-jilda satilgan avtomobiller sani birden k'oterilgen». G'ozzal tuwrı juwmaq shıgara aldıma? Ne ushın?

2. Ma'g'liwmattan paydalanıp ba'ganalı diagramma d'uzemiz.

5	9	8	8
			

3.

Zatlardıń sanın anıqlap, ba'ganalı diagrammada k'orsetemiz.

4. Belgisiz sanlardı anıqlaymız.

$$\begin{array}{rcl} \boxed{10} + \boxed{} - \boxed{20} & = & 40 \\ \times & \times & \times \\ \boxed{} \div \boxed{4} \times \boxed{} & = & 42 \\ - & \div & \times \\ \boxed{60} \times \boxed{} - \boxed{3} & = & 297 \\ = & = & = \\ 60 & 40 & 840 \end{array}$$

5. Bos ketekshelerdi toltıramız.

$$\frac{6}{7} - \frac{5}{7} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{10}{10} - \frac{\boxed{}}{10} = \frac{3}{10}$$

$$\frac{8}{9} - \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \frac{4}{9}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{6}{12} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{\boxed{}}{\boxed{}} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11}$$

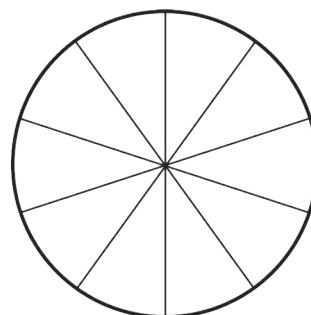
$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

6. Satıwshı bir k'unde 10 kg kartoshka, 5 kg piyaz, 8 kg geshir, 2 kg láblebi sattı. Berilgen ma'g'liwmatlardı ba'ganalı diagrammada k'orsetip beremiz.

8-bap.
9-sabaq

Mağlıwmatlardı túrli kórinislerde ańlatıw

1. Sawǵalar neshe túrli reńde? Sıylıqlardıń sanı hám reńine qarap sheńber bóleklerin boyaymız.

- 2.

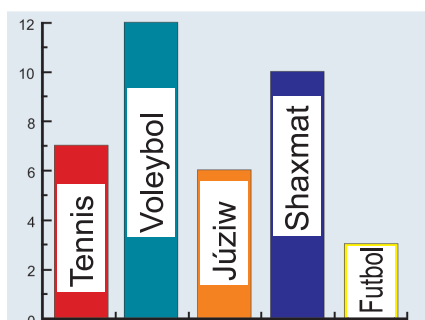
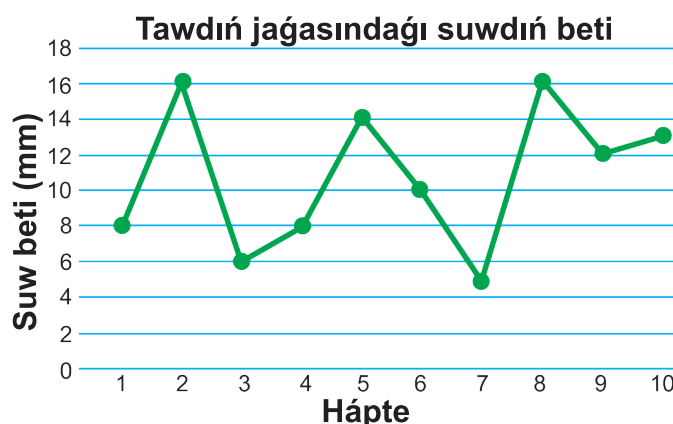

Diagramma tiykarında sport túrlerine qatnasıwshı balalardıń sanın aytamız. Qaysı sport túrine eń kóp oqıwshı qatnasqan?

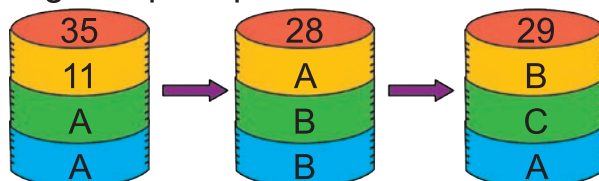
3. Bul grafikte tawdıń janındaǵı suwdıń betinen 10 háptelik bolǵan kórsetkishi kórsetilgen.

Grafikti sızamız hám sorawlarǵa juwap beremiz:

- 8-háptede suw betiniń biyikligi qansha bolǵan?
- Qaysı háptede suw eń az bolǵan?
- Qaysı háptelerde suw betiniń biyikligi teń bolǵan?

4. Hár bir háriptiń mánisin tabamız. Baǵanalardıń joqarı bólegindegi san baǵanalardaǵı háripler qosındısına teń.

5. Esaplaymız.

$$400 - 240 \div 6 + 14$$

$$136 + 96 \div 16 \times 87$$

$$1000 - 844 \div 2 + 192 \div 4$$

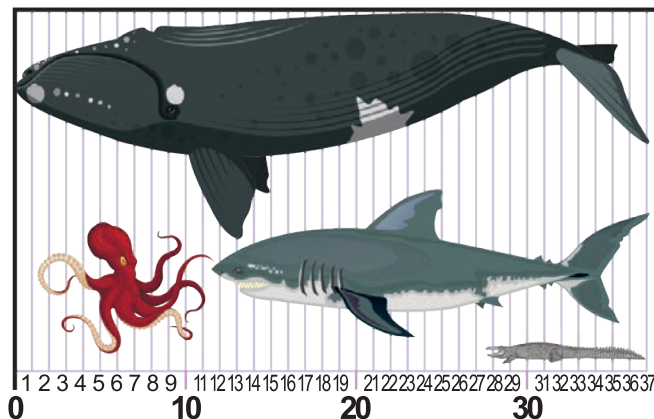
$$1000 \div 5 + 181 \times 3 - 140$$

6. Klastaǵı 17 oqıwshı pánler dógereklerine, 8 oqıwshı sport dógereklerine, 6 oqıwshı ónermentshilik dógeregine qatnasadı. Berilgen maǵlıwmatlardı baǵanalı diagrammada kórsetemiz.

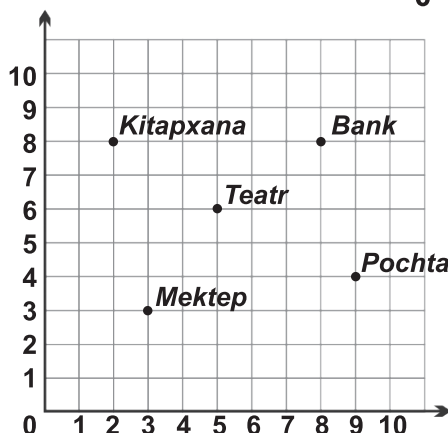
8-bap.
10-sabaq

Mağlımatlardı túrli kórinislerde ańlatıw

1. Súwrette teńiz haywanları kórsetilgen. Bul haywanlardıń denesiniń uzınlıǵın anıqlaymız.

2.

Belgilengen mánzillerdiń koordinataların tabamız.

3. Keteksheler ornına «×», «÷», «+», «−» ámellerin qoyamız hám nátiyjege erisemiz.

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

4. Sabır 100 sanın eki bólekke ajıratı. Keyin olardan birin basqasına bóldi. Tiyyındı tórt shıqtı. Sabır 100 sanın qanday bólimlerge ajıratı?

5. Adamnıń bir kúnlik awqatlanıw rejimında beloklar 120 gramm, uglevodlar 400 gramm, maylar bolsa 100 gramm qurawı kerek. Bul mağlımatlardan paydalanıp baǵanalı diagramma sızamız.

6. Smartfonnıń «Hawa rayı» vidjeti járdeminde bir háptelik hawa rayı boyınsha keste dúzemiz hám onı baǵanalı diagrammada súwretleymız.

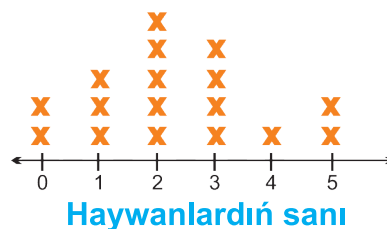
Kúnler	Dúyshembi	Shiyshembi	Sárshembi	Piyshembi	Juma	Shembi	Ekshembi
Temperatura							

8-bap.
11-sabaq

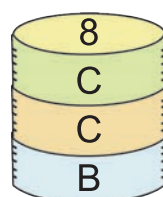
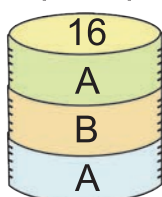
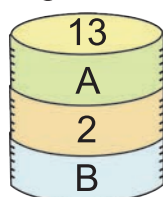
Maǵlıwmatlardı túrli kórinislerde ańlatıw

1. Bir topar balalar arasında úy haywanları sanı haqqında sorawnama ótkizildi. Diagrammanı úyreniń hám tómendegi sorawlarǵa juwap beriń:

- Neshe balanıń 3 úy haywanı bar?
- Neshe balada úy haywanları joq?
- Neshe balanıń 2 den kóp úy haywanı bar?
- Neshe bala arasında sorawnama ótkizildi?

2. Hárbir háriptiń mánisin tabamız. Baǵanalardıń joqarısındaǵı sanlar baǵanalardaǵı háripler qosındısına teń.

3. Soraw belgisin qaysı san menen almasırw logikalıq tárepten tuwrı boladı?

26

34

41

49

56

?

4. Berilgen keste tiykarında sorawlarǵa juwap jazamız:

No	Toparlar	Oyin	Utis	Teń	Utilǵan	Upay
1	Paxtakor	17	14	2	1	44
2	OTMK	19	12	6	1	42
3	Nasaf	19	10	7	2	37
4	Metallurg	18	9	3	6	30
5	Qoqan–1912	18	9	2	7	29
6	Bunyodkor	17	8	5	4	29

- Hárbir topar nesheden oyın oynaǵan?
- Toparlardıń toplaǵan balı durıs esaplanǵanba?
- Toplaǵan balları nátiyjesi qanday esaplanǵan?

5. Esaplaymız.

$$800 - 420 \div 7 + 170$$

$$964 \div 4 + 125 \times 3$$

$$248 + 84 \div 14 \times 50$$

$$200 \times 5 - 371 \times 2$$

6. Húrliman háptelik jawın muǵdarı haqqında maǵlıwmat topladı. Maǵlıwmatlardı sızıqlı grafikte kórsetemiz.

Jawın muǵdarı							
Kúnler	Dúyshembi	Shiyshebi	Sárshembi	Piyshembi	Juma	Shembi	Ekshembi
Muǵdar (mm)	2	2	3	6	8	9	9

**8-bap.
12-sabaq**

Mağlıwmatlardı túrli kórinislerde ańlatıw

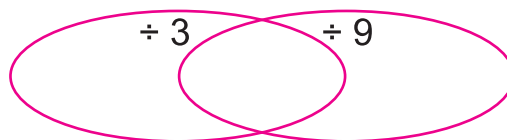
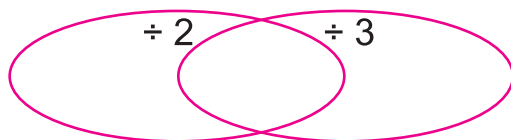
1. Klastağı oqıwshılardıń arasında qızıǵatuǵın pánleri boyınsha sorawnama ótkeremiz. Jıynalǵan maǵlıwmatlardı jazıp, baǵanalı diagramma dúzemiz.

Pánler	Matematika	Tábiyiy pán	Ana tili hám oqıw sawatqanlığı	Inglis tili	Rus tili
Sanı					

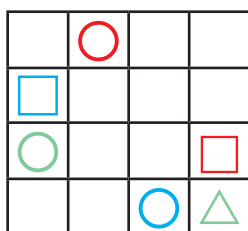
2. Venn diagrammasın dúzemiz.

6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 21.

9, 12, 15, 18, 21, 27.

3.

Hárbir qatarda hám baǵanada 4 figura (kvadrat, túrtmúyeshlik, úshmúyeshlik, sheńber) hám 4 reń (qızıl, sarı, jasıl, kók) bolıwı kerek. Figuralardı sonday jaylastırıń, birdey figura hám reń qasında birge jaylaspasın.

4. Sudoku kestesiń toltıramız. Hárbir qatarda hám baǵanada 1 den 5 ke shekem bolǵan sanlar tek 1 ret qatnasıwı kerek.

	5	4	1	2	2	3	5	1	4		4	5	3	1	2	5	4	3		
	2	3	5	4	5	1	4	2	3		3	1	2	4		4	3		2	5
	4	1	2	3	4	2	3	5	1						1	2	5		3	
	3	5	4	1							2	4	5	3			4	3	1	2
	1	2	3	5	3	5	1	4	2		1	2	4	5	3		2	5	4	

5. Kestede bir hápte dawamında hár kúni muzeyge keletuǵın adamlar sanı kórsetilgen. Keste tiykarında baǵanalı diagramma sızamız hám sorawlarǵa juwap jazamız:
- Eń kóp adam sanı qaysı kúni kelgen?
 - Eń kem adam sanı qaysı kúni kelgen?
 - Bir háptede jámi neshe adam kelgen?

Kúnler	Adamlar sanı
Shiyshembi	15
Sárshembi	35
Piyshembi	83
Juma	90
Shembi	42
Ekshembi	51

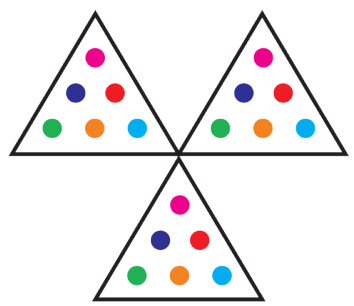
6. Súwrette berilgen maǵlıwmatlar tiykarında baǵanalı diagramma dúzemiz.

7 	10 	9 	8
--	---	---	--

8-bap.
13-sabaq

Maǵlıwmatlardı túrli kórinislerde ańlatıw

1. Umida kostyum ushın úshmúyeshlikler hám monshaqlar menen dizayn jaratıp atır. Onıń dizaynında hárbir naǵıs ushın 3 úshmúyeshlik hám 18 monshaq kerek boladı. Umida jámi 72 úshmúyeshlikten paydalanǵan bolsa, qansha monshaq isletedi? Máseleni sheshiw ushın tómendegi súwretten paydalanıń.

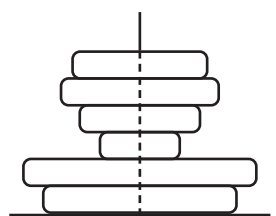
2. Izbe-izlikti dawam ettiriń.

2	12								
10	14								
5	10								
8	16								
4	8								

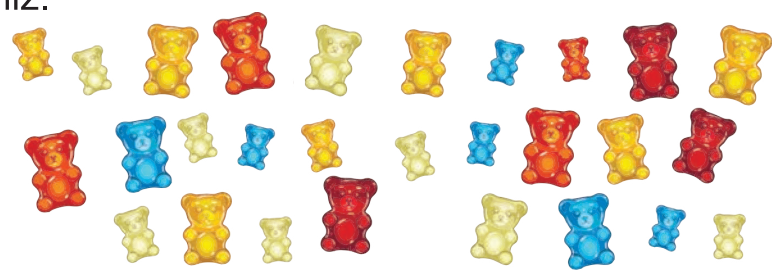

3. Máseleniń sheshimin tabıń. Aspaz 5 kilogramlı hám de 10 kilogramlı qaltardan tańlap, 35 kg un satıp alıwı kerek. Ol 35 kg undı neshe túrli usıl menen satıp alıwı múmkin?

4. Ayzada súwrette kórsetilgen sıyaqlı sheńberlerden piramida jasap, joqarıdan qarasa, neshe sheńberdi kóre aladı?

5. Oyınshıq ayıwıwları reńi hám figurası boyınsha toparlarǵa bólemiz.

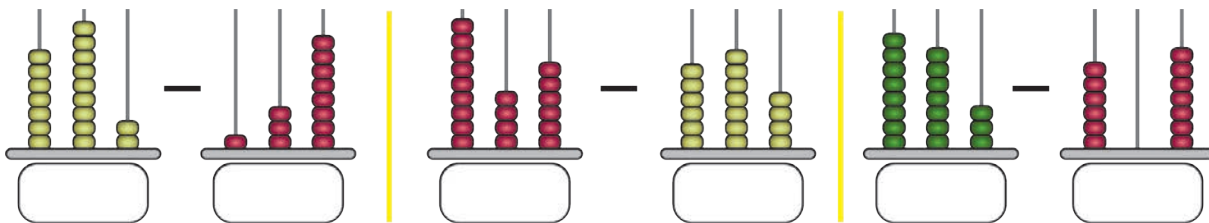

6. 7 kún dawamında hár túnde neshe saat uyıqlaǵanıńızdı jazıp barıń hám sıızılıq diagramma jaratıń.

Kúnler	Dúyshembi	Shiyshembi	Sárshembi	Piyshembi	Juma	Shembi	Ekshembi
Saat							

TÁKIRARLAW

1. Súwretke qarap ańlatpa dúzip, sheshimin tabıń.

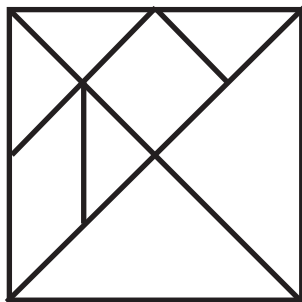
2. 105 sanı sózlerde qanday kórsetiledi? Durıs juwaptı belgileymiz.

Bes júz bes on hám bes bir júz bes bir nol bes

3. Esaplaymız.

$145 + 55$	$123 - 122$	$667 + 11$	$653 - 132$	$284 + 32$
$321 + 43$	$476 - 130$	$882 + 18$	$884 - 262$	$704 - 302$

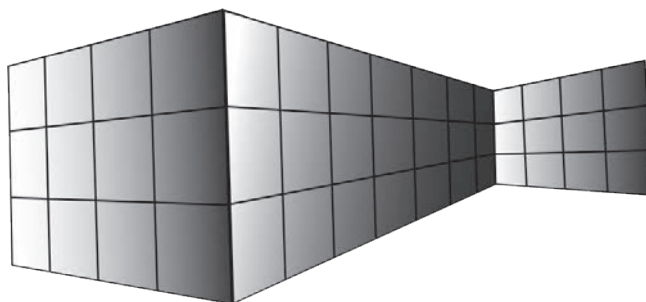
4. Súwrette qanday figuralardı kórip tursız? Olar neshe wden?

5. Esaplaymız.

$\begin{array}{r} 133 \\ - \square \\ \hline 39 \end{array}$	$\begin{array}{r} 125 \\ - \square \\ \hline 56 \end{array}$	$\begin{array}{r} 106 \\ - \square \\ \hline 93 \end{array}$	$\begin{array}{r} 103 \\ - \square \\ \hline 81 \end{array}$	$\begin{array}{r} 111 \\ - \square \\ \hline 53 \end{array}$	$\begin{array}{r} 150 \\ - \square \\ \hline 55 \end{array}$	$\begin{array}{r} 120 \\ - \square \\ \hline 75 \end{array}$
--	--	--	--	--	--	--

6. Diywaldıń maydanın qalay esaplaymız? Ol neshege teń?

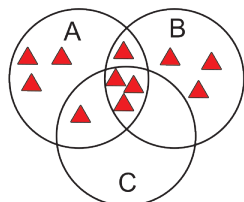

7. Aydıń taq kúnlerinde jawın jawdı, jup kúnleri quyashlı boldı. Eger, bul hawa-rayı mart ayında baqlanǵan bolsa, neshe kún jawınlı kún bolǵan?

8. Bos ketekshelerge duris keletuġın sanlardı tabamız.

$$\begin{array}{r} \boxed{25} \\ \times \boxed{} \\ \hline 100 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{2} \\ \times \boxed{9} \\ \hline 180 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{40} \\ \times \boxed{} \\ \hline 200 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{5} \\ \times \boxed{6} \\ \hline 210 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{19} \\ \times \boxed{} \\ \hline 133 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{2} \\ \times \boxed{4} \\ \hline 208 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{67} \\ \times \boxed{} \\ \hline 201 \end{array}$$

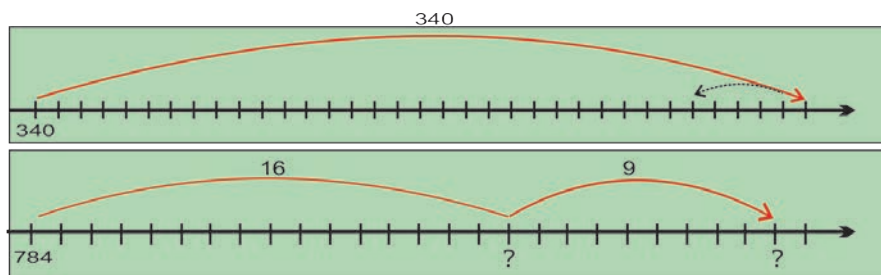
9. Súwrette kórsetilgen A, B hám C dóńgeleklerinen qaysı biri eń kóp úshmúyeshlikke iye?

10. Qaysı waqıt jetispey atır?

11. Sanlar nurı tiykarında ańlatpa dúzemiz hám esaplaymız.

12. Madina hápteniń hár juma kúni kitapxanaġa barıp, 30 bet kitap oqıydı. Eger Madina sol tárizde oqıwdı dawam ettirse, eki ayda neshe bet kitap oqıydı?

13. Bos ketekshelerge tuwrı keletuġın sanlardı tabamız.

$$\begin{array}{lll} 85 + \boxed{} = 198 & \boxed{} - 365 = 574 & \boxed{} - 435 = 276 \\ 42 + \boxed{} = 397 & 876 - \boxed{} = 422 & 536 + \boxed{} = 987 \\ 98 + \boxed{} = 417 & \boxed{} - 763 = 129 & \boxed{} + 141 = 569 \end{array}$$

14. Lentanıń uzınlıġı 120 cm bolsa, usı lentanıń $\frac{1}{2}$ bólegi neshege teń? $\frac{1}{4}$ bólegi neshege teń?

15. Uzaq planetada bir jıl 7 ayġa teń. Birinshi, úshinshi, besinshi, jetinshi aylar 8 kún, ekinshi, tórtinshi, altınshi aylar bolsa 9 kún dawam etedi. Bul planetada bir jıl neshe kúnnen ibarat?

16. Туwри keletuğın sanlardı tawıp esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 3\Box \\ \times 5 \\ \hline 170 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4\Box \\ \times 3 \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \Box 6 \\ \times 4 \\ \hline 104 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\Box \\ \times 5 \\ \hline 185 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \Box 6 \\ \times 2 \\ \hline 132 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 92 \\ \times \Box \\ \hline 276 \end{array}$$

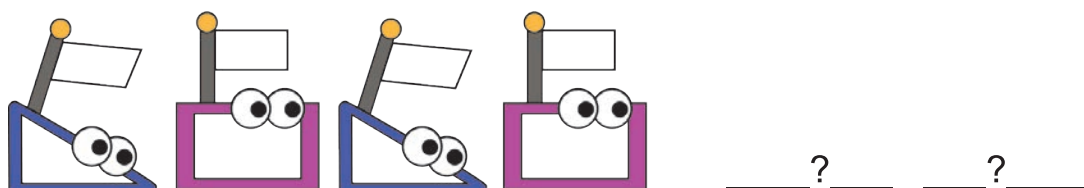
$$\begin{array}{r} 63 \\ \times 4 \\ \hline \Box 52 \end{array}$$

17. Bos ketekshelerdi toltıramız.

46	+	...	+	245	=	343
+		+		+		
...	+	...	+	...	=	244
=	=	=				
180		91		316		

321	+	...	+	...	=	845
+		+		+		
...	+	154	+	...	=	629
=	=	=				
740		417		317		

18. Izbe-izlikti belgileymız hám dawam ettiremız.

19. Izbe-izlik tiykarında esaplaymız.

$\begin{array}{r} 273 \\ + 658 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ - 567 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ + 466 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ - 275 \\ \hline 555 \end{array}$
$\begin{array}{r} 425 \\ - 246 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ + 355 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ - 177 \\ \hline \Box \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \Box \\ + 643 \\ \hline 1000 \end{array}$

20. Besinshi orında oń táreptegi qaysı saat tuwrı keledi? Ol qanday waqıttı kórsetip tur? 8 saattan keyin saat tilleri qaysı waqıttı kórsetedi? Bul saat neshinshi orınlarda turıwın anıqlaymız.

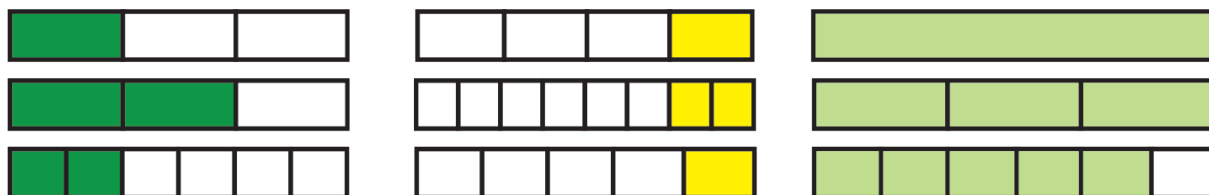

21. Maxmud velosipedta 4 kúnge sayaxatqa shıqtı. Ol hár kúni birdey aralıqtı basıp ótti. Maxmud usı 4 kún ishinde ulıwma 76 km aralıqtı basıp ótken bolsa, bir kúnde neshe kilometr jol júrgen?

22. Belgisizlerdi tabamiz.

$$\begin{array}{l|l|l|l} 34 + \dots = 169 & 126 + \dots = 248 & \dots - 286 = 345 & \dots - 476 = 120 \\ 34 + \dots = 245 & \dots - 187 = 218 & \dots - 658 = 49 & \dots - 47 = 469 \end{array}$$

23. Figuralardıń qaysı bólekleri boyalǵan? Olardı bólsheklerde qáytıp ańlatamız?

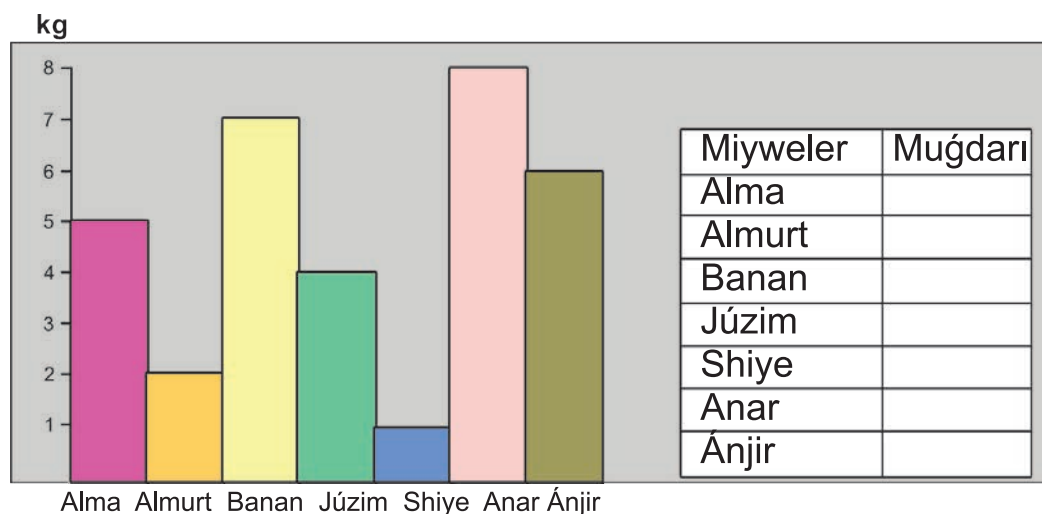
24. Bólsheklerdiń qosındısıń tabamiz.

$$\frac{1}{8} + \frac{6}{8} \quad \frac{2}{5} + \frac{3}{5} \quad \frac{2}{7} + \frac{1}{7} \quad \frac{2}{6} + \frac{4}{6} \quad \frac{5}{8} + \frac{2}{8} \quad \frac{1}{3} + \frac{2}{3}$$

25. Uzunlıqlardı kórsetemiz.

$$\begin{array}{ll} 4 \text{ m } 14 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 575 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 6 \text{ m } 79 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 808 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 7 \text{ m } 66 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 940 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \end{array}$$

26. Kesteden paydalanıp, bayram dástúrqanı ushın satıp alıńan miyweler muǵdarın anıqlaymız. Eń kóp qaysı miywe satıp alıńan? Eń kem qaysı miywe satıp alıńan?

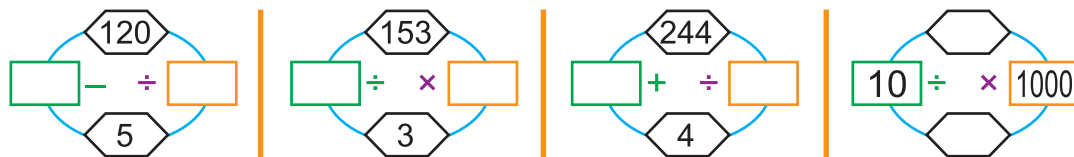

27. Esaplaymız.

$$\begin{array}{llll} 5 \times 12 = ? & 120 \div 10 = ? & 13 \times 9 = ? & 400 \div 4 = ? \\ _ \div 5 = ? & _ \times 10 = 120 & _ \div 9 = ? & _ \times 4 = 400 \end{array}$$

28. Sportshı 8 sekunda 60 metrlik aralıqqa juwırıwı kerek. Ol berilgen waqıttıń yarımında aralıqtıń $\frac{2}{3}$ bólegin basıp ótti. Sportshı bul waqıtta neshe metr aralıqtı juwırıp ótken?

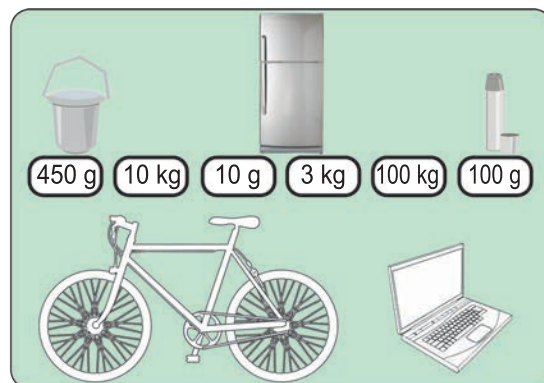
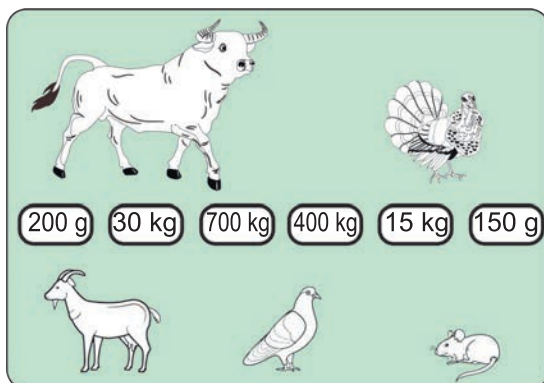
29. Ámellerdi orınlaymız.

30. Teńlemeni sheshemiz.

$$\begin{array}{llll} x + 260 = 900 & x - 403 = 506 & 1000 - x = 452 & x \div 9 = 87 \\ 715 + x = 981 & x - 349 = 564 & 284 \div x = 71 & x \div 6 = 82 \end{array}$$

31. Haywanlar hám zatlarǵa durıs keletuǵın awırılıq ólshemin shamalap tabamız.

32. Esaplaymız.

$$\begin{array}{lll} 400 - 810 \div 9 + 240 & 604 \div 2 - 184 + 743 & 300 \div 3 + (720 + 108) \\ 560 \div 7 - 80 \div 10 & 300 \div 3 + (720 - 108) & (999 - 900) \div 9 + 989 \\ 240 \times 2 + 369 \div 3 & (800 - 709) + (148 + 398) & (1000 - 100) \times (666 \times 0) \end{array}$$

33. Bólsheklerdiń ayırmasın tabamız.

$$\begin{array}{llll} \frac{5}{7} - \frac{3}{7} = \frac{?}{?} & \frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{?}{?} & \frac{12}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} & \frac{9}{9} - \frac{?}{9} = \frac{5}{9} \\ \frac{7}{8} - \frac{6}{8} = \frac{?}{?} & \frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} & \frac{?}{?} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4} & \frac{?}{?} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \end{array}$$

34. Belgisiz sanlardı tabamız.

$$\begin{array}{r} 2 \square 5 \\ + \square 7 4 \\ \hline 4 3 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 2 7 \\ + 1 9 \square \\ \hline 7 \square 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \square 8 \\ - 1 6 \square \\ \hline \square 1 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 8 \square \\ + \square 4 7 \\ \hline 6 \square 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 0 9 \\ + 1 \square 8 \\ \hline 5 1 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 5 \square \\ - 1 \square 5 \\ \hline \square 8 2 \end{array}$$

35. Hár bir figurani analiz qilamiz hám kesteni toltiramiz.

Keńisliktegi figura	Úshmúyeshlikler sanı	Kvadratlar sanı
	4	1

36. Súwretlerdiń ornına tuwrı keletuǵın sanlardı tabamız.

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{Building} = 453$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} + \text{Ball} = 48$$

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{House} = 350$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} \times \text{Drum} = 176$$

$$\text{Factory} + \text{House} + \text{House} = 180$$

$$\text{Drum} \times \text{Drum} + \text{Gift} = 120$$

$$\text{House} + \text{Factory} + \text{Building} = ?$$

$$\text{Drum} + \text{Gift} \times \text{Ball} = ?$$

37. Esaplaymız.

$$\begin{array}{ccccc} 100 & + & \square & = & 700 \\ + & & - & & - \\ \square & + & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 500 & - & \square & = & 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} \square & \times & 5 & = & 300 \\ \div & & \square & & \square \\ \square & \square & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 2 & \square & \square & = & 100 \end{array}$$

38. Bos ketekshelerdi toltiramiz.

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{4} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 176 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{5}\boxed{8} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 522 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{2} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 192 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{2}\boxed{6} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{}\boxed{} \\ \times \boxed{}\boxed{9} \\ \hline 198 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{} \\ \times \boxed{3}\boxed{} \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{9} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 1\boxed{}6 \end{array}$$

39. Lentaniń $\frac{1}{4}$ bólegi 200 cm bolsa, usı lenta neshe cm?

40. Esaplaymız.

$$\frac{1}{9} + \frac{1}{9} + \frac{1}{9}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{3}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{1}{12} + \frac{1}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{1}{6} + \frac{1}{6} + \frac{1}{6}$$

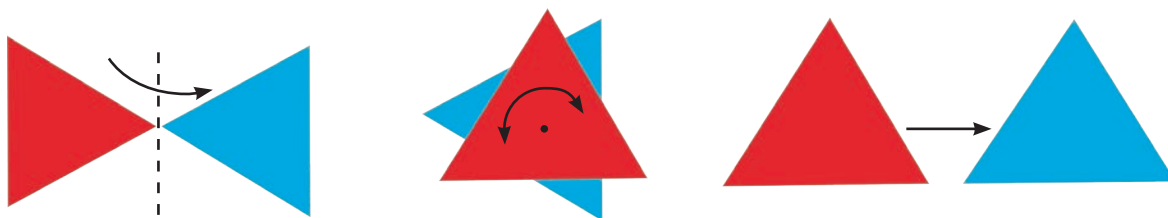
$$\frac{2}{8} + \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{9} + \frac{3}{9} + \frac{4}{9}$$

$$\frac{1}{8} + \frac{4}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{3}{11} + \frac{3}{11} + \frac{1}{11}$$

41. Figuralar qanday háreketler nátiyjesinde ózgerip atır? Figuralardı sıızıp, háreketlerdiń atların jazamız.

42. Teńlikler durıs bolıwı ushın qanday ámellerden paydalanamız?

$$750 \text{ () } 300 \text{ () } 2 \text{ () } 150$$

$$348 \text{ () } 152 \text{ () } 400 \text{ () } 100$$

$$320 \text{ () } 20 \text{ () } 240 \text{ () } 60$$

$$150 \text{ () } 4 \text{ () } 3 \text{ () } 200$$

$$640 \text{ () } 700 \text{ () } 300 \text{ () } 240$$

$$500 \text{ () } 500 \text{ () } 150 \text{ () } 850$$

43. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 427 \\ 130 \\ + 216 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 374 \\ 241 \\ + 48 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 571 \\ 78 \\ + 242 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 378 \\ 254 \\ + 163 \\ \hline \end{array}$$

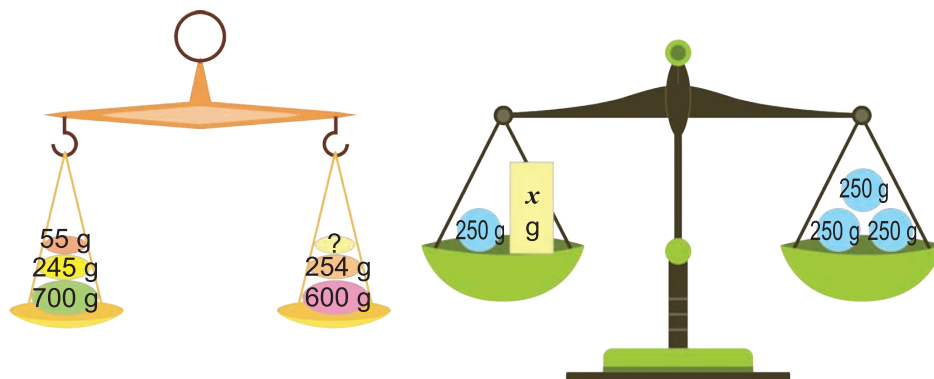
$$\begin{array}{r} 603 \\ 255 \\ + 106 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 471 \\ 250 \\ + 68 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 483 \\ 231 \\ + 157 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ 261 \\ + 78 \\ \hline \end{array}$$

44. Tárezi pállelerindegi belgisiz awırılıqlardı tabamız.

45. Bos ketekshelerdi toltiramiz.

$$\begin{array}{r} 9 \square \\ \times 2 \\ \hline 194 \end{array} \quad \begin{array}{r} 84 \\ \times \square \\ \hline 252 \end{array} \quad \begin{array}{r} 79 \\ \times \square \\ \hline 395 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 8 \\ \times 5 \\ \hline 340 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 7 \\ \times 5 \\ \hline 335 \end{array} \quad \begin{array}{r} 99 \\ \times \square \\ \hline 198 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6 \square \\ \times 4 \\ \hline 252 \end{array}$$

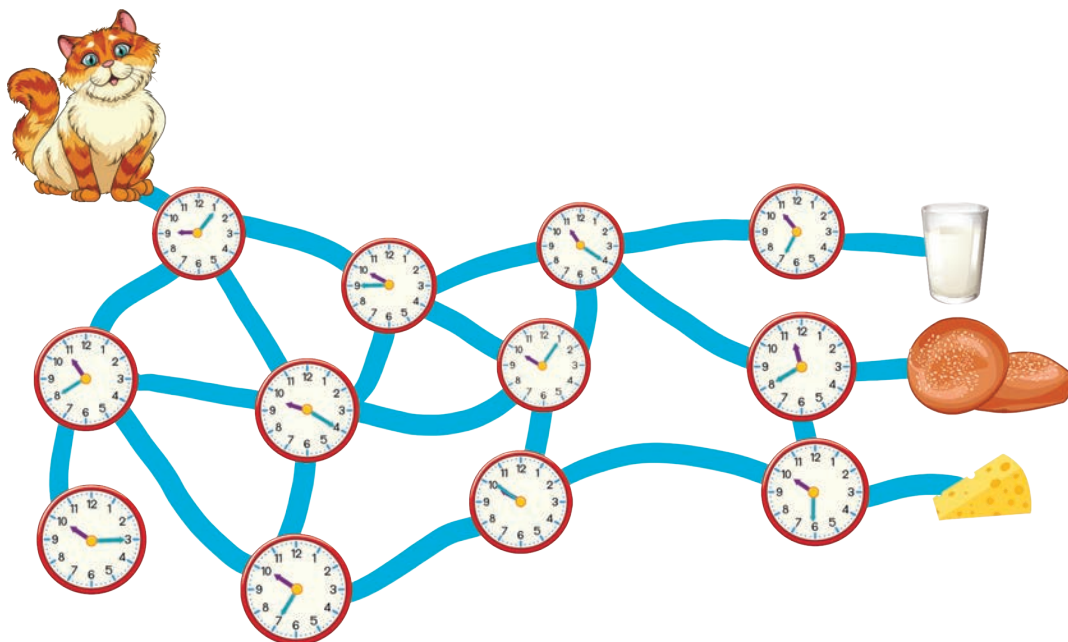
46. Bólsheklerdi qosamiz.

$$\begin{array}{l} \frac{2}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{3}{6} + \frac{1}{6} \quad \frac{2}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{6}{8} + \frac{2}{8} \quad \frac{1}{4} + \frac{2}{4} \quad \frac{3}{5} + \frac{1}{5} \\ \frac{2}{5} + \frac{2}{5} \quad \frac{3}{8} + \frac{2}{8} \quad \frac{1}{6} + \frac{1}{6} \quad \frac{1}{5} + \frac{4}{5} \quad \frac{3}{4} + \frac{1}{4} \quad \frac{4}{8} + \frac{4}{8} \end{array}$$

47. Bos ketekshelerdi toltiramiz.

$$\begin{array}{l} 4 \times \square = 620 \\ \square \times 5 = \square \\ \square + 980 = 1000 \end{array} \quad \begin{array}{l} 981 \div \square = 9 \\ 6 \times \square = \square \\ 873 \end{array} \quad \begin{array}{l} \square + \square = \square \\ \square + \square = \square \\ 743 + \square = 1000 \end{array}$$

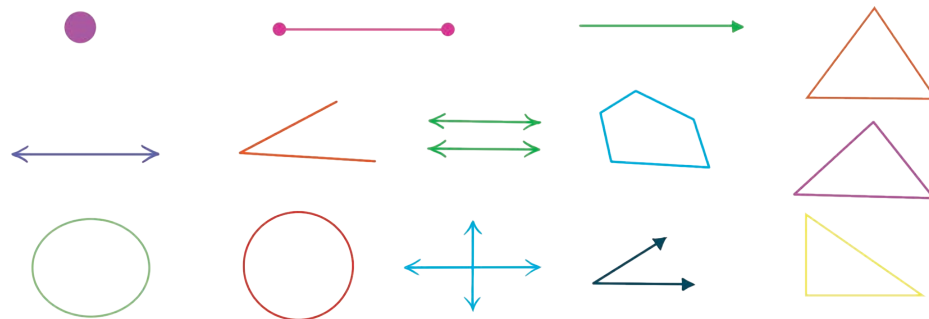
48. 15 minutliq vaqt araligina iye bolgan jónelis boylap háreketlenemiz hám pishiqtnıń awqatın tabıwǵa járdem beremiz.

49. Bos ketekshelerdi toltiramiz.

$$\begin{array}{l} \frac{2}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{3}{6} \quad \frac{1}{10} + \frac{\square}{10} = \frac{7}{10} \quad \frac{5}{12} + \frac{\square}{12} = \frac{12}{12} \quad \frac{3}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{5}{8} \\ \frac{1}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{7}{8} \quad \frac{2}{9} + \frac{\square}{9} = \frac{9}{9} \quad \frac{1}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{5}{6} \quad \frac{2}{5} + \frac{\square}{5} = \frac{3}{5} \end{array}$$

50. Hár bir figurani sizamiz, atlarin hám qásiyetlerin aytamiz.

51. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 732 \\ + 244 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 501 \\ + 146 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 723 \\ + 135 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 535 \\ + 403 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 321 \\ + 425 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 602 \\ - 314 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 843 \\ - 153 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 470 \\ - 205 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 356 \\ - 158 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 537 \\ - 463 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 405 \\ + 273 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 427 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 618 \\ + 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 426 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

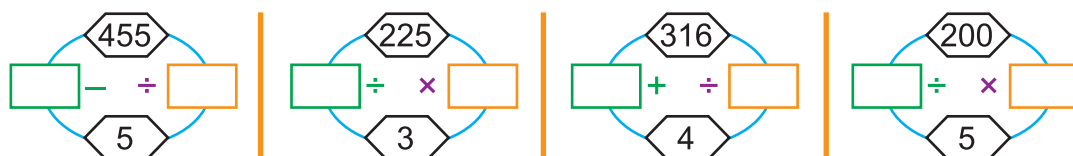
$$\begin{array}{r} 755 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

52. Teńlemeler duris bolıwı ushın qanday ámellerden paydalanamız?

$$\begin{array}{l} 324 \bigcirc 3 = 900 \bigcirc 72 \\ 644 \bigcirc 56 \bigcirc 100 = 800 \\ 90 \bigcirc 8 \bigcirc 90 = 810 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 472 \bigcirc 4 = 439 \bigcirc 321 \\ 656 = 150 \bigcirc 4 \bigcirc 56 \\ 455 \bigcirc 235 = 220 \bigcirc 1 \end{array}$$

53. Ámellerdi orınlaymız?

54. Esaplaymiz.

$$\begin{array}{r} 333 \\ 125 \\ + 402 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 457 \\ 317 \\ + 180 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 175 \\ 352 \\ + 209 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 402 \\ 156 \\ + 264 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 152 \\ 332 \\ 267 \\ + 53 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 279 \\ 226 \\ 247 \\ + 103 \\ \hline \end{array}$$

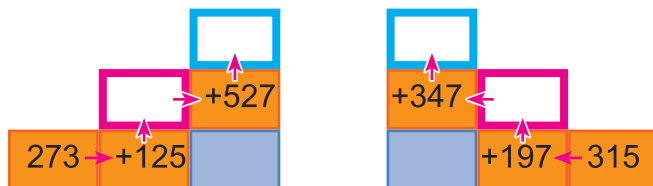
$$\begin{array}{r} 327 \\ 231 \\ 180 \\ + 75 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 176 \\ 437 \\ 209 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

176

QOSÍMSHA TAPSÍRMALAR

1. Dostımız benen birge isleyimiz. Kim shaqqan?

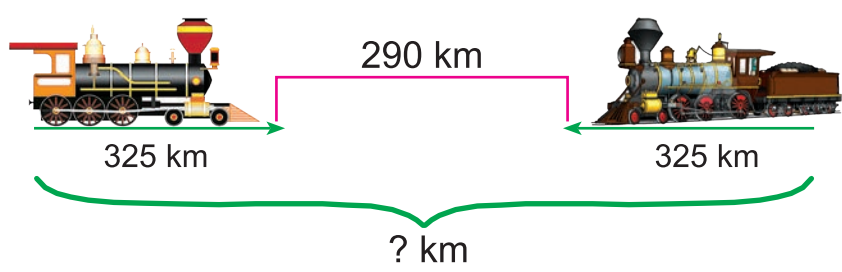
2. Toğay xojalığı xızmetkerleri 124 túp iyne japraqılı terek hám onnan 88 túpke kóp nál egildi. Jámi neshe nál egildi?

3. Hárbir figurağa tiyisli sandı tabamız.

+ = 320
 + = 280
 + + + =
 + =
 + + + 139 =

= ____
 = ____
 = ____
 = ____
 = ____

4. Poezdlar birdey tezlik penen háreketlengen bolsa olar birgelikte qansha aralıqtı basıp ótken?

5. Izbe-izlikti dawam ettiremiz.

①

③

②

④

6. Esaplaymız.

$$\begin{array}{r} 438 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 175 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

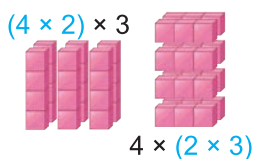
$$\begin{array}{r} 216 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 101 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

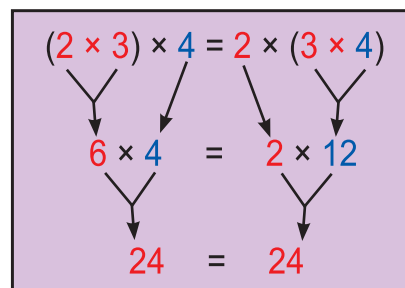
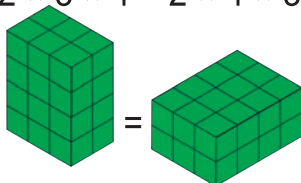
$$\begin{array}{r} 248 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 117 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

7. Ўлги бойинша кóбеймени табамиз.

$$2 \times 3 \times 4 = 2 \times 4 \times 3$$

$$16 \times 7 \times 5 = (16 \times 5) \times 7 = 80 \times 7 = ?$$

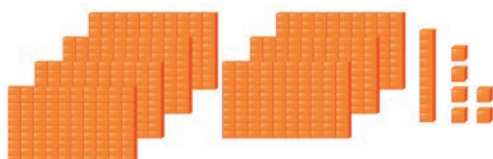
$$5 \times 25 \times 4$$

$$12 \times 9 \times 5$$

$$15 \times 7 \times 8$$

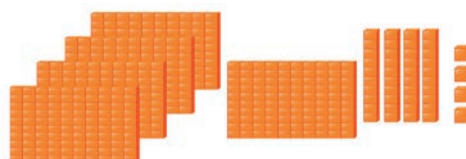
$$24 \times 2 \times 5$$

8. Súwretlerge qarap sanlardı anıqlań.

617
176

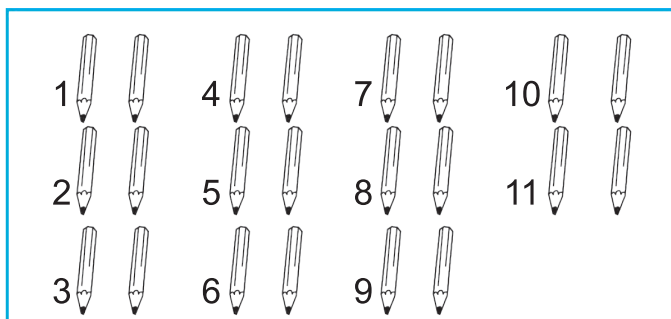
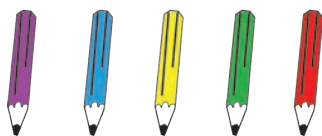
716
761

418
544

508
454

9. Qálemlerdi 2 túrli reńnen sonday jaylastırıń, hárbir juplıqta qálemler reńi tákírarlanbasın.

10. Esaplaymız.

$$80 \div 10$$

$$30 \div 10$$

$$40 \div 10$$

$$50 \div 10$$

$$90 \div 10$$

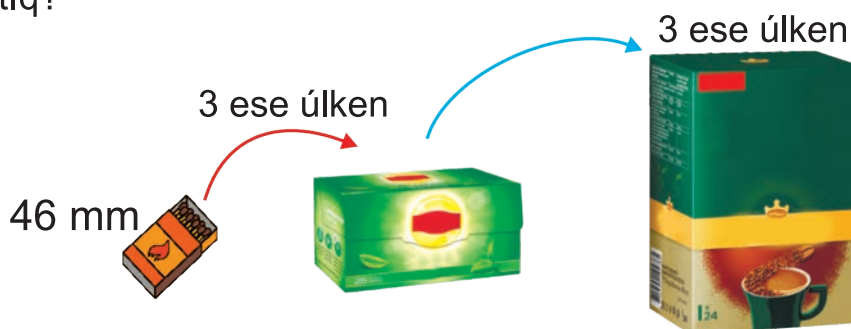
$$10 \div 10$$

$$60 \div 10$$

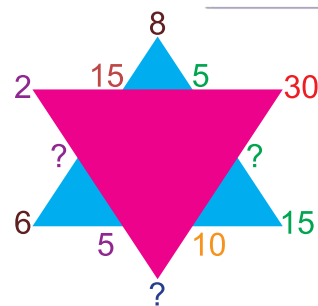
$$20 \div 10$$

$$70 \div 10$$

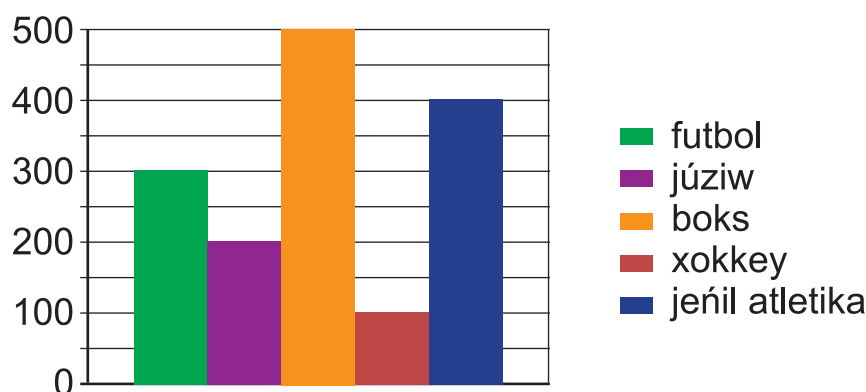
11. Kofe qutısınıń shártli ólshemi basqa qutılarga salıstırǵanda neshe eshe artıq?

12. Figuranı sızamız hám úshmúyeshlikler sanın sanaymız, hár bir úshmúyeshlik ushlarındagı sanlar kóbeymesi birdey bolsa, belgisiz sandı tabamız.

13. Diagrammadan paydalanıp rayonlıq balalar sport klubına aǵza bolǵan oqıwshılar sanın anıqlaymız. Eń kóp oqıwshı aǵza bolǵan sport túrinen eń az oqıwshı aǵza bolǵan sport túri neshe márte kem? Hám qanshaǵa kem?

14. Esaplaymız.

$$348 + 271 \times 2$$

$$729 \div 9 + 87 \times 3$$

$$346 \times 2 + 234 \div 3$$

$$873 \div 3 + 495$$

$$565 \div 5 + 123 \times 4$$

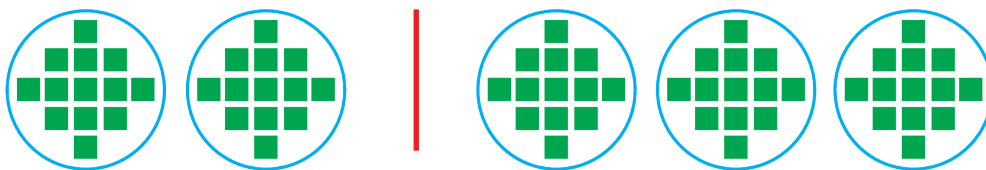
$$985 \div 5 + 651 \div 7$$

$$1000 - 576 \div 4$$

$$184 \div 4 + 876 \div 6$$

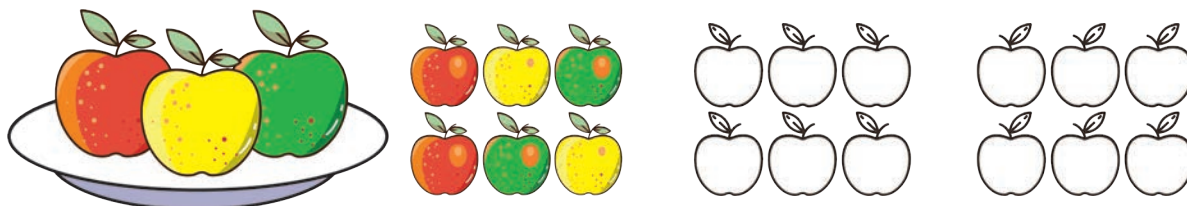
$$999 \div 9 \times 5 + 445$$

15. Kvadratlar qanday toparlarǵa ajratılǵan? Jámi kvadratlar sanı qansha?

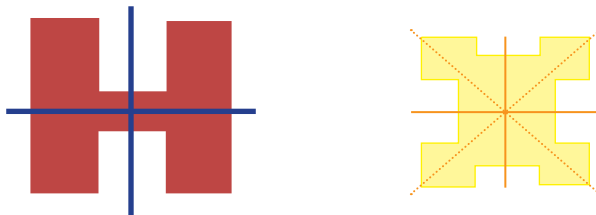

Jámi kvadratlardı jáne qanday toparlarǵa ajratıw múmkin?

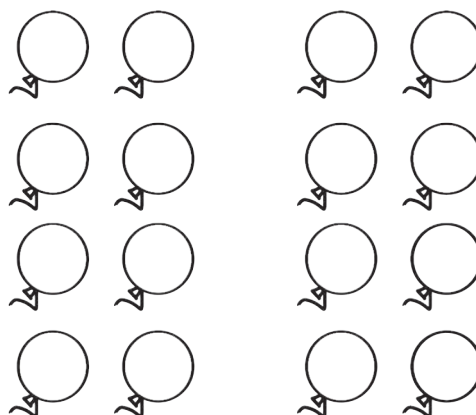
16. Almalardı reńi eki márte qaytalanbaytuǵınday qılıp, izbe-izlikte jaylastıramız.

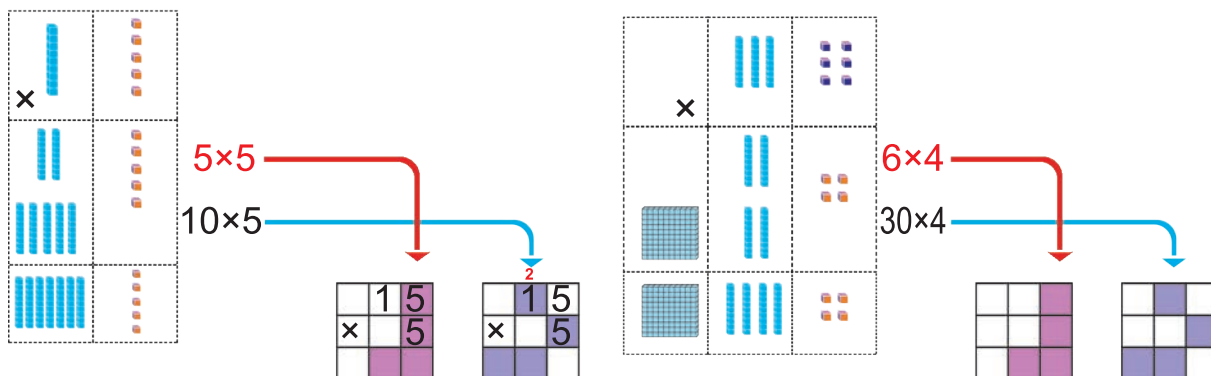
17. Hár bir figuradaǵı simmetriyalıq bólimlerdi anıqlaymız.

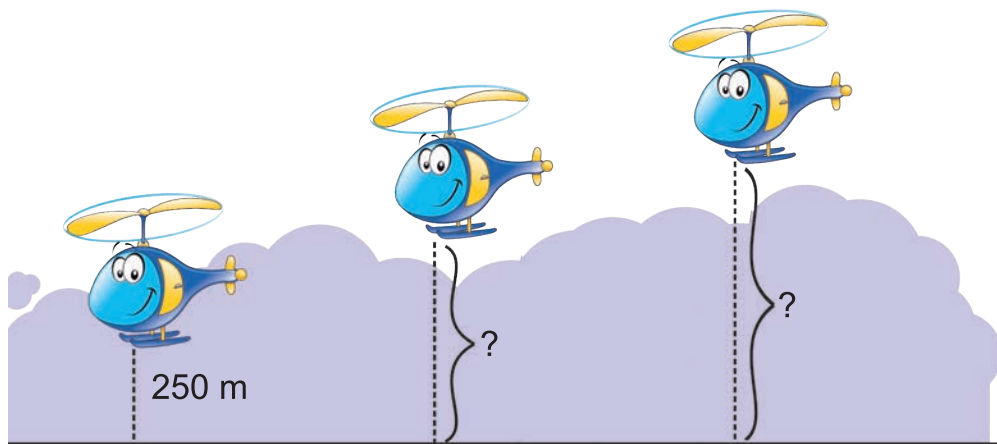
18. Sharlardı reńi tákirarlanbaytuǵın jaǵdayda ekewden jaylastıramız.

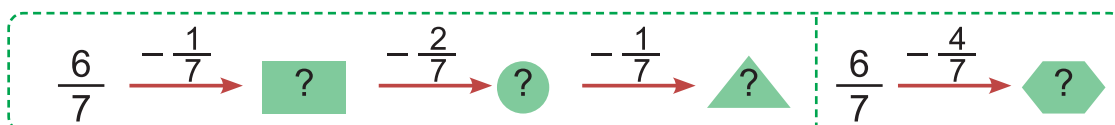
19. Kóbeymeler nege teń.

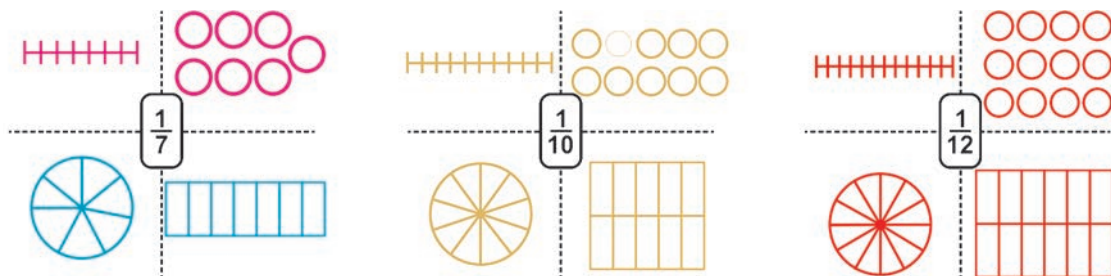
20. Vertolyotlardıń ushıw biyikligin shamalap tabamız.

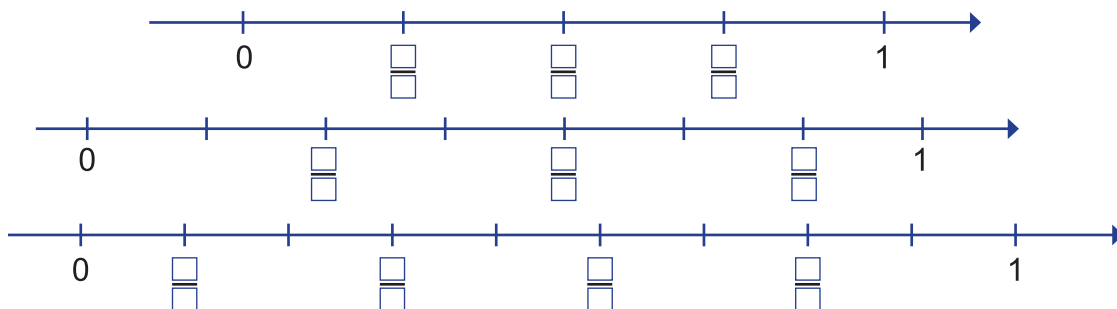
21. Nátiyjeler nege teń? Qanday juwapqa keldińiz?

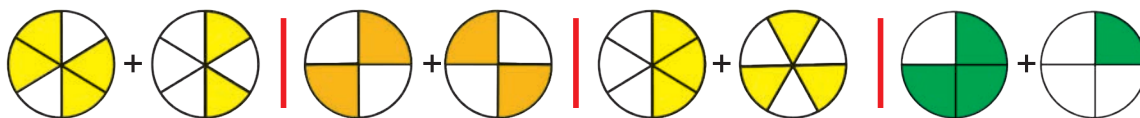
22. Figuralardı sıamız hám bólsheklerge tiyisli bólegin boyaymız.

23. Bos ketekshelerdi toltıramız.

24. Súwretlerge qarap ańlatpalar dúzip esaplaymız.

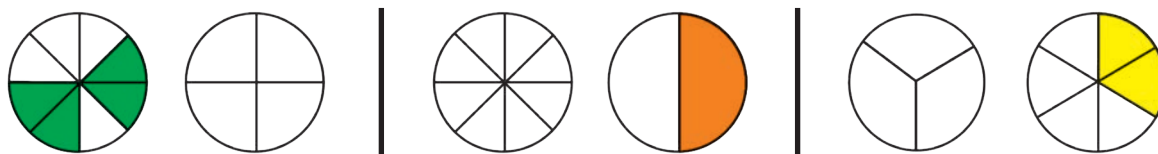
25. Esaplaymız hám boyaymız.

26. Noqatlarǵa sáykes teń bólsheklerdi jazamız.

27. Sheńberlerdi boyap teń bólshekler payda etemiz.

28. 26 qap un bar. Hárbir qapta 3 kg un bolsa, jámi neshe kg un bar? Bir qaptaǵı unnan 9 dana nan tayarlansa, jámi neshe dana nan tayarlaw múmkın?

29. Esaplaymiz.

$$1 \times 8 + 25 \times 10 - 3 + 23$$

$$1 \times 4 + 12 \times 8 \div (2 \times 3)$$

$$(27 + 5) \div 32 + 9 \times 10 \times 1$$

$$7 \times (1 + 39 - 40) \div 31 \div 85$$

$$15 + 34 \times (7 \div 7) \times 4 \times 6$$

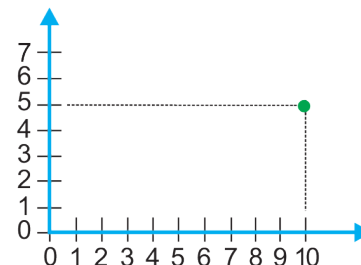
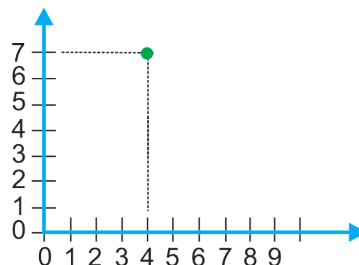
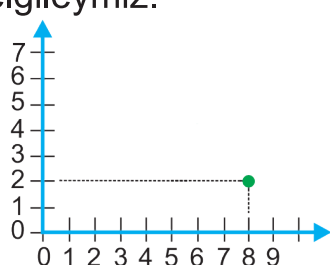
$$(18 + 27) \div 5 \times 3 + 1 - 10$$

30. 3 dana pirog tayarlaw ushın 75 gr qumsheker kerek boladı, 10 dana pirog tayarlaw ushın qansha qumsheker kerek?

31. Dúkanda eki túrli máyek satılmaqta. Úlken máyektiń awırılıǵı 56 g hám sanı 8, kishkene máyektiń awırılıǵı 47 g hám sanı 9. Barlıq máyeklerdiń awırılıǵın tabıń?

32. Kárxanada qáreli sherbet tayarlanbaqta. Eger 1 kúnde sherbet tayarlaw ushın 250 L suw hám 15 L shireli suw kerek bolsa, 2 kúnlik sherbet tayarlaw ushın qansha suw hám qáreli shiresi kerek?

33. Gorizental (tuwrı) hám vertikal (tik) sızıqlarda jaylasqan sanlardı belgileymiz.

34. Koordinata kósherinde noqatlardı belgileymiz.

K (3; 1)

L (2; 3)

M (5; 5)

O (12; 8)

P (10; 7)

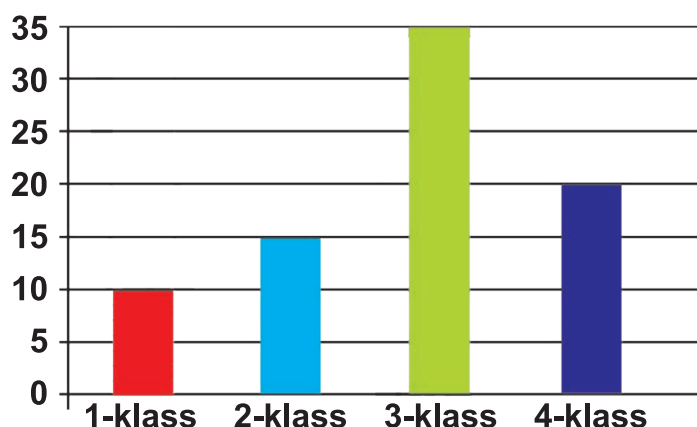
Q (1; 6)

R (9; 9)

S (5; 7)

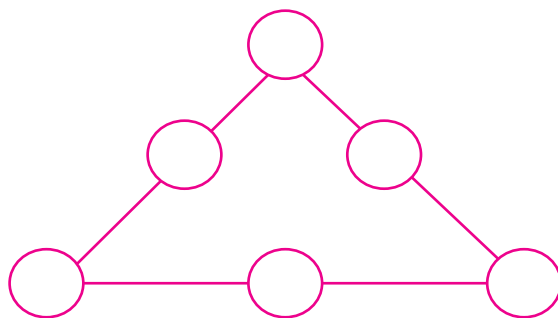
35. Diagramma tiykarında sorawlarǵa juwap beremiz. Oqıwshılardıń bir ay dawamında kitapxanadan alıp oqıǵan kitaplar sanın klaslar boyınsha analiz qılamız:

- Birinshi klass oqıwshıları neshe kitap oqıǵan?
- Bul eń kóp kitap oqılǵan klastan qanshaǵa parıq qıladı?
- Qaysı klass 20 kitap oqıǵan?
- Bir ayda jámi neshe kitap oqılǵan?

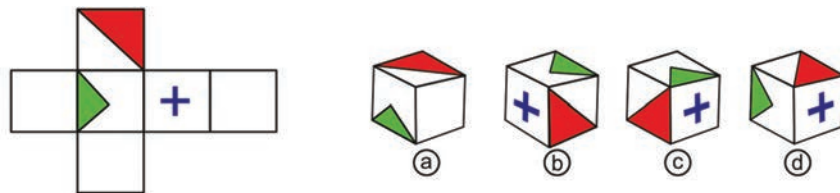
QÍZÍQLÍ HÁM LOGIKALÍQ TAPSÍRMALAR

- 1-100 sanlar ishinde neshe márte 9 cifrı qatnasadı?
- P – Q dıń sıńlısı; R – S tiń úkesi; Q – R dıń anası;
T – S tiń ákesi; P – S penen baylanısı qanday?
a) aǵası b) jıyen
c) ajapası d) máseleniń sheshimi joq
- 1 den 6 ǵa shekemgi sanlardı (tákırarlamastan) tolıqtırıń, sonda úshmúyeshliktiń hárbir tárepi 12 ge teń bolsın.

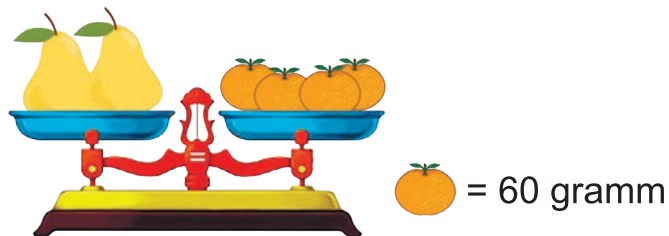

- Uzunlıǵı 300 m bolǵan gezlemeni satıwshı hárbir qarıydarǵa 3 m den sattı. Satıwshı neshe qarıydarǵa gezleme satqan?
- Jasurdıń kóshesindegi úyler 1 den 74 ke shekem nomerlengen. Onıń kóshesindegi úylerdiń nomerinde 7 sanı neshe márte ushırasadı?
- Qálegen 3 sannıń qosındısı olardıń kóbeymesine teń boladı.
- 1 den 60 qa shekem bolǵan sanlar ishinde 5 cifrı neshe márte ushırasadı?
- 4 bes cifrı hám arifmetikalıq belgiler járdeminde 100 di payda qılıń.
- Táreziniń bir tárepine 1 pútin gerbish, al ekinshi tárepine bolsa sonday gerbishtiń yarımın hám 1 kg lıq tas qoyıp, tárezi teńlesti. 1 gerbishtiń awırlıǵı qansha?
- Balalar ǵozalardı bólisiپ alajaq. Eger olar birewden ǵoza alsa, 1 ǵoza awısıp qaladı. Ekewden alsa 1 balaǵa ǵoza jetpey qaladı. Neshe bala hám neshe ǵoza bar?
- Pánjere baǵanalarınıń aralıǵı 5 m. 500 m aralıqtaǵı maydanǵa pánjere ornatiw ushın neshe baǵana kerek boladı?
- Eki sannıń kóbeymesi 18 boladı. Sol sannıń úlkenin kishisine bólgende 18 shıǵadı. Sol sanlardı tabamız.

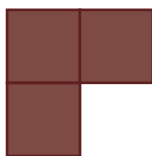
13. Berilgen jayılma qaysi juwaptağı figurağa sáykes keledi.

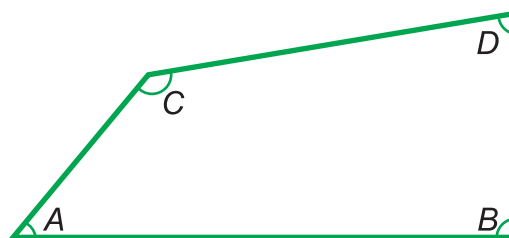
14. 2 almurttiń awırılıǵı 4 mandarinniń awırılıǵına teń. 1 almurttiń awırılıǵın tabıń?

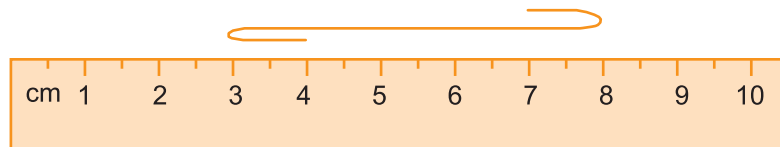
15. Shokolad tuwrı tórtmúyeshlik kóriniside. Bul shokoladtiń sherek bólegi súwrette kórsetilgen. Dápterinińge shokoladtiń tolıq súwretin sızıń.

16. Tómendegi súwrette A, B, C hám D noqatları keltirilgen figuranıń ushları. Usı figuranıń qaysı múyeshi súyir múyesh?

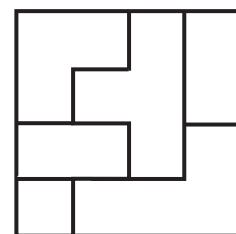
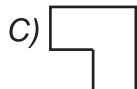

17. Eger tómendegi súwrette kórsetilgen sim bólegi tuwrı sızıq kórinisine keltirilse, onıń uzınlıǵı neshe cm ge jaqın boladı?

18. Poezd Samarqand qalasınan azanda saat 8:45 te shıǵıp ketti. Ol Tashkent qalasına barıw ushın 2 saat 18 minut waqıt sarplaydı. Poezd Tashkentke saat neshede jetip keledi?

19. Oń táreptegi kvadrat kishkene bóleklerge bólindi. Juwaplardan qaysı biri payda bolǵan bóleklerge tiyisli emes?

20. Tómente bir saraydıń uzaqtan kórinisi berilgen:

Tómendegilerdiń qaysı biri oǵan tiyisli bólek bola almaydı?

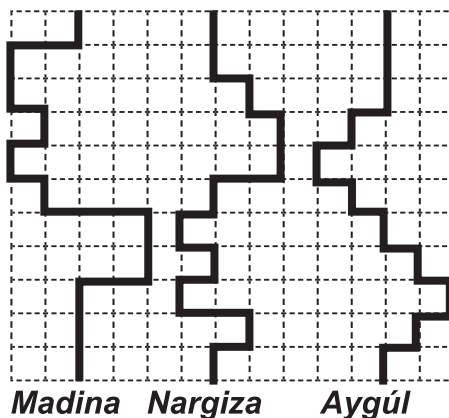
21. Eń kishi eki tańbalı sanǵa 17ni qosıp, qosındını eń úlken bir tańbalı sanǵa qossaq, qanday san payda boladı?

22. Táreziniń shep tárepinde 6 apelsin hám oń tárepinde 2 qawın turıptı. Eger apelsinniń qasına 1 qawın qoysaq, 2 tárep teńlesedi. Sonnan kelip shıqsaq, 1 qawınnıń awırılıǵı neshe apelsinniń awırılıǵına teń?

23. Sızıqlar boylap juwırıw jarısında Madina, Nargiza hám Aygúl súwrette kórsetilgen figurada juwırdı. Olardıń tezlikleri birdey edi.

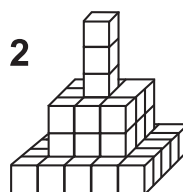
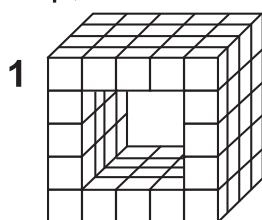
Qaysı gáp ras?

- Madina hám Aygúl bir waqıtta jetip kelgen.
- Nargiza birinshi orındı alǵan.
- Aygúl aqırǵı bolǵan.
- Úshewide bir waqıtta jetip kelgen.
- Madina hám Nargiza bir waqıtta jetip kelgen.

24. Biybinur, Nilufar, Azada hám Aydananıń tuwılǵan kúnleri 1-mart, 17-may, 20-iyul hám 20-martta. Nilufar hám Azada bir ayda tuwılǵan. Biybinur hám Azadanıń tuwılǵan kúnleriniń sánesi birdey, biraq hár túrli aylarda. Kimniń tuwılǵan kúni 17-mayda?

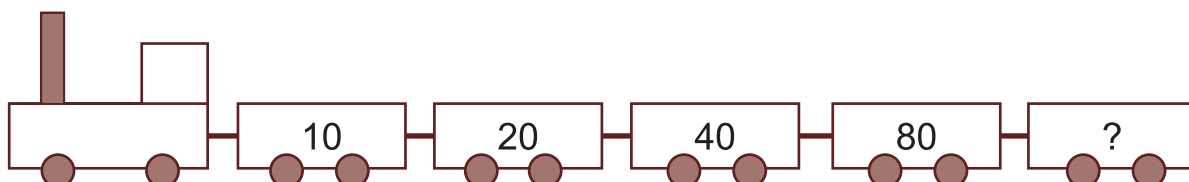
25. Sultan kishkene kubiklerden birinshi súwrettegi tuneldi jasadı. Soń ol tuneldi buzıp taslap, ekinshi súwrettegi piramidanı qurdı.

Piramidanı qurıw ushın tuneldegi neshe kubikler isletilgen?

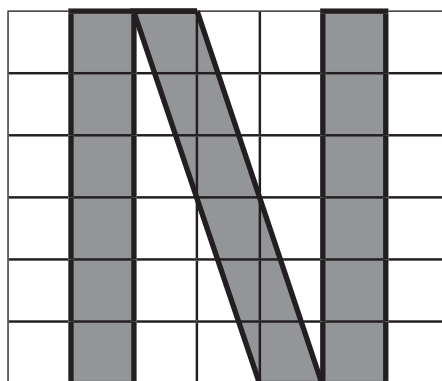
26. 1 den 9 ga shekemgi cifrlar bar. Allayarğa 7, 2 hám 4 cifrları; Madınağa 6, 5 hám 1 cifrları; Allayarğa bolsa 8, 3 hám 9 cifrları berildi. Olardıń hár biri 4 ámel (qosıw, alıw, kóbeytiw hám bóliw)den hám hár bir cifrların bir márteden isletiw múmkin. Kim 20 sanın payda qıla almaydı?

27. Izbe-izlikti toltıramız.

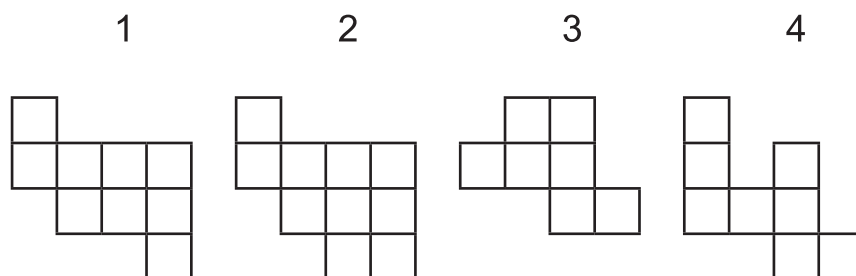
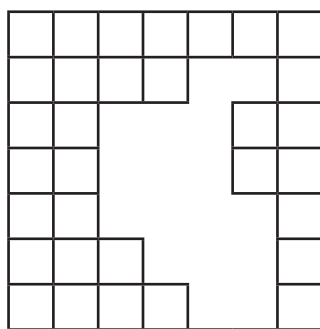

28. Gúljamiyla 21:30 da uyıqlaydı hám azanda 06:45 te oyanadı. Onıń ajaǵası Maqset bolsa Gúljamiyladan 1 saat 50 minut kóplew uyıqlaydı. Maqset jámi neshe saat hám neshe minut uyıqlaydı?

29. Eger hár bir keteksheniń uzınlıǵı 1ge teń bolsa, N figurasınıń maydanın tabıń.

30. Qaysı 2 figuranı ishi bos kvadrattıń ishine jaylastırsaq, bul kvadrat toladı?

31. Asqar qarındası tuwılǵanında 4 jasta edi. Búgin ol 9 jasqa toladı. Endi qarındası menen Asqardıń jasları arasındaǵı parqı neshege teń.

32. 671-389 ayırma tómendegilerdiń qaysılarına teń emes?

771 – 489 681 – 399 669 – 391 187 – 158 600 – 318

33. Jaqsılıq bir neshe betleri joyılǵan eski kitap tawıp aldı. Shep táreptegi

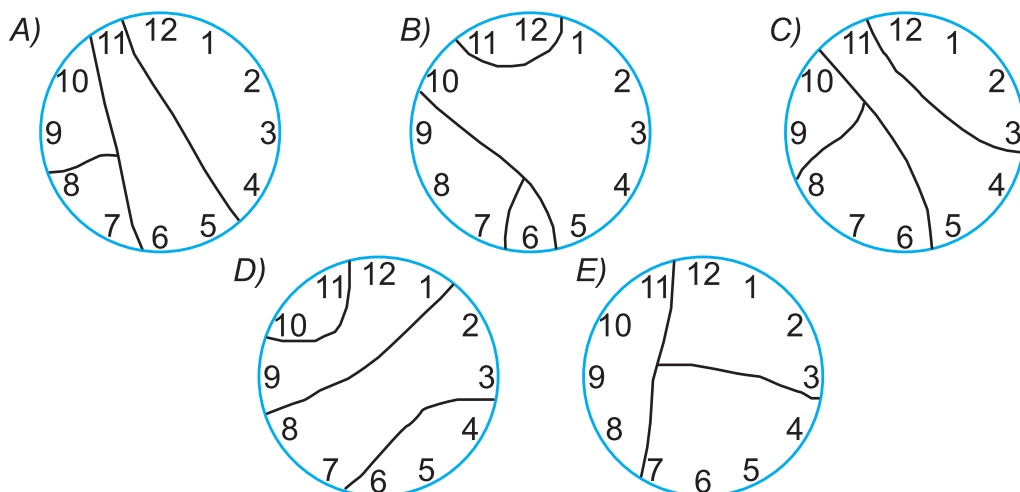
betinde 24 dep, oń táreptegi betinde bolsa 45 dep nomerlengen eken. Sol eki bet arasında neshe bet joyılǵan?

34. 2×2 ketekshede 4 kvadrattıń hárbirinde birewden san bar. Birinshi qatardaǵı sanlar qosındısı 3 ke, ekinshi qatardaǵı sanlar qosındısı bolsa 8 ge teń. Eger 1-baǵanadaǵı sanlar qosındısı 4 bolsa, 2-baǵanadaǵı sanlar qosındısı tabıń.

35. Dáwletyarda 147 sum, Gúlnazda bolsa 57 sum bar. Dáwletyar Gúlnazǵa neshe sum berse, óziniń pulları Gúlnazdıń pullarınan eki esege kóp boladı?

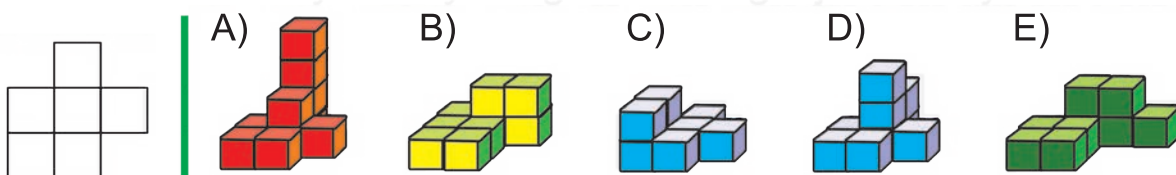
36. Tuwılǵan kúnde Temurǵa dosları 10 reńli qálem, 3 oyınshıq mashina, 4 top, 1 kitap, 3 ayıw hám 2 shokolad sawǵalar berdi. Oǵan jámi neshe sawǵa berildi?

37. Sheńber saat 4 bólekke bólingen. Hárbir bólekkegi sanlar qosındısı izbe-iz sanlar. Tómendegilerden qaysı biri usı bóliniwdi ańlatadı?

38. Tumaris úyinen 06:55 te shıǵıp ketedi hám mektepke 07:32 de jetip keledi. Onıń dostısı mektepke 07:45 te jetip keledi hám úyi Tumaristiń úyinen jaqınlaw bolǵanlıǵı ushın jolǵa Tumaristan 12 minutqa az waqıt sarplaydı. Tumaristiń dostısı úyinen saat neshede shıǵadı?

39. Aziza poldıń ústinde 9 kubtan figura jasadı. Keyin ol figuranıń joqarıdan kórinisin sızdı. Qanday figura jasalǵan edi? Duris juwaptı tańlań.

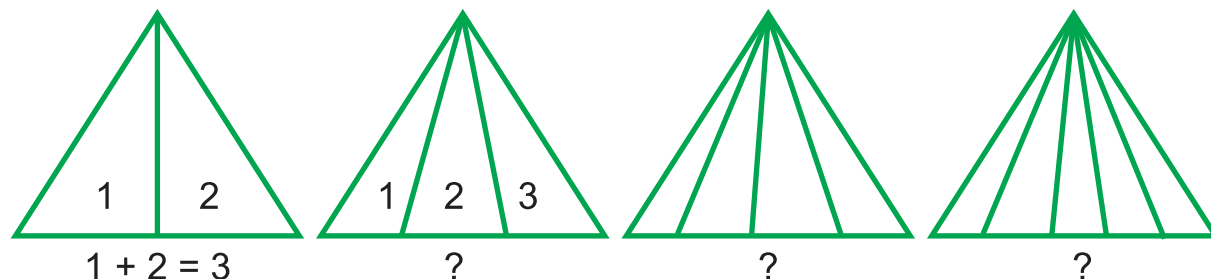

40. Sanli a'latpani' m'nisin tabiri.

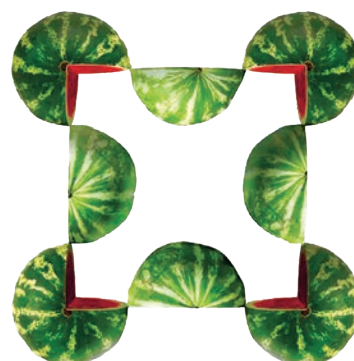
$$1 + 1 \times 1 - 1 \div 1 + (1 + 1 - 1) \div 1 + 1 - (1 - 1)$$

$$1 \div 1 + 1 + 1 \times (1 + 1 \div 1 - 1) \times 1 + 1 - 1 \div (1 + 1 \times 1 - 1)$$

41. Figuralarda neshe ushmuyeshlik bar?

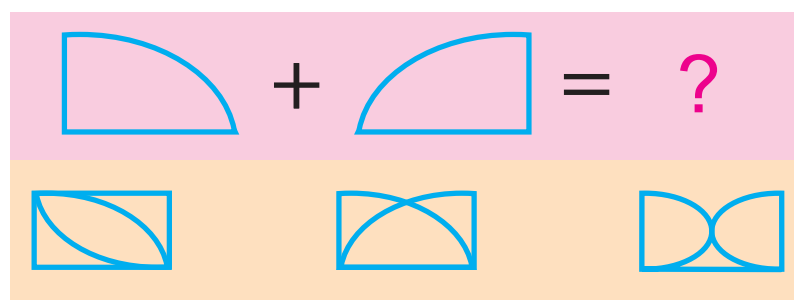

42. Putin g'arbizlar sani neshew?

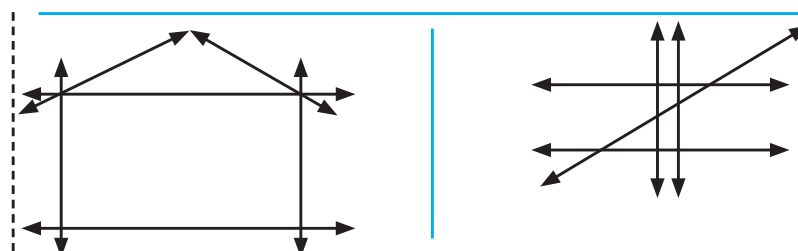

43. Arislan jasytugin qalanin kartasinda bazar C 2 koordinata ketekshesinde jaylasqan. Dukan bolsa F4 koordinata ketekshesinde jaylasqan. Koordinata kosheri muyeshinde bazar ham dukan ornin sizamiz.

44. Eki figura ustpe-ust tusken juwapti aniqlaymiz.

45. Perpendikulyar ham parallel sizqlardi aniqlaymiz.

XALÍQARALÍQ BAĞDARLAMAĞA TIYISLI TAPSÍRMALAR

1. Qaladağı bir dúkánshı markalar satadı. Haywan súwretlengen 1 marka muğdarı multfilm qaharmanları súwreti bar markanıń ekewine teń. Haywan súwreti túsirilgen 2 marka muğdarı sport oýınları súwreti bar markanıń úshewine teń. Bir neshe bala usı dúkánnan marka satıp alıwğa kirdi. Markalar muğdarı boyınsha sorawlarğa juwap berıń:

A. Dilfuzada haywan súwreti túsirilgen 5 marka bar. Ol multfilm qaharmanları súwreti bar markalardan neshewin alıwı múmkin?

B. Azizada haywan súwretlengen 8 marka bar. Ol sport oýınları súwreti bar markalardan neshewin alıwı múmkin?

D. Karimada haywan súwreti túsirilgen 6 marka bar. Ol bul markalar ornına ilajı barınsha kóbirek marka satıp almaqshı. Ol multfilm qaharmanları súwreti bar markalardan neshewin alıwı múmkin?

2. Kemedede 218 jolawshı hám 191 ekipaj aǵzası bar. Usı kemedede jámi neshe adam bar?

3. Futbol jarısında hárbir topar tómendegishe ball topladı:

utıs ushın - 3 ball

teńbe-teń bolsa – 1 ball

utılsa – 0 ball

«Bunyodkor» toparı 11 ball toplaǵan.

«Bunyodkor» toparı 11 ball toplaw ushın eń keminde neshe oýın ótkergen bolıwı múmkin?

4. Gúljamal mektepten jolǵa shıǵıp, 9 minut dawamında birdey tezlikte 540 metr aralıqtı basıp ótti. Gúljamal usı tezlik penen 1 minutta neshe metr jol júrgen?

5. Sultanbek shırpı shóplerinen 4 figura jasawı kerek. Birinshi figuranı jasawı ushın oǵan 4, ekinshi figuranı jasawı ushın 7 hám úshinshi figuranı jasawı ushın 10 shırpı shóbi kerek boladı. Usı izbe-izlikte 4-figuranı jasawı ushın Sultanbekke neshe shırpı shópleri kerek boladı? Oǵan hámme figuralardı jasawı ushın neshe shırpı shóbi kerek?

6. Mekteptiń oýın maydanshası kvadrat formasına iye. Onıń tárepiniń uzınlıǵı 100 metrge teń. Rústem usı oýın maydanshasınıń tárepleri boy-lap tolıq aylanıp shıqtı. Ol qansha jol júrdi?

7. Atabek bir figuranı sızdı. Ol figura 5 tárep hám 1 simmetriya kósherine iye. Atabek qanday figura sızdı?

8. Balalar qaysı türdegi muzqaymaqtı jaqsı kóredi? Bir dóńgelek 4 balanı bildiredi.

Muzqaymaqtıń túri	Balalardıń sanı
Vanilin	● ● ●
Shokolad	● ●
Qulpınay	●
Limon	● ● ● ●

9. Boyaw 5 litrli ıdıslarda satıladı. Qosnazarǵa 37 litr boyaw kerek bolıp qaldı. Ol neshe ıdıslar boyaw satıp alıwı kerek?

10. Alpamıs torttıń $\frac{1}{2}$ bólegin, Miyirbek bolsa sol torttıń $\frac{1}{4}$ bólegin jedi. Olar birgelikte torttıń qansha bólegin jedi?

11. Basketbol oyınına satılǵan 1000 bilette 1 den 1000 ǵa shekemgi sanlar jazılǵan. Aqırı 12 menen tawsılǵan biletlerdiń iyeleri utıslarǵa iye boladı. Barlıq utıslı biletlerdi jazıń.

12. Kestede kórsetilgen kerekli zatlar 6 adamǵa mólsherlengen pirog receptin quraydı. Daniyar bul receptten paydalanıp 3 adamǵa pirog tayarladı. Bunıń ushın oǵan kerekli bolǵan zatlar muǵdarın tómendegi keste tiykarında esaplań.

Kerekli zatlar	
Máyek	4 dana
Un	8 stakan
Sút	$\frac{1}{2}$ stakan

13. Rasuldıń qolındaǵı ruchkalar sanın ▲ dana dep belgilep alıń. Rasuldıń dostı Ádil oǵan jáne 3 ruchka berdi. Endi Rasulda neshe ruchka bar ekenligin tabıń.

A) $3 \div \blacktriangle$

B) $\blacktriangle + 3$

C) $\blacktriangle - 3$

D) $3 \times \blacktriangle$

14. 600 kitaptı hárbiri 5 kitaptan sıyatuǵın qutılardı salıp shıǵıw kerek. Barlıq kitaplardı jaylastırıw ushın kerek bolatuǵın qutılar sanı neshe?

15. 9×22 kóbeymesine eń jaqın bolǵan juwaptı belgileń.

A) 5×20

B) 5×25

C) 10×20

D) 10×25

O'quv baspasi

MATEMATIKA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 3-sinf uchun darslik

(Qoraqalpoq tilida)

Awdarğan Damexan Tajetova
Redaktor Zamira Janibekova
Kórkem redaktor Sarvar Pármanov
Xudojnik Úmit Sulaymonov
Dizayner Dilmurod Mulla-Axunov
Texnikaliq redaktor Akmal Sulaymonov
Dizayner Shaxobiddin Maxmadiyev
Korrektor Zulfiya Otambetova

Basiwğa 06.05.2022-jilda ruqsat etildi. Pishimi 60x84 1/8.
Arial garniturası. Kegli 14 shponlı. Ofset baspa.
Shártli baspa tabağı 22,32. Baspa -esap tabağı 22,41.
Tirajı 0000 nusqa. Buyırtpa № 0000

Ijárağa beriletuǵın sabaqlıq jaǵdayın kórsetiwshi keste

No	Oqıwshınıń atı hám familiyası	Oqıw jılı	Sabaqlıqtıń alıńandaǵı jaǵdayı	Klass basshısınıń qolı	Sabaqlıqtıń tapsırılǵandaǵı jaǵdayı	Klass basshısınıń qolı
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						

Sabaqlıq ijárağa berilip, oqıw jılı juwmaǵında qaytarıp alıńanda joqarıdaǵı keste klass basshıları tárepinen tómendegi bahalaw ólshemlerine tiykarlanıp toltırıladı:

Jańa	Sabaqlıqtıń birinshi ret paydalanıwǵa berilgendegi jaǵdayı
Jaqsı	Betleri pútin, sabaqlıqtıń tiykarǵı bóleginen ajralmagan. Barlıq betleri bar, jırtılmaǵan, jelimlenbegen, betlerinde jazıw hám sıızqlar joq.
Qanaatlandırarlı	Betleri jelingen, birqansha sıızılıp, shetleri qayırılǵan, sabaqlıqtıń tiykarǵı bóleginen ajıralıw jaǵdayı bar, biraq, qanaatlandırarlı dárejede remontlanǵan.Jırtılǵan betleri qayta islengen, ayırım betlerine sıızılǵan.
Qanaatlandırarsız	Betleri jırtılǵan, ústine sıızılǵan, tiykarǵı bólimnen ajırılǵan yamasa pútkilley joq, qanaatlandırarsız ońlanǵan. Betleri jırtılǵan,betleri tolıq emes, sıızıp, boyap taslanǵan. Sabaqlıqtı tiklew múmkin emes.